

Malin Gonzalez

Malin Hugander

Malin Jonsson

Elisabeth Pettersson

Marie Trapp

Martin Widmark

Insamlingsstiftelsen En läsande klass

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Martin Widmark har ordet 6

UNICEF: Läsförståelse är en rättighet 8

En läsande klass 9

Läsförståelse i Sverige 10

Forskningsbaserade modeller 11

Läsförståelsestrategierna 13

Arbetsätt 16

Grafiska modeller 18

Så här arbetar du med åk 1-3 20

Hösttermin åk 1-3

Introduktionslektioner hösttermin 24

Lektion 1-5 Tema Fantasi eller verklighet? Spågumman 32

Lektion 6-10 Tema Djur i Sverige, Spågumman 34

Lektion 11-15 Tema Texter av Martin Widmark, Detektiven 36

Lektion 16-20 Tema Sport och fritid, Detektiven 38

Lektion 21-25 Tema Berättelser av Astrid Lindgren, Konstnären 40

Lektion 26-30 Tema Kalas, Astrid Lindgren, Reportern 42

Lektion 31-35 Tema Vänskap och kärlek, Reportern bortom raderna 44

Lektion 36-40 Tema Årstider, Reportern mellan raderna 46

Lektion 41-45 Tema Författare, Reportern på raderna 48

Lektion 46-50 Tema Religioner i Sverige, Cowboyen 50

Lektion 51-55 Tema Nyheter, Cowboyen 52

Lektion 56-60 Tema Reportage, Spågumman och Cowboyen 54

Lektion 61-65 Tema Sagor, Cowboyen 56

Lektion 66-70 Tema Barnvisor, Alla strategier 58

Lektion 71-75 Tema Historia, Alla strategier 60

Vårtermin åk 1-3

Introduktionslektioner vårtermin 62

Lektion 76-80 Tema Fantasi eller verklighet? Alla strategier 64

Lektion 81-85 Tema Berättelser av Helena Bross, Alla strategier 66

Lektion 86-90 Tema Barns rätt, Alla strategier 68

Lektion 91-95 Tema Skola, Alla strategier 70

Lektion 96-100 Tema Poesi, Alla strategier 72

Lektion 101-105 Tema Husdjur, Alla strategier 74

Lektion 106-110 Tema Äventyr, Alla strategier 76

Lektion 111-115 Tema Kroppen, Alla strategier 78

Lektion 116-120 Tema Uppgifter i matematik, Alla strategier 80

Lektion 121-125 Tema Fåglar, Grafiska modellen VÖL 82

Lektion 126-130 Tema Svenska landskap, Grafiska modellen VÖL 84

Lektion 131-135 Tema Olika genrer, Grafiska modellen VENN 86

Lektion 136-140 Tema Faktatexter, Grafiska modellen VENN 88

Lektion 141-145 Tema Textens budskap, Alla strategier 90

Lektion 146-150 Tema Läslust, Alla strategier 92

Kopplingar till övrig undervisning 94

Förskoleklass 96

Läsa för att lära i åk 4-6! 99

Modellektion planering 1 åk 5 100

Planeringar åk 4 106

Tabell åk 4 107

Planering 1 Läsnings- och läsförståelse 112

Planering 2-3 Spågumman 113

Planering 4-5 Detektiven och Spågumman 115

Planering 6-7 Konstnären 117

Planering 8-9 Reportern 119

Planering 10-11 Cowboyen 121

Planering 12 Spågumman och Cowboyen 123

www.enlasandeklass.se

Planering 13	Spågumman, Detektiven och Cowboyen	124
Planering 14-18	Repetera strategier	125
Planering 19-20	Tema Vänskap	130
Planering 21	Konstnären	132
Planering 22	Tema Dikter	133
Planering 23	Cowboyen	134
Planering 24	Repetera strategier	135
Planering 25	Cowboyen	136
Planering 26	Cowboyen, Detektiven	137
Planering 27	Cowboyen	138
Planering 28	Konstnären, Cowboyen	139
Planering 29	Källkritik, digitala texter	140
Planering 30	Repetition av samtliga strategier och utvärdering	141

Planeringar åk 142

Tabell åk 5	143	
Planering 1	Spågumman	146
Planering 2	Detektiven	147
Planering 3	Reportern	148
Planering 4	Konstnären	149
Planering 5	Cowboyen	150
Planering 6	Konstnären	151
Planering 7	Cowboyen	152
Planering 8	Detektiven och Konstnären	153
Planering 9	Konstnären	154
Planering 10-11	Reportern	155-156
Planering 12	Reportern och Konstnären	157
Planering 13-14	Tema Tidningstexter	158
Planering 15-16	Tema Instruerande texter	160
Planering 17-18	Tema Klassiker	162
Planering 19-23	Tema Världsreligionerna	164
Planering 24-26	Tema Norden och nordiska författare	169
Planering 27	Grafiska modeller	172
Planering 28-30	Digitala texter	173

Planeringar åk 6 176

Tabell åk 6	177	
Planering 1-3	Bokfrossa!	182
Planering 4-6	Tre svenska barnboksklassiker	185
Planering 7-8	Livet på 1600-talet	188
Planering 9-10	Rysare!	190
Planering 11-12	Tema Hälsa	192
Planering 13-14	Alfred Nobel	194
Planering 15-17	Två miljöproblem	196
Planering 18-20	Kärlek	199
Planering 21-28	Allas lika värde	202
Planering 29	Questioning the Author	210
Planering 30	Mellan raderna	211

En läroplansläsande lärare 213

Litteraturreferenser

Svenskspråkiga	216
Internationella källor	217
Internetresurser	218

Källförteckning

Åk 1-3	220
Åk 4	233
Åk 5	237
Åk 6	239

Bildförteckning

Illustrationer	
Åk 1-3	243
Åk 4	245
Åk 5	245
Åk 6	246
Foton	
Åk 1-3	246
Åk 4-6	247

Tack! 248

MARTIN WIDMARK HAR ORDET

Som lärare, författare och förälder har jag under en lång tid funderat över vad läsning egentligen är. Jag måste erkänna att jag länge trodde att det mest handlade om att lära sig bokstäverna och att sedan få flyt i läsningen – sedan kom läsförståelsen liksom av sig själv.

Nu ser vi i undersökning efter undersökning att det inte fungerar så. Läsförståelsen kommer inte av sig själv. Varför vi idag har fler svaga läsare och färre goda läsare är förstås en väldigt spännande fråga att diskutera. Är det datorer, telefoner och sociala medier som konkurrerar om tiden? Beror det på den ökade individualiseringen i skolan? Håller de vuxna läsande förebilderna på att försvinna? Vad den bristande läsförståelsen kan få för konsekvenser för samhället och demokratin är däremot alltför lätt att räkna ut.

Det är ett stort arbete som ligger framför oss och vi måste som pedagoger brinna för läsningen, inte för att någon annan säger det, utan för att vi själva är övertygade om att det är viktigt.

Varje gång jag har kommit in i ett främmande klassrum under mina närmare tusen författarbesök på skolor runt om i landet, och mött en läsande klass, har jag slagits av samma önskan: Här skulle jag vilja att mina egna barn gick – och varför kan inte alla få ha det så här bra?

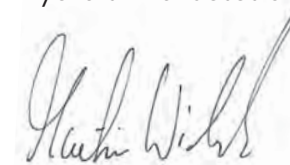
Nu är mina egna barn för stora tyvärr, men varje år börjar ca 100 000 barn i skolan och tänk om vi tillsammans kan ge dem en riktigt god läsförmåga!

Den här boken är en studiehandledning i läsförståelse. Modern forskning visar att strukturerade samtal om texter leder till ökad läsförståelse. Läraren visar på de läsförståelsestrategier som han eller hon själv använder och låter eleverna steg för steg göra dem till sina egna verktyg.

Studiehandledningen är skriven av två låg- och tre mellanstadielärare som alla arbetar heltid som lärare. Boken innehåller veckoplaneringar som du kan följa om du undervisar i någon av årskurserna 1-6. Studiehandledningen hänvisar till texter, läsloggar och arbetsblad på hemsidan www.enlasandeklass.se. I samband med detta arbete kan du ladda ner och fritt kopiera de texter som du behöver i ditt jobb med att öka läsförståelsen hos dina elever.

Jag vill rikta mitt innerliga tack till de samarbetspartners som har gjort denna långsiktiga och kraftfulla satsning möjlig: de författare och illustratörer som utan krav på ersättning har upplåtit sina texter och bilder till projektet, Svenska PostkodLotteriet, Läsrörelsen, Junibacken, Liber, Bonnier Carlsen, Rabén & Sjögren, Natur & Kultur, professor Monica Reichenberg och doktor Barbro Westlund.

Lycka till i arbetet önskar

Martin Widmark, mellanstadielärare, författare och initiativtagare

UNICEF: LÄSFÖRSTÅELSE ÄR EN RÄTTIGHET

Det finns ungefär två miljoner barn i Sverige. Bland dessa ser förutsättningarna att få en bra start i livet väldigt olika ut. Idag ser vi att läsförståelsen minskar och att det särskilt drabbar vissa grupper av barn. Detta är emot grundprinciperna i barnkonventionen som säger att varje barn ska ges möjlighet att utvecklas och nå sin fulla potential och att alla barn har samma rättigheter. Barn som inte har tillgång till sina mest grundläggande rättigheter – exempelvis att lära sig att läsa och få tillgång till bra barnböcker – riskerar att halka efter. Det förlorar inte bara det enskilda barnet på, utan även samhället i stort.

UNICEF välkomnar därför initiativet ”En läsande klass”. Det behövs kraftanstängningar nu för att se till att alla barn i Sverige både lär sig läsa och förstår vad de läser. Vi ser också initiativet som ett sätt att öka kunskapen bland barn om deras rättigheter. I samarbete har vi därför lyft in barnkonventionen i studiematerialet. Kunskapen om sina rättigheter är en förutsättning för att barn ska kunna reagera om de blir dåligt behandlade och kräva att bli bemötta som fullvärdiga individer.

FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen, är ett rättsligt bindande, internationellt instrument som innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn. Men den innehåller också en barnsyn. Konventionen fastslår att barn inte är föräldrars eller andra vuxnas ägodelar utan individer med egna rättigheter och ett människovärde, men också att barn har speciella behov av skydd och stöd. Vi tror att litteraturen kan hjälpa oss att förstå och hålla diskussionen om synen på barn och relationen mellan barn och vuxna levande. Men en förutsättning för den diskussionen är naturligtvis att barn får tillgång till litteraturen och förstår texten på flera nivåer.

I barnkonventionens artikel 45 finns inskrivet att det är UNICEFs uppgift att kämpa för att barnkonventionen efterlevs. Det här uppdraget är vi mycket stolta över. Vi gör vårt yttersta för att barns rättigheter ska respekteras runt om i världen, oavsett om det gäller humanitära insatser i en krigshärd eller om vi driver på för att förbättra situationen för barn i Sverige.

Vi stöttar därför helhjärtat initiativet ”En läsande klass” som ett sätt att se till att barn i Sverige får tillgång till sina rättigheter och möjlighet att utvecklas fullt ut.

Lisa Ericson, programansvarig utbildning och delaktighet, UNICEF

Barnkonventionen bygger på följande fyra grundläggande och vägledande principer:

- * Principen om icke-diskriminering, att alla barn har samma rättigheter (artikel 2)
- * Principen om barnets bästa som ska beaktas vid alla beslut som rör barn (artikel 3)
- * Principen om rätten till liv och utveckling (artikel 6)
- * Principen om respekt för barnets åsikter och att alla barn har rätt att uttrycka sin mening (artikel 12)

EN LÄSANDE KLASS

Vi som har skrivit lektionsplaneringarna i boken ”En läsande klass” är fem legitimerade, yrkesverksamma lärare. Vi har i flera år arbetat med läsförståelse-strategier som bygger på forskningsbaserade modeller. Vårt uppdrag har varit att visa hur arbetet med läsförståelsestrategier kan gå till. Lektionerna sträcker sig över 30 minuter om dagen eller 2,5 timmar per vecka och innehåller endast övningar i läsförståelse. Träning i avkodning, läsflyt och elevernas egen upplevelseläsning ligger utanför vår planering.

Vår förhoppning med de planeringar vi skrivit är att de ska fungera för alla lärare och alla elever i alla klassrum och att de ska hjälpa eleverna att bli goda läsare – stjärnläsare.

Texterna som vi har valt och lektionsplaneringarna vi har skrivit ska ses som förslag på hur man kan arbeta. Planeringarna innehåller inget enskilt arbete, eftersom dialogen och samtalet kring text är det centrala. Vår erfarenhet är att bra textsamtal i grupp har en positiv inverkan på gruppen och arbetsklimatet. Ett bra arbetsklimat är också en förutsättning för att kunna arbeta på djupet med textsamtal. Ännu en positiv effekt är att eleverna blir mer motiverade till läsning eftersom de får verktyg att förstå och samtala om texter. Samtalen i sig skapar också engagemang hos eleverna, ger texten en djupare mening samt väcker elevernas läslust.

Studiehandledningen ”En läsande klass” består av två delar, en för åk 1-3 och en för åk 4-6. I lågstadiet delen kallar vi varje veckoplanering för ”Lektioner” eftersom innehållet lämpar sig att arbeta med under motsvarande en lektion.

För åk 4-6 har vi valt att kalla det ”Planering”, då arbetet ibland sträcker sig över flera lektioner, och ibland tar formen av längre projekt.

Vi hade själva önskat att den här boken hade funnits när vi började arbeta aktivt med läsförståelse. Vi saknade då tips på bra texter och arbetsuppgifter kring dem. Därför är det vår tro och förhoppning att du, oavsett vilket ämne du undervisar i, ska ha stor nytta av det här materialet i ditt dagliga arbete med eleverna.

Låt dig inspireras, men gör detta material till ditt eget genom att testa, lägga till och dra ifrån som det passar dig och din klass/grupp.

Malin Gonzalez *Malin Hugander* *Malin Jonsson*
Malin Gonzalez, Malin Hugander, Malin Jonsson, legitimerade lärare 1-7, Sätterskolan, Skärholmen

Elisabeth Pettersson *Marie Trapp*
Elisabeth Pettersson, Marie Trapp, legitimerade lärare 1-7, Råby skola, Nyköping

LÄSFÖRSTÅELSE I SVERIGE

Ett antal forskare har förespråkat vikten av att kontinuerligt och systematiskt arbeta med att utveckla läsförståelse hos barn, ungdomar och vuxna.

Två av dem är Monica Reichenberg och framtidens professor Ingvar Lundberg. Monica Reichenberg, professor i allmän didaktik vid Institutionen för pedagogik och specialpedagogik vid Göteborgs universitet och tidigare professor i literacy vid Umeå universitet, gjorde tillsammans med professor Ingvar Lundberg 2010 en uppmärksam studie i särskolan där två modeller för läsförståelse, RT – Reciprocal Teaching/Reciprok undervisning och Inferensträning, användes. Eleverna i studien testades både före och efter interventionen. Resultatet visade att elevernas läsförståelse ökade signifikant.

Monica Reichenberg har också tillsammans med Kent Löfgren, fil dr och lektor vid Umeå universitet, använt RT i en interventionsstudie i årskurs 3 i grundskolan. Även där ökade elevernas läsförståelse signifikant. I en interventionsstudie (2013) används RT och modellen QtA – Questioning the Author i en studie i årskurs 3.

Barbro Westlund har genom sitt arbete som lärarutbildare och doktorand i pedagogisk bedömning med inriktning på elevers läsförståelse vid Stockholms universitet, skrivit böcker om flera olika forskningsbaserade modeller med dokumenterad effekt på läsförståelse. Första gången hon kom i kontakt med höga effekter av RT var i början av 2000-talet (Arfwedson), vilket medförde att hon läste ett stort antal amerikanska rapporter om vilka teoretiska ramverk som ligger bakom undervisning i effektiva strategier för förståelse. Detta låg sedan som grund för den bok där Westlund förklarar RT, TSI (Transactional Strategies Instruction) och CORI (Concept-Oriented Reading Instruction), samtliga beskrivna i den nationella rapporten NRP om vad som utmärker evidensbaserade modeller i läsförståelse. Hon har i boken försökt att omvandla och förklara amerikanska modeller så att de kan förstås av svenska lärare och också genomföras. Hon introducerade bl.a. begreppet ”läsfixarna” för att förklara att lässtrategier för eleverna kan beskrivas som mentala verktyg för ökad förståelse.

Westlund doktorerade 2013 med avhandlingen ”Att bedöma elevers läsförståelse – en jämförelse mellan svenska och kanadensiska bedömningsdiskurser i grundskolans mellanår”. Resultatet av hennes studie visar att en aktiv och strukturerad undervisning i förståelsestrategier samtidigt kan bli viktiga didaktiska bedömningsverktyg.

FORSKNINGSBASERADE MODELLER

Våra planeringar bygger på och utgår från följande modeller:

RT (Reciprocal Teaching), TSI (Transactional Strategies Instruction) och QtA (Questioning the Author).

Både RT och TSI utgår från fyra grundstrategier:

- * Att förutspå och ställa hypoteser
- * Att ställa frågor
- * Att reda ut oklarheter
- * Att sammanfatta

Vi har lagt till ytterligare en strategi:

- * Att skapa inre bilder

Därför kommer vi i denna bok att referera till fem läsförståelsestrategier.

Till strategierna har vi valt att knyta grundtankarna från QtA för att eleverna också ska lära sig att uppmärksamma författaren bakom texten.

Den viktigaste byggstenen i samtliga tre modeller är samtalen kring texterna. Samtalen ska handla om textens innehåll och budskap, tankar om texten och om hur strategierna har använts för att fördjupa förståelsen. Eleverna ska kunna använda exempel i texten för att motivera hur de har tänkt.

RT (Reciprocal Teaching)

Under 1980-talet utarbetades en modell för att jobba aktivt med läsförståelse av forskarna Palincsar och Brown. De tog fram fyra grundstrategier som goda läsare använder för att förstå det lästa. De är att förutspå, att ställa frågor, att reda ut oklarheter och att sammanfatta. När dessa strategier tränas på ett medvetet sätt resulterar det i ökad läsförståelse.

Reciprocal betyder ömsesidig. Lärandet sker i dialog med andra och det gemensamma samtalet om texter skapar mening och förståelse. Centralt i RT är att läraren inledningsvis guidar eleverna genom lärarledda övningar för att träna på strategierna. Allt eftersom eleverna blir mer förtrogna med strategianvändningen förskjuts ansvaret i samtalet mer och mer till eleverna. Tanken är att eleverna ska kunna använda strategierna under sin egen läsning.

TSI (Transactional Strategies Instruction)

Modellen baseras på forskning av Michael Pressley och Ruth Wharton-McDonald.

Enligt TSI skall strategiundervisningen pågå hela läsåret, helst under hela skoltiden och utgå från följande riktlinjer:

- * Samtal om strategier och syftet med dem
- * Låta ansvaret stegvis gå över till eleverna
- * Lärandet sker i grupp
- * Att utbyta idéer

TSI bygger på samma fyra grundstrategier som RT. Modellen kallas för transaktionell, eftersom den bygger på två principer: utbyte av strategier mellan lärare och elever och utbyte av det meningsskapande som sker mellan lärare och elever runt texten.

I läsförståelsemodellen TSI betonas också:

- * Tänka högt/modellering för att synliggöra hur strategierna används
- * Grafiska modeller för att samla och sortera textens innehåll

QtA (Questioning the Author)

Beck et al. och McKeown har utarbetat en modell för strukturerade textsamtal som heter Questioning the Author. Modellen bygger på att läsaren ställer frågor som ifrågasätter författarens och textens auktoritet. Läsaren måste bli medveten om att författaren bakom texten påverkar både textens innehåll och läslighet. Arbetet sker genom att läraren leder textsamtal där eleverna uppmanas att ställa egna frågor till författaren, men även att komma med förslag på omformuleringar och förtydliganden av texten. Denna modell kan användas både för faktatexter och skönlitterära texter.

Bra frågor att ställa är:

- * Vad vet vi efter att vi läst texten?
- * Vad tror vi utifrån det texten berättar?
- * Vad undrar vi efter att vi läst texten?
- * Varför använder författaren detta ord/den här frasen?
- * Kunde författaren ha använt ett annat ord här? Vilket?
- * Vilka ledtrådar ger författaren till vad som kan hända?
- * På vilket vis hjälper författaren dig att skapa inre bilder?
- * Vad försöker författaren säga med texten?

LÄSFÖRSTÅELSESTRATEGIERNA

Lektionsplaneringarna i den här boken bygger på fem läsförståelsestrategier: att förutspå och ställa hypoteser, att ställa frågor, att reda ut oklarheter, att sammanfatta och att skapa inre bilder.

Strategierna är personifierade med figurer som vi kallar för läsfixare (Barbro Westlund, se s. 10)

De strategier vi arbetar med används innan läsningen börjar, under tiden man läser och efter läsning. När man introducerar strategierna är det viktigt att öva en strategi i taget och förklara syftet med den. Ett sätt att göra detta är att läraren modellerar strategin genom att tänka högt, se s. 16. Textavsnitten får inte bli för långa, utan texten bör delas upp, segmenteras, se s. 16. Det är också viktigt att man övar varje strategi flera gånger.

När sedan läsaren behärskar alla strategier var och en för sig, ska man träna på att använda alla strategier samtidigt. Målet är att läsaren ska kunna använda strategierna självmant och automatiskt under sin egen läsning – bli en Stjärnläsare.

SPÅGUMMAN förutspår och ställer hypoteser om texten genom att titta närmare på rubriker, bilder, bildtexter och textgenrer. Denna strategi används innan, under och efter läsningen. Vid läsning av berättande texter handlar förutsägelseerna om vad som kommer att hända senare i berättelsen. Vid läsning av faktatexter handlar förutsägelseerna om att utifrån sin egen kunskap om ämnet förutspå vad texten kommer att säga.

DETEKTIVEN reder ut oklarheter, nya ord och uttryck. Strategin används under läsningen och innebär att läsaren:

- * Läser om ordet
- * Läser om meningen
- * Läser om stycket för att få ordet i ett sammanhang
- * Läser vidare för att se om texten ger fler ledtrådar till betydelsen
- * Funderar på om ordet liknar ett ord på svenska eller ett annat språk som läsaren redan kan
- * Funderar på om ordet är sammansatt av flera ord
- * Funderar på vad det är för sorts ord (substantiv, adjektiv, verb)
- * Använder sina förkunskaper i ämnet
- * Slår upp ordet eller frågar någon vad det kan betyda

REPORTERN används under och efter läsningen och innebär att läsaren ställer frågor på tre nivåer om texten. Dessa nivåer är:

- * På raderna
- * Mellan raderna
- * Bortom raderna

Frågor på raderna kan besvaras med information som står direkt uttalad i texten. Frågor mellan raderna är sådana som kräver att läsaren kan hitta ledtrådar. De finns inte uttalade i texten, utan det är genom att hitta ledtrådarna och dra slutsatser som man hittar svaren. Detta brukar kallas för att göra inferenser, att läsa mellan raderna. För att svara på frågor bortom raderna krävs att läsaren använder sina tidigare kunskaper och erfarenheter, att de gör text-kopplingar, se s. 16.

Till din hjälp när du ska introducera Reportern finns en powerpoint och en visningsbild där de olika frågenivåerna ingår. Se hemsidan.

COWBOYEN sammanfattar det viktigaste i texten. Denna strategi används både under och efter läsningen och är extra viktig vid läsning för att lära. Olika grafiska modeller kan med fördel användas för att sammanfatta både skönlitterära texter och faktatexter.

I skönlitterära texter sammanfattas det viktigaste genom att läsaren tänker efter vad som hände först, sedan och sist i berättelsen. I faktatexter plockar läsaren ut viktiga ord ur varje avsnitt – nyckelord – för att sedan kunna sammanfatta det viktigaste ur texten.

KONSTNÄREN skapar inre bilder av det lästa. Med hjälp av sinnena lever läsaren sig in i texten och kan se, höra och känna det texten berättar om. Konstnären används under läsningen.

STJÄRNLÄSAREN

När läsaren låter dessa fem strategier samspela för att fördjupa och kontrollera sin förståelse, kallar vi henne/honom för en Stjärnläsare.

Stjärnläsaren övervakar sin läsning och är medveten om när hon/han inte förstår och använder sig då av en eller flera strategier.

ARBETSSÄTT

Tänka högt/Think aloud

Det här arbetssättet går ut på att ge eleverna modeller för tänkande vid läsning. Genom att läraren berättar högt för eleverna hur hon/han tänker vid strategianvändning blir det lättare för eleverna att veta hur de kan tänka när de ska läsa på egen hand. När läraren tänker högt bör denne få med ord och begrepp som har att göra både med strategianvändningen och den lästa texten.

Eleverna behöver få träna på att tänka högt kring sin egen strategianvändning. Ett bra sätt att låta dem träna är att läsa i par. En elev läser och stannar upp i läsningen på i förhand bestämda ställen i texten och säger något om textens innehåll. Den andra eleven antecknar då något om kamratens strategianvändning, dvs. hur kamraten gjorde för att förstå innehållet i texten.

Segmentering

Läraren delar i förväg upp texten i stycken utifrån var svårigheter eller diskussionspunkter finns i texten. Sedan löser gruppen svårigheterna tillsammans genom att använda lämplig strategi, i en diskussion om textinnehållet.

Textkopplingar

Att stanna upp under läsning och fundera på vad texten väcker för tankar är ett effektivt sätt att levandegöra en text. För att träna detta kan dessa kopplingar tydliggöras för eleverna på följande sätt:

- * **TEXT TILL TEXT-KOPPLING** innebär att läsaren jämför texten med andra texter. Vilken annan text som jag har läst påminner den här texten mig om?
- * **TEXT TILL MIG SJÄLV-KOPPLING** betyder att läsaren jämför texten med sina egna erfarenheter. Vad ur mitt eget liv får den här texten mig att tänka på?
- * **TEXT TILL VÄRLDEN-KOPPLING** är när läsaren jämför texten med världen utanför. Vad får den här texten mig att tänka på från världen utanför?

Citat-tanke

Övningen går ut på att välja ett citat från den lästa texten och sedan beskriva vilka tankar citatet väcker. Ett bra sätt att tydliggöra olika textkopplingar.

Hem- och expertgrupper

Klassen delas in i mindre grupper som får bli experter på en text/ämne. När de blivit experter träffas de i sin hemgrupp och delar med sig av sin expertkunskap.

Olika sätt att läsa på

EKO-LÄSNING – gruppen läser efter en förläsare.

FINGERLÄSNING – under högläsning följer läsaren med i texten med fingret.

HÖGLÄSNING – gruppen eller läraren turas om att läsa högt från den aktuella texten.

KÖRLÄSNING – gruppen läser högt tillsammans i kör.

NÄRLÄSNING – betyder att texten läses ett flertal gånger med fokus på att allt ska förstås. Strategin Detektiven är ett bra redskap att använda vid närläsning.

PARLÄSNING – läsningen sker parvis.

PENNLÄSNING – under högläsning följer läsaren med i texten med pennan i handen för att kunna markera exempelvis ord eller fraser under läsningens gång.

REPETERAD LÄSNING – samma textstycke läses högt flera gånger för att träna på flyt, intonation och inlevelse.

SVANSLÄSNING, STAFETTLÄSNING – högläsning i stor eller mindre grupp. Det finns ingen förutbestämd läsordning. Den som har lust fortsätter läsa när föregående läsare tystnar. Läsaren läser minst en mening, max ett stycke.

SÖKLÄSNING – läsningen går ut på att hitta specifika detaljer i texten.

UPPLEVELSELÄSNING – läsning för att det är roligt och för att lusten finns.

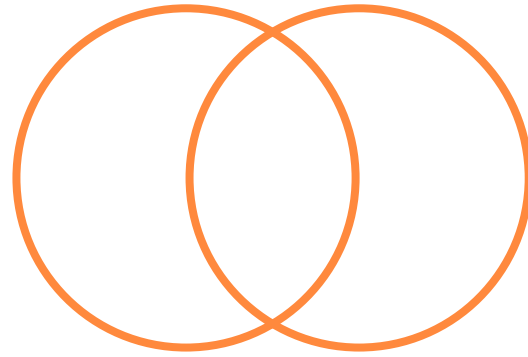
ÖVERSIKTLÄSNING – läsning som ska ge en överblick över texten och textgenren.

GRAFISKA MODELLER

VENN-diagram

VENN-diagram har fått sitt namn efter den brittiske logikern John Venn. Det består av två cirklar som delvis överlappar varandra.

Ett VENN-diagram kan användas för att jämföra exempelvis texters innehåll, struktur, ordval osv. I diagrammet med två cirklar kan två texter jämföras. Det som är unikt med den ena texten skrivs in i den ena cirkeln. Det som är unikt för den andra texten skrivs in i den andra cirkeln. I det område som bildas där cirkelarna möts, skriver man in det som är gemensamt för båda texterna. När eleverna jobbar med VENN-diagram kan det vara lättast att först samla informationen och sedan föra in den i cirkelarna för att kunna göra jämförelser.

VÖL

Innan läsning får eleverna reflektera kring rubrikerna Vet och Önskar veta. Efter läsning funderar de på Lärt mig. Lättast är att skriva i en tabell. Denna övning är ett sätt att synliggöra vilken kunskap läsaren har innan läsning och vilken kunskap som hittats i texten.

Glöm inte bort att vara källkritisk till det eleverna säger sig veta. Ställ frågor som: Hur vet du det? Stämmer det? Kan vi vara säkra på det? Om du vet att ett påstående är felaktigt, eller behöver kolla upp det, formulera istället en fråga tillsammans med eleverna och skriv in frågan under Ö (önskar veta).

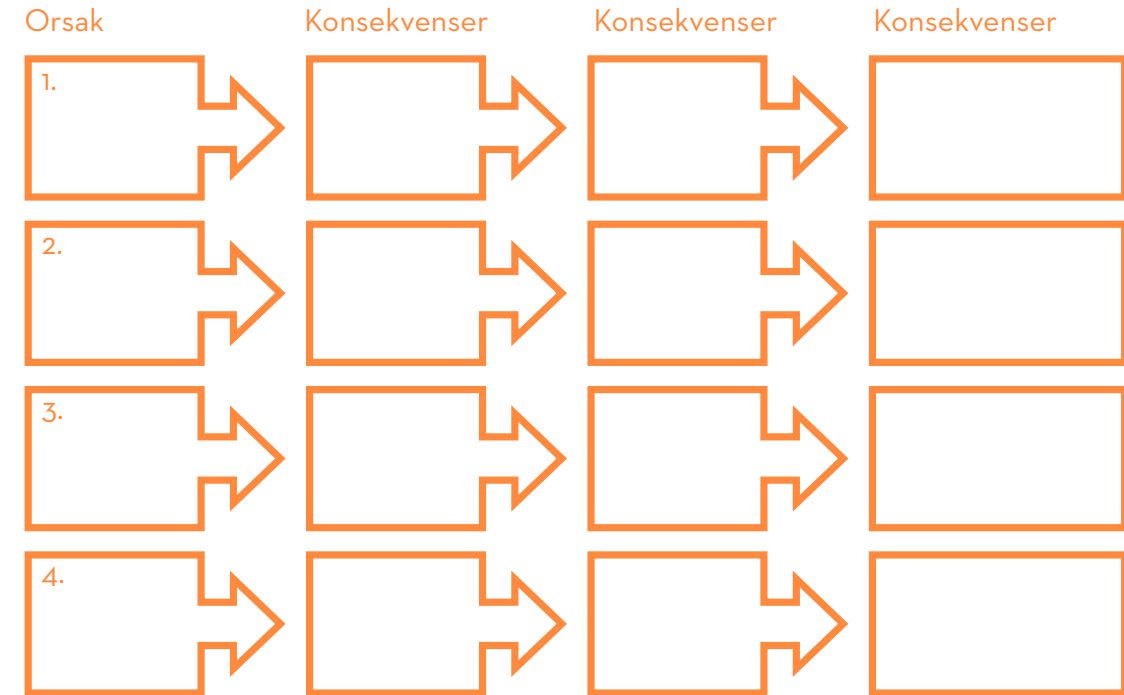
V - VET REDAN	Ö - ÖNSKAR VETA	L - LÄRT MIG

Tankekartor

I en tankekarta samlar eleverna alla sina kunskaper i ett specifikt ämne. I mitten skrivs ämnet och i bubblor runt om samlas allt som man vet. Tankekartor används såväl innan som under och efter läsning för att sortera och synliggöra information.

Glöm inte bort att vara källkritisk till det eleverna säger sig veta. Ställ frågor som: Hur vet du det? Stämmer det? Kan vi vara säkra på det? Om du vet att ett elevpåstående är felaktigt, eller behöver kolla upp det, formulera istället en fråga tillsammans med eleverna och skriv in frågan under Ö (önskar veta).

Flödesschema

Ett flödesschema kan användas för att visa på hur olika saker hänger ihop exempelvis orsaks- och verkansamband eller ett händelseförlopp.

Berättelseschema

I ett berättelseschema skriver man vad som händer först, sedan och sist i en berättelse. Man lägger också till var händelserna äger rum och vilka som var med. Med hjälp av berättelseschemat kan man sedan återberätta texten. Berättelseschemat kan med fördel även användas för att planera texter och för textbearbetning. Se Kopplingar till övrig undervisning, s. 94.

Text: _____ Författare: _____

	Händelse	Person	Miljö
Först			
Sedan			
Till sist			

Namn: _____ Datum: _____

SÅ HÄR ARBETAR DU MED ÅK 1-3

Planeringarna

Lektionsförslagen som vi presenterar i denna bok ska ses som en **tillfällig stödstruktur** för lärare för att de sedan ska kunna införliva arbetet med läsförståelsestrategier i sin dagliga undervisning. Denna undervisning kommer då att kunna ges i de ämnesområden och med de texter som är aktuella i den vanliga undervisningen i skolans alla ämnen.

Lektionsplaneringarna för åk 1-3 är uppbyggda så att de går att följa både med årskurs-homogena och årskursblandade klasser. Du följer därför samma lektionsplanering i alla tre årskurserna, men texterna blir längre/svårare och din roll som samtalsledare kommer att minska i takt med att eleverna blir mer förtrogna med lässtrategierna.

Samma textgenrer och teman används i de tre årskurserna, både för att du ska kunna arbeta årskursintegrerat och för att ni ska kunna samlas kring ett tema eller en genre på skolan. Tänk vilka häftiga litteratursamtal det kan bli i korridorerna när alla arbetar med t. ex. fantasy eller nyheter samtidigt! Naturligtvis kan du byta texter mellan årskurserna som du tycker passar dig och din elevgrupp eller arbeta med texter som är aktuella i din övriga undervisning.

Tiden

Planeringarna omfattar ett arbete på ca 30 minuter om dagen, 15 veckor per termin, men tidsåtgången beror helt och hållet på vilka diskussioner som kommer upp och hur texten upplevs av elevgruppen du arbetar med.

På 30 minuter om dagen kan inte allt det viktiga och roliga arbete som svenskundervisningen omfattar rymmas, så vi har definierat vad vi tycker att undervisningen i läsförståelsestrategier bör innehålla

Vad?

- * Modellering av strategierna (modellektioner)
- * Tillämpning av strategierna
- * Textsamtal
- * Ordrika texter i flera genrer
- * Textinnehåll för olika intressen

Hur?

Även den lässvage eller skrivsvage eleven ska känna sig trygg och utvecklas efter sin fulla kapacitet, tänk därför på följande:

- * Lektionstexterna ska högläsas av läraren.
- * Parläsning kan införas med ett eller ett par pass i veckan från andra klass för de elever som behöver "pröva sina vingar" och arbeta självständigt.
- * Elevprestationerna ska till övervägande delen vara muntliga.
- * När eleverna dokumenterar skriftligt ska de ha övat muntligt först.

Textsamtalen

Undervisning i läsförståelsestrategier får inte bli instrumentell så därför har vi lagt stor vikt vid att hitta texter med intressant och spännande innehåll som inbjuder till diskussioner. Det är samtalen som gör texten levande och intressant för eleverna.

Var inte rädd att släppa taget om strategierna när diskussionerna sätter fart, utan knyt istället ihop lektionen på slutet genom att ge exempel på vilka strategier som eleverna använde i resonemanget.

Höstterminen

På höstterminen arbetar du och dina elever igenom strategierna grundligt. Arbetsgången är ganska regelbunden för att det inte ska kännas för krångligt och bli för mycket att hålla reda på. Texterna följer ofta ett tema och är särskilt utvalda för att passa bra att använda till en viss läsförståelsestrategi. Varje ny strategi modelleras genom att du "tänker högt" under tiden som du högläser texten.

Alla texter och modellektioner finns på vår hemsida www.enlasandeklass.se. I modellektionerna står det precis hur du kan gå till väga, och hur du kan tänka högt för att visa strategierna. De flesta modellektionerna är skrivna för att kunna användas både i åk 1, 2 och 3. Det är bara de gånger som modellektionen är början på ett längre arbete med samma text (lektion 1, 11 resp 26) som vi har skrivit en modellektion per årskurs.

Vårterminen

På vårterminen tillämpas alla strategier på olika typer av texter. Då tränar eleverna också på att använda grafiska modeller och på att jämföra texter med varandra. Även denna termin är texterna samlade i teman. Eleverna får även arbeta i små grupper och gå in i olika "läsfixarroller".

När alla strategier (Stjärnläsaren) tillämpas, kan du passa på att repetera en strategi som eleverna tycker är extra svår, och lägga mer fokus på den.

Läsfixarkort

Som vi skrev i avsnittet "Läsförståelsestrategier" så personifierar vi läsförståelsestrategierna med figurer som vi kallar för läsfixare. I vår undervisning har vi läsfixarna både som visningsbilder väl synliga i klassrummet men också i form av läsfixarkort som eleverna förfogar över. Dessa finns för utskrift på hemsidan. Under högläsningen har eleverna varsitt eller flera läsfixarkort beroende på vilken/vilka strategier som övas. När eleverna vill förutspå, utreda, ställa frågor mm håller de upp sitt läsfixarkort. På varje lektionsplanering finns instruktioner om hur detta kan gå till.

Läsfixarkorten kan fungera som ett tankestöd för eleverna, men du avgör själv om du vill använda dem eller om du tycker det fungerar lika bra eller bättre med handuppräkring.

Dokumentera enskilt eller gemensamt?

I lektionsplaneringen skriver vi att elever som klarar att arbeta självständigt kan prova att själva dokumentera i sina läsloggar och grafiska modeller från åk 2, men dokumenterandet får inte bli för betungande. Dokumentera hellre gemensamt om du tycker att dokumentationen stjäl tid från textsamtalen!

Läslogg och loggbok

Använd läsloggsdokumenten – läslogg (se hemsidan) för att dokumentera arbetet med läsförståelsestrategier varje lektion eller någon gång i veckan.

Exempel på läsloggar

Stjärnläsaren, fakta

Innan läsningen
Vad tror du att texten kommer att berätta?
_____
Vad vet du sedan tidigare om ämnet?
_____

Under läsningen
Skriv ner de nya ord och uttryck som du stöter på!
_____
Skriv ner 1-2 frågor!
_____
Plocka ut nyckelord!
_____
_____
_____
Efter läsningen
Rita en bild som du tycker passar till texten!
_____
Namn _____ Datum _____

▲ Läslogg Stjärnläsaren, fakta

Spågumman

Text: _____
Författare: _____

Innan läsningen
Vad tror du att texten kommer att handla om?
_____
_____
_____

Under läsningen
Vad tror du kommer att hända härnäst?
_____
_____
_____

Efter läsningen
Vad tror du kommer att hända sedan?
_____
_____
_____

Namn _____ Datum _____

▲ Läslogg Spågumman

www.enlasandeklass.se

www.enlasandeklass.se

Hur ofta du använder läsloggen måste styras av tidsåtgången. Syftet med läsloggen är att befästa hur läsförståelsestrategierna används, men dokumentationen får inte bli ett syfte i sig. Läslogg Stjärnläsaren och Stjärnläsaren fakta fungerar utmärkt att använda på alla texter för att ge eleverna ett stöd i hur de ska använda strategierna.

För elever som aldrig arbetat med läsförståelsestrategier rekommenderar vi att samla varje läslogg i en gemensam loggbok för hela klassen eller gruppen. Du kan välja att skriva ut och samla i en pärm/bok eller att spara digitalt. Dokumentationen i läsloggen sker via gemensam skrivning på storbild (OH, SmartBoard el. liknande), då alla elever ges möjlighet att vara med och formulera det som ska skrivas.

När du känner att eleverna klarar att dokumentera själva kan du välja att skriva ut en läslogg till varje elev. Ge gärna eleverna skrivstöd på tavla/storbild och låt dem skriva av. Sedan kan du välja att låta eleverna spara sina läsloggar i pärmar, mappar eller skrivhäften. Denna samling av läsloggar kallar vi för loggbok.

Som komplement till läsloggarna finns även en självvärderingsmatris för åk 2 och 3, "Bedömningsmatris för litteratursamtal" (se hemsidan), som eleverna kan använda när de läser och diskuterar texter i par och i grupp. Samla även dessa i loggboken.

Loggboken blir sedan ett utmärkt verktyg för utvärdering av elevernas utveckling när det gäller att använda de olika läsförståelsestrategierna.

Att tänka på

Vi föreslår att du delar ut lektionstexten till eleverna för att de ska kunna följa med i texten och göra markeringar under tiden som du högläser, men det går naturligtvis också bra att visa lektionstexten på "storbild" OH, SmartBoard el. dylikt om du har möjlighet. Beroende på elevgruppen och vilken teknisk utrustning som finns på skolan, väljer du det alternativ som fungerar bäst för dig. Det är viktigt att du har läst texten i förväg och gjort markeringar vid de ställen där du tycker att en strategi bör användas. I texterna finns förslag på några lämpliga ställen för lässtopp och diskussion.

Alla de fantastiskt roliga och språkutvecklande arbetsuppgifter som går att koppla till arbetet med läsförståelsestrategier, men som inte ryms inom denna planering, ska du naturligtvis göra ändå på övrig lektionstid. Se några idéer och tips på s. 94–95 och på hemsidan.

När man har börjat arbeta med strategier för läsförståelse, är det viktigt att skilja på strategilektioner och ren upplevelseläsning, och att vara tydlig med läsningens syfte. Under högläsning som syftar till en stark eller skön läsupplevelse är det inte lämpligt att låta eleverna avbryta läsningen. Diskussion om innehåll och upplevelser får då vänta tills efter avslutad läsning, då eleverna även kan få tillfälle att berätta vilka strategier de använt.

Elisabeth Pettersson Marie Trapp

Elisabeth Pettersson, Marie Trapp

HÖSTTERMIN ÅK 1-3

INTRODUKTIONSLEKTIONER HÖSTTERMIN

Det första läsåret som du arbetar med läsförståelsestrategier i en grupp eller klass, kan det vara bra att först uppmärksamma eleverna på *varför* detta arbete är så viktigt. Därför har vi skrivit tre *introduktionslektioner* som du kan använda innan du startar upp höstterminens arbete. Dessa lektioner fungerar lika bra i åk 1, 2 och 3.

Lektionsnr och innehåll	Text (samma texter åk 1, 2 och 3)	
Introduktions- lektion 1	Lärlärd diskussion om vad det innebär att läsa Högläsning på annat språk Högläsning med felläsningar	Imse Vimse på finska, en tysk barnvisa och en konstig mening, s. 25
Introduktions- lektion 2	Modellektion, se s. 26	En otrolig natt, se s. 28
Introduktions- lektion 3	Föreläsning av läraren Presentation av läroplanens mål	PowerPoint-presentation, se hemsidan Mål ur Lgr 11, se hemsidan

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att eleverna ska förstå att läsning är mer än att bara avkoda ord, och att läsningen blir intressant och rolig när man förstår vad man läser. Vidare syftar lektionerna även till att motivera eleverna till att använda sig av läsförståelsestrategier och att samtala om sin läsning.

Introduktionslektion 1 (åk 1, 2 och 3)

Lektionsmaterial:

Visningsbilder på de fem "läsfixarna": Spå gumman, Detektiven, Konstnären, Reportern och Cowboyen (se hemsidan)

Fråga eleverna vad man måste veta för att kunna läsa. De kommer förmodligen att berätta att man måste kunna bokstäverna och ljuden som bokstäverna representerar.

Bekräfta detta. Läs sedan en av följande två texter med stor inlevelse. Du visar därmed att det går att "läsa" en text utan att förstå ett endaste ord. Du kan med fördel visa texten för eleverna medan du läser den.

Hämä-hämähäkki kiipes langalle. Tuli sade rankka, hämähäkin vei.
Aurinko armas kuivas satehen. Hämä-hämähäkki kiipes uudelleen.
(Imse Vimse Spindel på finska)

Alle meine Entchen schwimmen auf dem See.
Köpfchen in das
Wasser, Schwänzchen in die Höh
(Tysk barnvisa)

Fråga sedan eleverna vad mer som måste till för att de ska förstå texten. De kommer säkert att föreslå att de måste förstå orden. Fråga om de tror att du läste texten rätt. Någon föreslår säkert att du också måste veta hur orden uttalas och vilka stavelser eller ord som ska betonas.

Läs sedan följande mening på svenska:

Jag fyra bröder har och systrar två som bor hemma alla.

Se förbryllad ut och berätta att du inte begriper vad texten betyder. Fråga eleverna varför du inte förstår texten fast du egentligen förstår varje ord.

Här berättar troligen någon av eleverna att orden bör stå i en särskild ordföljd för att man ska förstå. Sortera med hjälp av eleverna orden i meningen så att ni kan förstå den.

Jag har fyra bröder och två systrar som alla bor hemma.

Fråga sedan hur man lär sig ordföljden. Denna diskussion blir extra intressant för de klasser som har elever med andra modersmål.

Berätta till sist att en stjärnläsare använder sig av olika strategier för att förstå texter. De strategierna kallar vi för "läsfixare". Visa bilderna och presentera "läsfixarna".

Introduktionslektion 2 (åk 1, 2 och 3)

Läsfixarna modelleras genom texten "En otrolig natt" se s. 28

Introduktionslektion 3 (åk 1, 2 och 3)

Föreläsning – "Läsfixare", PowerPoint med manus, se hemsidan
Presentation av kursplanemålen, se hemsidan

Modellektion Introduktion

Text: En otrolig natt (se s. 28)

Modellering av Spågumman, Detektiven, Reportern, Cowboyen och Konstnären

Förberedelser:

Ta fram en ordlista (du ska slå upp ordet flamingo lite senare) och visningsbilder på alla fem läsfixarna.

INNAN LÄSNINGEN:

Läs rubriken "En otrolig natt" och visa bilden på dörren för eleverna. Berätta därefter vad du kommer att tänka på utifrån rubrik och bild. Till exempel "Jag ser en öppen dörr på bilden, så jag tänker att texten säkert kommer att handla om någon som vaknar och stiger upp på natten. Säkert kommer det att hända något ovanligt, som man inte räknar med ska hända, eftersom texten heter En otrolig natt."

Berätta sedan att det finns en läsfixare som hjälper oss att plocka fram våra tidigare erfarenheter och förutspår vad som kommer att hända och visa upp bilden med Spågumman. Läs därefter med inlevelse och stanna upp vid de numrerade markeringarna. Förslag på hur du sedan kan gå tillväga ges vid varje fotnot.

UNDER LÄSNINGEN:

- TÄNK HÖGT:** Vad är det som rör sig där under tidningshögen? Kan det vara ett marsvin? Det kan ju inte vara något stort, för tidningar är ju inte så stora. (Låt några av eleverna berätta vad deras "spågummor" tror.)
- TÄNK HÖGT:** Nu förstod jag inte riktigt... bedövad? ... stora som tefat...? Håll upp bilden på Detektiven och berätta att den ser till att läsaren stannar vid nya ord och reder ut oklarheter. Berätta också att ibland måste man ta hjälp av en kompis, någon vuxen eller kanske slå upp ordet för att förstå.
TÄNK HÖGT: När man lagar hål i tänderna kan man få en bedövning så att känseln försvinner. Om Anina blev som bedövad kanske det betyder att hon inte såg och hörde det som var runt omkring, utan bara den där krokodilen. Ögon stora som tefat måste betyda att hon stirrade med ögonen vidöppna, för tefat är tallrikar som man har under tekopparna, och när man stirrar ser ögonen större ut.
- Visa bilden på Reportern. Berätta att Reportern ställer frågor till sig själv för att förstå vad som händer i texten. Ställ följande frågor och låt eleverna svara:
  - * Vad gör krokodilen med sin svans?
  - * Varför gör den så?
  - * Varför får Anina en chock när hon tittar ner på tidningen?
- Visa Detektiven igen och berätta att man ibland behöver läsa om ett ord, en mening eller ett stycke. Fundera tillsammans med eleverna över ordet "barrikad". Vad kan ordet betyda? Vilka ledtrådar till ordets betydelse finns i texten? Läs om meningen om när Anina skjuter sängen mot dörren.

TÄNK HÖGT: Det måste vara sängen som har blivit en barrikad. Den skyddar Anina mot krokodilen eftersom den står för dörren. En barrikad måste vara ett skydd att gömma sig bakom.

Villrådig? Visa Detektiven igen. Läs om ord och mening men visa att du ändå inte riktigt förstår.

TÄNK HÖGT: Jag hittar inga ledtrådar i det jag HAR läst. Kanske hjälper det att läsa VIDARE?

Stanna när du har läst de följande frågorna som Anina ställde sig. Berätta att du nu förstår att hon inte riktigt visste vad hon skulle göra.

TÄNK HÖGT IGEN: "Besten" måste syfta på krokodilen och ordet "best" betyder nog någonting stort och otäckt.

- Visa bilden på Detektiven och berätta att du inte riktigt förstår ordet "flamingor". Visa ordlistan och berätta att orden i ordlistan står i bokstavsordning. Slå upp ordet flamingo i din ordlista och läs betydelsen. Visa Reportern och ställ följande frågor:
  - * Varför såg flamingorna ut som en födelsedagstårta för krokodiler?
  - * Vad gör Anina med tidningen?
  - * Varför klappar hon och skriker?

Låt några elever besvara frågorna.

Visa Spågumman och berätta att hon förutspår vad som kommer att hända utifrån ledtrådar i texten.

TÄNK HÖGT: Det här är riktigt spännande! Krokodilen kom ju ut ur tidningen. Jag tror att Anina lyckas skrämma ut flamingorna ur tidningen och att krokodilen kommer att jaga dem istället. Då tror jag att Anina öppnar ytterdörren så att alla djur försvinner ut.

Håll upp bilden med Konstnären och berätta hur han hjälper oss att fixa läsningen. Han ger oss bilder i vårt huvud så vi har lättare att komma ihåg det vi läst. Be eleverna att blunda och läs därefter till nästa lässtopp.

- Berätta vilka bilder du sett i ditt huvud. T. ex.:
  - * Jag såg krokodilen med några fågelben och rosa fjädrar som stack ut ur munnen. Låt några av eleverna berätta om sina bilder, om det finns tid.
- Visa Reportern igen.
  - * Vad hade Anina svårt att förklara för sina föräldrar?
  - * Tror du att detta har hänt på riktigt?Låt några elever besvara frågorna.

EFTER LÄSNINGEN:

Visa Cowboyen och berätta att han är den läsfixare som fångar in det viktigaste i texten med sin lasso.

Sammanfatta det viktigaste i berättelsen med hjälp av orden först, sedan och sist. T. ex.:

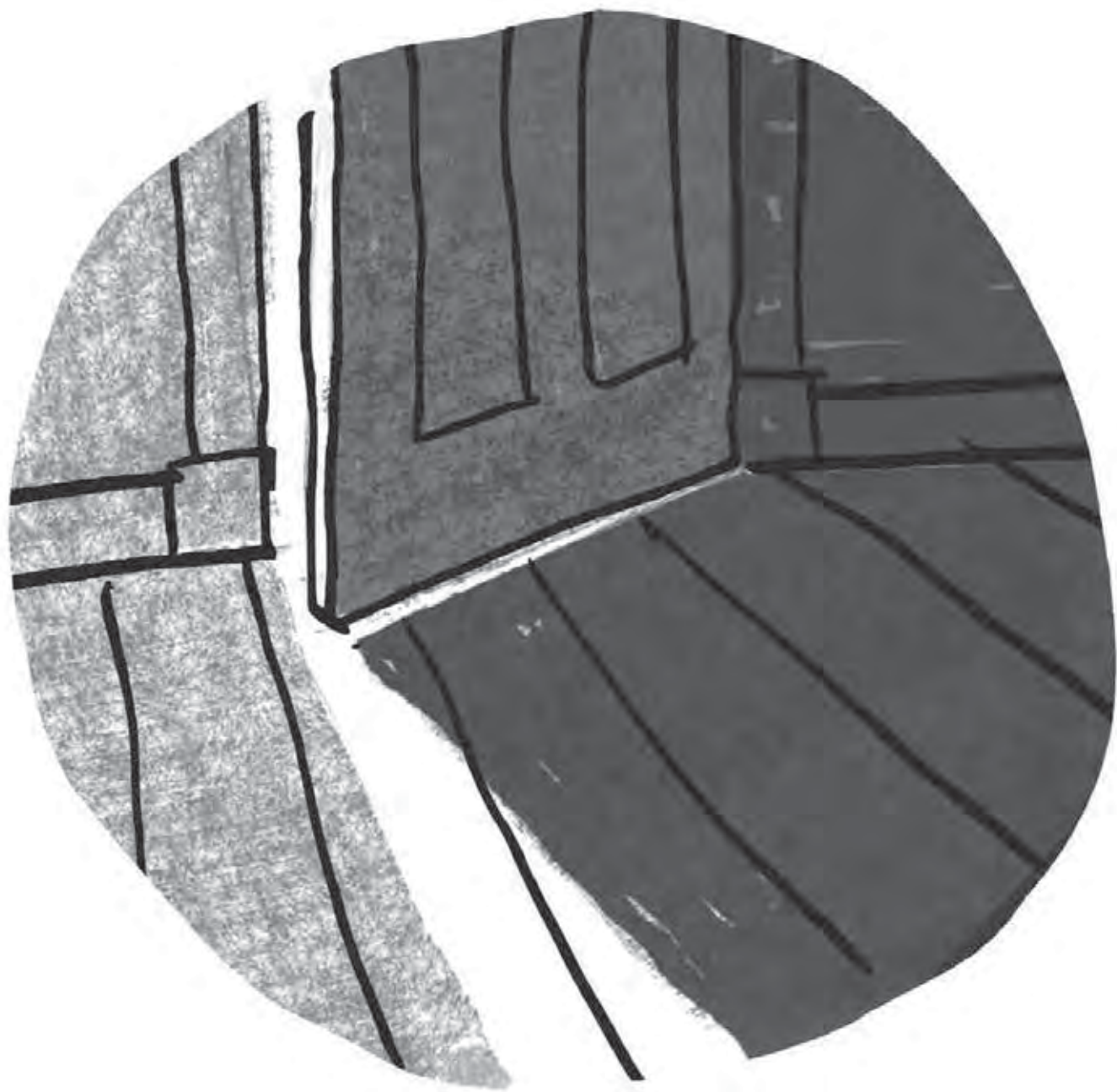
Först vaknade Anina och upptäckte att en krokodil prasslade i tidningshögen.

Sedan blev hon jagad av krokodilen och byggde en barrikad.

Sedan förstod Anina att krokodilen kom från tidningen, och fick en idé. Hon lockade ut flamingor ur tidningen, som krokodilen kunde äta.

Till **sist** lockade Anina tillbaka krokodilen och de flamingorna som inte var uppätta in i tidningen igen. På morgonen trodde inte Aninas mamma och pappa på hennes förklaring om varför det var blött på golvet och att dörren var sönderslagen.

En otrolig natt

Anina var tio år, så även om hon halvsov kunde hon hitta från sitt rum till badrummet. Dörren till hennes rum brukade vanligtvis stå på glänt och nattlampan i hallen gjorde det tillräckligt ljust för att hon skulle kunna ta sig till badrummet förbi telefonbordet.

En natt när hon gick förbi telefonbordet på väg till badrummet hörde Anina något som lät som en dämpad väsning. Men eftersom hon halvsov brydde hon sig knappast om det. Hur som helst kom det ganska långt bortifrån. Inte förrän hon var på väg tillbaka till sitt rum såg hon varifrån det kom. Under telefonbordet låg en hög trave gamla tidningar och tidskrifter och denna hög började nu röra på sig. Det var därifrån ljudet kom. Plötsligt började högen rasa åt alla håll – höger, vänster, hit och dit – så att tidningar och tidskrifter spreds över hela golvet. **1** Anina trodde inte sina ögon när hon såg en grymtande och frustande krokodil komma fram under telefonbordet.

Anina blev som bedövad. Med ögon stora som tefat såg hon hur krokodilen kravlade sig ut ur tidningshögen och sakta såg sig omkring i lägenheten. Den tycktes just ha kommit upp ur vattnet för hela kroppen var drypande våt. Överallt där krokodilen klev blev mattan under den dyblöt. **2**

Krokodilen rörde sitt huvud fram och tillbaka och lät höra ett högt väsande ljud. Anina svalde hårt när hon såg krokodilens gap med dess fruktansvärt långa rad av tänder. Den svängde långsamt svansen fram och tillbaka. Anina hade läst om detta i ”Djurbladet” – hur krokodilen slår med svansen i vattnet för att anfälla eller jaga bort sina fiender.

Hennes blick föll på det senaste numret av ”Djurbladet”, som hade fallit ner från högen och låg vid hennes fötter. Hon fick en ny chock. På omslaget hade det tidigare funnits en bild av en stor krokodil på en flodstrand. Nu var flodstranden tom! **3**

Anina böjde sig ned och plockade upp tidningen. I samma ögonblick slog krokodilen så hårt med svansen att den stora vasen med solrosor som stod på golvet gick sönder och solrosorna ströddes ut överallt. Med ett snabbt skutt var Anina inne i sovrummet. Hon smällde igen dörren, högg tag i sängen och sköt den mot dörren. Hon hade byggt en barrikad som skulle skydda henne från krokodilen. Lättad andades hon ut.

4

Men sedan blev hon villrådig. Tänk om besten bara var hungrig? Kanske måste man ge krokodilen något att äta för att få den att ge sig iväg?

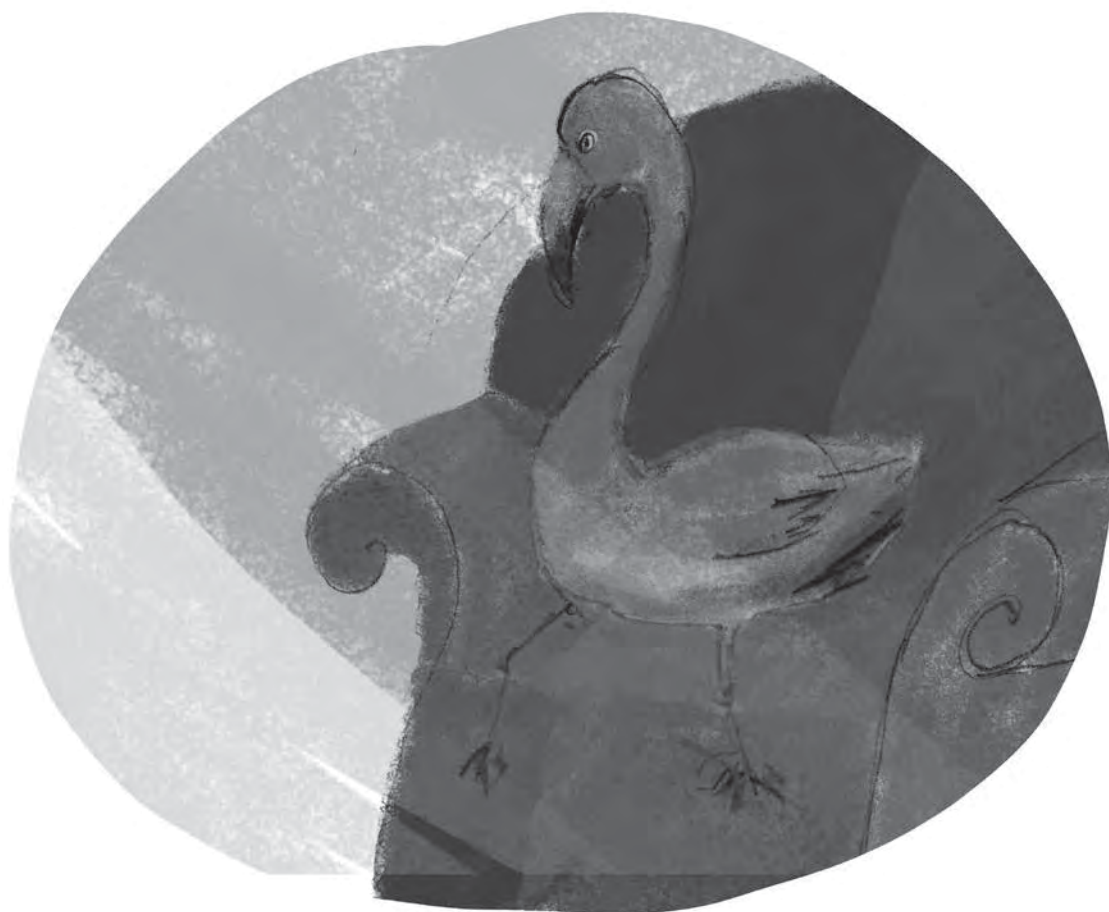
Anina tittade än en gång på sin djurtidning. Om krokodilen kunde kravla sig ut ur bilden skulle kanske också andra djur klara av det. Anina bläddrade snabbt igenom tidningen och stannade vid en flock flamingor i ett djungelträsk. Perfekt, tänkte hon. De ser ut som en födelsedagstårta för krokodiler.

Plötsligt hördes ett kraftigt brak och spetsen på krokodilens svans trängde sig igenom dörren som splittrades.

Kvickt höll Anina upp bilden av flamingor framför hålet i dörren och ropade så högt hon kunde: ”Ge er iväg från träsket! Schas! Schas!” Sedan kastade hon tidningen genom hålet ut i hallen, klappade händerna och tjöt och skrek.

5

Hon kunde knappast tro vad som hände härnäst. Hela hallen var plötsligt full med skriande flamingor som vilt flaxade med vingarna och sprang kors och tvärs på sina långa, magra ben. Anina såg en fågel med en solros i näbben och en annan som nappade till sig mammas hatt från dess krok. Hon såg även en flamingo försvinna ner i krokodilens gap. Han svalde flamingon i två snabba tuggor och lät den raskt följas av nästa, den med solrosen i näbben.

www.enlasandeklass.se

www.enlasandeklass.se

Efter två portioner flamingo verkade krokodilen ha fått nog och lade sig belåten ner mitt i hallen. När han hade slutit ögonen och inte längre rörde sig öppnade Anina hastigt dörren och slank igenom den ut i hallen. Hon höll upp det tomma tidningsomslaget framför krokodilens nos. ”Snälla”, viskade hon, ”vänd tillbaka hem.” Hon smög tillbaka in i sovrummet och tittade genom hålet i dörren. Hon såg att krokodilen nu var tillbaka på tidningsomslaget.

Nu gick hon försiktigt in i vardagsrummet där flamingor trängdes runt soffan eller stod på tv:n. Anina öppnade tidningen på sidan med den tomma bilden. ”Tack”, sa hon, ”tack så väldigt mycket. Nu får ni flyga tillbaka till ert träsk.”

6

På morgonen var det väldigt svårt för henne att förklara den jättelika våta fläcken på golvet och den sönderslagna dörren för sina föräldrar. De trodde väl inte helt på krokodilen, men mammas hatt var och förblev försvunnen.

7

LEKTION 1-5

(veckoplanering 1, ht)

Tema Fantasi eller verklighet?

• Strategi Spågumman

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
1 Modellektion, se hemsidan	Ett sällsynt ovanligt djur, s. 9-12	Drakens håla, kap 1	Den magiska kappan, kap 1
2 Högläsning av läraren Göra förutsägelser Dokumentera i läsloggen	Cykelsemester bilden, s. 25-33	Drakens håla, kap 2	Den magiska kappan, kap 2
3 Högläsning av läraren Göra förutsägelser Dokumentera i läsloggen	Den oändliga korven, s. 74-81	Drakens håla, kap 3	Den magiska kappan, kap 3
4 Högläsning av läraren/parläsning Göra förutsägelser Dokumentera i läsloggen	Skärp dig!, s. 175-182	Drakens håla, kap 4	Den magiska kappan, kap 4
5 Högläsning av läraren/parläsning Göra förutsägelser Dokumentera i läsloggen	Träna tänkeriet, s. 199-206	Drakens håla, kap 5	Den magiska kappan, kap 5

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att träna eleverna i att göra förutsägelser innan, under och efter läsningen. Förutsägelseerna kan bygga på bilder, titlar, bakgrundskunskap, genrekunskap och vad som har hänt tidigare i texten. De texter vi har valt inbjuder till samtal om vad som är fantasi och vad som är verklighet, och ger rika möjligheter till att fundera framåt i texten om vad som kan tänkas hända.

Bra frågor att ställa innan, under och efter läsningen är till exempel:

- * Vad tror du att texten kommer att handla om?
- * Vad tror du kommer att hända nu?
- * Varför tror du så?
- * Har författaren gett oss någon ledtråd om vad som kan hända?
- * Vem mer vill göra en förutsägelse här?

Det är viktigt att diskutera tankar och frågeställningar kring innehållet som kommer upp, även om de inte hör till just denna strategi.

Lektionsmaterial:

Spågummans kort till alla elever

Lektionstexten utskriven till eleverna och/eller på storbild

Läslogg Spågumman (berättelse) uppkopierad utifrån dina önskemål och/eller på storbild

Lektionsbeskrivning, lektion 1-5

(Lektionsbeskrivning 1 är en modellektion, se hemsidan.)

INNAN LÄSNINGEN:

Dela ut texten, Spågummans kort och eventuell läslogg till eleverna. Uppmana dem att läsa titlar och bilder. Låt dem sedan förutsäga vad de tror att kapitlet kommer att handla om. I texten för åk 3 saknas titlar och bilder. Be istället några elever återberätta vilka förutsägelser som gjordes i förra kapitlet. Dokumentera i läsloggen, se "Läslogg och loggbok" s. 22.

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten*. När eleverna har en förutsägelse att dela med sig av håller de upp sitt kort. Stanna då och låt dem göra sin förutsägelse. Stanna annars upp vid markeringarna i texten. Om eleverna har svårt att förutspå vad som kommer att hända får du själv gå in och modellera hur Spågumman arbetar; hur du förutspår vad som kommer att hända och vad som får dig att tänka så. Dokumentera i läsloggen.

EFTER LÄSNINGEN:

Nu är det dags att fånga upp trådarna i berättelsen och förutsäga vad som kommer att hända sedan. Elevernas svar dokumenteras i läsloggen tillsammans med en förklaring till varför de tror på just denna förutsägelse.

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda strategin.

*Du kan låta de elever i åk 2 och 3 som klarar att självständigt läsa och utföra en arbetsuppgift läsa texten för lektion 4 och 5 parvis. De gör förutsägelser tillsammans och dokumenterar i sina läsloggar.

LEKTION 6-10

(veckoplanering 2, ht)

Tema Djur i Sverige • Strategi Spågumman

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
6 Modellektion, se hemsidan	Bin, s. 90-91	Bin, s. 90-91	Bin, s. 90-91
7 Högläsning av läraren Aktivera förkunskaper Göra förutsägelser Dokumentera i läsloggen	Gråsugga, Kort 49	Nyckelpiga, s. 74-76	Fjärilar, s. 94-95
8 Högläsning av läraren Aktivera förkunskaper Göra förutsägelser Dokumentera i läsloggen	Myra, Kort 22	Humla, s. 63	Daggmask, s. 64-65
9 Högläsning av läraren/parläsning Aktivera förkunskaper Göra förutsägelser Dokumentera i läsloggen	Vargspindel, Kort 44	Snäcka, s. 111-112	Igelkott, s. 190-191
10 Högläsning av läraren/parläsning Aktivera förkunskaper Göra förutsägelser Dokumentera i läsloggen	Tordyvel, Kort 35	Ekorre, s. 118-119	Hare, s. 152-153

För att hitta ur vilken bok texten kommer från, slå upp titeln på texten i Källförteckningen, s. 220 ff.

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att träna eleverna i att innan läsningen aktivera sina egna kunskaper och att göra förutsägelser på texten. För att eleverna ska kunna göra kopplingar till egna erfarenheter och plocka fram sina förkunskaper har vi valt texter som handlar om djur som är vanliga i Sverige.

Bra frågor att ställa före och under läsningen är till exempel:

- * Vad tror du att texten handlar om?
- * Vad tror du att vi kommer få veta?

Det är viktigt att diskutera tankar och frågeställningar kring innehållet som kommer upp, även om de inte hör till just denna strategi.

Lektionsmaterial:

Spågummans kort till alla elever

Lektionstexten utskriven till eleverna och/eller på storbild

Läslogg Spågumman (fakta) utskriven till alla elever och/eller på storbild

Lektionsbeskrivning, lektion 6-10

(Lektionsbeskrivning 6 är en modellektion, se hemsidan.)

INNAN LÄSNINGEN:

Dela ut texten, Spågummans kort och eventuell läslogg. Uppmana eleverna att läsa bilderna. Läs tillsammans titel och bildtexter. Samtala med eleverna om vad bilderna visar och vad de tror att texten kommer att berätta. Låt även eleverna berätta vad de redan vet om det aktuella djuret, eller vad de tror. Samtala också om vad faktatexter om djur brukar berätta. Formulera tillsammans med eleverna några förutsägelser. Dokumentera i läsloggen tillsammans med en motivering till varför ni tror att just detta kommer att avhandlas i texten, se "Läslogg och loggbok" s. 22.

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten*. När eleverna tycker att en förutsägelse har styrkts i texten visar de sitt kort. Stanna då upp och fråga vilken av förutsägelseerna som styrktes. Läs om meningen eller stycket som innehöll den styrkta förutsägelsen. Fortsätt sedan att läsa.

EFTER LÄSNINGEN:

Diskutera huruvida alla förutsägelser ni skrivit upp har styrkts eller ej och om texten gav ytterligare information. Dokumentera i läsloggen.

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda strategin.

*Du kan låta de elever i åk 2 och 3 som klarar att självständigt läsa och utföra en arbetsuppgift läsa texten för lektion 9 och 10 parvis. De dokumenterar i sina läsloggar.

LEKTION 11-15

(veckoplanering 3, ht)

Tema Texter av Martin Widmark • Strategi Detektiven

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3	
11	Modellektion, se hemsidan	Tidningsmysteriet, kap 1	De spökande prästerna, kap 1	Vargens hjärta, kap 1
12	Högläsning av läraren Reagera på nya ord och uttryck Dokumentera i läsloggen	Tidningsmysteriet, kap 2	De spökande prästerna, kap 2	Vargens hjärta, kap 2
13	Högläsning av läraren Reagera på nya ord och uttryck Dokumentera i läsloggen	Tidningsmysteriet, kap 3	De spökande prästerna, kap 3	Vargens hjärta, kap 3
14	Högläsning av läraren/parläsning Reagera på nya ord och uttryck Dokumentera i läsloggen	Tidningsmysteriet, kap 4	De spökande prästerna, kap 4	Vargens hjärta, kap 4
15	Högläsning av läraren/parläsning Reagera på nya ord och uttryck Dokumentera i läsloggen	Tidningsmysteriet, kap 5	De spökande prästerna, kap 5	Vargens hjärta, kap 5

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att träna eleverna i att under läsningen reagera på nya ord, uttryck och formuleringar samt utreda deras betydelse. Nya ord är ord som man själv inte brukar använda när man talar och skriver. Vi har valt olika texter av Martin Widmark, eftersom de är ord- och uttrycksrika samtidigt som de har ett spännande innehåll. Uttryck och ”svåra” ord förekommer ofta i sammanhang som förklarar deras betydelse. Det finns flera olika sätt att utreda betydelsen:

- * Att läsa om avsnittet och leta efter ledtrådar i texten.
- * Att söka information i bilderna.
- * Att läsa vidare och se om det kommer en förklaring.
- * Att jämföra med andra ord, eller dela upp ordet om det är sammansatt.
- * Att fråga någon eller slå upp ordet/uttrycket.

Bra frågor att ställa under läsningen är till exempel:

- * Kunde författaren ha använt ett annat ord här? Vilket?
- * Vad kan det betyda?
- * Varför tror du att författaren valde just detta ord?
- * Vilka ledtrådar till ordets betydelse finns i texten?

Det är viktigt att diskutera tankar och frågeställningar kring innehållet som kommer upp, även om de inte hör till just denna strategi.

Lektionsmaterial:

Detektivens kort till alla elever
Lektionstexten utskriven till eleverna och/eller på storbild
Läslogg Detektiven på storbild eller uppkopierad utifrån dina önskemål

Lektionsbeskrivning, lektion 11-15

(Lektionsbeskrivning 11 är en modellektion, se hemsidan)

INNAN LÄSNINGEN:

Dela ut texten och eventuell läslogg till eleverna. Uppmana dem att läsa titlar och bilder. Låt dem sedan förutsäga vad de tror att kapitlet kommer att handla om (Spågumman). Dela ut Detektivens kort. Uppmana eleverna att under läsningen hålla upp sitt detektivkort när de reagerar på nya ord eller uttryck, eller när det är något de inte förstår.

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten*. När eleverna reagerar på ett nytt ord eller uttryck håller de upp sitt kort. Gör då en notering i texten och fortsätt läsa till ett naturligt stopp. Har de inte hållit upp sina kort stannar du upp vid markeringarna. Diskutera sedan de nya orden och deras betydelse. Fortsätt att läsa till nästa markering och upprepa proceduren.

EFTER LÄSNINGEN:

Skriv upp de nya orden och uttrycken på whiteboarden. Välj ut de viktigaste orden och dokumentera i loggen tillsammans med förklaringar.

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda strategin.

*Du kan låta elever i åk 2 och 3 som klarar att självständigt läsa och utföra en arbetsuppgift läsa texten för lektion 14 och 15 parvis. De diskuterar nya ord tillsammans och dokumenterar tillsammans.

LEKTION 16-20

(veckoplanering 4, ht)

Tema Sport och fritid · Strategi Detektiven

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
16 Högläsning av läraren Reagera på nya ord och uttryck Dokumentera i läsloggen	Heja Millie, s. 5-9, 13-16	Bortdribblad, kap 1-2, kap 6-7	Vinterkampen, s. 5-14
17 Högläsning av läraren Reagera på nya ord och uttryck Dokumentera i läsloggen	Petter i full fart	Spinkis och Katta, s. 2-6, s.21-29	Taekwondo är tuffast, s. 14-26
18 Högläsning av läraren Reagera på nya ord och uttryck Dokumentera i läsloggen	Paula gillar fotboll, s. 1-15	Kartkatastrofen, s. 9-26	Matchboll, s. 5-9, 19-23
19 Högläsning av läraren/parläsning Reagera på nya ord och uttryck Dokumentera i läsloggen	Värsta nappet	Vilmer i hårdträning, s. 10-16	Vilmers första tävling, s. 66-80
20 Högläsning av läraren/parläsning Reagera på nya ord och uttryck Dokumentera i läsloggen	Tufft spel, kap 3 och 4	Märtas hästbok, s. 7-17, 20-21, 26-27, 32-41, 56-57	Jonte basket- liraren, 14-24

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att träna eleverna i att under läsningen reagera på nya ord, uttryck och formuleringar samt utreda deras betydelse. Genom läsningen och de efterföljande diskussionerna ska eleverna också få upp ögonen för några sporter och sportuttryck. Vi har valt texter som handlar om olika sporter för att bättre möta elevernas skilda intressen och för att vidga deras ordförråd.

Bra frågor att ställa under läsningen är till exempel:

- * Vad kan det betyda? Varför tror du det?
- * Kunde författaren ha använt en annan formulering här? Hur då?
- * Varför tror du att författaren valde just detta uttryck?

Det är viktigt att diskutera tankar och frågeställningar kring innehållet som kommer upp, även om de inte hör till just denna strategi.

Lektionsmaterial:

Detektivens kort till alla elever
Lektionstexten utskriven till eleverna och/eller på storbild
Läslogg Detektiven på storbild eller uppkopierad utifrån dina önskemål

Lektionsbeskrivning, lektion 16-20

INNAN LÄSNINGEN:

Dela ut lektionstexten, Detektivens kort och eventuell läslogg. Be eleverna att läsa titlar och eventuella bilder. Låt dem sedan förutsäga vad de tror att kapitlet kommer att handla om. Låt dem också berätta vad de vet och kan om den sport texten kommer att handla om (Spågumman). Skriv upp de sportspecifika ord som eleverna använder sig av på tavlan. Uppmana eleverna att under läsningen hålla upp sitt kort när de hör ett sportuttryck, eller när de reagerar på nya ord eller uttryck som de inte riktigt förstår.

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten*. När eleverna reagerar på ett nytt ord eller uttryck håller de upp sitt kort. Gör då en markering i texten och fortsätt läsa till ett naturligt stopp. Har de inte hållit upp sina kort stannar du upp vid markeringarna. Diskutera sedan de nya orden och deras betydelse. Fortsätt att läsa till nästa markering och upprepa proceduren.

EFTER LÄSNINGEN:

Skriv upp de nya orden och uttrycken på whiteboarden. Välj ut de viktigaste uttrycken och dokumentera i loggen tillsammans med förklaringar.

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda strategin.

*Du kan låta elever i åk 2 och 3 som klarar att självständigt läsa och utföra en arbetsuppgift, läsa texten för lektion 19 och 20 parvis. De diskuterar nya ord och uttryck tillsammans och dokumenterar i sina läsloggar.

LEKTION 21-25

(veckoplanering 5, ht)

Tema Berättelser av Astrid Lindgren • Strategi Konstnären

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
21 Modellektion, se hemsidan	Glassen och Kajsa Kavat	Glassen och Kajsa Kavat	Glassen och Kajsa Kavat
22 Högläsning av läraren Bli medveten om de sinnesintryck läsningen väcker Dokumentera i läsloggen	Lotta på Bråkmakargatan, utdrag ur	Barnen i Bullerbyn, utdrag ur	Bröderna Lejonhjärta, utdrag ur
23 Högläsning av läraren Bli medveten om de sinnesintryck läsningen väcker Dokumentera i läsloggen	Barnen i Bullerbyn, utdrag ur	I skymningslandet, utdrag ur	Mio, min Mio, utdrag ur
24 Högläsning av läraren/parläsning Bli medveten om de sinnesintryck läsningen väcker Dokumentera i läsloggen	Mirabell, utdrag ur	Madicken, utdrag ur	Rasmus på Luffen, utdrag ur
25 Högläsning av läraren/parläsning Bli medveten om de sinnesintryck läsningen väcker Dokumentera i läsloggen	Nils Karlsson Pysling, utdrag ur	Vi på Saltkråkan, utdrag ur	Karlsson på taket, utdrag ur

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att träna eleverna i att under läsningen aktivera flera sinnen. När eleverna ”ser”, ”hör” och ”känner” det de läser, blir innehållet tydligare och mer greppbart. De får också lättare att minnas vad de har läst. Vi har valt texter av Astrid Lindgren eftersom hon gjorde så målande beskrivningar och inte drog sig för att använda härliga, krångliga ord.

Bra frågor att ställa under läsningen är till exempel:

- * Ser du ...?
- * Känner du ...?
- * Hör du ...?
- * Vilka ord i texten hjälper dig att skapa inre bilder?
- * Kunde författaren ha använt några andra ord?

Det är viktigt att diskutera tankar och frågeställningar kring innehållet som kommer upp, även om de inte hör till just denna strategi.

Lektionsmaterial:

Konstnärens kort till alla elever
Lektionstexten utskriven till alla elever och/eller på storbild
Läslogg Konstnären på storbild eller uppkopierad utifrån dina önskemål

Lektionsbeskrivning, lektion 21-25

(Lektionsbeskrivning 21 är en modellektion, se hemsidan.)

INNAN LÄSNINGEN:

Läs textens titel för eleverna. Låt dem sedan förutsäga vad de tror att texten kommer att handla om (Spågumman). Dela ut Konstnärens kort. Uppmana eleverna att under läsningen hålla upp sitt kort när de ser inre bilder eller känner dofter, smaker eller andra sinnliga intryck. Påminn dem om att de måste räkna upp handen om något i texten är oklart (Detektiven).

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten*. När eleverna reagerar på oklarheter i texten räcker de upp handen. Gör då en notering i texten och fortsätt läsa till ett naturligt stopp eller till nästa markering. Diskutera sedan de nya orden och deras betydelse.

EFTER LÄSNINGEN:

Dela ut läsloggen. Be eleverna berätta om sina upplevelser och sinnesintryck. Låt sedan eleverna rita och skriva om vad de ”såg”, ”hörde” och ”kände” under läsningen.

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda strategin.

*Du kan låta elever i åk 2 och 3, som klarar att självständigt läsa och utföra en arbetsuppgift, läsa texten för lektion 24 och 25 parvis. De samtalas om sina sinnesuttryck och dokumenterar tillsammans i varsin läslogg.

LEKTION 26-30

(veckoplanering 6, ht)

Tema Kalas, Astrid Lindgren

• Strategi Reportern

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3	
26	Modellektion, se hemsidan Lekparken och Cykeltävlingen och Visst kan Lotta cykla!, del 1	Lekparken och Cykeltävlingen och Pippi håller avskedskalas, del 1	Lekparken och Cykeltävlingen och När Emil hissade upp lilla Ida, del 1	
27	Högläsning av läraren Ställa frågor på texten Dokumentera i läsloggen	Visst kan Lotta cykla!, del 2	Pippi håller avskedskalas, del 2	När Emil hissade upp lilla Ida, del 2
28	Högläsning av läraren Ställa frågor på texten Dokumentera i läsloggen	Visst kan Lotta cykla!, del 3	Pippi håller avskedskalas, del 3	När Emil hissade upp lilla Ida, del 3
29	Högläsning av läraren Ställa frågor på texten Dokumentera i läsloggen	Visst kan Lotta cykla!, del 4	Pippi håller avskedskalas, del 4	När Emil hissade upp lilla Ida, del 4
30	Högläsning av läraren Ställa frågor på texten Dokumentera i läsloggen	Visst kan Lotta cykla!, del 5	Pippi håller avskedskalas, del 5	När Emil hissade upp lilla Ida, del 5

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att träna eleverna i att under läsningen ställa frågor på innehållet i texten och att reflektera över det lästa. Eleverna ska bli medvetna om texters djup, och att viss information ges i texten, men att de själva också måste lägga till egen information för att förstå den.

Astrid Lindgrens texter innehåller rikligt med information både på, mellan och bortom raderna. Vi valde texterna till Tema Kalas för att eleverna förhoppningsvis har gott om egna erfarenheter kring olika festligheter och enklare ska kunna ställa och besvara frågor bortom raderna – göra text till mig själv-kopplingar.

Det kan vara bra att påminna eleverna om frågeord (se rutan nedan) för att ge dem stöd när de själva ska formulera frågor. Glöm inte att sedan gå tillbaka till texten och visa var svaret på frågan finns (gäller på raderna och mellan raderna).

- * Vem, vad, var, när, vilken, varför?
- * Var i texten stod den informationen?

Det är viktigt att diskutera tankar och frågeställningar kring innehållet som kommer upp, även om de inte hör till just denna strategi.

Lektionsmaterial:

Reporterns kort till alla elever
Lektionstexten utskriven till eleverna och/eller på storbild
Läslogg Reportern på storbild eller uppkopierad utifrån dina önskemål

Lektionsbeskrivning, lektion 26-30

(Lektionsbeskrivning 26 är en modellektion, se hemsidan)

INNAN LÄSNINGEN:

Dela ut lektionstexten, Reporterns kort och eventuell läslogg. Uppmana eleverna att läsa titlar och bilder. Låt dem sedan förutsäga vad de tror att avsnittet kommer att handla om (Spågumman). Påminn eleverna om att de måste räkna upp handen under läsningen om något i texten är oklart (Detektiven). Skriv upp frågeorden "Vem?", "Vad?", "Var?", "När?", "Vilken?" och "Varför?" på whiteboardtavlan och läs dem högt. Förklara att eleverna ska formulera frågor som börjar med dessa ord när du stannar upp efter att ha läst ett avsnitt.

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten. När eleverna reagerar på oklarheter i texten räcker de upp handen. Gör då en notering i texten och fortsätt läsa till ett naturligt stopp eller till nästa markering. Diskutera sedan de nya orden och deras betydelse. Uppmuntra eleverna att ställa frågor på det du läst genom att använda sig av frågeorden. De elever som har frågor visar upp sina kort.

Förklara för eleverna var de ställda frågorna hör hemma; på raderna, mellan raderna eller bortom raderna och be övriga elever besvara frågorna. Stanna annars upp vid markeringarna och hjälp eleverna att formulera frågor genom att påminna om frågeorden. Formulera vid behov egna frågor som eleverna besvarar.

EFTER LÄSNINGEN:

Av de frågor som ställts, välj ut en fråga på varje nivå som dokumenteras i läsloggen. Dokumentera även elevernas svar i loggen.

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda strategin.

LEKTION 31-35

(veckoplanering 7, ht)

Tema Vänskap och kärlek

• Strategi Reportern bortom raderna

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
31 Högläsning av läraren Ställa diskussionsfrågor på texten Dokumentera i läsloggen	Bli sams, s. 1-36	Våffeljärtat, 5-12	Fråga chans, s. 6-18
32 Högläsning av läraren Ställa diskussionsfrågor på texten Dokumentera i läsloggen	Bästa vänner	Tonje och det hemliga brevet, s. 15-21	Vara vänner, s. 15-31
33 Högläsning av läraren Ställa diskussionsfrågor på texten Dokumentera i läsloggen	Vem lurar vem?	Sjalen	Långt ifrån cool, s. 5-9, 40-41
34 Högläsning av läraren Ställa diskussionsfrågor på texten Dokumentera i läsloggen	Den magiska kulan, kap 14	Ellen, Sorken och hemligheten, s. 15-23	Kärlekskrisen, s. 9-13, 124-133
35 Högläsning av läraren Ställa diskussionsfrågor på texten Dokumentera i läsloggen	Vingmuttern, s. 7-16, 36-38, 62-65	Flickan jag älskar heter Milena, s. 11-22	Dilsa och den falska kärleken, s. 6-17

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att träna eleverna i att under läsningen reflektera över hur texten berör dem. De ska träna på att göra kopplingar till egna erfarenheter och åsikter (text till mig själv), till andra texter (text till text), till händelser i världen (text till världen), se s. 16, samt fundera över författarens syfte med texten.

Vi har valt texter som handlar om vänskap och kärlek för att eleverna ska kunna dra paralleller till sitt eget liv, till andra texter på samma tema samt till händelser de känner till.

Bra frågor att ställa under och efter läsningen är till exempel:

- * Vad tänker du om detta?
- * Hur skulle du göra i samma situation?
- * Vad kan vi lära oss av innehållet i texten?
- * Vad försöker författaren säga med texten?

Det är viktigt att diskutera tankar och frågeställningar kring innehållet som kommer upp, även om de inte hör till just denna strategi.

Lektionsmaterial:

Reporterns kort till alla elever

Lektionstexten utskriven till eleverna och/eller på storbild

Läslogg "Reportern bortom raderna" på storbild eller uppkopierad utifrån dina önskemål

Lektionsbeskrivning, lektion 31-35

INNAN LÄSNINGEN:

Dela ut lektionstexten, Reporterns kort och eventuell läslogg. Be eleverna att läsa titlar och bilder. Låt dem sedan förutsäga vad de tror att kapitlet kommer att handla om (Spågumman). Påminn eleverna om att de måste räkna upp handen under läsningen om något i texten är oklart (Detektiven).

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten. När eleverna reagerar på oklarheter räcker de upp handen. Gör då en notering i texten och fortsätt läsa till ett naturligt stopp eller till nästa mening. Diskutera sedan de nya orden och deras betydelse. Uppmana eleverna att visa sitt kort när texten har berört dem och satt igång tankar hos dem. Stanna då vid nästa naturliga stopp i texten och be eleverna berätta vad de tänker. Berätta för eleverna vilken typ av koppling de har gjort. Formulera en fråga som får fler elever att göra liknande kopplingar och skriv upp frågan på whiteboarden. Stanna upp vid markeringarna och ställ egna frågor (se föregående sida) om eleverna inte visar sina reporterkort.

EFTER LÄSNINGEN:

Skriv upp frågeorden "Vem?", "Vad?", "Var?", "När?", "Vilken?", "Varför?" och "Hur?" på whiteboarden och läs dem högt. Uppmana eleverna att med hjälp av frågeorden ställa "frågor bortom raderna" till varandra utifrån den lästa texten. Detta kan göras i par, i smågrupper eller i helklass. Välj sedan ut en eller ett par av frågorna som dokumenteras i läsloggen tillsammans med ett svar.

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda strategin.

LEKTION 36-40

(veckoplanering 8, ht)

Tema Årstider

• Strategi Reportern mellan raderna

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
36 Högläsning av läraren Upptäcka och tänka ut information som inte står direkt utskrivet i texten. Formulera frågor mellan raderna Dokumentera i läsloggen	Mellan raderna, s. 9	Mellan raderna, s. 12	Mycket mer mellan raderna, s. 11
37 Högläsning av läraren Upptäcka och tänka ut information som inte står direkt utskrivet i texten. Formulera frågor mellan raderna Dokumentera i läsloggen	Mellan raderna, s. 11	Mellan raderna, s. 30	Mycket mer mellan raderna, s. 21
38 Högläsning av läraren Upptäcka och tänka ut information som inte står direkt utskrivet i texten. Formulera frågor mellan raderna Dokumentera i läsloggen	Mellan raderna, s. 22	Mellan raderna, s. 36	Mycket mer mellan raderna, s. 35
39 Högläsning av läraren Upptäcka och tänka ut information som inte står direkt utskrivet i texten. Formulera frågor mellan raderna Dokumentera i läsloggen	Mellan raderna, s. 31	Mellan raderna, s. 53	Mycket mer mellan raderna, s. 48
40 Högläsning av läraren. Upptäcka och tänka ut information som inte står utskrivet i texten Formulera frågor mellan raderna Dokumentera i läsloggen.	Mellan raderna, s. 32	Mellan raderna, s. 55	Mycket mer mellan raderna, s. 74

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att träna eleverna i att under läsningen reflektera över hur de förstår och fångar upp information som inte står direkt utskrivet i texten, utan som förstås utifrån sammanhanget. För att läsa "mellan raderna" och fånga upp underliggande budskap behöver eleverna dessutom använda sin bakgrundskunskap.

Texterna vi valt är skrivna i syfte att ge eleverna träning i att läsa mellan raderna. Det är viktigt att pedagogen visar ledtrådarna som finns i texten, och hur ledtrådarna kan användas för att lägga till information som inte finns direkt utskrivet.

Följdfrågorna "Hur vet du det?" och "Varför tror du så?" är viktiga för att synliggöra tankearbetet som måste göras. Kom ihåg att berätta för eleverna att alla tankar är viktiga. Det finns inget rätt eller fel!

Bra frågor att ställa under och efter läsningen är till exempel:

- ★ Vad, vilken, vem var, vart, hur, varför... tror du?
- ★ Hur vet du det? Varför tror du så?
- ★ Vad har författaren skrivit för att du ska förstå?

Det är viktigt att diskutera tankar och frågeställningar kring innehållet som kommer upp, även om de inte hör till just denna strategi.

Lektionsmaterial:

Reporterns kort till alla elever

Lektionstexten utskrivet till eleverna och/eller på storbild

Läslogg "Reportern mellan raderna" på storbild eller uppkopierad utifrån dina önskemål

Lektionsbeskrivning, lektion 36-40

INNAN LÄSNINGEN:

Dela ut lektionstexten, Reporterns kort och eventuell läslogg. Påminn eleverna om att de måste räkna upp handen under läsningen om något i texten är oklart (Detektiven).

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten. När eleverna reagerar på oklarheter i texten räcker de upp handen (Detektiven). Gör då en notering i texten och fortsätt läsa till ett naturligt stopp eller till nästa markering. Diskutera sedan de nya orden och deras betydelse. Uppmana eleverna att visa sitt kort så snart de utifrån sammanhanget har förstått något som inte står uttryckt i texten. Stanna då upp och fråga vad de tänker, och varför de tänker så.

EFTER LÄSNINGEN:

Skriv upp frågeorden "Vem?", "Vad?", "Var?", "När?", "Vilken?", "Varför?" och "Hur?" på whiteboarden och läs dem högt. Uppmana eleverna att med hjälp av frågeorden ställa frågor "mellan raderna" till varandra utifrån den lästa texten. Detta kan göras i par, smågrupper eller helklass. Välj sedan ut en eller ett par av frågorna som dokumenteras i läsloggen tillsammans med ett svar på frågan.

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda strategin.

LEKTION 41-45

(veckoplanering 9, ht)

Tema Författare

• Strategi Reportern på raderna

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
41 Högläsning av läraren Ställa faktafrågor på texten Dokumentera i läsloggen	Text om Astrid Lindgren	Text om Anna Jansson	Text om Olsson/ Jacobsson
42 Högläsning av läraren Ställa faktafrågor på texten Dokumentera i läsloggen	Text om Martin Widmark	Text om Måns Gahrton	Text om J K Rowling
43 Högläsning av läraren Ställa faktafrågor på texten Dokumentera i läsloggen	Text om Jo Salmson	Text om Martin Widmark	Text om Roald Dahl
44 Högläsning av läraren/par- läsning Ställa faktafrågor på texten Dokumentera i läsloggen	Text om Moni Nilsson	Text om Viveka Lärn	Text om Mats Wänblad
45 Högläsning av läraren/par- läsning Ställa faktafrågor på texten Dokumentera i läsloggen	Text om Helena Bross	Text om Ingelin Angerborn	Text om Ann Caroline Håkans

För att hitta ur vilken bok texten kommer från, slå upp titeln på texten i Källförteckningen, s. 220 ff.

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att träna eleverna i att under läsningen lägga märke till och minnas viktig information som står direkt utskrivet i texten. Att ibland stanna upp och ställa frågor på det man läst är nödvändigt för att sedan kunna minnas den information som texten givit.

Hela vår lektionsplanering kan ses som ett smörgåsbord av texter, och vi tror att elevernas nyfikenhet på författarna bakom texterna kommer att väckas. Därför har vi dessa lektioner plockat ut faktatexter om några författare vars texter vi själva har nöje av att läsa. Önskar ni läsa om andra eller om fler författare, rekommenderar vi att ni tittar in på Barnens Bibliotek på webben.

Bra frågor att ställa under och efter läsningen är till exempel:

- * Vem, vad, var, när, vilken, varför, hur?
- * Var i texten stod den informationen?

Det är viktigt att diskutera tankar och frågeställningar kring innehållet som kommer upp, även om de inte hör till just denna strategi.

Lektionsmaterial:

Reporterns kort till alla elever

Lektionstexten utskrivet till eleverna och/eller på storbild

Läslogg "Reportern på raderna" på storbild eller uppkopierad utifrån dina önskemål

Lektionsbeskrivning, lektion 41-45

INNAN LÄSNINGEN:

Dela ut lektionstexten, Reporterns kort och eventuell läslogg. Uppmana eleverna att läsa titel och bild. Samtala en stund om textens huvudperson och vad eleverna vet om honom/henne. Skriv upp frågeorden "Vem?", "Vad?", "Var?", "När?", "Vilken?", "Varför?" och "Hur?" på whiteboarden och läs dem högt. Uppmana eleverna att med hjälp av frågeorden ställa "På raden-frågor" när du stannar upp efter ett läst avsnitt. Påminn också eleverna om att de måste räkna upp handen under läsningen om något i texten är oklart (Detektiven).

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten*. När eleverna reagerar på oklarheter i texten räcker de upp handen. När du läst till första markeringen i texten och fortsatt läsa till ett naturligt stopp eller till markeringen som följer med texten. Diskutera sedan de nya orden och deras betydelse.

Läs till första markeringen, uppmana eleverna som vill ställa en fråga att visa sina kort. Påminn om frågeorden om det går trögt. Formulera vid behov egna frågor som eleverna besvarar. Fortsätt att läsa till nästa markering och upprepa proceduren.

EFTER LÄSNINGEN:

Uppmana eleverna att med hjälp av frågeorden ställa "frågor på raderna" till varandra. Detta kan göras i par, smågrupper eller helklass. Välj sedan ut en eller ett par av frågorna som dokumenteras i läsloggen tillsammans med ett svar på frågan.

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda strategin.

*Du kan låta elever i åk 2 och 3, som klarar att självständigt läsa och utföra en arbetsuppgift, läsa texten för lektion 44-45 parvis. De ställer frågor på raderna (faktafrågor) och dokumenterar tillsammans i varsin läslogg.

LEKTION 46-50

(veckoplanering 10, ht)

Tema Religioner i Sverige • Strategi Cowboyen

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
46 Modellektion (se hemsidan)	Olika religioner, s. 52-53	Olika religioner, s. 52-53	Olika religioner, s. 52-53
47 Högläsning av läraren Välja ut nyckelord och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Kristendomen, s. 48-49	Judendomen, s. 52	Aron går till synagogan, s. 66-67
48 Högläsning av läraren Välja ut nyckelord och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Fakta om Kristendomen, s. 49	Fakta om Judendomen, s. 53	Amina ber i moskén, s. 68-69
49 Högläsning av läraren/parläsning Välja ut nyckelord och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Berättelserna om Jesus, s. 50-51	Islam, s. 56	Blommor till Buddha, s. 70-71
50 Högläsning av läraren/parläsning Välja ut nyckelord och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Fira en högtid, s. 62-63	Fakta om Islam, s. 57	En helig plats hemma, s. 72-73

För att hitta ur vilken bok texten kommer från, slå upp titeln på texten i Källförteckningen, s. 220 ff.

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att träna eleverna i att innan läsningen aktivera sina bakgrundskunskaper och att göra förutsägelser på texten, att under läsningen välja ut viktig information ur texten eller i bilderna samt att efter läsningen kunna sammanfatta det viktigaste. Genom att plocka ut nyckelord och återberätta vad texten handlat om befäster eleverna sin nya kunskap och utökar sitt ordförråd.

Religionstemat och texterna som vi valt, lämpar sig väl till att plocka ut nyckelord från, för att sammanfatta det viktigaste. Vi tror också att dessa texter främjar samtal och tankeutbyte i elevgruppen.

Bra frågor att ställa före, under och efter läsningen är t. ex.:

- * Vad tror du att texten handlar om? Varför tror du det?
- * Vad är viktigt i det här textavsnittet?
- * Vilka nyckelord vill du plocka ut?
- * Vad vill författaren med den här texten?
- * Vad vill författaren berätta i/med den här texten?

Det är viktigt att diskutera tankar och frågeställningar kring innehållet som kommer upp, även om de inte hör till just denna strategi.

Lektionsmaterial:

Cowboyens kort till alla elever

Lektionstexten utskriven till eleverna och/eller på storbild

Läslogg "Cowboyen" på storbild eller uppkopierad utifrån dina önskemål

Lektionsbeskrivning, lektion 46-50

(Lektionsbeskrivning 46 är en modellektion, se hemsidan)

INNAN LÄSNINGEN:

Visa läsloggen på storbild. Dela ut lektionstexten, Cowboyens kort och eventuell läslogg. Uppmana eleverna att läsa titel och eventuella bilder. Samtala med eleverna om vad de tror händer på bilderna och vilken religion de tror det kommer att handla om (Spågumman). Påminn eleverna om att de måste räcka upp handen under läsningen om något i texten är oklart (Detektiven).

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten*. När eleverna reagerar på oklarheter räcker de upp handen. Gör då en notering i texten och fortsätt läsa till ett naturligt stopp eller till första markeringen. Diskutera sedan de nya orden och deras betydelse.

Efter varje läst avsnitt, uppmana eleverna att visa sitt kort om de vill berätta vad de tyckte var viktigast. När eleverna har berättat, plocka tillsammans ut nyckelord och skriv in i läsloggen. Sammanfatta sedan med hjälp av nyckelorden hela det lästa avsnittet tillsammans med eleverna innan du läser vidare. Upprepa proceduren på varje läst avsnitt.

EFTER LÄSNINGEN:

Samla in texterna. Låt eleverna återberätta det viktigaste i texten med hjälp av nyckelorden. Detta sker i klass, grupp eller i par.

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda strategin.

*Du kan låta elever i åk 2 och 3 som klarar att självständigt läsa och utföra en arbetsuppgift läsa texten för lektion 49 och 50 parvis. Låt eleverna läsa och plocka ut nyckelord och skriva in dem i sina läsloggar. Därefter får eleverna återberätta texten för varandra.

LEKTION 51-55

(veckoplanering 11, ht)

Tema Nyheter • Strategi Cowboyen

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
51 Högläsning av läraren Välj ut nyckelord och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Jag är din nya lärare Välj hellre det senaste numret av "8 sidor", s. 3 eller lokala nyheter.	Fler blir 100 år gamla Välj hellre det senaste numret av "8 sidor", första sidan eller lokala nyheter.	Ren mat har räddat örnarna Välj hellre det senaste numret av "8 sidor", s. 8 eller lokala nyheter.
52 Högläsning av läraren Välj ut nyckelord och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Samma mjölk i olika paket Välj hellre det senaste numret av "8 sidor", s. 7 eller lokala nyheter.	De vill att alla ska få bra tänder Välj hellre det senaste numret av "8 sidor", s. 2 eller lokala nyheter.	Flyktigbarn skall gå längre i skolan och Svårare liv för den som inte kan läsa Välj hellre det senaste numret av "8 sidor", s. 4 eller lokala nyheter.
53 Högläsning av läraren Välj ut nyckelord och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Visst kan du odla i stan Välj hellre det senaste numret av "8 sidor", s. 7 eller lokala nyheter.	Fel mat är farligare än gifter Välj hellre det senaste numret av "8 sidor", s. 2 eller lokala nyheter.	Allt fler gifter i maten Välj hellre det senaste numret av "8 sidor", s. 7 eller lokala nyheter.
54 Högläsning av läraren/ parläsning Välj ut nyckelord och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Nässlor är ett nyttigt ogräs Välj hellre det senaste numret av "8 sidor", s. 7 eller lokala nyheter.	Färre potatisar på tallriken Välj hellre det senaste numret av "8 sidor", s. 7 eller lokala nyheter.	Utländska läkare väljer Sverige Välj hellre det senaste numret av "8 sidor", s. 7 eller lokala nyheter.
55 Högläsning av läraren/ parläsning Välj ut nyckelord och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Mässlingen har kommit till Sverige igen Välj hellre det senaste numret av "8 sidor", s. 2 eller lokala nyheter.	Sveriges största filmfamilj Välj hellre det senaste numret av "8 sidor", s. 6 eller lokala nyheter.	Sveriges nya stjärnor på nätet Välj hellre det senaste numret av "8 sidor", s. 2 eller lokala nyheter.

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att träna eleverna i att under läsningen välja ut viktig information ur texten eller i bilderna samt kunna sammanfatta det viktigaste. Genom att plocka ut nyckelord och sammanfatta vad texten handlat om befäster eleverna sin nya kunskap och utökar sitt ordförråd.

Att kunna läsa och förstå nyhetsartiklar är en kompetens som våra elever behöver. Bäst är naturligtvis att läsa nyheter som ligger nära geografiskt eller som är aktuella vid lästillfället. Vi har valt artiklar ur "8 sidor" eftersom de både är rikstäckande samt lättlästa.

Bra frågor att ställa under och efter läsningen är till exempel:

- * Vad tror du att texten kommer handla om? Varför tror du det?
- * Vad är viktigt i det här textavsnittet?
- * Vilka nyckelord vill du plocka ut?

Det är viktigt att diskutera tankar och frågeställningar kring innehållet som kommer upp, även om de inte hör till just denna strategi.

Lektionsmaterial:

Cowboyens kort till alla elever
Lektionstexten utskriven till eleverna och/eller på storbild
Läslogg Cowboy på storbild och eventuell uppkopierad utifrån dina önskemål

Lektionsbeskrivning, lektion 51-55

INNAN LÄSNINGEN:

Visa läsloggen på storbild. Dela ut lektionstexten, cowboyens kort och eventuell läslogg. Uppmana eleverna att läsa titel och bilder. Samtala med eleverna om vad de tror texten kommer att handla om (Spågumman). Påminn eleverna om att de måste räkna upp handen under läsningen om något i texten är oklart (Detektiven).

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten*. När eleverna reagerar på oklarheter i texten räcker de upp handen. Gör då en notering i texten och fortsätt läsa till ett naturligt stopp eller till markeringen som följer med texten. Diskutera sedan de nya orden och deras betydelse.

Efter varje läst avsnitt, uppmana eleverna att visa sitt kort om de vill berätta vad de tyckte var viktigast. Plocka tillsammans ut nyckelord och skriv in i läsloggen. Sammanfatta sedan med hjälp av nyckelorden hela det lästa avsnittet tillsammans med eleverna innan du läser vidare. Upprepa proceduren på varje läst avsnitt.

EFTER LÄSNINGEN:

Samla in texterna. Låt eleverna återberätta det viktigaste i texten med hjälp av nyckelorden i klass, i grupp eller i par.

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda strategin.

*Du kan låta elever i åk 2 och 3 som klarar att självständigt läsa och utföra en arbetsuppgift läsa texten för lektion 54-55 parvis. De plockar ut nyckelord och skriver in dem i sina läsloggar. Därefter får eleverna återberätta texten för varandra

LEKTION 56-60

(veckoplanering 12, ht)

Tema Reportage • Strategi Spågumman och Cowboyen

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
56 Högläsning av läraren Göra förutsägelser, aktivera egna kunskaper, välja ut nyckelord och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Världens smartaste djur	Skoj på hoj	När naturkrafterna slår till - När marken får liv
57 Högläsning av läraren Göra förutsägelser, aktivera egna kunskaper, välja ut nyckelord och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	De osynliga djuren	Walter älskar downhill	När naturkrafterna slår till - Det brinner!
58 Högläsning av läraren Göra förutsägelser, aktivera egna kunskaper, välja ut nyckelord och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Hur flirtar djur?	Isabella spelar quidditch	När naturkrafterna slår till - Det finns inget dåligt väder
59 Högläsning av läraren/parläsning Göra förutsägelser, aktivera egna kunskaper, välja ut nyckelord och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Rekord i djurens värld	Hilda älskar Flamenco	När naturkrafterna slår till - En vägg av vatten
60 Högläsning av läraren/parläsning Göra förutsägelser, aktivera egna kunskaper, välja ut nyckelord och sammanfatta. Dokumentera i läsloggen	Fantastiska fantasidjur	Beatrice lever för farten	Lär dig mer om klimatförändringar och Miljötips

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att träna eleverna i att innan läsningen aktivera sina egna kunskaper och att under läsningen välja ut viktig information ur texten, samt kunna sammanfatta det viktigaste. Genom att plocka ut nyckelord och återberätta vad texten handlat om befäster eleverna sin nya kunskap och utökar sitt ordförråd.

Vi har valt att arbeta men Kamratpostens artiklar för att de är skrivna för barn. Ämnesvalen är gjorda för att engagera de flesta elever.

Det är viktigt att diskutera tankar och frågeställningar kring innehållet som kommer upp, även om de inte hör till just dessa strategier.

Lektionsmaterial:

Cowboyens och Spågumman kort till alla elever

Lektionstexten* utskrivna till eleverna och/eller på storbild

Läslogg Cowboy och Spågumma på storbild eller uppkopierad utifrån dina önskemål

*Lektionstexterna är hämtade ur Kamratpostens hemsida www.kpwebben.se. Du som har möjlighet kan med fördel låta eleverna följa med i texten direkt på nätet.

Lektionsbeskrivning, lektion 56-60

INNAN LÄSNINGEN:

Dela ut lektionstexten (eller sök efter den på www.kpwebben.se), läsfixarkorten och eventuell läslogg. Uppmana eleverna att läsa bilderna, om det finns några. Läs tillsammans titel och bildtexter. Samtala med eleverna om vad bilderna visar, vad de tror att texten kommer att berätta och om vad de vet om aktuellt ämne. Formulera tillsammans med eleverna några förutsägelser och skriv dem i läsloggen tillsammans med en motivering till varför ni tror att just detta kommer att tas upp i texten.

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten*. När eleverna reagerar på oklarheter i texten räcker de upp handen (Detektiven). Gör då en notering i texten och fortsätt läsa till ett naturligt stopp eller till markeringen som följer med texten. Diskutera sedan de nya orden och deras betydelse.

När eleverna tycker att en förutsägelse har styrkts i texten visar de Spågumman kort. Stanna då upp och fråga vilken av förutsägelseerna som styrktes. Läs om meningen eller stycket som innehöll den styrkta förutsägelsen. Fortsätt sedan att läsa till nästa markering.

Vid varje markering ska Cowboyen arbeta. Uppmana eleverna att visa Cowboyens kort om de vill berätta vad de tyckte var viktigast i avsnittet. Plocka tillsammans ut nyckelord och skriv i läsloggen. Högläs till nästa markering i texten och upprepa proceduren.

EFTER LÄSNINGEN:

Diskutera huruvida alla förutsägelser ni skrivit upp har styrkts eller ej och om texten gav ytterligare information. Sammanfatta sedan hela artikeln tillsammans med hjälp av nyckelorden.

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda strategin/strategierna.

*Du kan låta elever i åk 2 och 3, som klarar att självständigt läsa och utföra en arbetsuppgift, läsa texten för lektion 59-60 parvis. Låt eleverna läsa och plocka ut nyckelord och skriva in dem i sina läsloggar. Därefter får eleverna återberätta texten för varandra.

LEKTION 61-65

(veckoplanering 13, ht)

Tema Sagor • Strategi Cowboyen

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
61 Modellektion	Rödluan och vargen	Rödluan och vargen	Rödluan och vargen
62 Högläsning av läraren Välja ut nyckelord och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	De tre bockarna Bruse	Koka soppa på en spik	De tre önskningsarna
63 Högläsning av läraren Välja ut nyckelord och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Hedda och jätten	Stadsmusikanterna i Bremen	Törnrosa
64 Högläsning av läraren/ parläsning Välja ut nyckelord och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Vanten	Guldlock	Trollets hjärta
65 Högläsning av läraren/ parläsning Välja ut nyckelord och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Snövit	Prins Lini	Hans och Greta

För att hitta ur vilken bok texten kommer från, slå upp titeln på texten i Källförteckningen, s. 220 ff.

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att eleverna under och efter läsningen ska bli medvetna om hur en berättelse är uppbyggd med början, handling och slut. Sagor har en tydlig berättelsestruktur och passar därför extra bra till det här arbetet.

Bra frågor att ställa under och efter läsningen är till exempel:

- * Vad hände först? Vilka var med? Var hände det?
- * Vad hände sedan? Vilka var med? Var hände det?
- * Vad hände sist? Vilka var med? Var hände det?

Det är viktigt att diskutera tankar och frågeställningar kring innehållet som kommer upp, även om de inte hör till just denna strategi.

Lektionsmaterial:

Cowboyens kort till alla elever
Lektionstexten utskriven till eleverna och/eller på storbild
Läslogg Cowboyen berättelseschema på storbild eller uppkopierad utifrån dina önskemål

Lektionsbeskrivning, lektion 61-65

(Lektion 61 är en modellektion, se hemsidan)

INNAN LÄSNINGEN:

Dela ut lektionstexten, Cowboyens kort och eventuell läslogg. Rita upp eller visa berättelseschemat (läsloggen) på storbild. Berätta att ni genom att använda detta schema kommer att kunna återberätta sagan med början, handling och slut.

Påminn eleverna om att de måste räkna upp handen under läsningen om något i texten är oklart (Detektiven).

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten*. När eleverna reagerar på oklarheter i texten räcker de upp handen (Detektiven). Gör då en notering i texten och fortsätt läsa till ett naturligt stopp eller till markeringen som följer med texten. Utred eventuella oklarheter tillsammans.

Stanna vid markeringarna och uppmana eleverna att visa Cowboyens kort om de vill berätta vad de tyckte var viktigast. Plocka tillsammans ut nyckelord och skriv in dem i berättelseschemat. Återberätta sedan med hjälp av nyckelorden hela det lästa avsnittet tillsammans med eleverna innan du läser vidare. Upprepa proceduren till nästa markering.

EFTER LÄSNINGEN:

Samla in texterna. Låt eleverna återberätta sagan muntligt för varandra utifrån nyckelorden som står i berättelseschemat på storbilden.

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda strategin.

*Du kan låta elever i åk 2 och 3 som klarar att självständigt läsa och utföra en arbetsuppgift läsa texten för lektion 64-65 parvis. Låt eleverna läsa och plocka ut nyckelord och skriva in dem i ett berättelseschema i läsloggen. Därefter får eleverna återberätta texten för varandra.

LEKTION 66-70

(veckoplanering 14, ht)

Tema Barnvisor • Alla strategier

Lektionsnr och innehåll		Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
66	Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera gemensamt i läsloggen	Vem smyger där runt hörnet?	Min lilla kanin	Den gamla forden
67	Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera gemensamt i läsloggen	Imse Vimse Spindel	Blåsippan ute i backarna står	Dracula
68	Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera gemensamt i läsloggen	Blinka lilla stjärna	När hon går förbi	Varm korv boogie
69	Högläsning av läraren/parläsning Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera gemensamt i läsloggen	Ekorrn satt i granen	Den blomstertid nu kommer	Majas Visa
70	Högläsning av läraren/parläsning Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera gemensamt i läsloggen	Det var så roligt	Mors lilla Olle	Kungens lilla piga

För att hitta ur vilken bok visan kommer från, slå upp den i Källförteckningen, s. 220 ff.

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att träna eleverna i att innan, under och efter läsningen använda alla de läsförståelsestrategier vi har tränat under höstterminen för att förstå texten på flera nivåer och för en rikare läsoplevelse. Vi har valt att arbeta med visor, eftersom det är viktigt att reflektera även över de sånger vi sjunger och vad dessa texter berättar.

Det är viktigt att diskutera tankar och frågeställningar kring innehållet som kommer upp och visa efter diskussionen till vilken eller vilka strategier diskussionen hör.

Lektionsmaterial:

Alla läsfixarkort till alla elever
Lektionstexten på storbild och/eller utskriven till alla elever
Läslogg Stjärnläsaren på storbild eller uppkopierad utifrån dina önskemål

Lektionsbeskrivning, lektion 66-70

INNAN LÄSNINGEN:

Dela ut lektionstexten, alla läsfixarkorten och eventuell läslogg. Visa läsloggen på storbild. Uppmana eleverna att läsa titel och eventuella bilder. Be de elever som vill göra en förutsägelse vad texten kommer att handla om att visa Spågummans kort. Formulera tillsammans en eller två förutsägelser som skrivs in i läsloggen.

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten*. När eleverna reagerar på oklarheter i texten visar de upp Detektiven. Gör då en notering i texten och fortsätt läsa till ett naturligt stopp eller till markeringen som följer med texten. Diskutera de nya och svåra orden.

När du stannar upp vid en markering ska eleverna även visa korten för de läsfixare som de vill använda i diskussionen. Om inga kort visas måste du uppmuntra eleverna genom att föreslå en läsförståelsestrategi som du tycker passar.

Kommer eleverna ändå inte igång, hjälp eleverna genom att tänka högt, och fråga sedan vilken strategi du använde. Känner du dig osäker på metoden "Tänka högt", se s. 16 och s. 26-27 (modellektionen En otrolig natt). Dokumentera i läsloggen. Upprepa proceduren vid alla markeringar.

EFTER LÄSNINGEN:

Sammanfatta tillsammans, i ett par meningar, vad visan handlade om. Ta hjälp av era logg-anteckningar. Låt eleverna rita en bild som passar.

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda de olika strategierna.

*Du kan låta de elever i åk 2 och 3 som klarar att självständigt läsa och utföra en arbetsuppgift, läsa texten för lektion 69-70 parvis. De dokumenterar hur deras läsfixare har arbetat innan, under och efter läsningen i sin läslogg (Stjärnläsaren fakta).

LEKTION 71-75

(veckoplanering 15, ht)

Tema Historia • Alla strategier

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
71 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera gemensamt i läsloggen	Förr i tiden, s. 14-15	Historiska källor, s. 82-83	När isen låg över Sverige, s. 6-7
72 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera gemensamt i läsloggen	Hur bodde man förr? s. 16-17	Arkeologer lägger pussel, s. 84-85	När var forntiden? s. 100-101
73 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera gemensamt i läsloggen	Hur lekte man förr? s. 18-19	Istiden, s. 86-89	Riddarboken, s. 3-9
74 Högläsning av läraren/parläsning Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera gemensamt i läsloggen	Ester berättar, s. 20-21	Forntiden, s. 88-89	Flickan som ville bli farao, s. 14-15
75 Högläsning av läraren/parläsning Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera gemensamt i läsloggen	Livet i staden, s. 24-25	Stenåldern, s. 102-103	Nordiska gudar, s. 3-5

För att hitta ur vilken bok texten kommer från, slå upp titeln på texten i Källförteckningen, s. 220 ff.

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att träna eleverna i att innan, under och efter läsningen använda alla de läsförståelsestrategier vi har tränat under höstterminen för att lättare kunna plocka ut det viktiga i en text och att tillägna sig ny kunskap. Vi har valt texter skrivna för barn med temat historia och försökt få en spridning som möter olika intresseriktningar.

Det är viktigt att diskutera tankar och frågeställningar kring innehållet som kommer upp och visa efter diskussionen till vilken eller vilka strategier diskussionen hör.

Lektionsmaterial:

Alla läsfixarkort till alla elever
Lektionstexten på storbild och/eller utskriven till eleverna
Läslogg Stjärnläsaren fakta på storbild eller uppkopierad utifrån dina önskemål

Lektionsbeskrivning, lektion 71-75

INNAN LÄSNINGEN:

Dela ut lektionstexten, alla läsfixarkorten och eventuell läslogg. Visa läsloggen på storbild. Uppmana eleverna att läsa eventuella bilder. Läs tillsammans titel och eventuella bildtexter. Be de elever som vill göra en förutsägelse vad texten kommer att berätta att visa Spågummans kort. Formulera tillsammans en eller två förutsägelser som skrivs in i läsloggen. Samtala sedan med eleverna om vad de redan vet om ämnet. Dokumentera i läsloggen.

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten*. När eleverna reagerar på oklarheter i texten visar de upp Detektivens kort. Gör då en notering i texten och fortsätt läsa till ett naturligt stopp eller till markeringen som följer med texten. Diskutera de nya orden och utred deras betydelse.

När du stannar upp vid en markering ska eleverna även visa korten med de läsfixare som de vill använda i diskussionen. Om inga kort visas, måste du uppmuntra eleverna genom att föreslå en läsförståelsestrategi som du tycker passar. Uppmuntra sedan de elever som vill plocka ut nyckelord, att visa Cowboyens kort. Dokumentera i läsloggen.

EFTER LÄSNINGEN:

Sammanfatta tillsammans vad texten berättat om. Gör detta utifrån nyckelorden, i klass, i grupp eller i par. Ta hjälp av era logganteckningar. Låt eleverna rita en bild som passar.

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda de olika strategierna.

*Du kan låta de elever i åk 2 och 3 som klarar att självständigt läsa och utföra en arbetsuppgift, läsa texten för lektion 74-75 parvis. De dokumenterar hur deras läsfixare har arbetat innan, under och efter läsningen i sin läslogg (Stjärnläsaren fakta).

VÅRTERMIN ÅK 1-3

INTRODUKTIONSLEKTIONER VÅRTERMIN

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
Introduktionslektion 1	En bild säger mer än tusen tråkiga ord, Badhuskrisen	Badhuskrisen, s. 39-43	Badhuskrisen, s. 39-43
Introduktionslektion 2	Presentation av läroplanens mål	Mål ur Lgr 11	Mål ur Lgr 11

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att eleverna ska förstå att läsning är mer än att bara avkoda ord, och att läsningen blir intressant och rolig när man förstår vad man läser.

Vidare syftar lektionerna även till att motivera eleverna att använda sig av läsförståelsestrategier och att samtala om sin läsning och sin inläring.

Lektionsmaterial:

Visningsbilder på de fem "läsfixarna": Spågumman, Detektiven, Konstnären, Reportern och Cowboyen.

Mål ur Lgr 11, se hemsidan

Lektionsbeskrivning Introduktionslektion

INNAN LÄSNINGEN:

Sätt upp bilderna på läsfixarna väl synligt i klassrummet. Berätta att du ska läsa en text om en flicka, Juni, som läser en text. Be eleverna fundera på om Juni använder sig av några läsförståelsestrategier.

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten i ett lugnt tempo. Stanna till lite vid markeringarna för att ge eleverna tid till eftertanke.

EFTER LÄSNINGEN:

Be eleverna berätta vilka läsförståelsestrategier de tycker att Juni använde sig av och hur de tror att Juni upplevde sin läsning. Peka på de "läsfixare" eleverna berättar om.

Fråga också eleverna om när de tror att Juni förstod varför hon skulle läsa texten och hur hon reagerade då.

Låt eleverna jämföra Junis upplevelse med sina egna läsoplevelser i skolan. Vad tycker de är viktigt att veta innan de börjar läsa? Hur vill de helst läsa? Enskilt, i par, i grupp, läraren högläser? När förstår de bäst?

Juni tror att hennes fröken vill att eleverna ska vara tysta när de lär sig saker.

Hon tror inte att fröken vill ha någon diskussion.

Vad tycker dina elever? Lär de sig bäst när de är tysta? Tycker de att det är bra att diskutera texter? Varför? Varför inte?

Informationen som kommer fram i dessa diskussioner kan vara värdefull att ha med sig vid lektionsplaneringar för alla lektioner framöver där text ska läsas och bearbetas.

LEKTION 76–80

(veckoplanering 1, vt)

Tema Fantasi eller verklighet?

• Alla strategier

	Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
76	Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Vilma och guld- kulan, kap 1	Den försvunna staden, kap 1	Skogens systrar, kap 1
77	Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Vilma och guld- kulan, kap 2	Den försvunna staden, kap 2	Skogens systrar, kap 2
78	Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Vilma och guld- kulan, kap 3	Den försvunna staden, kap 3	Skogens systrar, kap 3
79	Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Vilma och guld- kulan, kap 4	Den försvunna staden, kap 4	Skogens systrar, kap 4
80	Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Vilma och guld- kulan, kap 5	Den försvunna staden, kap 5	Skogens systrar, kap 5

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att träna eleverna i att innan, under och efter läsningen använda alla de läsförståelsestrategier vi har tränat under höstterminen för att förstå texten på flera nivåer och för en rikare läsoplevelse. För att befästa de olika strategiernas funktioner och kunna använda dem på sin egen läsning, bör eleverna också ibland ges möjlighet att träna på att dokumentera strategierna i en läslogg.

Det är viktigt att diskutera tankar och frågeställningar kring innehållet som kommer upp och att efter diskussionen visa till vilken eller vilka strategier diskussionen hör. Texterna vi har valt inbjuder till diskussioner kring vad som är fantasi, vad som är verkligt, vad som skulle kunna hända på riktigt osv. Sådana diskussioner bygger på olika textkopplingar, se Textkopplingar, s. 16.

Lektionsmaterial:

Läsfixarkort, alla läsfixare till alla elever

Lektionstexten utskriven till eleverna och/eller på storbild

Läslogg Stjärnläsaren på storbild och eventuellt uppkopierad utifrån dina önskemål

Lektionsbeskrivning, lektion 76–80

INNAN LÄSNINGEN:

Dela ut lektionstexten, läsfixarkorten och eventuell läslogg till de elever som vill skriva i egen läslogg.

Ta fram dokumentet ”Läslogg Stjärnläsaren” på storbild. Uppmana eleverna att läsa bilderna och titeln. Be de elever som vill göra en förutsägelse vad texten kommer att handla om att visa Spågummans kort. Formulera tillsammans en eller två förutsägelser som skrivs in i läsloggen.

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten. När eleverna reagerar på oklarheter i texten visar de upp Detektivens kort. Gör då en notering i texten och fortsätt läsa till ett naturligt stopp eller till nästa notering. Diskutera sedan de nya orden och deras betydelse, samt dokumentera dem i loggen.

När du stannar upp vid en markering ska eleverna visa kortet med den läsfixare de vill använda i diskussionen.

Kommer eleverna inte igång självmant, hjälp dem genom att tänka högt kring textens innehåll, och fråga sedan eleverna vilken strategi du använde. Känner du dig osäker på metoden ”Tänka högt”, se s. 16 och s. 26–27. Dokumentera i läsloggen. Högläs till nästa markering i texten och upprepa proceduren.

EFTER LÄSNINGEN:

Sammanfatta texten tillsammans med hjälp av frågorna ”Vad hände först? Vad hände sedan? Vad hände sist?” Dokumentera i läsloggen.

Om det finns tid, låt eleverna rita vad de ”såg” under läsningen, eller en bild som de tycker passar till texten.

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda de olika strategierna.

LEKTION 81-85

(veckoplanering 2, vt)

Tema Berättelser av Helena Bross

• Alla strategier

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
81 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Vinteräventyret, kap 1	Gropens hemlighet, kap 1	Svartskogen, kap 1
82 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Vinteräventyret, kap 2	Gropens hemlighet, kap 2	Svartskogen, kap 2
83 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Vinteräventyret, kap 3	Gropens hemlighet, kap 3	Svartskogen, kap 3
84 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Vinteräventyret, kap 4	Gropens hemlighet, kap 4	Svartskogen, kap 4
85 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Vinteräventyret, kap 5	Gropens hemlighet, kap 5	Svartskogen, kap 5

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att träna eleverna i att självständigt använda alla de läsörståelsestrategier som en stjärnläsare använder sig av. För att befästa de olika strategiernas funktioner och kunna använda dem på sin egen läsning bör eleverna också ibland ges möjlighet att träna på att dokumentera strategierna i en egen läslogg.

Vi har valt att arbeta med texter av Helena Bross eftersom de både är vardagsnära och spännande samt lätta för eleverna att leva sig in i.

Det är viktigt att diskutera tankar och frågeställningar kring innehållet som kommer upp och att efter diskussionen visa till vilken eller vilka strategier diskussionen hör.

Lektionsmaterial:

Läsfixarkort, alla läsfixare till alla elever

Texten utskriven till eleverna och/eller på storbild

Läslogg Stjärnläsaren på storbild och eventuellt uppkopierad utifrån dina önskemål

Lektionsbeskrivning, lektion 81-85

INNAN LÄSNINGEN:

Dela ut lektionstexten, läsfixarkorten och eventuellt läslogg till de elever som vill skriva i en egen läslogg.

Ta fram dokumentet "Läslogg Stjärnläsaren" på storbild. Uppmana eleverna att läsa titel och eventuella bilder. Be de elever som vill berätta om sin förutsägelse att visa Spågummans kort. Formulera tillsammans en eller två förutsägelser som skrivs in i läsloggen.

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten. När eleverna reagerar på oklarheter visar de Detektivens kort. Gör då en notering i texten och fortsätt läsa till ett naturligt stopp eller till nästa markering. Diskutera de nya orden och utred deras betydelse.

När du stannar upp vid en markering ska eleverna visa kortet med den läsfixare de vill använda i diskussionen. Kommer eleverna inte igång självmant, hjälp dem genom att tänka högt kring textens innehåll och fråga sedan eleverna vilken strategi du använde. Känner du dig osäker på metoden "Tänka högt", se s. 16 och s. 26-27. Dokumentera i läsloggen. Högläs till nästa markering i texten och upprepa hela proceduren.

EFTER LÄSNINGEN:

Sammanfatta texten tillsammans med hjälp av frågorna "Vad hände först? Vad hände sedan? Vad hände sist?" Dokumentera i läsloggen.

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda de olika strategierna.

LEKTION 86-90

(veckoplanering 3, vt)

Tema Barns rätt • Alla strategier

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
86 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Barnkonventionen	Barnkonventionen	Barnkonventionen
87 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Akta magen	Öknamnet	Spökdemonstrationen
88 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Chokladkakan, s. 129-137	Cykeltjuvar, s. 274-281	Rätt och Rättvist, s. 331-338
89 Högläsning av läraren/parläsning Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Ny FN-dag ska hjälpa världens flickor	Malala sköts för att hon ville leva i frihet	Sverige bryter mot FN-regler
90 Högläsning av läraren/parläsning Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i läsloggen	Björso skola protesterar	Elin, 8, ställer politikerna mot väggen	Maria-Elena kämpar för jordens barn

För att hitta ur vilken bok texten kommer från, slå upp titeln på texten i Källförteckningen, s. 220 ff.

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att träna eleverna i att självständigt använda alla de läsförståelsestrategier som en Stjärnläsare använder sig av. För att befästa de olika strategiernas funktioner och kunna använda dem på sin egen läsning bör eleverna också ibland ges möjlighet att träna på att dokumentera strategierna i en egen läslogg.

Vi har valt att arbeta med Barnkonventionen och barns rätt eftersom det är ett ämne som engagerar de flesta elever och som de bör känna till.

Det är viktigt att diskutera tankar och frågeställningar kring innehållet som kommer upp och att efter diskussionen visa till vilken eller vilka strategier diskussionen hör.

Lektionsmaterial:

Läsfixarkort, alla läsfixare till alla elever

Lektionstexten utskriven till eleverna och/eller på storbild

Läslogg Stjärnläsaren (lektion 87-88)/Stjärnläsaren fakta (lektion 86, 88-89) på storbild

och eventuellt uppkopierad utifrån dina önskemål.

Lektionsbeskrivning, lektion 86-90

INNAN LÄSNINGEN:

Dela ut lektionstexten, läsfixarkorten och eventuell läslogg till de elever som vill skriva i en egen läslogg.

Visa dokumentet ”Läslogg Stjärnläsaren/Stjärnläsaren fakta” på storbild. Uppmana eleverna att läsa bilderna och titeln. Be de elever som vill göra en förutsägelse vad texten kommer att handla om, att visa Spågummans kort. Formulera tillsammans en eller två förutsägelser som skrivs in i läsloggen. Samtala med eleverna om vad de vet om aktuellt ämne. Dokumentera i loggen.

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten*. När eleverna reagerar på oklarheter i texten visar de Detektiven. Gör då en notering i texten och fortsätt läsa till ett naturligt stopp eller till nästa markering. Diskutera då hur de nya orden kan förstås, och uppmana eleverna att dokumentera dem i läsloggen.

När du stannar upp vid en markering ska eleverna även visa korten med de läsfixare som de vill använda i diskussionen. Om inga kort visas, uppmana eleverna genom att föreslå en läsförståelsestrategi som du tycker passar. Kommer eleverna ändå inte igång, hjälp dem genom att tänka högt och fråga sedan vilken strategi du använde. Dokumentera i läsloggen. Högläs till nästa markering i texten och upprepa proceduren.

EFTER LÄSNINGEN:

Sammanfatta tillsammans, med hjälp av era logganteckningar, i ett par meningar vad texten handlade om och låt eleverna rita en bild som de tycker passar.

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda de olika strategierna.

* Du kan låta elever i åk 2 och 3 som klarat att självständigt läsa och utföra en arbetsuppgift läsa texten för lektion 89 - 90 parvis. De dokumenterar hur deras läsfixare har arbetat innan, under och efter läsningen i sina läsloggar (Stjärnläsaren/Stjärnläsaren Fakta).

LEKTION 91-95

(veckoplanering 4, vt)

Tema Skola • Alla strategier

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
91 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta i grupp	Tzatziki och morsan, s. 9-18	Lyckokakan, s. 5-8, 17-23, 24-28	Badhuskrisen, s. 44-49, 89-102
92 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta i grupp	Roberta Karlsson och kungen, s. 9-17	Resande nallar, s. 31-32	Magisterns barn, s. 9-17
93 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta i grupp	Skolbesök, s. 48-54	Pippi börjar skolan, s. 39-47	Prinsessan och skosnörena, s. 26-33
94 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta i grupp	Jag heter Rosalie, s. 10-18	Skola i skräck, s. 3-22	Skuggan i väggen, s. 13-19
95 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder, sammanfatta och dokumentera i grupp	Linda, s. 10-14	Sune slutar 1:a klass, s. 25-35	Lägerkrisen, s. 12-27

För att hitta ur vilken bok texten kommer från, slå upp titeln på texten i Källförteckningen, s. 220 ff.

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att träna eleverna i att självständigt använda alla de läsförståelsestrategier som en Stjärnläsare använder sig av. De ska även ges tillfälle att träna på att diskutera på egen hand i smågrupper utifrån sina tilldelade roller som läsfixare.

För att eleverna ska kunna koncentrera sig på strategianvändandet och för att ge eleverna ordentligt med utrymme för diskussioner, föreslår vi att ni endast dokumenterar vid det sista lektionstillfället och inte alls i åk 1.

Texterna handlar om skolan ur olika barns perspektiv och bör därför främja samtalet i de små grupperna, eftersom alla elever har erfarenhet av skolan och situationer som kan uppstå.

Lektionsmaterial lektion 91-94:

Läsfixarkort, en läsfixare var, till alla elever
Lektionstexten utskriven till eleverna

Lektionsmaterial lektion 95:

Material enligt ovan
Läslogg Stjärnläsaren uppkopierad en per grupp (åk 2 och 3)

Lektionsbeskrivning, lektion 91-94

INNAN LÄSNINGEN:

Dela in eleverna i grupper om minst fem elever, så att alla läsfixarroller finns representerade i varje grupp. Dela sedan ut lektionstexten och ett läsfixarkort till varje elev, som under läsningen ska vara just den läsfixaren. Det är viktigt att eleverna får prova sig igenom alla fem roller, dvs att de får en ny roll varje lektion. Vi rekommenderar att eleverna arbetar i samma grupp alla fem lektionerna.

Uppmana eleverna att läsa bilderna och titeln. Be de elever som har Spågummans kort att berätta för sin grupp vad de tror att texten kommer att handla om.

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten fram till första markeringen.

När eleverna som har Detektivens kort reagerar på oklarheter i texten gör de en notering i texten. Vid varje markering ska alla läsfixarroller i varje grupp i tur och ordning redogöra för hur de arbetar med texten:

- ✳ Detektiven berättar för sin grupp vilka ord som var nya. Gruppen hjälps åt att utreda.
- ✳ Konstnären berättar om inre bilder och sinnliga upplevelser.
- ✳ Reportern ställer frågor på det lästa, som de andra i gruppen besvarar.
- ✳ Cowboyen sammanfattar det viktigaste i avsnittet.
- ✳ Spågumman förutsäger vad som kommer att hända närmast.

Högläs till nästa markering i texten och upprepa proceduren.

EFTER LÄSNINGEN:

Eleverna med Cowboyens kort ska nu sammanfatta hela texten för sin grupp med hjälp av orden **först**, **sedan** och **sist**.

Lektionsbeskrivning 95

Denna lektion följer samma arbetsgång som lektion 91-94, med den enda skillnaden att eleverna i varje grupp (ej åk 1) har en gemensam läslogg, Stjärnläsaren, som de dokumenterar sitt arbete i. De elever som vill turas om att vara sekreterare.

LEKTION 96-100

(veckoplanering 5, vt)

Tema Poesi • Alla strategier

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
96 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta i grupp	"M" och Tänk om jag var mygga	Det är serverat och Tänk om jag var hare	Fiskar och Tänk om vi var fladdermöss
97 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta i grupp	"S" och "S" och Snigelns visa	En vårvintervis och Välkommen åter snälla sol	Liten mus söker hus
98 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta i grupp	Mystisk man och Cirkusloppor på luffen, uppslag 7	Cirkusloppor på luffen, uppslag 10	Cirkusloppor på luffen, uppslag 15
99 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta i grupp	"H" och "H" och Hej sa Petronella	Skolramsa och "Z" och "N"	När det börjar bli mörkt och Sömniga Sune
100 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder, sammanfatta och dokumentera i grupp	"I" och "E"	Trädgårdslandet	Plats och Snälle Pelle i Svarta grottan och Varm tass

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att träna eleverna i att självständigt använda alla de läsförståelsestrategier som en Stjärnläsare använder sig av. De ska även ges tillfälle att träna på att diskutera på egen hand i smågrupper utifrån sina tilldelade roller som läsfixare.

För att eleverna ska kunna koncentrera sig på strategianvändandet och för att ge eleverna ordentligt med utrymme för diskussioner, föreslår vi att ni endast dokumenterar vid det sista lektionstillfället och inte alls i åk 1.

Att läsa poesi kan många gånger vara svårt och det är en textform som eleverna inte så ofta möter på egen hand. Därför vill vi ge dem möjlighet att diskutera innehållet i dikter i små grupper där alla ges möjlighet att komma till tals.

Lektionsmaterial, lektion 96-100:

Läsfixarkort, en läsfixare var, till alla elever
Lektionstexten utskriven till eleverna

Lektionsmaterial, lektion 100:

Materiel enligt ovan
Läslogg Stjärnläsaren fakta uppkopierad en per grupp (åk 2 och 3)

Lektionsbeskrivning, lektion 96-99

INNAN LÄSNINGEN:

Dela in eleverna i grupper om minst fem elever, så att alla läsfixarroller finns representerade i varje grupp. Dela sedan ut lektionstexten och ett läsfixarkort till varje elev, som under läsningen ska vara just den läsfixaren. Det är viktigt att eleverna får prova sig igenom alla fem roller, dvs att de får en ny roll varje lektion. Vi rekommenderar att eleverna arbetar i samma grupp alla fem lektionerna.

Uppmana eleverna att läsa titel och eventuella bilder. Be de elever som har Spågummans kort att berätta för sin grupp vad de tror att texten kommer att handla om.

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten fram till första markeringen.

När eleverna som har Detektivens kort reagerar på oklarheter i texten gör de en notering i texten. Vid varje markering ska alla läsfixarroller i varje grupp i tur och ordning redogöra för hur de arbetar med texten:

- * Detektiven berättar för sin grupp vilka ord som var nya. Gruppen hjälps åt att utreda.
- * Konstnären berättar om inre bilder och sinnliga upplevelser.
- * Reportern ställer frågor på det lästa, som de andra i gruppen besvarar.
- * Cowboyen plockar ut och skriver nyckelord.
- * Spågumman förutsäger vad som kommer att hända härnäst.

Högläs till nästa markering i texten och upprepa proceduren.

EFTER LÄSNINGEN:

Eleverna med Cowboyens kort ska nu sammanfatta hela texten för sin grupp med hjälp av nyckelorden.

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda de olika strategierna.

Lektionsbeskrivning, lektion 100

Denna lektion följer samma arbetsgång som lektion 96-99, med den enda skillnaden att eleverna i varje grupp (ej åk 1) har en gemensam läslogg, Stjärnläsaren fakta, som de dokumenterar sitt arbete i. De elever som vill turas då om att vara "sekreterare".

LEKTION 101-105

(veckoplanering 6, vt)

Tema Husdjur • Alla strategier

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
101 Högläsning av läraren (åk 1) och av elever i grupp (åk 2 och 3) Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta i grupp	Drömmen om en hund	Zoomysteriet, kap. 2	Musse och de vandrande pinnarna, s. 17-19 och Ekorrarna och prinsens, s. 20-26
102 Högläsning av läraren (åk 1) och av elever i grupp (åk 2 och 3) Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta i grupp	Djuren flyttar in	Kim och Lina räddar Sture	Hedvig och Max-Olov, s. 39-49
103 Högläsning av läraren (åk 1) och av elever i grupp (åk 2 och 3) Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta i grupp	Snigelögon, s. 7-15	Puzzel på valpkurs, s. 7-19	Om jag bara inte råkat byta ut tant Doris hund, s. 13-20
104 Högläsning av läraren (åk 1) och av elever i grupp (åk 2 och 3) Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta i grupp	Hur jag kom till Lilla Hon, s. 11-17	Sagan om den lilla farbrorn	Juldagsmorgon och Fem små skära klumpar, s. 9-30
105 Högläsning av läraren (åk 1) och av elever i grupp (åk 2 och 3) Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder, sammanfatta och dokumentera i grupp	Gamen Polly rymmer	Världens grisigaste tjuv, s. 11-20	En hund och hans pojke, s. 9-19

För att hitta ur vilken bok texten kommer från, slå upp titeln på texten i Källförteckningen, s. 220 ff.

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att träna eleverna i att självständigt använda alla de läsförståelsestrategier som en stjärnläsare använder sig av på sin egen läsning.

De ska även ges tillfälle att träna på att diskutera på egen hand i smågrupper utifrån sina tilldelade roller som läsfixare. För att eleverna ska bli medvetna om sitt eget ansvar och hur de lever upp till lektionsmålen rekommenderar vi att de efter avslutat arbete fyller i matrisen "Bedömningsmatris för litteratursamtal", (se hemsidan).

Vår erfarenhet är att texter om husdjur engagerar eleverna och ger dem rika möjligheter till textkopplingar. Texterna som vi har valt ut, har olika svårighetsgrad och vi rekommenderar dig att välja ut de texter som du tror passar bäst till varje grupp oavsett årskurs.

Lektionsmaterial lektion 101-105:

Läsfixarkort, en läsfixare var, till alla elever

Lektionstexten utskriven till eleverna

Bedömningsmatris för litteratursamtal (se hemsidan) på storbild och uppkopierad till alla elever i åk 2 och 3

Lektionsbeskrivning, lektion 101-105

FÖRBEREDELSE (ÅK 2 OCH 3):

Inför dessa lektioner bör du ta reda på vilka elever i åk 2 och 3 som vill och kan läsa de aktuella texterna högt i sina respektive grupper. Några elever kanske du väljer att samla i en grupp som du högläser för.

I åk 1 högläser läraren lektionstexterna. I övrigt följer lektionerna nedanstående struktur.

INNAN LÄSNINGEN:

Dela in eleverna i grupper om minst fem elever. Alla läsfixarroller ska finnas representerade i varje grupp samt minst en "läsare" (se Förberedelser ovan). Dela sedan ut texten och ett läsfixarkort till varje elev, som under läsningen ska agera just den läsfixaren. Det är viktigt att eleverna får prova sig igenom alla fem roller, dvs att de får en ny "roll" varje lektion. Vi rekommenderar därför att eleverna arbetar i samma grupp alla fem lektionerna.

Uppmana eleverna att läsa eventuella bilder och titeln. Be de elever som har Spågummans kort att berätta för sin grupp vad de tror att texten kommer att handla om. De elever i åk 2 och 3 som vill och kan läsa högt, ska nu turas om att högläsa texten för sin grupp. Instruera eleverna att stanna vid varje markering.

UNDER LÄSNINGEN:

När eleverna som har Detektivens kort reagerar på oklarheter i texten gör de en notering. Vid varje markering ska alla läsfixarroller i tur och ordning redogöra för hur de arbetar med texten:

- ✳ Detektiven berättar för sin grupp vilka ord som var nya. Gruppen hjälps åt att utreda.
- ✳ Konstnären berättar om inre bilder och sinnliga upplevelser.
- ✳ Reportern ställer frågor på det lästa, som de andra i gruppen besvarar.
- ✳ Cowboyen sammanfattar det viktigaste i avsnittet.
- ✳ Spågumman förutsäger vad som kommer att hända närmast.

Eleverna högläser till nästa markering i texten och upprepar proceduren.

EFTER LÄSNINGEN:

Eleverna med Cowboyens kort ska nu sammanfatta hela texten med hjälp av orden "först", "sedan" och "sist".

AVSLUTNING ÅK 1:

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda de olika strategierna.

AVSLUTNING ÅK 2 OCH 3:

Diskutera hur arbetet i grupperna har fungerat. Visa "Bedömningsmatris för litteratursamtal" på storbild. Läs en rad i taget och låt eleverna kryssa i passande kolumn/ruta. Fråga sedan om det fanns något de skulle kunna göra bättre. Hjälpt dem att formulera meningar om det behövs.

LEKTION 106-110

(veckoplanering 7, vt)

Tema Äventyr • Alla strategier

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
106 Högläsning av läraren (åk 1) och av elever i grupp (åk 2 och 3) Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta i grupp	Jättarna anfaller	Bankrånet, kap 1	Det glömda guldet, kap 1
107 Högläsning av läraren (åk 1) och av elever i grupp (åk 2 och 3) Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta i grupp	Megakillen i dubbeltrubbel, s. 11-27	Bankrånet, kap 2	Det glömda guldet, kap 2
108 Högläsning av läraren (åk 1) och av elever i grupp (åk 2 och 3) Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta i grupp	Hjälp, jag gjorde illa Linn!	Bankrånet, kap 3	Det glömda guldet, kap 3
109 Högläsning av läraren (åk 1) och av elever i grupp (åk 2 och 3) Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta i grupp	Filip i fara	Bankrånet, kap 4	Det glömda guldet, kap 4
110 Högläsning av läraren (åk 1) och av elever i grupp (åk 2 och 3) Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder, sammanfatta och dokumentera i grupp	Slagsmål	Bankrånet, kap 5	Det glömda guldet, kap 5

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att träna eleverna i att självständigt använda alla de läsförståelsestrategier som en Stjärnläsare använder sig av under sin egen läsning.

Eleverna ska även ges tillfälle att träna på att diskutera på egen hand i smågrupper utifrån sina tilldelade roller som läsfixare. För att eleverna i åk 2 och 3 ska bli medvetna om sitt eget ansvar och hur de bidragit till diskussionen i gruppen, rekommenderar vi att de efter avslutat arbete fyller i matrisen "Bedömningsmatris för litteratursamtal", se hemsidan.

Texterna till de här lektionerna handlar om barn som är med om spännande händelser. Vi tror att texterna kommer att engagera eleverna och väcka deras läslust.

Lektionsmaterial lektion 106-110:

Läsfixarkort, en läsfixare var, till alla elever
Lektionstexten utskriven till elever
"Bedömningsmatris för litteratursamtal" på storbild
och uppkopierad till alla elever i åk 2 och 3

Lektionsbeskrivning, lektion 106-110

FÖRBEREDELSE (ÅK 2 OCH 3):

Inför dessa lektioner bör du ta reda på vilka elever i åk 2 och 3 som vill och kan läsa de aktuella texterna högt i sin respektive grupp. Några elever kanske du väljer att samla i en grupp som du högläser för.

I åk 1 högläser du lektionstexten för eleverna. I övrigt följer lektionerna stukturen nedan.

INNAN LÄSNINGEN:

Dela in eleverna i grupper om minst fem elever. Alla läsfixarroller ska finnas representerade i varje grupp samt minst en "läsare" (se Förberedelser ovan). Dela sedan ut texten och ett läsfixarkort till varje elev, som under läsningen ska agera just den läsfixaren. Det är viktigt att eleverna får prova sig igenom alla fem roller, dvs att de får en ny "roll" varje gång. Vi rekommenderar därför att eleverna arbetar i samma grupp alla fem lektionerna.

Uppmana eleverna att läsa titel och eventuella bilder. Be de elever som har Spågummans kort att berätta för sin grupp vad de tror att texten kommer att handla om.

De elever i åk 2 och 3 som vill och kan läsa högt, ska nu turas om att högläsa texten för sin grupp. Instruera eleverna att stanna vid varje markering.

UNDER LÄSNINGEN:

När eleverna som har Detektivens kort reagerar på oklarheter i texten gör de en notering. Vid varje notering ska alla läsfixarroller i tur och ordning redogöra för hur de arbetar med texten:

- ✳ Detektiven berättar för sin grupp vilka ord som var nya. Gruppen hjälps åt att utreda.
- ✳ Konstnären berättar om inre bilder och sinnliga upplevelser.
- ✳ Reportern ställer frågor på det lästa, som de andra i gruppen besvarar.
- ✳ Cowboyen plockar förest ut nyckelord för att sedan sammanfatta det viktigaste i avsnittet.
- ✳ Spågumman förutsäger vad som kommer att hända härnäst.

Eleverna högläser till nästa markering i texten och upprepar proceduren.

EFTER LÄSNINGEN:

Eleverna med Cowboyens kort ska nu sammanfatta hela texten med hjälp av orden "först", "sedan" och "sist".

AVSLUTNING ÅK 1:

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda de olika strategierna.

AVSLUTNING ÅK 2 OCH 3:

Diskutera hur arbetet i grupperna har fungerat. Visa "Bedömningsmatris för litteratursamtal" på storbild. Läs en rad i taget och låt eleverna kryssa i passande kolumn/ruta. Fråga sedan om det fanns något de skulle kunna göra bättre. Hjälpt dem att formulera meningar om det behövs.

LEKTION 111-115

(veckoplanering 8, vt)

Tema Kroppen • Alla strategier

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
111 Högläsning av läraren (åk 1) och av elever i grupp (åk 2 och 3) Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta i grupp.	Människo-kroppen, s. 68-69	Din kropp, s. 38	Nerver i kroppen, s. 76-77
112 Högläsning av läraren (åk 1) och av elever i grupp (åk 2 och 3) Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta i grupp.	Skelettet, s. 4-5	Skelett, muskler och hud, s. 70-71	Skelettet, s. 14-15
113 Högläsning av läraren (åk 1) och av elever i grupp (åk 2 och 3) Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta i grupp.	Musklernas kraft, s. 6-7	Hjärnan, s. 48	Sömnen, s. 49
114 Högläsning av läraren (åk 1) och av elever i grupp (åk 2 och 3) Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta i grupp.	Andningen, s. 8-9	Blodet och andningen, s. 74-75	Alla våra sinnen, s. 78-99
115 Högläsning av läraren (åk 1) och av elever i grupp (åk 2 och 3) Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder, sammanfatta och dokumentera i grupp.	Maten, s. 46	Kroppen behöver mat, s. 72-73	Magen och tarmarna, s. 45

För att hitta ur vilken bok texten kommer från, slå upp titeln på texten i Källförteckningen, s. 220 ff.

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att träna eleverna i att självständigt använda alla de läsförståelsestrategier som en Stjärnläsare använder sig av under sin egen läsning.

De ska även ges tillfälle att träna på att diskutera på egen hand i smågrupper utifrån sina tilldelade roller som läsfixare. För att eleverna i åk 2 och 3 ska bli medvetna om sitt eget ansvar och hur de bidragit till diskussionen i gruppen rekommenderar vi att de efter avslutat arbete fyller i matrisen "Bedömningsmatris för litteratursamtal".

För att eleverna ska få öva sig i självständig läsning av faktatexter har vi valt texter om kroppen, som alla kan relatera till. Dessa har olika svårighetsgrad och vi rekommenderar dig att välja ut de texter som du tror passar bäst till varje grupp, oavsett årskurs.

Lektionsmaterial lektion 111-115:

Läsfixarkort, en läsfixare var, till alla elever

Lektionstexten utskrivna till eleverna

"Bedömningsmatris för litteratursamtal", se hemsidan, på storbild och uppkopierad till alla elever i åk 2 och 3

Lektionsbeskrivning, lektion 111-115

FÖRBEREDELSE (ÅK 2 OCH 3):

Inför dessa lektioner bör du ta reda på vilka elever i åk 2 och 3 som vill och kan läsa de aktuella texterna högt i sin respektive grupp. Några elever kanske du väljer att samla i en grupp som du högläser för.

I åk 1 högläser du lektionstexten för eleverna. I övrigt följer lektionerna stukturen nedan.

INNAN LÄSNINGEN:

Dela in eleverna i grupper om minst fem elever. Alla läsfixarroller ska finnas representerade i varje grupp samt minst en "läsare" (se Förberedelser ovan). Dela sedan ut lektionstexten och ett läsfixarkort till varje elev, som under läsningen ska agera just den läsfixaren. Det är viktigt att eleverna får prova sig igenom alla fem roller, dvs att de får en ny "roll" varje gång. Vi rekommenderar därför att eleverna arbetar i samma grupp alla fem lektionerna.

Uppmana eleverna att läsa eventuella bilder och titeln. Be de elever som har Spågummans kort att berätta för sin grupp vad de tror att texten kommer att handla om. De elever i åk 2 och 3 som vill och kan läsa högt, ska nu turas om att högläsa texten för sin grupp. Instruera eleverna att stanna vid varje markering.

UNDER LÄSNINGEN:

När eleverna som har Detektivens kort reagerar på oklarheter i texten gör de en notering. Vid varje notering ska alla läsfixarroller i tur och ordning för sin grupp redogöra för hur de arbetar med texten:

- * Detektiven berättar för sin grupp vilka ord som var nya. Gruppen hjälps åt att utreda.
- * Konstnären berättar om inre bilder och sinnliga upplevelser.
- * Reportern ställer frågor på det lästa, som de andra i gruppen besvarar.
- * Cowboyen plockar ut nyckelord.
- * Spågumman förutsäger vad som kommer att hända härnäst.

Eleverna högläser till nästa markering i texten och upprepar proceduren.

EFTER LÄSNINGEN:

Eleverna med Cowboyens kort ska nu sammanfatta hela texten för sin grupp med hjälp av nyckelorden.

För att eleverna ska bli medvetna om sitt eget ansvar och hur de lever upp till lektionsmålen rekommenderar vi att de efter avslutat arbete fyller i matrisen "Bedömningsmatris för litteratursamtal".

AVSLUTNING ÅK 1:

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda de olika strategierna.

AVSLUTNING ÅK 2 OCH 3:

Diskutera hur arbetet i grupperna har fungerat. Visa "Bedömningsmatris för litteratursamtal" på storbild. Läs en rad i taget och låt eleverna kryssa i passande kolumn/ruta. Fråga sedan om det fanns något de skulle kunna göra bättre. Hjälpt dem att formulera meningar om det behövs.

LEKTION 116-120

(veckoplanering 9, vt)

Tema Uppgifter i matematik • Alla strategier

Lektionsnr och innehåll		Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
116	Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta samt använda förkunskaper	Gruppuppgifter i matematik A, uppgift 4 Mattedetektiverna 2A s. 14 och 15 Nya matematikboken 3a, s. 36 tredje uppgiften	Gruppuppgifter i matematik A, uppgift 5 Mattedetektiverna 2A s. 76 uppgift 3, 2A s. 79 2B s. 26 uppgift 1 och s. 80 uppgift 2	Mattedetektiverna 2B s. 104 uppgift 1-3 3B s. 66-67
117	Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta samt använda förkunskaper	Problemkul 1 14, 20, 23, 26, 30	Problemkul 2 63, 66, 67, 69, 79, 80	Problemkul 3 97, 110, 111, 113, 115, 117, 120
118	Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta samt använda förkunskaper	Mattekluringar att lösa i grupp A3, A4	Mattekluringar att lösa i grupp B2, B4	Mattekluringar att lösa i grupp C2, C4
119	Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta samt använda förkunskaper	Läsuppgifter Matematik 11, 12, 17, 33, 35	Läsuppgifter Matematik 42, 57, 64, 89, 90	Läsuppgifter Matematik 89, 90, 109, 122, 123, 141, 151
120	Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta samt använda förkunskaper	Eldorado Lärarbok 21, s. K22	Eldorado 3A, s. 51 överst s. 68 första och andra uppgiften	Eldorado 3A, s. 61 s. 78 överst

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att eleverna ska lära sig att använda läsförståelsestrategier när de ställs inför matematiska problem och textuppgifter. De ska träna sig i att sammanfatta given information, att reda ut vad frågan gäller, att se vilka ord de måste förstå för att kunna svara på frågan, att sälla ut vilken information som behövs för att räkna ut svaret samt att lägga till sina förkunskaper när det behövs.

Uppgifterna är valda utifrån ord- och begreppsinnehåll snarare än talområde och räknesätt. Fokus i arbetsgången ligger på ordförståelse, begreppsförståelse och lässtrategiträning. Själva lösningen/uträkningen av uppgifterna är inte så viktig i sammanhanget utan skulle kunna utslutas eller sparas till en matematiklektion.

Lektionsmaterial lektion 116-120:

Bilder på läsfixarna (A4) att sätta upp på whiteboarden, se hemsidan
Lektionstexten (uppgifterna) utskrivna, en per elev
Material efter behov, t.ex. kalender, klocka, skolpengar, plockmaterial

Lektionsbeskrivning, lektion 116-120

INNAN LÄSNINGEN:

Sätt upp bilder på alla läsfixarna. Dela ut texten (uppgifterna) till alla elever. Uppmana eleverna att läsa eventuella bilder och titel. Peka på bilden av Spågumman och be eleverna förutsäga vad de tror att uppgifterna kommer att handla om. Peka på bilden av Detektiven och uppmana eleverna att under läsningen stryka under de ord som de tror är extra viktiga att förstå för att de ska kunna lösa uppgifterna.

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs den första uppgiften. Eleverna följer med i sina texter och stryker under viktiga ord.

EFTER LÄSNINGEN:

Peka på bilden av Detektiven och be eleverna berätta vilka ord de strukit under. Skriv upp dem på whiteboarden vid bilden på Detektiven. Utred tillsammans med eleverna ordens betydelse och varför de orden är viktiga att förstå i den här uppgiften.

Peka på bilden av Cowboyen. Uppmana eleverna att sammanfatta vad texten har berättat. Gör en punktlista över viktig information på whiteboarden vid bilden på Cowboyen. Peka på bilden av Reportern och uppmana eleverna att ställa egna frågor på raderna utifrån punktlistan. Låt andra elever besvara frågorna.

Läs frågan (eller en fråga i taget, om det är flera) och låt Detektiven vara med i läsningen. Be eleverna berätta vilken information ur punktlistan de behöver använda för att kunna svara på frågan. Gör eleverna uppmärksamma på att de kanske behöver lägga till sina förkunskaper om något, till exempel hur många dagar det är i en vecka, vilken sorts sedlar och mynt vi använder i Sverige, hur många minuter det går på en timme mm. Fråga eleverna vilken förkunskap som krävs för att lösa just denna uppgift.

Peka på bilden av Konstnären och berätta att våra inre bilder kan visa oss vissa förkunskaper, till exempel sedlar och mynt, urtavlan mm.

Lös uppgiften tillsammans genom att använda relevant information och rätt räknesätt. Formulera ett svar tillsammans, helst med en hel mening. Upprepa proceduren på alla uppgifter.

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda de olika strategierna.

LEKTION 121-125

(veckoplanering 10, vt)

Tema Fåglar • Grafiska modellen VÖL

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
121 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i grafiska modellen VÖL	Knölsvan	Gräsand	Fåglar
122 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i grafiska modellen VÖL	Talgoxe	Bofink	Stannfåglar
123 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i grafiska modellen VÖL	Domherre	Gök	Gråtruten
124 Högläsning av läraren/parläsning Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i grafiska modellen VÖL	Havsörn	Trana	Ladusvala
125 Högläsning av läraren/parläsning Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i grafiska modellen VÖL	Kungsfågel	Koltrast	Stare

För att hitta ur vilken bok texten kommer från, slå upp titeln på texten i Källförteckningen, s. 220 ff.

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att visa eleverna hur de kan integrera ny kunskap med tidigare kunskap och att de innan de läser ska fundera över vad de vill få ut av sin läsning. När eleverna dokumenterar både sin tidigare kunskap (V – VET REDAN) och sin nyvunna kunskap (L – LÄRT MIG) reflekterar de över sitt kunnande och sitt lärande. Genom att eleverna innan de läser funderar över vad de önskar veta (Ö – ÖNSKAR VETA), höjs deras motivation till att läsa och nyfikenheten på texten blir större.

Vi har valt texter om några av Sveriges vanliga fåglar, för att eleverna lättare ska kunna aktivera sina egna kunskaper. Texterna vi har valt ut har olika svårighetsgrader och till parläsning-rekommenderar vi dig att välja ut de texter du tror passar bäst till varje par oavsett årskurs.

Lektionsmaterial lektion 121-125:

Lektionstexten utskriven till eleverna
VÖL-tabell, se s. 18 och hemsidan, upp på storbild och utskriven till de elever som vill skriva av i en egen tabell
Linjerat papper till elever i åk 2 och 3 som läser i par (lektion 124 och 125)

Lektionsbeskrivning, lektion 121-125

INNAN LÄSNINGEN:

Dela ut lektionstexten och en VÖL-tabell till de elever i åk 2 och 3 som vill skriva i en egen tabell, samt visa VÖL-tabellen på storbild.

Uppmana eleverna att läsa titel, eventuella bilder och bildtexter och be dem fundera på vad de tror att texten kommer att berätta (Spågumman). Låt några elever redogöra för sina förutsägelser. Be sedan eleverna fundera på vad de redan VET om aktuell fågel (V). Skriv in nyckelord från elevernas redogörelse i VÖL-tabellen under bokstaven V, och låt de elever i åk 2 och 3 som vill skriva av. Be nu eleverna fundera på vad de ÖNSKAR veta (Ö) om fågeln de ska läsa om. Formulera frågor tillsammans och skriv in dem i VÖL-tabellen under bokstaven Ö och låt de elever i åk 2 och 3 som vill skriva av.

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten. * Uppmana eleverna att stryka under ord och uttryck som är nya eller oklara i texten (Detektiven).

När du stannar vid markeringen ska ni först tillsammans reda ut oklara ord och uttryck. Sedan ska ni sammanfatta det viktigaste i stycket och plocka ut nyckelord (Cowboyen). Skriv upp nyckelorden på whiteboarden. Läs till nästa markering och upprepa proceduren.

EFTER LÄSNINGEN:

Sammanfatta texten tillsammans utifrån nyckelorden som står på whiteboarden (Cowboyen). Fråga sedan vilken ny kunskap eleverna fått genom att läsa texten. Ringa in nyckelorden som hör till den nya kunskapen. Formulera tillsammans med eleverna meningar om det som de har LÄRT sig (L). Skriv in meningarna i VÖL-tabellen under bokstaven L och låt de elever som vill skriva av (åk 2 och 3). Bestäm till sist, tillsammans med eleverna, när och hur ni ska söka svaren på det som ni inte fick veta av det ni skrivit i VÖL-tabellen under Ö – ÖNSKAR VETA.

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda tabellen.

*Du kan låta de elever i åk 2 och 3 som klarar att självständigt läsa och utföra en arbetsuppgift läsa texten för lektion 124 och 125 parvis och fyller i sina VÖL-tabeller tillsammans. Nyckelorden skrivs ner på linjerat papper.

LEKTION 126-130

(veckoplanering 11, vt)

Tema Svenska landskap • Grafiska modellen VÖL

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
126 Högläsning av läraren/parläsning Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i grafiska modellen VÖL	Var ligger Sverige?	Sveriges delar	Sveriges delar
127 Högläsning av läraren/parläsning Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i grafiska modellen VÖL	Hur ser Sverige ut?	Bohuslän	Sverige i världen
128 Högläsning av läraren/parläsning Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i grafiska modellen VÖL	Skåne	Södermanland	Stockholm
129 Högläsning av läraren/parläsning Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i grafiska modellen VÖL	Uppland	Dalarna	Småland
130 Högläsning av läraren/parläsning Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Dokumentera i grafiska modellen VÖL	Lappland	Jämtland	Medelpad

För att hitta ur vilken bok texten kommer från, slå upp titeln på texten i Källförteckningen, s. 220 ff.

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att visa eleverna hur de kan integrera ny kunskap med tidigare kunskap och att de innan de läser ska fundera över vad de vill få ut av sin läsning. När eleverna dokumenterar både sin tidigare kunskap och sin nyvunna kunskap får de syn på både sitt kunnande och sitt lärande. Genom att eleverna innan de läser funderar över vad de vill veta, höjs deras motivation till att läsa och nyfikenheten på texten blir större.

Vi har valt texter om Sverige och Sveriges landskap för att dessa texter är så informationstäta och för att alla som bor i Sverige lär ha vissa förkunskaper eller uppfattningar om landet. För att läsningen ska bli riktigt intressant för eleverna bör de få läsa om de landskap och orter som de har anknytning till, eller av någon anledning är nyfikna på.

Lektionsmaterial lektion 126-130:

Lektionstexten utskriven till eleverna
VÖL-tabell, se s. 18 och hemsidan, upp på storbild eller utskriven till eleverna utifrån dina önskemål
VÖL-tabell utskriven till eleverna (åk 2 och 3)
Linjerat papper till de elever som läser och arbetar i par

Lektionsbeskrivning, lektion 126-130

INNAN LÄSNINGEN:

Dela ut texten och en VÖL-tabell till de elever i åk 2 och 3 som vill skriva i en egen tabell, samt visa VÖL-tabellen på storbild.

Uppmana eleverna att läsa titel, eventuella bilder och bildtexter och be dem fundera på vad de tror att texten kommer att berätta (Spågumman). Låt några elever redogöra för sina förutspåelser. Be sedan eleverna fundera på vad de redan VET om aktuellt landskap (V). Skriv in nyckelord från elevernas redogörelse i VÖL-tabellen under bokstaven V, och låt de elever i åk 2 och 3 som vill skriva av. Be nu eleverna fundera på vad de ÖNSKAR veta (Ö) om landskapet de ska läsa om. Formulera frågor tillsammans och skriv in dem i VÖL-tabellen under bokstaven Ö och låt de elever i åk 2 och 3 som vill skriva av.

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten.* Uppmana eleverna att stryka under ord och uttryck som är nya eller oklara i texten (Detektiven).

När du stannar vid markeringen ska ni först tillsammans reda ut oklara ord och uttryck. Sedan ska ni sammanfatta det viktigaste i stycket och plocka ut nyckelord (Cowboyen). Skriv upp nyckelorden på whiteboarden. Läs till nästa markering och upprepa proceduren.

EFTER LÄSNINGEN:

Sammanfatta texten tillsammans utifrån nyckelorden som står på whiteboarden (Cowboyen). Fråga sedan vilken ny kunskap eleverna fått genom att läsa texten. Ringa in nyckelorden som hör till den nya kunskapen. Formulera tillsammans med eleverna meningar om det som de har LÄRT sig (L). Skriv in meningarna i VÖL-tabellen under bokstaven L och låt de elever som vill skriva av (åk 2 och 3). Bestäm till sist, tillsammans med eleverna, när och hur ni ska söka svaren på det som ni inte fick veta av det ni skrivit i VÖL-tabellen under Ö – ÖNSKAR VETA.

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda tabellen.

*Du kan låta de elever i åk 2 och 3 som klarar att självständigt läsa och utföra en arbetsuppgift, läsa texten för lektion 129 och 130 parvis och fyller i sina VÖL-tabeller tillsammans. Nyckelorden skrivs ner på linjerat papper.

LEKTION 131-135

(veckoplanering 12, vt)

Tema Olika genrer

• Grafiska modellen VENN

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
131 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Jämföra en berättelse med en faktatext Dokumentera i grafiska modellen VENN	Li rider i skogen <u>och</u> Märtas hästbok, s. 18-19, 22-25	Elton älskar speedway <u>och</u> Wilmers första tävling (faktadelen)	Ellas sköna sorgligheter, s. 7-11 <u>och</u> Kråkan
132 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Jämföra en berättelse med en dagbok Dokumentera i grafiska modellen VENN	Kladdigt Kadir <u>och</u> Elsas dagbok	Iris Karlsson, s. 26-34 <u>och</u> Astas dagbok	Sixten <u>och</u> Pussar och P.S., s. 3-10
133 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta. Jämföra ett brev med en artikel. Dokumentera i grafiska modellen VENN	Maj-Björns första resebrev <u>och</u> Roliga saker på fritiden	Olivia söker brevvän <u>och</u> Hugo spelar Gothia cup	Mail <u>och</u> Erik, 12, har suttit vid datorn nästan hela sitt liv
134 Högläsning av läraren. Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta. Jämföra en instruktion med poesi. Dokumentera i grafiska modellen VENN	Gröt (recept) <u>och</u> Gröt (dikt)	Alfabetsspelet <u>och</u> Vad ska vi göra?	Alfabetsspelet <u>och</u> Vad ska vi göra?
135 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta Jämföra en fabel med en faktatext Dokumentera i grafiska modellen VENN	Hur björnen fick sin korta svans <u>och</u> Brunbjörn	Sköldpaddan och haren <u>och</u> Sköldpaddan	Grodor i mjölk <u>och</u> Pilgiftsgrodan

För att hitta ur vilken bok texten kommer från, slå upp titeln på texten i Källförteckningen, s. 220 ff.

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att visa eleverna hur de med hjälp av ett VENN-diagram kan jämföra texter ur olika genrer. De ska ges möjlighet att träna på att analysera likheter och skillnader i språkliga strukturer och hur språkbruk varierar beroende på olika texttyper.

Lektionsmaterial, lektion 131-135:

Lektionstexterna utskrivna till eleverna

VENN-diagram, se s. 18 och hemsidan, upp på storbild (åk 1)

VENN-diagram utskrivet till eleverna (åk 2 och 3)

Lektionsbeskrivning, lektion 131-135

INNAN LÄSNINGEN:

Dela ut den första texten och ett VENN-diagram till varje elev (åk 2 och 3) samt visa VENN-diagrammet på storbild.

Uppmana eleverna att läsa titel, bilder och eventuella bildtexter och be dem fundera på vad de tror att texten kommer att berätta och vilken typ av text de tror att det är (Spågumman). Be eleverna förklara varför de tror så. Skriv upp textens titel till vänster på whiteboarden.

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten. Uppmana eleverna att stryka under ord och uttryck som är nya eller oklara i texten (Detektiven). Stanna upp vid första markeringen och uppmana eleverna att tillsammans reda ut oklara ord och uttryck. Hjälptill när det behövs.

Låt eleverna sammanfatta det viktigaste i stycket genom att plocka ut nyckelord och ord som är typiska för denna genre (Cowboyen). I en faktatext kan det exempelvis vara faktaord och beskrivande ord, i en berättelse kan det vara händelseord och beskrivande ord, i sagor och fabler kan det vara händelseord och karaktärer som är typiska för genren, (prinsar, slott, troll, alfer, djur mm). Ni kan också välja att anteckna hur texten är skriven, t. ex. om det är långa eller korta meningar, och om det förekommer rim osv. Orden och anteckningarna skrivs upp på whiteboarden under textens titel. Fortsätt till nästa markering och upprepa.

Dela ut den andra lektionstexten och upprepa proceduren. Anteckna då till höger på whiteboarden.

EFTER LÄSNINGEN (AV BÅDA TEXTERNA):

Jämför ordlistorna på tavlan. För in eventuella ord/anteckningar som förekom i båda texterna i mitten i VENN-diagrammet, där cirkelarna möts. För sedan in orden/anteckningarna som bara förekom i den första texten i den vänstra cirkeln och orden/anteckningarna som bara förekom i den andra texten i den högra cirkeln. Eleverna i åk 2 och 3 skriver av detta i sina egna diagram och sparar i loggboken. För åk 1 sparas diagrammet i klassens gemensamma loggbok.

Titta på diagrammet tillsammans. Vad upptäcker ni? Resonera om orden i respektive "kolumn". T. ex.: Varför fanns vissa ord i båda texterna – varför inte? Varför fanns vissa ord bara i den ena texten? Varför valde författaren dessa ord, tror ni? Vilka ord skulle ni använda om ni skrev en liknande text?

Låt diskussionen leda fram till att olika texttyper förutsätter olika sätt att skriva och att man använder sig av speciella ord.

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda diagrammet.

LEKTION 136-140

(veckoplanering 13, vt)

Tema Faktatexter

• Grafiska modellen VENN

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
136 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta. Jämföra fakta ur olika texter Dokumentera i grafiska modellen VENN	Citronfjäril (två olika texter)	Asp (två olika texter)	Karl Johan (två olika texter)
137 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta. Jämföra fakta ur olika texter Dokumentera i grafiska modellen VENN	Påfågelöga (två olika texter)	Björk (två olika texter)	Kantarellen (två olika texter)
138 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta. Jämföra fakta ur olika texter Dokumentera i grafiska modellen VENN	Abborre (två olika texter)	Grävling (två olika texter)	Gullviva (två olika texter)
139 Högläsning av läraren/parläsning Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta. Jämföra fakta ur olika texter Dokumentera i grafiska modellen VENN	Gädda (två olika texter)	Rådjur (två olika texter)	Liljekonvalj (två olika texter)
140 Högläsning av läraren/parläsning Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta. Jämföra fakta ur olika texter Dokumentera i grafiska modellen VENN	Lax (två olika texter)	Älg (två olika texter)	Prästkrage (två olika texter)

För att hitta ur vilken bok texten kommer från, slå upp titeln på texten i Källförteckningen, s. 220 ff.

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att visa eleverna hur de med hjälp av ett VENN-diagram kan jämföra hur två författare som skrivit om samma ämne valt att berätta fakta på olika sätt.

Eleverna ska ges möjlighet att träna på att analysera likheter och skillnader i både innehåll och presentationssätt, samt textens läslighet. Eleverna ska ges möjlighet att uppmärksamma att det finns en författare bakom textens innehåll och form, och att denna författare kan ifrågasättas.

Lektionsmaterial lektion 136-140:

Lektionstexterna utskrivna till eleverna

VENN-diagram, se s. 18 och hemsidan, upp på storbild (åk 1)

VENN-diagram utskrivet till eleverna (åk 2 och 3)

Linjerat papper till elever i åk 2 och 3 som läser i par (lektion 139 och 140)

Lektionsbeskrivning, lektion 136-140

INNAN LÄSNINGEN:

Dela ut den första texten och ett VENN-diagram till varje elev (åk 2 och 3) samt visa VENN-diagrammet på storbild.

Uppmana eleverna att läsa titel, eventuella bilder och bildtexter och be dem fundera på vad de tror att texten kommer att säga samt vad de redan vet om ämnet (Spågumman). Skriv upp textens titel till vänster på whiteboarden.

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten.* Uppmana eleverna att stryka under ord och uttryck som är nya eller oklara i texten (Detektiven).

Stanna upp vid markeringen och uppmana eleverna att tillsammans reda ut oklara ord och uttryck. Hjälptill när det behövs. Låt sedan eleverna sammanfatta det viktigaste i stycket och plocka ut nyckelord (Cowboyen). Orden skrivs upp på whiteboarden under textens titel. Fortsätt till nästa markering och upprepa tills hela texten är läst. Dela ut den andra texten och upprepa proceduren.

EFTER LÄSNINGEN (AV BÅDA TEXTERNA):

Jämför ordlistorna på tavlan. För in eventuella ord som förekom i båda texterna i mitten av diagrammet, där cirkelarna möts. För sedan in orden som bara förekom i den första texten i den vänstra cirkeln och orden som bara förekom i den andra texten i den högra cirkeln. Eleverna i åk 2 och 3 skriver av detta i sina egna diagram och sparar i loggboken. För åk 1 sparas diagrammet i klassens loggbok.

Titta på diagrammet tillsammans. Vad upptäcker ni? Resonera om orden i respektive ”kolumn”. Till exempel: Varför fanns vissa ord/fakta i båda texterna, tror ni – varför inte? Varför fanns vissa ord/fakta bara i den ena texten? Varför valde författaren dessa fakta, tror ni? Vilka fakta skulle ni använda om ni skrev en liknande text? Vilken text tyckte ni bäst om? Varför?

Låt diskussionen leda fram till att författare har olika syften med sina texter och att texter kan rikta sig till olika mottagare.

Innan lektionen avslutas, diskutera vad eleverna tränat på och vilken nytta de hade av att använda diagrammet.

*De elever i åk 2 och 3 som klarar att självständigt läsa och utföra en arbetsuppgift läser texterna för lektion 139 och 140 parvis och samlar nyckelord med sin läskompis. Eleverna dokumenterar i sina VENN-diagram. Tillsammans diskuterar de vad de kan utläsa ur diagrammet.

LEKTION 141-145

(veckoplanering 14, vt)

Tema Textens budskap • Alla strategier

Lektionsnr och innehåll	Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
141 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta. Identifiera huvudbudskap i en visa	Sudda, sudda	Olika blues	Änglamark
142 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta. Identifiera huvudbudskap i en berättelse	Vems ungar är vackrast?	Tokige Belog	Sjön Gullringen
143 Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta. Identifiera huvudbudskap i en saga	Korven (De tre önskingarna)	Den fula ankungen	Prinsessan på ärten
144 Högläsning av läraren/parläsning Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder och sammanfatta. Identifiera huvudbudskap i en fabel	Pojken och vargen <u>och</u> Vinden och solen	Räven och det sjuka lejonet <u>och</u> Räven och vindruvorna	Lejonet och musen <u>och</u> Den sjungande kråkan
145 Högläsning av läraren/parläsning Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder sammanfatta. Identifiera huvudbudskap/åsikt i en ledare/artikel	Mycket tjat om mat	Fel tid börja tänka på julen	Riskera inte livet för min skull

För att hitta ur vilken bok texten kommer från, slå upp titeln på texten i Källförteckningen, s. 220 ff.

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att träna eleverna i att självständigt använda alla de läsförståelsestrategier som en Stjärnläsare använder sig av under sin egen läsning. Eleverna ska även ges tillfälle att fundera över författarens syfte med texten och att träna på att identifiera textens budskap eller författarens åsikt.

Lektionsmaterial, lektion 141-143:

Lektionstexten utskriven till eleverna
Läslogg Cowboy på storbild

Lektionsmaterial, lektion 144-145:

Material enligt ovan
Läslogg Cowboy uppkopierad till alla elever (åk 2 och 3)

Lektionsbeskrivning, lektion 141-145

INNAN LÄSNINGEN:

Dela ut lektionstexten till varje elev och visa läslogg Cowboyen på storbild. Uppmana eleverna att läsa titlar och eventuella bilder och be dem berätta vad de tror att texten kommer att handla om (Spågumman). Berätta att alla texter har ett budskap, de berättar något. Det kan vara något påhittat, något som har hänt, som ska hända, vara förklarande osv.

Berätta också att alla författare har ett syfte med att skriva en text; de kanske vill berätta något viktigt, de kanske vill roa oss, de kanske vill påverka oss att tycka olika saker osv. Uppmana eleverna att under läsningen fundera på vad författaren vill med den här texten och vilket budskap texten har.

UNDER LÄSNINGEN:

Högläs texten*. Uppmana eleverna att stryka under ord och uttryck som är nya eller oklara i texten (Detektiven).

Stanna upp vid markeringen och uppmana eleverna att tillsammans reda ut oklara ord och uttryck. Hjälptill när det behövs. Låt sedan eleverna sammanfatta det viktigaste i stycket och plocka ut nyckelord. Hjälptill när det behövs. Dokumentera nyckelorden i läsloggen. Fortsätt till nästa markering och upprepa proceduren.

EFTER LÄSNINGEN:

Betrakta nyckelorden och fundera över textens innehåll. Skriv följande frågor på tavlan och låt eleverna först diskutera i par eller i grupp om tre – fyra elever:

- * Vad tror ni författaren vill med texten? Vilka budskap kan ni identifiera?
- * Vad tänker ni om budskapet – håller med/är av annan åsikt?

Låt eleverna redogöra för sina diskussioner och ”släpp lös” alla tankar i klassrummet. Försök till sist att komma överens om och formulera ett huvudbudskap som skrivs in efter nyckelorden i läsloggen. Skriv ut eller kopiera läsloggen till elevernas egna loggböcker.

Innan lektionen avslutas, diskutera om det var lätt eller svårt att identifiera textens budskap och varför det är viktigt att förstå texters budskap. När ni har läst flera texter, diskutera även vilka texter som var lättast att hitta budskapen i.

*De elever i åk 2 och 3 som klarar att självständigt läsa och utföra arbetsuppgifter läser lektionstexten för lektion 144 och 145 i par. De antecknar nyckelorden och budskapet i sin egen läslogg, som de sparar i sin loggbok.

LEKTION 146-150

(veckoplanering 15, vt)

Tema Läslust • Alla strategier

Lektionsnr och innehåll		Text åk 1	Text åk 2	Text åk 3
146	Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder, och sammanfatta	Valfri text	Valfri text	Valfri text
147	Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder, och sammanfatta	Valfri text	Valfri text	Valfri text
148	Högläsning av läraren Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder, och sammanfatta	Valfri text	Valfri text	Valfri text
149	Högläsning av läraren/parläsning Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder, och sammanfatta	Valfri text	Valfri text	Valfri text
150	Högläsning av läraren/parläsning Förutspå, reda ut, ställa frågor, skapa inre bilder, sammanfatta och dokumentera	Valfri text	Valfri text	Valfri text

SYFTE: Syftet med dessa lektioner är att träna eleverna i att självständigt använda alla de läs-förståelsestrategier som en stjärnläsare använder sig av på sin egen läsning.

Under vårens sista vecka vill vi uppmana pedagoger och elever att plocka upp några av de böcker som varit speciellt populära under läsåret, alternativt nytukomna eller på annat sätt aktuella texter.

Vi upplever själva att eleverna fått ett sug efter de böcker som vi läst några kapitel ur under året. Ta tillfället i akt och låt dem läsa klart! Beroende på vilken årskurs och elevgrupp du har bestämmer du om ni skall högläsa någon eller några av böckerna tillsammans, om eleverna skall arbeta i grupp som läsfixare (se lektion 106–110) eller kanske läsa parvis med läslogg Stjärnläsaren eller Stjärnläsaren fakta som stöd.

Arbetet kan sedan utmynna i en bokpresentation eller recension, där eleverna delger varandra delar av bokens innehåll samt berättar vad som gjorde läsupplevelsen bra eller mindre bra. Dessa små presentationer kan väcka ett intresse hos övriga elever att över sommaren läsa de böcker de blivit nyfikna på. Du kan även spara boktipsen och använda i en uppstart av höstterminen.

Efter denna veckas arbete kan det passa bra att avrunda med att åter plocka fram målen ur Lgr 11 och de konkretiserade målen samt utvärdera tillsammans med eleverna.

www.enlasandeklass.se

www.enlasandeklass.se

Stjärnläsaren

Innan läsningen

Vad tror du att texten kommer att handla om?

Under läsningen

Skriv ner de nya ord och uttryck som du stöter på!

Skriv ner 3 olika typer av frågor på texten!

Vad tror du kommer att hända sedan?

Efter läsningen

Sammanfatta texten genom att berätta vad som hände först, sedan och sist.

Namn _____ Datum _____

En läsande klass – Läslogg: Stjärnläsaren

1/2

KOPPLINGAR TILL ÖVRIG UNDERVISNING

Till arbetet med läsförståelsestrategier går det att koppla många språkutvecklande övningar, skrivuppgifter, genrekunskap m.m. Detta ryms dock inte inom våra lektionsplaneringar i boken *En läsande klass*, men här vi vill gärna ta tillfället i akt att delge er några tips och idéer om hur vi har kopplat ihop tala – läsa – skriva utifrån undervisningen i läsförståelsestrategier.

Läsfixarplanscher

För att dokumentera och visa upp arbetet med läsförståelsestrategierna är det tacksamt att göra planscher för varje läsfixare. Om planscher kan sättas upp i gemensamma utrymmen inspirerar de till många intressanta samtal emellan elever och väcker läslust. På läsfixarplanscher sätter vi upp en bild på aktuell läsfixare och framsidan på den bok vi läser, bredvid elevernas anteckningar och teckningar. En del lärare vi har mött har valt att istället göra fina storböcker för varje strategi eller för varje högläsningbok.

Detektivens tavla

I vårt klassrum låter vi den stora anslagstavlan vara Detektivens tavla. Där sätter vi upp alla nya ord och uttryck från texterna vi arbetat med. Innan vi placerar orden på tavlan, får eleverna utifrån orden sammanfatta det vi läst genom att använda de nya orden och begreppen som då införlivas i deras ordförråd.

När tavlan har börjat fyllas på med ord och uttryck öppnar sig tusen möjligheter! Vi fäster orden med häftmassa så de är lätta att flytta runt. Då kan vi låta eleverna sortera orden på olika sätt, vilket innebär att de återigen måste läsa och begrunda orden. Här är några exempel på sorteringar: bokstav, ljud, antal stavelser, rimord, ordklasser, genre-ord, känslouttryck m. fl. Du kan säkert komma på fler!

När eleverna skriver egna texter/meningar väljer vi ut några av orden, eller låter eleverna själva välja några ord från tavlan, som ska vara med i texterna/meningarna.

Genrekunskap och eget skrivande

Vi ger eleverna skrivuppgifter inspirerade av de texter som vi läser på lässtrategilektionerna. Då får eleverna prova att skriva texter med olika genrer, och får även chans att använda sig av de nya ord och uttryck som vi stött på under läsningen. Läser vi exempelvis sagor, dikter eller faktatexter så tar vi tillfället i akt och skriver dessa typer av texter. Detta fördjupar elevernas genrekunskap och kunskap om hur olika sorters texter skrivs och förstås. Genom att läsa en viss genre får eleverna en modell för hur genren är uppbyggd och kan på så vis överföra det till sitt eget skrivande. Innan eleverna skriver på egen hand skapar vi ofta en text gemensamt.

Vi har upptäckt att detta arbetssätt har många likheter med Gibbons cirkelmodell, där man integrerar: tala, lyssna, läsa och skriva med ämnesinnehållet i undervisningen. Enkelt beskrivet bygger cirkelmodellen bygger på 4 faser:

- * Fas 1 Bygga upp elevernas bakgrundkunskaper
- * Fas 2 Studera texter inom genren för att få förebilder
- * Fas 3 Skriva en gemensam text
- * Fas 4 Skriva en text individuellt eller i par

Planering och bearbetning

Berättelseschemat som vi beskriver på s. 19 hjälper eleverna att förstå hur en berättelse är uppbyggd med början, mitten och slut. Schemat blir också ett verktyg för planering av egen text samt textbearbetning. När eleverna har skrivit en egen berättelse läser de texten ännu en gång och fyller i berättelseschemat. Då ser de tydligt om det saknas någonting i texten och kan lägga till detta. Vi ser med fördel att eleverna planerar och skriver berättelser tillsammans i par och även bearbetar texten tillsammans. Textskapandet börjar då alltid med ett samtal om vad berättelsen ska innehålla och hur den ska byggas upp.

Vi har även provat att använda läsfixarna till att hjälpa eleverna bearbeta sina texter. Läsfixarna (vi lärare) analyserar då texten utifrån sitt perspektiv och ger eleverna feedback och förslag. Se exempel på hemsidan.

All textbearbetning kräver att eleverna har möjlighet att skriva och spara sina texter digitalt.

Läsläxa

Kopplat till undervisningen i läsförståelsestrategier i skolan har vi ibland gett läsläxor som syftar till att öva aktuell strategi hemma. Då fungerar läsloggsdokumenten utmärkt att använda. Eleverna fyller i dokumentet i samband med att de läser texten hemma. Vid läxuppföljningen har eleverna dessa anteckningar som stöd när vi tillsammans samtalar om texten.

Presentation av författare och illustratör

Under lässtrategilektionerna kommer eleverna i kontakt med många olika författare och illustratörer. Genom att alltid berätta vem som har skrivit och illustrerat boken/texten skapar vi en medvetenhet om att det finns en eller flera personer bakom en bok/text. Vi har märkt att elevernas läslust ökar när vi också berättar lite om författaren.

Bra information finns på bokförlagens hemsidor, på barnensbibliotek.se och författarcentrum.se. Har man möjlighet ekonomiskt så är ett författarbesök ett ”säkert kort” för att höja både läs- och skrivmotivationen.

FÖRSKOLEKLASS

Att utveckla språklig medvetenhet är viktigt under förskoleklassåret. Genom medveten, regelbunden träning av språklekar blir förskoleklass eleverna språkligt medvetna – främst fonemiskt. De lär sig att särskilja ljud i ord, vilket oftast är en direkt förutsättning för att sedan kunna lära sig läsa. Det handlar alltså om att förbereda den tekniska sidan av läsning, att koda av skrivna ord.

Men svenskämnet inrymmer ju mer än så. Man ska kunna:

- * förstå vad man läser
- * förstå ord och begrepp
- * sätta läsningen i ett sammanhang: förstå att det finns olika slags texter
- * något om berättelsestruktur (dvs. hur texter byggs upp med en början, något som händer och ett slut).

Högläsning

Att utveckla dessa kompetenser är också viktigt under förskoleklassåret. Att använda högläsningen som utgångspunkt och modell för att utveckla språkförståelse och ordförråd är en mycket bra väg att gå. Genom högläsningen får förskoleklass eleverna lära känna de läsförståelsestrategier som forskning har visat att goda läsare använder sig av. Tillsammans med sin pedagog får de prova att använda de olika läsfixarna.

Dessa fem läsfixare konkretiseras och personifieras genom bilder på Spågumman, Detektiven, Konstnären, Reportern och Cowboyen. Vi är i vår undervisning i åk 1-3 mycket tydliga med vilka strategier de symboliserar och vad det är som både pedagog och elev gör när han/hon använder strategin.

För lite yngre elever kan det vara svårt att förstå kopplingen mellan läsfixarna och texten. Vi ser därför läsförståelsestrategierna (läsfixarna) som verktyg för förskolläraren att använda för att få en struktur kring hur man kan högläsa för eleverna på ett medvetet sätt.

Genom våra modellektioner och lektionsplaneringar kan förskolläraren få tips och idéer hur han/hon kan ”tänka högt” för att synliggöra vad som händer inuti huvudet vid läsning, hur han/hon använder sina egna lässtrategier.

Våra läsloggar skall naturligtvis inte användas som dokumentation under förskoleklassåret men de kan med fördel fungera som ett stöd för pedagogen vad han/ hon skall tänka på under högläsningen.

Vi ser en fördel i att även förskoleklassläraren använder arbetssättet vi beskriver i vår studiehandledning för åk 1–3 (se modellektionerna) eftersom den bygger på högläsning, reflekterande samtal och muntliga aktiviteter. Det kan räcka att arbeta med detta några dagar i veckan och med texter som känns aktuella i elevgruppen. Det överlåter vi på förskoleklassläraren att själv avgöra.

LÄSA FÖR ATT LÄRA, ÅK 4-6

När eleverna kommer till mellanstadiet har de redan på många olika sätt arbetat med och utvecklat sin läsning. Även om ett flertal elever fortfarande behöver jobba mer med avkodning och läsflyt bör fokus ligga på utvecklandet av läsförståelsen under årskurserna 4-6. Läs för att lära!

Du kan börja använda den här studiehandledningen oberoende av vilken årskurs du undervisar i. Varje årskurs startas med några veckors introduktion och/eller repetition av strategierna, i årskurs 4 är denna introduktion lite mer omfattande. Låt dig inte avskräckas utan våga börja oavsett vilken årskurs du har. Planering 1, åk 5 finns som modellektion med exempel på hur du kan modellera alla fem lässtrategierna (s. 100-105).

I metoddelen (s. 10-19) kan du fördjupa dig i de lässtrategier, arbetssätt och grafiska modeller som planeringarna utgår ifrån. Här förklarar vi också de olika sätt att läsa som vi använder oss av (t.ex. fingerläsning, pennläsning, svanläsning osv.).

Progressionen i vår planering utgörs av att texterna blir längre och att flera strategier används samtidigt. Fokus förflyttas från strategierna till texterna. Ju äldre eleverna blir desto större repertoar av textgenrer måste de behärska för att klara av läsningen. Olika delar av läsårsplaneringarna har olika fokus, ibland är strategin i fokus, ibland texten eller temat.

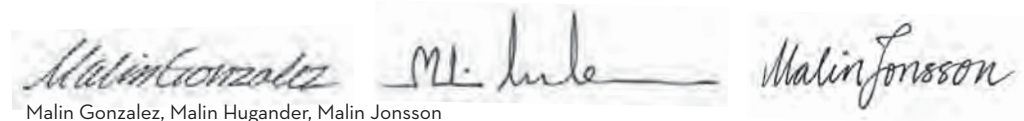
Elever i åk 4-6 behöver också lära sig att behärska digitala texter och internet, därför finns också lite av detta i vår planering. Internet är under ständig förändring och detta skapar vissa svårigheter för användarna. Elever behöver få träna på att navigera, sälla bland all information och veta hur man tar reda på vem eller vilka som ligger bakom informationen. Läsförståelse är därför av största vikt även på internet.

Det är viktigt att dokumentera arbetet med läsförståelse. Detta kan göras på många olika sätt både enskilt och gemensamt. Förslagsvis kan man jobba med en gemensam blogg eller en egen läsloggbok. Väggar och anslagstavlor är ypperliga ytor att fylla med gemensamma listor, tankekartor och förteckningar över exempelvis nya, svåra ord.

Det är inspirerande och utvecklande även för läraren att jobba med läsförståelse. Ta chansen att våga pröva! Ord är makt så visa dina elever vägen till ordbanken!

"Vad gör jag när jag har slut på orden
Då går jag på ordbanken och lånar
Öppnar en bok röntefritt och läser..."

Daniel Boyacioglu

Malin Gonzalez, Malin Hugander, Malin Jonsson

På s. 11-19 kan du läsa mer om de metoder vi tillämpar i planeringarna (åk 4-6)

- * Forskningsbaserade modeller
- * Läsförståelsestrategier
- * Arbetssätt (inkl. Olika sätt att läsa på)
- * Grafiska modeller

MODELLEKTION PLANERING 1 ÅK 5

Detta är en modellektion som visar exempel på hur du som lärare kan agera när ni arbetar med en planering. Fler modellektioner finns på hemsidan: www.enlasandeklass.se

På den här texten modelleras samtliga strategier.

Text

Förvandlad framsidan och s. 7 fram till "... Många fler." Sedan resten av texten fram till s. 12.

INNAN LÄSNING

1 Läs titel och berätta vad du kommer att tänka på, förklara hur du tänker. Titta på bilden på bokens framsida och berätta vad den får dig att tro om texten. Berätta att det är viktigt att samla information innan läsning och att med hjälp av den försöka förutspå vad texten kommer att handla om (Spågumman). Visa skylten med **Spågumman** och förklara vad spåkulan har för funktion. Berätta att förutsägelser är något man gör innan, under och efter läsning. Låt eleverna berätta om sina förutsägelser.

UNDER LÄSNING

2 Stanna upp och modellera **Konstnären**, berätta vilka bilder du får i huvudet efter det lästa stycket. Visa skylten och prata om Konstnärens redskap penseln. Bilderna hjälper läsaren att vara i kontakt med texten.

3 Modellera **Spågumman** och berätta vad du tror har hänt under natten, berätta varför du tror så.

4 Stanna upp och modellera **Detektiven**, Visa skylten och berätta om Detektivens redskap förstoringsglaset och hur det hjälper Detektiven att reda ut oklarheter. Används under läsning.

Visa hur du tänker för att förklara ordet kliv, visa vad i texten som bevisar detta. Eftersom en trappa är något man går i och ordet kliv är en variant av ordet kliva som betyder att gå med stora steg måste det betyda att han gick nedför trappan i fyra stora steg.

5 Stanna upp och modellera **Detektiven** på orden dunska och strumplästen. Eftersom mamman dök upp från ingenstans måste hon ha hört honom komma ner för trappan, det måste alltså ha låtit mycket när han gick, dunska måste då betyda att låta mycket när man går. Lite tidigare i stycket står det att han skulle gå ut eftersom han öppnade ytterdörren, mamman tittade på hans fötter och frågade vart han skulle gå i bara strumplästen, strumpa är något man har på fötterna och då måste det betyda att han var på väg ut i bara strumporna.

www.enlasandeklass.se

www.enlasandeklass.se

FORTS. UNDER LÄSNING

6 Stanna upp och modellera **Reportern**. Visa Reporterns skylt och prata om redskapet mikrofonen. Förklara att frågor kan ställas på olika nivåer, på raderna, mellan raderna och bortom raderna. Vad menar pojken när han säger: "Alltså hade det här varit en serietidning hade jag satt mjölken i halsen och börjat hosta"? Svaret på frågan står inte i texten utan jag måste koppla på mina egna erfarenheter, eftersom jag har läst många serietidningar vet jag att man ofta brukar visa att en person blir chockad genom att de sätter i halsen eller spottar och hostar, alltså måste man här mena att pojken blir chockad av sin mammas fråga.

EFTER LÄSNING

7 Modellera **Reportern**. Varför gråter pojken? Svaret står inte direkt i texten utan här måste man läsa mellan raderna, eftersom pojken ska byta skola kan man anta att det känns nervöst och kanske t.o.m. läskigt. Han vet inget om den nya skolan och han måste byta redan nästa dag. Han gråter för att han är rädd.

8 Stanna upp och modellera **Cowboyn**. Visa Cowboyens skylt och förklara att redskapet lasson används för att fånga in det viktigaste. Berätta att strategin används både under och efter läsning. Sammanfatta den lästa texten med hjälp av först, sedan och slutligen.

MÅRTENMELIN FÖRVANDLA

2

SÖMNGÅNGARE

När jag vaknade la jag genast märke till tre konstiga saker:

1. Jag var inte hungrig. Det var jag annars alltid när jag vaknade. Fast jag var rejält törstig.
2. När jag drog undan täcket märkte jag att jag hade en massa jord under fötterna. What, liksom? Var kom den ifrån?
3. Jag hade hårstrån i munnen. Små, korta. Som om jag tuggat på ett gosedjur i sömnen eller något. Men jag hade inga gosedjur längre.

Tre konstiga saker. Det skulle snart bli fler. Många fler.

Jag gick fram till fönstret, drog undan gardinen. Solen lyste rakt på mig så det var lite svårt att se. Men visst låg det något på infarten? Något litet, brunt. Kanske var det bara en vante. Jag drog på mig jeans och t-shirt, borstade av fötterna innan jag satte på strumpor.

Så kom jag på att jag kanske hade gått i sömnen! Och att det var därför jag blivit skitig om fötterna. Kanske hade jag öppnat dörren och promenerat iväg och gått in och lagt

mig igen! Det skulle förklara ett och annat. Mina smutsiga fötter i alla fall.

Jag tog trappan i fyra kliv. Jag tänkte först gå in i köket som vanligt, men nyfikenheten tog över. Vad var det jag hade sett genom fönstret?

Jag öppnade ytterdörren och hann ta två steg ut.

En hand grep min arm och drog in mig igen.

Det var mamma. Hon hade dykt upp som från ingenstans. Men hon hade väl hört mig dunsna nerför trappan.

”Vart ska du?” sa hon och tittade på mina fötter. ”I bara strumplästen?”

Hon höll kvar handen. Hårt, det gjorde nästan lite ont.

”Jag skulle kolla en sak på infarten.”

Mamma tittade snabbt ut genom dörren. Sedan vände hon blicken mot mig och log. Fast leendet försvann med samma.

”Kom in istället. Vi måste prata om en sak.”

Jag undrade förstås vad det kunde vara. Mamma gick mot köket, jag stängde ytterdörren och följde efter. Pappa och Sofia satt och åt frukost.

”God morgon”, sa jag.

Jag gick fram till bordet, tog mjölkpaketet och fyllde glaset som stod vid min plats. **4** Drack ur. Fyllde det en gång till. Drack ur igen. **3**

Så märkte jag att pappa och Sofia rästirrade på mig. **5**

Pappa satt med öppen mun, han hade visst varit på väg att stoppa en rostmacka i den. Men kommit av sig.

”Alltså”, började jag. ”Jag var bara så törstig.”

Pappa nickade långsamt.

”Kom, Måns”, sa mamma. ”Vi sätter oss i vardagsrummet en stund.”

”Jaha?” sa jag och fyllde glaset en tredje gång. Mamma sa något tyst till pappa som jag inte hörde. Pappa nickade och tittade på mig. Sedan gick mamma in i vardagsrummet. Jag följde efter. Hade de sett mig gå i sömnen? Var det därför de var så konstiga?

”Sätt dig”, sa hon och nickade mot soffan.

Jag satte mig och lyfte glaset mot munnen. Mamma stod kvar.

”Har du ... börjat intressera dig för flickor?”

Alltså, hade det varit en serietidning hade jag satt mjölken i halsen och börjat hosta. Skulle mamma berätta hur man gjorde barn eller vadå? Det var lite sent i så fall. Det visste jag redan. Fast jag kände hur jag blev helt röd i ansiktet ändå.

”Det går ner i åldrarna sånt”, sa mamma nästan för sig själv.

Hon tog ett par steg mot pianot, tittade på fotografierna som stod där. Så lyfte hon upp det gamla porträttet på sin farfar som ung. Det var en fin bild, gammelfarfar satt på en

www.enlasandeklass.se

www.enlasandeklass.se

Lite plötsligt? Fel. Det kom VÄLDIGT plötsligt. Jag var minst sagt totalförvirrad. Byta skola? Imorgon?! Helvrickat!

Det var inte så länge sedan jag börjat i min nuvarande skola eftersom vi precis flyttat. Jag får erkänna att det inte gick så bra. Jag var inte direkt stormförtjust i min klass. Det var många bråkiga. Störiga och stöddiga. På ett sätt kunde det vara rätt skönt att byta skola. Den enda jag egentligen skulle sakna var Amira. Inte för att hon någonsin pratade med mig. Men jag skulle sakna att titta på henne. Jag hade tänkt på henne igår, innan jag somnat. Innan jag vaknat mätt, jordig och med hår i munnen.

”Imorse”, sa jag. ”Jag var skitig om fötterna.”

Mamma nickade.

”Går jag i sömnen?”

”Ja”, sa hon snabbt. ”Det är därför du ska börja i en ny skola. Du får hjälp med det där.”

Jag hade aldrig hört talas om en skola för folk som gick i sömnen.

”Du behöver kanske inte gå där så länge”, sa mamma när hon såg att jag såg tveksam ut. ”Bara tills du fått ... hjälp.”

Mamma tittade ut genom fönstret.

”Är den där skolan i närheten? Måste jag åka buss?” frågade jag.

”Den ligger långt härifrån. Du får bo där, på skolans internat.”

stol och tittade ner i marken. Han såg allvarlig ut.

Mamma tittade på fotografiet. Noga. Ett tag trodde jag nästan hon glömt att jag var där. Men så vände hon sig mot mig, fortfarande med fotografiet i sin hand.

”Du vet att min släkt kommer från Centraleuropa.”

”Ja”, sa jag förvånat och nickade mot fotografiet. ”Mor-fars pappa kom väl hit när han var liten?”

Jag förstod inte vad vår släkt hade med tjejer att göra.

”Mm”, sa mamma. ”Under kriget. De hade bott i en liten by. En by som sades vara ... förbannad.”

Det sista ordet sa hon långsamt. Som om det skulle vara lättare att förstå då. Men jag fattade ändå inget.

”Vadå?” sa jag. ”En by kan väl inte vara arg?”

”Nej!” sa mamma och såg nästan ilsken ut. ”Jag menar att det fanns en förbannelse i den där byn.”

”Jaha ...?”

Jag var rätt förvirrad. Och jag blev ännu mer förvirrad när mamma sa:

”Vad skulle du säga om att byta skola, Måns? Redan imorgon?”

Vadå? Byta skola? Jag trodde vi pratade om förbannelser? Eller om tjejer? Mamma var bara hur konstig som helst.

Mamma tittade på mig. Som om hon väntade på att jag skulle säga något. Men jag visste inte alls vad det skulle vara.

”Jaaa”, fick jag fram. ”Det ... det kommer lite plötsligt.”

Jag skulle alltså flytta hemifrån! Jag tittade upp i taket, försökte låta bli att gråta.

”Men”, sa jag. ”Bara för att jag går i sömnen? Det är väl inte så farligt.”

”Det är det visst det!” sa mamma och ställde med en smäll tillbaka porträttet på morfars pappa. ”Du kan bli skadd. Du kan bli påkörd av en bil eller snubbla i trappan eller ... ja, vadsomhelst!”

Det lät på mamma som om det var bestämt, att det inte var någon idé att tjafsa emot. Och faktiskt ... Att få slippa alla puckon i klassen, Kevin och Aron och Erik. Det vore skönt. Riktigt skönt. Fast det var klart, det kanske fanns en massa puckon på den nya skolan också. Som gick i sömnen dessutom! Men det kunde knappast vara värre.

”Ni kommer väl och hälsar på mig?” frågade jag.

”Så klart”, sa mamma och kramade om mig.

Jag hann se att hon hade tårar i ögonen. Mina rann redan nerför kinderna.

PLANERINGAR ÅK 4

Elever i fyran behöver fortfarande träna sitt läsflyt men det ställs högre krav på läsförståelsen. Nu måste de även kunna läsa för att lära, inte bara lära sig att läsa. Veckoplaneringarna för årskurs 4 inleds med en diskussion om vad läsning är. Ni kan använda modelltexten s. 100–105 för att introducera och tänka högt kring samtliga fem läsförståelsestrategier (se s. 13–15). Fler modellektioner finns på hemsidan. Varje strategi tränas sedan grundligt på olika sorters texter under en två-veckors period. Bäst är att följa veckoplaneringarna men det går även att plocka ut de texter och strategier man vill jobba med.

Eftersom en Stjärnläsare (se s. 15) använder flera strategier under läsning av en och samma text finns även sådana texter med i den här planeringen.

Till ett flertal av texterna finns arbetsblad som främst ska användas som ett minnesstöd inför samtal och diskussioner. Den största delen av tiden bör läggas på att läsa och diskutera texterna. Samla arbetsbladen i en läsloggbok. Där kan även de uppgifter som inte finns på arbetsbladen skrivas ner.

Barn i mellanstadieåldern möter ofta digitala texter. Därför behöver de lära sig att läsa, förstå och förhålla sig kritiska till den information de möter där. Det finns en digital text att arbeta med i planeringarna för år 4.

Avslutningsvis finns det en utvärdering av läsförståelsearbetet (Planering 30). Tid till eftertanke och reflektion kring sitt lärande är viktigt för att utveckla god läsförståelse. Även uppmuntran leder till ökat lärande. Sista arbetsbladet (4:30c) är därför ett diplom och det, liksom övriga arbetsblad, hittar du på www.enlasandeklass.se.

Malin Jonsson
Malin Jonsson

På s. 11-19 kan du läsa mer om de metoder vi tillämpar i planeringarna (år 4-6)

- ✦ Forskningsbaserade modeller
- ✦ Läsförståelsestrategier
- ✦ Arbetssätt (inkl. Olika sätt att läsa på)
- ✦ Grafiska modeller

www.enlasandeklass.se

www.enlasandeklass.se

PLANERING	STRATEGI	ÄMNE	THINK-ALoud	ÖVNING	LÄSNING/TEXT
1	Spågumman Detektiven Konstnären Cowboyen Reportern	HI	Visa hur en god läsare förstår en text! • Skyltarna och strategierna presenteras	Diskussion om läsning och läsförståelse • Introducera begreppen innan, under och efter läsning	Läraren läser högt och visar sina tankar • Gemensam högläsning • Berättande • Edda s. 21-26
1	Spågumman	SV		Skrivuppgift - Spågumman • Efter läsning - blev det som du trodde? • Arbetsblad 4:1	Högläsning läraren • Berättande • Slottet av is s. 2-26 och fram- och baksida
2	Spågumman	FY KE	Faktabok - Vad kan läsaren uppmärksamma innan läsning?	Titta på framsida och innehållsförteckning • Formulera fem frågor jag tror besvaras i boken, motivera	Högläsning läraren • Faktabok • Boken om Fysik och Kemi
2	Spågumman	GE	Faktabok - Vad kan läsaren uppmärksamma innan läsning?	Titta på framsida och innehållsförteckning • Formulera fem frågor jag tror besvaras i boken	Parläsning • Faktabok • Boken om Sverige
2	Spågumman	GE	Faktatext - Vad kan läsaren uppmärksamma innan läsning?	Diskussion Spågumman • Efter läsning - fick du svar på frågan? Hade du förutspått rätt? • Lista vilka ledtrådar som kan uppmärksammas innan läsning	Gemensam högläsning - svansläsning • Faktatext • Boken om Sverige s. 6-7
3	Spågumman Detektiven	GE	Detektiven	Formulera en fråga och hitta textbevis	Gemensam högläsning • Faktatext • Boken om Sverige s. 10-11
3	Spågumman			Definiera Spågumman • Arbetsblad 4:3	
4	Detektiven Spågumman	SV	Detektiven - Hur gör jag för att förstå svåra ord?	Parabete - Spågumman • Lista tillsammans metoder för Detektiven • Diskussion - hur gör du? Samla idéer	Högläsning - läraren • Berättande • Barnhemmet s. 7-15
4	Spågumman Detektiven	FY KE		Parabete. Vad får jag svar på i den här texten? • Hitta nya ord - Gemensamt förklara orden samt skriva ner hur de förklarades	Gemensam läsning • Faktatext • Boken om Fysik och Kemi s. 22-23
5	Spågumman Detektiven	FY		Pardiskussion: Få orden innan läsning, alfabetisk ordning • Förklara dem och läs igen - Hade du rätt? Skriv om förklaringarna om det behövs • Arbetsblad 4:5a	Gemensam läsning • Faction • Vatten är viktigt s. 19-30
5	Detektiven			Definiera Detektiven • Arbetsblad 4:5b	
6	Konstnären Spågumman Detektiven	SV	Konstnären - Beskriva bilderna i huvudet • personbeskrivning	Rita personen/figuren som beskrivs! • Diskussion om sinnena • Yttre och inre utseende - Hur förstår man hur en person är? • Arbetsblad 4:6a	Högläsning - läraren, eleverna har texten framför sig • Fingerläsning • Berättande • Mio min Mio s. 121-126
6	Konstnären Spågumman	SV		Diskussion: Inferenser - beteendet • Gör ett persongalleri av karaktärerna • Arbetsblad 4:6b	Gemensam högläsning • Berättande • Kaspar, Al-om-Ragnar och Snömannen s. 58-66
7	Konstnären Spågumman	SV	Konstnären - Beskriva bilderna i huvudet • miljöbeskrivning	Diskussion: Med vad upplever vi omgivningen? Samla ord och fraser från texten • Arbetsblad 4:7a	Högläsning - läraren. Eleverna läser med. Fingerläsning • Berättande • Mio min Mio s. 20-23
7	Konstnären Spågumman	SV		Diskussion och skrivuppgift • Miljön genom våra sinnen • Arbetsblad 4:7b	Gemensam högläsning • Pennläsning • Berättande • Ronja Rövardotter kapitel 2 s. 18-21

PLANERING	STRATEGI	ÄMNE	THINK-ALoud	ÖVNING	LÄSNING/TEXT
7	Konstnären	SV		Definiera Konstnären! • Arbetsblad 4:7c	
8	Reportern Spågumman Detektiven	SV	Reportern - Ge exempel på frågor på olika nivåer	Diskussion: Ställ frågor, hitta svaren • Hur hittades svaren? • Lista de olika sätten	Gemensam högläsning • Berättande • Blink, blink med stjärnan s. 87-96
8	Reportern Spågumman Detektiven	SV		Pardiskussion: Skriva frågor på tre nivåer	Gemensam högläsning • Berättande • Extra, en morgon stod hon bara där s. 7-10
9	Reportern Spågumman Detektiven	BI		Pardiskussion: Få rubriken "Ett av världens ovanligaste hav" VÖL - formulera frågor • Synliggöra frågenivåerna • Arbetsblad 4:9a	Gemensam högläsning • Faktatext • Upptäck Europa Biologi s. 40-41
9	Spågumman Detektiven Konstnären Reportern	SH		Diskussion och grupparbete • Synliggöra flera strategier under läsningens gång genom att eleverna har olika roller • Formulera frågor på tre nivåer	Gemensam högläsning i grupper • Faktatext • Demokratihandboken s. 30-31 och 34-35
9		SV		Definiera Reportern! • Arbetsblad 4:9b	
10	Cowboyen Spågumman Detektiven	SV	Cowboyen - Sammanfatta med först, sedan, slutligen • Hur väljer jag ut det som är viktigt?	Diskussion • Sammanfattning	Gemensam högläsning • Berättande • Oförklarligt s. 3-12
10	Cowboyen Spågumman Detektiven	SV		Pardiskussion: Först, sedan, slutligen • Jämföra sammanfattningar • Arbetsblad 4:10	Parläsning • Berättande • Zoom Antologi s. 63-57
11	Cowboyen Spågumman Detektiven	GE	Cowboyen - Vad som är viktigt i en faktatext	Pardiskussion: Vad är viktigt i en text? Hur vet du det?	Gemensam högläsning • Faktatext • Upptäck Sverige Geografi s. 148-149
11	Cowboyen Spågumman Detektiven	GE		Pardiskussion: Stryk det oviktiga, läs det viktiga vara kvar • Återberätta	Gemensam läsning, pennläsning • Faktatext • Upptäck Sverige Geografi s. 164-165
11	Cowboyen	SV		Definiera strategin Cowboyen • Arbetsblad 4:11	
12	Spågumman Cowboyen	BI		Pardiskussion: Sant eller falskt • Ta ut de viktiga begreppen - motivera • Arbetsblad 4:12a	Gemensam högläsning, parläsning, pennläsning • Faktatext • Upptäck Sverige Biologi s. 76-77
12	Spågumman Detektiven Reportern	SV	Text-kopplingar	Pararbete • Citat och tanke - text-kopplingar • Arbetsblad 4:12b	Gemensam högläsning • Berättande • Kan du vissa Johanna? s. 11- 29

www.enlasandeklass.se

www.enlasandeklass.se

PLANERING	STRATEGI	ÄMNE	THINK-ALoud	ÖVNING	LÄSNING/TEXT
13	Spågumman Detektiven Cowboyen	BI		Pararbete: Tre frågor som besvaras i texten • Nya ord - lös tillsammans • Venn-diagram - hitta likheter och skillnader • Arbetsblad 4:13a	Gemensam högläsning • Faktatext • Djur och växter hos oss s. 46-47 och s. 68-69
13	Spågumman Detektiven Cowboyen	SV		Gissa ordet • Pararbete: Träna läsflyt • Återberätta • Diskussion: strategier och textens budskap • Arbetsblad 4:13b	Gemensam högläsning, parläsning • Berättande text • Den oärlige snickaren s. 24-25
14	Spågumman Cowboyen Reportern Detektiven QtA	SV		Förutspå, sammanfatta, skriva frågor på tre nivåer • Diskussion: Frågor om texten för att förstå textens budskap och författarens röst - QtA	Gemensam högläsning, parläsning • Berättande text • Snitt-Jönsson s. 3-32 och innehållsförteckning
15	Spågumman Detektiven Cowboyen	HI		Diskussion: Välj ut ord från texten, presentera dem och läs eleverna gissa vad texten handlar om • Diskussion: Texttyp, syfte med texten + två bevis • VÖL-diagram innan läsning • Läst efter läsning • Arbetsblad 4:15 • Läs med penna i handen och markera 1-2 viktiga meningar i varje stycke • Sammanfatta texten med hjälp av meningarna	Gemensam högläsning, parläsning • Faktatext • Boken om Historia s. 68-70
15	Reportern Spågumman	SV	Reportern - frågor på nivå 2 och 3	Pararbete: Skriva frågor, tre nivåer - Annan grupp svarar och förklarar hur de kom fram till svaren	Gemensam högläsning • Berättande • Flickornas historia s. 43-49
16	Spågumman Detektiven Konstnären Reportern QtA	SV	Text-kopplingar	Samtal: Framsidan, innehåll • Diskussion och skrivuppgift: Personerna, förklara ord och förutspå fortsättningen • Text-kopplingar • QtA • Formulera frågor • Diskussion om textens och författarens budskap	Gemensam högläsning, svansläsning, stafettläsning, parläsning • Berättande • Världen bredvid vår s. 3-30
17	Cowboyen Spågumman Detektiven	GE		Tankekartor • Pararbete: VENN-diagram • Arbetsblad 4:17a • Diskussion	Gemensam högläsning • Faktatext • Koll på Sverige s. 88-89, Upptäck Sverige Geografi s. 104-105
17	Spågumman	SV	Text-kopplingar	Pardiskussion och skriva • Citat-tanke • Arbetsblad 4:17b	Gemensam högläsning • Berättande text • Lennart Lordis loggbok, utsikt från livets planet s. 126-138
18	Spågumman Cowboyen Detektiven	GE	Cowboyen - Sammanfatta stycke för stycke samt visa hur text kan sammanfattas med en grafisk modell	Pararbete: Gissa ordet • Arbetsblad 4:18a • Sammanfatta varje stycke med en-två meningar från stycket utifrån en frågeställning • Arbetsblad 4:18b • Gemensam diskussion: Fylla i den grafiska modellen.	Gemensam högläsning, parläsning • Faktatext • Upptäck väder och klimat s. 40-41

PLANERING	STRATEGI	ÄMNE	THINK-ALoud	ÖVNING	LÄSNING/TEXT
18	Cowboyen Detektiven	BI GE	Eleverna tänker högt - Detektiven	Pardiskussion: Spå gumman utifrån ord från texten • Sammanfatta i en grafisk modell • Arbetsblad 4:18c • Diskussion i helklass kring bilders betydelse för texten	Gemensam högläsning • Faktatext • Kompass Sverige, Vår natur s. 28-29
19	Spå gumman Detektiven QtA	SV		Grupparbete: Gissa ordet • Arbetsblad 4:19 • Gemensam diskussion: Vad får dig att förstå att de är vänner? Plocka ut meningar och ord – Motivera dina val av meningar! • Textens budskap	Gemensam högläsning, svansläsning • Berättande • Tonje och det hemliga brevet s. 15-21
19	Spå gumman Detektiven QtA	SV		Pardiskussion: Vad får dig att förstå att de är vänner? Plocka ut meningar och ord • Textens budskap	Gemensam högläsning, parläsning • Berättande • Mio min Mio s. 34-42
20	Spå gumman Detektiven Cowboyen	SV		Gemensam diskussion: hitta ord och uttryck för vänskap Textens budskap och författarens språk • VENN-diagram – Jämföra två texter och vänskap	Svansläsning • Berättande • Som om jag yore något värdefullt s. 15-21
20	Spå gumman Detektiven Cowboyen	SV	Tänk högt om hur två texter kan jämföras i ett VENN-diagram	Gemensam diskussion: VENN-diagram – Jämföra två texter och vänskap • Arbetsblad 4:20	Svansläsning, parläsning • Berättande • Ronja Rövardotter s. 76-78 och 86-89
21	Konstnären Spå gumman Detektiven	SV	Konstnären • Eleverna tänker högt och använder Detektiven	Diskussion: Hur förstår läsaren hur en karaktär är? Gör ett persongalleri och rita en av personerna! • Arbetsblad 4:21	Gemensam högläsning och sedan parläsning • Berättande • Kompisboken s. 5-20
21	Konstnären Spå gumman	SV		Diskussion: Lista ord och fraser som beskriver platsen • Rita platsen som beskrivs!	Parläsning • Berättande • Akimbo och elefanterna s. 7-18
22	Detektiven Reportern Konstnären	SV		Citat, tanke – kopplingar • Arbetsblad 4:22 • Rita en inre bild • Sammanfatta dikten med två meningar • Poetens budskap • Diskussion • Pararbete	Gemensam läsning, parläsning, eko-läsning • Dikter • Om jämställdhet mellan man och kvinna, Förstår du inte? Trollkarlen
23	Cowboyen Spå gumman Detektiven	SV	Repetera: först, sedan, slutligen • Modellera: Plats och tid, karaktärer, händelser och problem	Sammanfattning • Grafisk modell • Arbetsblad 4:23a	Gemensam högläsning • Berättande • Önskestjärnan s. 11-26
23	Cowboyen Spå gumman Detektiven	SV	Eleverna tänker högt, Detektiven	Paruppgift • Hitta: Plats och tid, karaktärer, händelser och problem • Grafisk modell • Arbetsblad 4:23b	Parläsning • Berättande • Jag, Dante och miljonerna, s. 5-17
23	Cowboyen Spå gumman Detektiven	BI		Hem- och expertgrupper • Grafisk modell • Orsak-verkan • Arbetsblad 4:23c	Högläsning i grupp • Faktatext • Upptäck Europa Biologi s. 42-43
24	Spå gumman Cowboy Detektiven Reportern QtA	SV	Detektiven	Pararbete – samlar ord, formulera frågor på tre nivåer • Kronologisk sammanfattning • QtA • Arbetsblad 4:24	Gemensam högläsning, svansläsning, stafettläsning • Berättande • Hövdingens bagare kap 1-5 och innehållsförteckning

www.enlasandeklass.se

www.enlasandeklass.se

PLANERING	STRATEGI	ÄMNE	THINK-ALoud	ÖVNING	LÄSNING/TEXT
25	Cowboyen Spå gumman Detektiven	HI SV		Anteckna och sammanfatta • Arbetsblad 4:25a • Venn-diagram, likheter och skillnader • Arbetsblad 4:25b	Gemensam högläsning • Faktatext • Boken om Historia 1, s. 8-11 och 74-75
26	Cowboyen Detektiven	BI		Gissa ordet • Arbetsblad 4:26a • Hem- och expertgrupp, anteckna i tankekarta • Arbetsblad 4:26b • sammanfatta	Gemensam högläsning, högläsning i grupp • Faktatext • PULS Biologi Människan s. 58-63
26	Spå gumman Detektiven	MA		Diskussion: Matematikord och räknesätt • Pararbete	Gemensam högläsning, närläsning • Matte Eldorado 4a, kopieringsunderlag 35 och 36
27	Cowboyen Detektiven Spå gumman	HI		Textens budskap, återberätta texten två och två	Gemensam högläsning, parläsning • Berättande text • PULS Historia s. 38-39
27	Cowboyen Detektiven Spå gumman	SV		Sammanfatta och återberätta texten två och två	Gemensam högläsning, parläsning • Berättande text • Titanics undergång
28	Konstnären Spå gumman	SV		Inre bild med tabell 5 sanna • Arbetsblad 4:28 • Illustration med bildtext från texten	Gemensam högläsning • Berättande text • Slottet av is s. 86-99
28	Cowboyen Spå gumman Detektiven	SH		Förstå författarens budskap och förklara egna åsikter • Sammanfatta i uppmaningar och först, sedan och slutligen	Gemensam högläsning • Förklarande text • Kolla in! Chatt och chock s. 2-31
29		HI SV		Diskussion om internet, källkritik och vad som får användas. Gemensam uppgift med diskussion – Vad är lätt/svårt med internet? • Arbetsblad 4:29a	Digital text • Ungafakta.se/vikingar/vardag/uppvaxt
29	Spå gumman Detektiven Cowboyen	SV		Pardiskussion: Hur får du använda informationen på den här sidan? Vad vet du om de som skriver på sidan? Hur kan du bli säker på att informationen på sidan är relevant och riktig? • Jämför faktatext och digital text	Gemensam högläsning • Digital text • Ungafakta.se/vikingar/vardag/uppvaxt
29	Spå gumman Detektiven Cowboyen	HI		Jämför digital text med en lärobokstext: Hitta likheter och skillnader • VENN-diagram • Arbetsblad 4:29b	Gemensam högläsning • Faktatext • Boken om Historia 1 s. 74-75
30	Samtliga	SV		Pararbete: Blandade uppgifter • Arbetsblad 4:30a • Enskild och gemensam diskussion och utvärdering av arbetet med läsförståelsestrategier • Arbetsblad 4:30b • Diplomuutdelning • Arbetsblad 4:30c	Gemensam högläsning • Berättande text • Fångad i det genomskinliga ur Skrivmix 2 s. 32-36

PLANERING 1 – LÄSNING OCH LÄSFÖRSTÅELSE

SYFTE: att medvetandegöra eleverna om vad läsning är och att presentera strategierna.

Diskutera tillsammans i gruppen om läsning och läsförståelse. Introducera begreppen innan, under och efter läsning. Diskutera:

- * Vad är läsning?
- * Varför är det bra att kunna läsa?
- * När är det bra att kunna läsa?
- * Vad måste en läsare kunna för att bli en bra läsare (Stjärnläsare)?
- * Hur kan man träna på läsning?
- * Hur kan man träna på läsförståelse?
- * Vad gör en Stjärnläsare innan läsning?
- * Vad gör en Stjärnläsare under läsning?
- * Vad gör en Stjärnläsare efter läsning?

Text 1

Edda ur Flickornas historia s. 21–27

INNAN LÄSNING: Tänk högt, Spågumman.

UNDER LÄSNING: Läraren läser högt och stannar upp och modellerar Spågumman, Detektiven, Konstnären och Reportern. Se markeringar i texten och fotnoter i delen med modelltexter: www.enlasandeklass.se.

EFTER LÄSNING: Tänk högt Reportern och Cowboyen. Sammanfatta berättelsen med orden först, sedan och slutligen.

Diskutera tillsammans och sammanfatta vad läsaren måste göra för att förstå texten.

- * Vad gör en Stjärnläsare innan läsning?
- * Vad gör en Stjärnläsare under läsning?
- * Vad gör en Stjärnläsare efter läsning?

Skriv ner allt ni kommer fram till och sätt upp i klassrummet.

Introducera strategiskyltarna en och en och repetera hur du använde respektive strategi när ni läste texten. Ge exempel från texten.

Text 2

Slottet av is, kapitel 1 och 2

INNAN LÄSNING: Tänk högt fram- och baksida.

Parabete. Arbetsblad 4:1, Spågumman på *Slottet av is*. Eleverna funderar två och två och skriver ner vad de tror kommer att hända i kapitlet. Uppmana dem att titta på fram- och baksida, bilderna i texten samt att skumläsa. Efterföljande diskussion i helgrupp.

UNDER LÄSNING: Högläsning av läraren på kapitel 1 och gemensam högläsning av kapitel 2.

EFTER LÄSNING: Blev det som du trodde? Efterföljande diskussion i helgrupp. Intervjua en vuxen om läsning och ställ frågorna från den inledande diskussionen.

www.enlasandeklass.se

PLANERING 2 – SPÅGUMMAN

SYFTE: att introducera Spågumman, att förutspå vad en faktabok respektive en faktatext handlar om.

Börja med att repetera de strategier som introducerades i planering 1. Fokusera på Spågumman.

Text 1

Boken om Fysik och Kemi framsida och innehållsförteckning

INNAN LÄSNING: Tänk högt, Spågumman. Visa på de ledtrådar till bokens innehåll som finns på framsidan och i innehållsförteckningen. Diskutera vad en god läsare uppmärksammar i en faktabok innan läsning. Sammanfatta genom att skriva en punktlista tillsammans. Formulera fem frågor som du tror besvaras i boken. Passa på att tänka högt och berätta varför du tror att dina fem frågor kommer att besvaras i boken.

UNDER LÄSNING: Lärarens högläsning. Diskutera och kontrollera om frågorna besvarades och i så fall hur. Visa på exempel från texten.

Text 2

Boken om Sverige, framsida och innehållsförteckning

INNAN LÄSNING: Spågumman med hjälp av punktlistan som skrevs i samband med text 1.

UNDER LÄSNING: Parläsning. Eleverna jobbar två och två och diskuterar tillsammans och formulerar fem frågor de tror besvaras i boken. Ha en gemensam genomgång där eleverna redovisar sina frågor. Be dem motivera varför de tror att just dessa frågor kommer att besvaras. Be dem hitta bevis i texten.

EFTER LÄSNING: Revidera punktlistan som gjordes efter text 1. Sätt sedan upp den synligt i klassrummet som en påminnelse för eleverna.

Text 3

När isen låg över Sverige ur Boken om Sverige s. 6–7

INNAN LÄSNING: Tänk högt, Spågumman. Diskutera vad en god läsare uppmärksammar i en faktatext innan läsning. Sammanfatta genom att skriva en punktlista tillsammans. Formulera en fråga som du tror besvaras i boken.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning exempelvis genom svansläsning.

EFTER LÄSNING: Diskutera om frågan besvarades. Varför/varför inte? Revidera punktlistan. Denna lista kommer ni också att använda i planering 3, 4 och 14.

www.enlasandeklass.se

PLANERING 3 - SPÅGUMMAN

SYFTE: att introducera Spågumman, att förutspå vad en faktabok respektive faktatext handlar om.

Text

Var ligger Sverige? ur *Boken om Sverige* s. 10-11

INNAN LÄSNING: Spågumman med hjälp av punktlistan som skrevs i samband med text 3 i planering 2. Eleverna jobbar två och två och diskuterar tillsammans och formulerar en fråga de tror besvaras i texten. Ha en kort genomgång innan läsning. Frågan och ett bevis från texten redovisas. Diskutera vilken textgenre texten tillhör. Vilka bevis finns?

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning exempelvis genom svansläsning. Detektiven. Stanna upp vid svåra ord och tänk högt hur dessa oklarheter kan redas ut (*jordklot, Golfströmmen, havsström, folktomma, tundran, klimat, grannländer, färdas, väderstreck*).

EFTER LÄSNING: Ha en gemensam genomgång där eleverna redovisar sina frågor och eventuella svar. Be dem hitta beviset, formuleringen i texten som besvarade frågan. Revidera punktlistan som gjordes efter text 3 i planering 2. Sätt sedan upp den synligt i klassrummet som en påminnelse för eleverna.

Diskutera strategin Spågumman.

- * Vad gör Spågumman?
- * När är det bäst att använda Spågumman?
- * Varför är det bäst att använda Spågumman vid detta tillfälle?
- * Brukar du använda Spågumman? Hur? När?

Gör Arbetsblad 4:3 och skriv en definition av strategin Spågumman. Gör det tillsammans eller som en paruppgift. Diskutera några av de definitioner som har skrivits.

Repetera hur svåra ord, oklarheter kan redas ut genom att diskutera hur du gjorde under er läsning.

PLANERING 4 - DETEKTIVEN OCH SPÅGUMMAN

SYFTE: att introducera Detektiven, att reda ut oklarheter, och att repetera Spågumman, att förutspå vad en bok eller en text handlar om.

Repetera de strategier som introducerades i planering 1. Fokusera på Detektiven och Spågumman. Återknyt till diskussionen om hur svåra ord och oklarheter kan redas ut.

Text 1

Barnhemmet s. 7-15

INNAN LÄSNING: Spågumman två och två. Kom sedan fram till vad det är för en sorts text och vad den kommer att handla om genom helklassdiskussion.

UNDER LÄSNING: Högläsning av läraren. Eleverna har texten framför sig. Tänk högt kring några oklarheter under läsningens gång.

EFTER LÄSNING: Diskutera vad texten handlade om och prata om nya, svåra ord i texten. Diskutera hur en god läsare gör för att förstå nya/svåra ord. Skriv tillsammans en lista med användbara sätt att reda ut oklarheter.

Text 2

Vatten bär både fartyg och småkryp ur *Boken om Fysik och Kemi* s. 22-23

INNAN LÄSNING: Spågumman två och två. Använd listan som gjordes i planering 2 och 3. Eleverna formulerar en fråga som de tror kan besvaras med hjälp av texten. Diskutera i helklass vad det är för en sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Oklarheter markeras under läsningens gång genom inringning.

EFTER LÄSNING: Diskutera vad texten handlade om. Eleverna jobbar två och två med att förklara de svåra orden och sättet de använde för att förklara ordet. De söker även svaret på sin fråga och beviset, formuleringen som ledde fram till svaret. Diskutera i helklass både frågan och hur oklarheterna löstes. Jämför med listan ni gjorde till text 1. Revidera den om det behövs.

PLANERING 5 - DETEKTIVEN OCH SPÅGUMMAN

SYFTE: att repetera Detektiven och Spågumman.

Repetera de strategier som introducerades i planering 1. Fokusera på Detektiven och Spågumman. Återknyt till diskussionen om hur svåra ord, oklarheter kan redas ut.

Text

Vatten är viktigt ur *Stjärnsvenska* s. 19–30

INNAN LÄSNING: Spågumman två och två. Arbetsblad 4:5a, Gissa ordet. Diskutera i helklass vad det är för en sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning, svansläsning. Tänk högt kring några oklarheter i texten. Diskutera oklarheter under läsningens gång.

EFTER LÄSNING: Pardiskussion och parläsning av texten. Eleverna reviderar sina listor med ord och funderar på hur de gjorde för att förstå svåra ord. Helklassdiskussion om orden och vad texten handlade om.

Diskutera strategin Detektiven.

- * Vad gör Detektiven?
- * När är det bäst att använda Detektiven?
- * Varför är det bäst att använda Detektiven vid detta tillfälle?
- * Brukar du använda Detektiven? Hur? När?

Gör Arbetsblad 4:5b och skriv en definition av strategin Detektiven. Gör det tillsammans eller som en paruppgift. Diskutera några av de definitioner som har skrivits.

PLANERING 6 - KONSTNÄREN

SYFTE: att introducera Konstnären, att skapa inre bilder, personbeskrivning.

Repetera de strategier som introducerades i planering 1. Fokusera på Konstnären.

Text 1

Den djupaste hålan i det svartaste berget ur *Mio min Mio* s. 121–126

INNAN LÄSNING: Spågumman pardiskussion. Gemensam genomgång om sinnen och vad vi uppfattar med våra sinnen. Gå igenom att inre bilder av det lästa skapas med hjälp av sinnen.

UNDER LÄSNING: Högläsning av läraren. Eleverna har texten framför sig och fingerläser. Tänk högt om de inre bilder som texten skapar genom att visa på vilka ord och meningar som ger dessa bilder. Detektiven. Diskutera oklarheter under läsningens gång.

EFTER LÄSNING: Diskussion om texten.

- * Hur förstår läsaren hur en karaktär i boken ser ut?
- * Vilka ord och fraser använder författaren?

Pararbete Arbetsblad 4:6a. Konstnären. Fyll i orden från diskussionen i tabellen. Utifrån tabellen ritas en egen eller en gemensam bild av trollet. Muntlig redovisning av bilderna.

Text 2

Syster Karin ur *Kaspar, Atom-Ragnar och Snömannen* s. 58–66

INNAN LÄSNING: Spågumman. Diskutera i helklass vad det är för en sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Uppmana eleverna att tänka högt kring Konstnären. Be dem räkna upp handen men läs meningen eller stycket klart innan eleven får redovisa.

EFTER LÄSNING: Diskutera vad texten handlade om.

- * Hur förstår läsaren hur en karaktär i boken ser ut?
- * Vilka ord och fraser använder författaren?

Gör Arbetsblad 4:6b. Konstnären. Pararbete. Persongalleri av karaktärerna i boken. Ett par jobbar med ett annat par och diskuterar vad de har kommit fram till. Diskutera i helklass.

PLANERING 7 - KONSTNÄREN

SYFTE: att introducera Konstnären, att skapa inre bilder, miljöbeskrivning.

Text 1

I rosengården ur Mio min Mio s. 20–23

INNAN LÄSNING: Spågumman pardiskussion. Vad är det för text och vad kommer den att handla om? Repetera vad Konstnären gör och hur sinnena hjälper oss att tolka det lästa.

UNDER LÄSNING: Högläsning av läraren. Eleverna har texten framför sig och fingerläser. Tänk högt om de inre bilder som texten skapar. Diskutera oklarheter under läsningens gång.

EFTER LÄSNING: Diskussion om texten.

- * Hur förstår läsaren hur miljön i boken ser ut?
- * Vilka ord och fraser använder författaren?

Pararbete Arbetsblad 4:7a. Fyll i orden från diskussionen i tabellen. Rita en egen eller en gemensam bild av miljön. Använd tabellen som underlag. Muntlig redovisning av bilderna.

Text 2

Ronja Rövardotter s. 18–21

INNAN LÄSNING: Spågumman. Diskutera i helklass vad det är för en sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Pennläsning. Under läsningens gång stryker eller ringar eleverna in de ord och uttryck som beskriver miljön.

EFTER LÄSNING: Diskutera vad texten handlade om.

- * Hur förstår läsaren hur miljön i boken ser ut?
- * Vilka ord och fraser använder författaren?

Gör Arbetsblad 4:7b. Konstnären. Eleverna jobbar två och två med att lista beskrivande ord och uttryck från texten. Diskutera i helklass och gör en lista med orden. Använd de beskrivande orden och uttrycken i egna texter eller dikter. Diskutera:

- * Vad gör Konstnären?
- * När är det bäst att använda Konstnären?
- * Varför är det bäst att använda Konstnären vid detta tillfälle?
- * Brukar du använda Konstnären? Hur? När?

Gör Arbetsblad 4:7c och skriv en definition av strategin Konstnären. Gör det tillsammans eller som en paruppgift. Diskutera några av de definitioner som har skrivits.

PLANERING 8 - REPORTERN

SYFTE: att introducera Reportern, att ställa frågor om texten. Berättande text.

Repetera de strategier som introducerades i planering 1. Fokusera på Reportern.

Text 1

Blink, blink med stjärnan s. 87–96

INNAN LÄSNING: Spågumman pardiskussion. Diskutera i helklass vad det är för en sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Tänk högt om de frågor som texten väcker. Detektiven. Diskutera svåra ord under läsningens gång.

EFTER LÄSNING: Kort diskussion om handlingen i texten. Återkom till de frågor som kom upp under läsningen och berätta om hur du kunde svara på dem. Gå igenom de tre olika frågenivåerna och formulera gemensamma frågor. Skriv också en gemensam förklaring på nivåerna.

Text 2

Extra. En morgon stod hon bara där s. 7–10

INNAN LÄSNING: Spågumman. Diskutera i helklass vad det är för en sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Diskutera svåra ord under läsningens gång.

EFTER LÄSNING: Diskutera vad texten handlade om. Reportern. Eleverna jobbar två och två med att skriva frågor på de tre nivåerna: på raderna, mellan raderna, bortom raderna (se s. 14, Reportern). Varje par byter sedan frågor med ett annat par som svarar på dem och reflekterar över hur de tog reda på svaren. Diskutera några frågor och svar i helklass.

PLANERING 9 – REPORTERN

SYFTE: att introducera Reportern, att ställa frågor om texten. Faktatext.

Repetera de strategier som introducerades i planering 1. Fokusera på Reportern.

Text 1

Ett av världens ovanligaste hav ur Upptäck Europa Biologi s. 40–41

INNAN LÄSNING: Eleverna får rubriken Östersjön – ett av världens ovanligaste hav. Pardiskussion, VÖL-tabell, arbetsblad 4:9a. Under Önskar-rubriken ska eleverna formulera frågor på det de önskar veta, helst på samtliga tre frågenivåer. Frågor på den tredje frågenivån kan vara svåra att skriva på en faktatext. Här kan ni behöva hjälpas åt. Diskussion. Vad är det för text? Vad handlar den om?

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Detektiven. Diskutera svåra ord under läsningens gång.

EFTER LÄSNING: Eleverna svarar på sina frågor. Sätt ihop två par och låt dem redovisa sina svar och frågor för varandra. Ha en gemensam diskussion i gruppen om frågor och svar. Diskutera:

- * Fanns det några frågor ni inte fick svar på? Vilka?
- * Vilka av de tre frågenivåerna har ni lyckats hitta svar på i texten?
- * Vad var lätt/svårt med uppgiften?

Lista alla frågor och svar. Sortera dem under nivåerna. Sätt upp dem synligt i klassrummet. Avslutningsvis diskuterar och fyller eleverna i vad de har lärt sig i VÖL-tabellen.

Text 2 och 3

Eglantyne Jebb och Anne Frank ur Demokratihandboken s. 30–31 och 34–35

INNAN LÄSNING: Repetera de strategier som eleverna har jobbat med. Prata om hur man samarbetar och jobbar i grupp. Presentera texterna kort och sätt eleverna i grupper.

UNDER LÄSNING: Högläsning i grupper om ca fyra elever. Låt en elev vara extra ansvarig för att använda strategin Spågumman, en annan är Detektiven, en tredje är Konstnären och den fjärde läser högt. Instruera eleverna att läsa ett stycke i taget och sedan använda strategierna.

EFTER LÄSNING: Reportern. Varje grupp skriver frågor, helst på alla tre nivåerna, på sin text. Varje grupp byter sedan text och frågor med en annan grupp. Samma arbetssätt som tidigare. Diskutera några frågor och svar i helklass:

- * Vad gör Reportern?
- * När är det bäst att använda Reportern och varför passar det bäst vid detta tillfälle?
- * Brukar du använda Reportern? Hur? När?

Gör Arbetsblad 4:9b och skriv en definition av strategin Reportern, tillsammans eller som en paruppgift. Diskutera några av de definitioner som har skrivits.

PLANERING 10 – COWBOYEN

SYFTE: att introducera Cowboyen, att sammanfatta det viktigaste från texten. Berättande text.

Repetera de strategier som introducerades i planering 1. Fokusera på Cowboyen.

Text 1

Förvandlingen ur Oförklarligt 3 läskiga historier, Stjärnsvenska s. 3–12

INNAN LÄSNING: Spågumman pardiskussion. Diskutera i helklass och kom fram till vad det är för en sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Diskutera svåra ord under läsningens gång.

EFTER LÄSNING: Tänk högt och sammanfatta handlingen i texten genom att använda först, sedan och slutligen. Förklara hur du tänker när du väljer det viktiga i en text. Diskutera:

- * Vad gör en cowboy?
- * Vad är att sammanfatta?
- * Hur gör du när du sammanfattar?
- * När är det bra att sammanfatta?
- * Hur vet man vad som ska finnas med i en sammanfattning av en berättande text?

Text 2

Snögrottan ur Zoom Antologi s. 63–75

INNAN LÄSNING: Spågumman. Diskutera i helklass vad det är för en sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Parläsning. Uppmuntra eleverna att använda Detektiven under läsningens gång.

EFTER LÄSNING: Gör Arbetsblad 4:10. Eleverna jobbar två och två med att sammanfatta texten med hjälp av Först, sedan och slutligen. Varje grupp läser upp sin sammanfattning för en annan grupp och jämför sina sammanfattningar. Vilka likheter och skillnader har sammanfattningarna? Eventuellt kan de sedan revidera sina sammanfattningar. Uppläsning och diskussion av sammanfattningar i helgrupp.

PLANERING 11 – COWBOYEN

SYFTE: att introducera Cowboyen, att sammanfatta det viktigaste från texten. Faktatext.

Repetera de strategier som introducerades i planering 1. Fokusera på Cowboyen.

Text 1

Energi och miljö ur Upptäck Sverige Geografi s. 148-149

INNAN LÄSNING: Spågumman pardiskussion. Diskutera i helklass vad det är för sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Detektiven. Diskutera svåra ord under läsningens gång. Tänk högt och sammanfatta det viktigaste från de två första styckena. Tänk högt hur du väljer det viktiga i en faktatext. Fortsätt läsa, sammanfatta och motivera urvalet gemensamt. Skriv en gemensam sammanfattning.

EFTER LÄSNING: Diskutera och lista:

- * Hur gör du när du sammanfattar en faktatext?
- * Hur vet du vad som är viktigt och ska finnas med i en sammanfattning av en faktatext?

Jämför med de sammanfattningar som gjordes i planering 10.

Text 2

Berggrunden täcker hela jorden ur Upptäck Sverige Geografi s. 164-165

INNAN LÄSNING: Spågumman. Diskutera i helklass vad det är för sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning, pennläsning och närläsning. Läs ett stycke i taget. Stanna upp och låt eleverna stryka över det som de tycker är oviktigt. När texten är läst ska endast det viktiga stå kvar.

EFTER LÄSNING: Cowboyen. Pararbete och jämförelse av strykningar. Vilka likheter och skillnader har sammanfattningarna? Eleverna återberättar texten med hjälp av det som inte är struket och reviderar sina sammanfattningar. Uppläsning och diskussion av sammanfattningar i helgrupp. Enas om 7–10 sammanfattande meningar som sätts upp i klassrummet. Diskutera:

- * Vad gör Cowboyen?
- * När är det bäst att använda Cowboyen?
- * Varför är det bäst att använda Cowboyen vid detta tillfälle?
- * Brukar du använda Cowboyen? Hur? När?

Gör Arbetsblad 4:11 och skriv en definition av strategin Cowboyen. Gör det tillsammans eller som en paruppgift. Diskutera några av de definitioner som har skrivits.

PLANERING 12 – SPÅGUMMAN OCH COWBOYEN

SYFTE: att läsa en faktatext och att träna på Spågumman, att förutspå, och Cowboyen, att sammanfatta det viktigaste från texten.

Repetera de aktuella strategierna. Var tydlig med vilka strategier som ska användas.

Text 1

En vandring till fjällets topp ur Upptäck Sverige Biologi s. 76-77

INNAN LÄSNING: Spågumman pardiskussion. Arbetsblad 4:12a, Sant eller falskt. Diskutera i helklass vad det är för sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Under läsningen diskuteras nya, svåra ord.

EFTER LÄSNING: Pardiskussion av Sant eller falskt. Parläsning av texten en gång till, denna gång med penna i handen, pennläsning. Eleverna jobbar vidare med att välja ut tio ord som är extra viktiga i just den här texten. De ska kunna motivera sina val. Eleverna tränar på att återberätta texten med hjälp av orden. Genomgång av Sant eller falskt och De tio viktiga orden. Muntlig redovisning av att återberätta. Repetera vilka strategier som har använts och hur de användes.

SYFTE: att läsa en berättande text och att träna på Spågumman, att förutspå, och Reporterern, att ställa och svara på frågor och att göra text-kopplingar.

Text 2

Kan du vissla Johanna? s. 11-29

INNAN LÄSNING: Spågumman. Diskutera i helklass vad det är för sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Stanna upp och Tänk högt kring text-kopplingar till citat ur texten.

EFTER LÄSNING: Pararbete eller enskilt arbete. Gör Arbetsblad 4:12b Citat och tanke, text-kopplingar. En variant är att gruppen tillsammans väljer tre citat ur texten att koppla till. Muntlig redovisning av text-kopplingarna i helklass eller mindre grupper. Diskutera:

- * Vad kan läsaren koppla det lästa till?
- * När text-kopplar en Stjärnläsare?
- * Varför text-kopplar Stjärnläsaren?
- * Brukar du text-koppla? När? Hur?

PLANERING 13 – SPÅGUMMAN, DETEKTIVEN OCH COWBOYEN

SYFTE: att läsa en faktatext och att träna på Spågumman, att förutspå, Detektiven, att reda ut oklarheter och Cowboyen, att sammanfatta det viktigaste från texten. Att hitta likheter och skillnader i två texter med hjälp av ett VENN-diagram.

Repetera de aktuella strategierna. Var tydlig med vilka strategier som ska användas.

Text 1 och 2

Bofink och Domherre ur Djur och växter hos oss s. 46–47 och 68–69

INNAN LÄSNING: Spågumman pardiskussion. Eleverna arbetar i par. De skriver tre frågor till varje text - frågor som de tror att de kommer att få svar på i texterna. Diskutera i helklass vad det är för sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Detektiven.

EFTER LÄSNING: Cowboyen. Pararbete. Eleverna jobbar med att välja ut ord som är specifika för just det här ämnet. De ska kunna motivera sina val. Besvarades frågorna?

I helklass. Arbetsblad 4:13a, VENN-diagram, likheter och skillnader om djuren. Diskutera:

- * Vilka likheter i texternas innehåll finns det?
- * Vilka skillnader finns mellan texterna?

Repetera vilka strategier som har använts och hur de användes.

SYFTE: att läsa en berättande text och att träna på att förstå textens budskap.

Text 3

Den oärlige snickaren, ur Läseboken 2 s. 24–25

INNAN LÄSNING: Arbetsblad 4:13b, Gissa ordet. Spågumman. Diskutera i helklass vad det är för sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Detektiven. Revidera ordförklaringarna på arbetsbladet under läsningens gång.

EFTER LÄSNING: Parläsning av texten för att träna läsflyt. Detektiven. Revidera orden en sista gång. Cowboyen. Återberätta berättelsen med hjälp av orden. Låt eleverna träna flera gånger. Några som vill kan återberätta för klassen. Diskutera:

- * Hur hänger titeln ihop med berättelsen?
- * Vad kan vi lära oss av berättelsen?
- * Formulera sensmoralen i ett talesätt.
- * Vilka strategier användes?
- * Hur användes strategierna?
- * Varför användes dessa strategier?

PLANERING 14 – REPETERA STRATEGIER

SYFTE: att läsa en berättande text och att träna på flera strategier och uppmärksamma textens budskap.

Repetera de aktuella strategierna. Var tydlig med vilka strategier som ska användas.

Text

Snitt-Jönsson s. 3–32 och innehållsförteckning

INNAN LÄSNING: Spågumman. Eleverna får titel och innehållsförteckning för att förutspå vad texten handlar om. Använd punktlistan som ni gjorde i planering 2.

Kapitel 1–3

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning.

EFTER LÄSNING: Diskussion om textens innehåll och de viktigaste personerna. Cowboyen. Sammanfatta med orden först, sedan och slutligen. Skriv ner.

Kapitel 4–6

UNDER LÄSNING: Parläsning.

EFTER LÄSNING: Gemensam diskussion QtA.

- * Vad vet vi? Vad tror vi? Vad undrar vi? Spågumman. Vad kommer att hända?

Kapitel 7

UNDER LÄSNING: Parläsning.

EFTER LÄSNING: Reportern. Pararbete. Eleverna skriver tre frågor på tre nivåer (på, mellan och bortom raderna, se s. 14) och byter med ett annat par. Diskutera några frågor, svar och hur svaren hittades.

Kapitel 8

UNDER LÄSNING: Stafettläsning. Detektiven.

EFTER LÄSNING: QtA. Diskutera:

- * Vad vet vi?
- * Vad tror vi?
- * Vad undrar vi?
- * Varför har författaren skrivit berättelsen?
- * Vad är textens budskap?
- * Vad skulle du vilja fråga författaren? Skriv en fråga!

Cowboyen. Sammanfatta texten. Muntliga redovisningar. Diskutera:

- * Vilka strategier användes och hur?

PLANERING 15 – REPETERA STRATEGIER

SYFTE: att läsa en faktatext och att träna på Spågumman, att förutspå, Detektiven, att reda ut oklarheter och Cowboyen, att sammanfatta det viktigaste från texten.

Repetera de aktuella strategierna. Var tydlig med vilka strategier som ska användas.

Text 1

Vikingatiden ur Boken om Historia s. 68–70

INNAN LÄSNING: Spågumman. Arbetsblad 4:15. Eleverna får ett antal ord från texten och ska förutspå vad texten handlar om. Med texten och orden framför sig får de nu diskutera sig fram till texttyp och textens syfte. De ska hitta två bevis i texten. Arbetsblad 4:15. VÖL-tabell.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Detektiven.

EFTER LÄSNING: Diskussion om textens innehåll. Besvarades frågorna? Cowboyen. Pararbete. Parläsning med pennan i handen. Markera en–två meningar i varje stycke. Återberätta i nya par texten med hjälp av meningarna. Avslutningsvis fyller eleverna i vad de har lärt sig i VÖL-tabellen. Repetera vilka strategier som har använts och hur de användes.

SYFTE: att läsa en berättande text och att träna på att formulera och svara på frågor om texten, Reportern.

Text 2

Katrina ur Flickornas historia s. 43–49

INNAN LÄSNING: Spågumman. Diskutera i helklass vad det är för en sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Tänk högt om frågor mellan raderna och bortom raderna.

EFTER LÄSNING: Pararbete. Eleverna formulerar frågor på alla tre nivåer och byter sedan frågor med ett annat par. Diskutera:

- * Exempel på frågor på de tre nivåerna.
- * Hur gjorde du/ni för att hitta svaren?
- * När används den här strategin?
- * Vad är lätt/svårt med Reportern?

www.enlasandeklass.se

www.enlasandeklass.se

PLANERING 16 – REPETERA STRATEGIER

SYFTE: att läsa en berättande text och att träna på flera strategier. Uppmärksamma författaren – hur denne skriver och vad som är textens budskap.

Repetera de aktuella strategierna. Var tydlig med vilka strategier som ska användas.

Text

Världen bredvid vår ur Stjärnsvenska s. 3–30

INNAN LÄSNING: Spågumman. Eleverna får framsidan och innehållsförteckningen och ska förutspå vad texten handlar om.

Kapitel 1

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Detektiven. Tänk högt. Text-kopplingar (t.ex. Din tvilling finns i en parallell värld, det står i den vanliga tidningen, så då kanske det är sant.)

EFTER LÄSNING: Diskussion om textens innehåll. Anteckna och spara.

- * Vad får läsaren veta om Amanda och hennes familj? Konstnären, Cowboyen
- * Vad betyder parallella världar? Detektiven
- * Vad händer härnäst? Spågumman

Kapitel 2 och 3

UNDER LÄSNING: Parläsning. Vid minst tre tillfällen ska eleverna koppla något i texten till sig själv, en annan text eller till världen.

EFTER LÄSNING: De fyller på den nya informationen de får om Amanda. QtA. Diskutera:

- * Vad vet vi? Vad tror vi? Vad undrar vi?

Kapitel 4 och 5

UNDER LÄSNING: Svansläsning.

EFTER LÄSNING: Pararbete. Reportern. Eleverna skriver fem frågor på tre nivåer och byter med ett annat par. Diskutera några frågor, svar och hur svaren hittades.

Kapitel 6

UNDER LÄSNING: Stafettläsning.

EFTER LÄSNING: QtA. Diskutera:

- * Vad vet vi? Vad tror vi? Vad undrar vi?
- * Varför har författaren skrivit berättelsen?
- * Hur är berättelsen skriven?
- * Vad måste läsaren förstå för att kunna läsa texten?
- * Vad är textens budskap?

PLANERING 17 – REPETERA STRATEGIER

SYFTE: att läsa faktatexter och att träna på Cowboyen, att sammanfatta det viktigaste från texten genom VENN-diagram.

Repetera de aktuella strategierna. Var tydlig med vilka strategier som ska användas.

Text 1 och 2

Stockholm ur *Koll på Sverige* s. 88–89

Stockholm – Sveriges huvudstad ur *Upptäck Sverige Geografi* s. 104–105

INNAN LÄSNING: Spågumman. Eleverna gör en tankekarta med allt de vet om Stockholm. Sammanställ till en gemensam tankekarta.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Detektiven.

EFTER LÄSNING: Cowboyen. Pararbete. VENN-diagram, Arbetsblad 4:17a. Uppmana eleverna att hitta likheter och skillnader vad gäller information och textens layout. Diskutera:

- * Vilken information var lika?
- * Vilken information fanns i bara en av texterna?
- * Fick vi olika information om samma sak? Vad kan det bero på? Vad är rätt?
- * Vad var lika/olika med textens utseende och layout?
- * Vad var bra med respektive text?
- * Vad skulle du vilja förändra i texterna?

Repetera vilka strategier som har använts och hur de användes.

SYFTE: att läsa en berättande text och att träna på att göra text-kopplingar.

Text 3

Logg 42–47 ur *Lennart Lordis loggbok, Utsikt från livets planet* s. 126–138

INNAN LÄSNING: Spågumman. Diskutera i helklass vad det är för en sorts text och vad den kommer att handla om. Repetera text-kopplingar.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning.

EFTER LÄSNING: Pararbete. Citat och tanke. Arbetsblad 4:17b. Eleverna väljer tre citat ur texten och skriver ner sina tankar kring citaten. De identifierar sedan vilken sorts koppling de har gjort. Diskutera kopplingarna och tankarna de väcker. Diskutera vad texten handlar om.

R

Rasmus på luffen, A Lindgren, Rabén & Sjögren 1979

Rekord i djurens värld, KP-Webben, <http://kpwebben.se/Lasa/Fakta/Rekord-i-djurens-varld> 2011

Ren mat har räddat öarna, ur 8 sidor 2013

Resande nallar, ur *Diamantjakten*, M Wänblad, Natur & Kultur 2011

Riskera inte livet för min skull, ur 8 sidor 2013

Roberta Karlsson och kungen, V Lärn, Rabén & Sjögren 1995

Roliga saker på fritiden, KP-webben, <http://kpwebben.se/Lasa/Allt-annat/10-saker-for-2> 2011

Rådjur, ur *Känn igen 25 däggdjur*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2012

Rådjur, ur *Första djurboken*, L Klinting, Rabén & Sjögren 1993

Rätt och Rättvist, ur *Stora boken om Sandvargen*, Å Lind, Rabén & Sjögren 2006

Räven och det sjuka lejonet, ur *Fabler från hela världen*, J Brian, J Karlsson, L Herriman, L Scholes, Adastrå 1999

Räven och vindruvorna, ur *Fabler från hela världen*, J Brian, J Karlsson, L Herriman, L Scholes, Adastrå 1999

Rödluvan och vargen, ur *Lilla Barnkammarboken: Sju små sagor*, Bonnier Carlsen 2011

S

S, ur *Alfabetets Vem är Vem*, C Rosvall, Warne förlag 1998

Sagan om den lilla farbrorn, B Lindgren, Karneval förlag 2010

Samma mjölk i olika paket, ur 8 sidor 2013

Sixten, U Stark, Bonniers Carlsen 2000

Sköldpadda, A Nasiell 2013

Sjalen, K Bluitgen, Nypon förlag 2011

Sjön Gullringen, ur *Tro det om du vill*, J-Ö Swahn, K Lindell, L Lindell, Liber 2002

Skelett, muskler och hud, ur *Boken om NO 1-3*, H Persson, Liber 2013

Skelettet, ur *Lätta fakta om kroppen*, S Turnbull, övers. K Wittbom, Berghs 2011

Skogens systrar, P Dahlin, Rabén & Sjögren 2009

Skoj på hoj, KP-webben, <http://kpwebben.se/Pages/Soksida/?q=skoj%2Bp%C3%A5%2Bhoj> 2013

Skola i skräck, T Halling, Alfabetå 2011

Skolbesök, ur *Lyckostjärnan*, M Wänblad, Natur & Kultur 2011

Skolramsa, ur *Lätt & blandat*, J Westlund, Bonnier Carlsen 2006

Skuggan i väggen, K L Hahn, Rabén & Sjögren 2012

Skåne, ur *Sveriges landskap*, M Wedsberg, Liber 2006

Skärp dig! ur *Stora boken om Sandvargen*, Å Lind, Rabén & Sjögren 2012

PLANERING 19 – TEMA VÄNSKAP

SYFTE: att läsa berättande texter och att identifiera ord och meningar som förmedlar ett speciellt budskap.

Repetera de aktuella strategierna. Var tydlig med vilka strategier som ska användas.

Text 1

Tonje och det hemliga brevet s. 15–21

INNAN LÄSNING: Spå gumman. Grupp arbete. Arbetsblad 4:19, Gissa ordet. I mindre grupper, 3–4 elever, gissar eleverna vad orden betyder. Grupperna jobbar med olika ord och redovisar sina gissningar innan läsningen. Skapa en gemensam ordlista som sätts upp väl synligt i klassrummet.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Svansläsning.

EFTER LÄSNING: Detektiven. Grupp arbete. Revidera ordförklaringarna. Välj fem–tio meningar, fraser eller ord som får läsaren att förstå att Tonje och Gunnvald är vänner. Redovisa i helklass. QtA. Diskutera:

- * Vad vet vi?
- * Vad tror vi?
- * Vad undrar vi?
- * Vad vill författaren förmedla?
- * Hur använder författaren språket?
- * Vad tyckte du var mest intressant i stycket?
- * Vad skulle du vilja ställa för fråga till författaren?

Repetera vilka strategier som har använts och hur de användes.

Text 2

Miramis ur Mio min Mio s. 34–42

INNAN LÄSNING: Spå gumman. Diskutera vad det är för en sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Detektiven.

EFTER LÄSNING: Parläsning. Välj fem–tio meningar, fraser eller ord som får läsaren att förstå att Mio och Jum-Jum är vänner. Redovisa i helklass. Diskutera:

- * Vad vill författaren förmedla?
- * Hur använder författaren språket?
- * Vad tyckte du var mest intressant i stycket?
- * Vad skulle du vilja ställa för fråga till författaren?

Repetera vilka strategier som har använts och hur de användes.

PLANERING 20 – TEMA VÄNSKAP

SYFTE: att läsa berättande texter och att identifiera ord och meningar som förmedlar ett speciellt budskap. Jämföra två texter och författares sätt att skildra vänskap med hjälp av ett VENN-diagram.

Repetera de aktuella strategierna. Var tydlig med vilka strategier som ska användas.

Text 1

Som om jag vore något dyrbart s. 15–21

INNAN LÄSNING: Brainstorming kring ord som uttrycker vänskap. Spå gumman på texten.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Svansläsning. Detektiven.

EFTER LÄSNING: Cowboyen. Välj fem–tio meningar, fraser eller ord som visar på hur vänskapen är och har vuxit fram mellan huvudpersonerna. Redovisa i helklass. Diskutera:

- * Vad vill författaren förmedla?
- * Hur använder författaren språket?
- * Hur tror du personerna och deras vänskap kommer att förändras?
- * Hur slutar berättelsen tror du?

Repetera vilka strategier som har använts och hur de användes. Låt eleverna skriva egna slut på berättelsen.

Text 2

Ronja Rövardotter s. 76–78 och 86–89

INNAN LÄSNING: Spå gumman.

UNDER LÄSNING: Svansläsning eller parläsning. Detektiven.

EFTER LÄSNING: Cowboyen. Välj fem–tio meningar, fraser eller ord som visar på hur vänskap är och har vuxit fram mellan huvudpersonerna. Redovisa i helklass. Diskutera:

- * Vad vill författaren förmedla?
- * Hur använder författaren språket?
- * Hur tror du personerna och deras vänskap kommer att förändras?
- * Hur slutar berättelsen tror du?
- * På vilket sätt är vänskaperna i de två texterna lika/olika?
- * På vilket sätt skildras vänskaperna i de två texterna på lika/olika sätt av författarna?

Jämför texterna och fyll i ett gemensamt VENN-diagram, Arbetsblad 4:20. Tänk högt kring vad som kan jämföras. Repetera vilka strategier som har använts och hur de användes.

PLANERING 21 – KONSTNÄREN

SYFTE: att repetera Konstnären, att skapa inre bilder, personbeskrivning och miljöbeskrivning.

Text 1

Födelsedagspresenten och Rädda barnen ur Kompisboken s. 5-20

INNAN LÄSNING: Diskutera:

- * Hur förstår läsaren en persons yttre egenskaper?
- * Hur förstår läsaren en persons inre egenskaper?

Spågumman pardiskussion.

UNDER LÄSNING: Inled med gemensam högläsning. Tänk högt om de inre bilder om personerna, som texten ger. Efter några sidor läser eleverna i par. Uppmana dem att stanna upp och använda Detektiven och tänka högt om hur svåra ord kan förstås.

EFTER LÄSNING: Pararbete. Arbetsblad 4:21, Persongalleri.

Diskussion om texten och personernas yttre och inre egenskaper.

- * Hur förstår läsaren hur en karaktär i boken ser ut?
- * Vilka ord och fraser använder författaren?
- * Hur förstår läsaren hur en karaktär i boken är?
- * Vilka ord och fraser använder författaren?

Låt eleverna rita en av personerna från boken och gör en utställning i klassrummet. Muntlig redovisning av bilderna.

Text 2

Akimbos önskan och Pappa elefant ur Akimbo och elefanterna s. 7-18

INNAN LÄSNING: Spågumman. Diskutera i helklass vad det är för en sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Parläsning.

EFTER LÄSNING: Diskutera vad texten handlade om och lista beskrivande ord och fraser.

- * Hur förstår läsaren var handlingen utspelar sig?
- * Vilka ord och fraser använder författaren?
- * Vilka sinnen aktiveras av dessa ord och fraser? På vilket sätt?

Låt eleverna rita en plats från boken och gör en utställning i klassrummet. Muntlig redovisning av bilderna.

PLANERING 22 – TEMA DIKTER

SYFTE: att repetera Konstnären, att skapa inre bilder, genom diktläsning, samt hitta poeten i texten, QtA. Träna på läsflyt genom eko- och parläsning efter lärarens modellering.

Dikt 1

Förstår du inte

INNAN LÄSNING: Spågumman.

UNDER LÄSNING: Läraren läser högt, eko-läsning och därefter parläsning.

EFTER LÄSNING: Konstnären. Diskutera:

- * Vilken känsla förmedlar dikten?

Hitta två bevis i texten. Rita eller skriv om känslan texten förmedlar. Motivera med bevisen. Muntlig redovisning. Diskutera vilken/vilka strategier som användes.

Dikt 2

Utdrag ur Om jämställdhet mellan man och kvinna ur Istället för hip hop

INNAN LÄSNING: Diskutera ordet jämställdhet. Kom fram till vad det är för en sorts text.

UNDER LÄSNING: Läraren läser högt, eko-läsning och därefter parläsning.

EFTER LÄSNING: Diskutera:

- * Vad handlar dikten om?
- * Vad vill poeten förmedla?
- * Vad har poeten för åsikt tror du?
- * Vad har dikten med jämställdhet att göra?

Cowboyen. Sammanfatta dikten med två meningar. Diskutera vilken/vilka strategier som användes.

Dikt 3

Trollkarlen

INNAN LÄSNING: Ge eleverna titeln och be dem diskutera i par varför texten kan tänkas heta så. Spågumman. Kom fram till vad det är för en sorts text.

UNDER LÄSNING: Läraren läser högt, eko-läsning och därefter parläsning. Detektiven.

EFTER LÄSNING: Detektiven. Arbetsblad 4:22, citat-tanke. Diskutera:

- * Vad handlar dikten om?
- * Vad vill poeten förmedla för känsla?
- * Vad menas med den sista meningen i dikten?
- * Vad tror du poeten vill säga med dikten?

Diskutera vilken/vilka strategier som användes. Låt eleverna rita en bild till sitt citat och skriv en passande bildtext till. Muntliga redovisningar av bilder och citat.

PLANERING 23 – COWBOYEN

SYFTE: att repetera Cowboyen, att sammanfatta.

Repetera hur skönlitterära texter kan sammanfattas med hjälp av först, sedan och slutligen (planering 10, åk 4).

Text 1

Önskestjärnan s. 11–26

INNAN LÄSNING: Spågumman. Diskutera i helklass vad det är för en sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Cowboyen. Tänk högt och sammanfatta kort varje stycke. Få med följande begrepp i sammanfattningarna: plats, tid, karaktärer, händelser, problem och lösning. Detektiven.

EFTER LÄSNING: Diskutera texten och handlingen. Cowboyen. Pararbete. Arbetsblad 4:23a, Sammanfatta med en grafisk modell. Varje par återberättar handlingen för ett annat par. Diskutera:

- * Vilken strategi användes och hur?

Text 2

Presenten och Natligt möte ur *Jag, Dante och miljonerna* s. 5–17

INNAN LÄSNING: Spågumman. Pardiskussion.

UNDER LÄSNING: Parläsning. Detektiven. Uppmana eleverna att under läsningen tänka högt kring svåra ord de stöter på.

EFTER LÄSNING: Diskutera texten och handlingen. Cowboyen. Pararbete. Arbetsblad 4:23b, Sammanfatta med en grafisk modell. Varje par återberättar handlingen för ett annat par. Diskutera:

- * Vilken strategi användes och hur?
- * När är den bra att använda?

Text 3

Hoten mot Östersjön ur *Upptäck Europa Biologi* s. 42–43

INNAN LÄSNING: Spågumman. Diskutera i helklass vad det är för en sorts text och vad den kommer att handla om. Diskutera ämnesområdet och begreppen orsak och verkan. Dela in klassen i grupper om fyra, hemgrupp.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning i grupp. Detektiven.

EFTER LÄSNING: Cowboyen. Arbetsblad 4:23c. Grupparbete. En grupp jobbar med ett av styckena. Eleverna sammanfattar i en grafisk modell, vad som orsakar problem och vad konsekvenserna blir, och tränar på att återberätta detta. De träffas i expertgrupper och redovisar och kompletterar den grafiska modellen med den nya informationen. Avsluta med sammanfattande diskussion om hur Cowboyen har använts i de olika texterna.

PLANERING 24 – REPETERA STRATEGIER

SYFTE: att läsa en berättande text och att träna på flera strategier och uppmärksamma författaren, hur denne skriver och textens budskap.

Repetera de aktuella strategierna. Var tydlig med vilka strategier som ska användas.

Text

Hövdingens bågare s. 1–49, innehållsförteckning och baksida

INNAN LÄSNING: Spågumman. Pararbete. Med titel, baksida, innehållsförteckning och författarens text, förutspå vad texten handlar om. Tankekarta. Vad vet jag om vikingatiden?

Kapitel 1 och 2

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Detektiven. Tänk högt första sidan kring de nya orden.

EFTER LÄSNING: Diskussion om textens innehåll. Pararbete. Detektiven. Samla ord som är typiska för vikingatiden. Gör gemensam lista.

Kapitel 3 och 4

INNAN LÄSNING: Spågumman. Vad kommer att hända?

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning.

EFTER LÄSNING: Cowboyen. Muntlig kronologisk sammanfattning. QtA. Diskutera:

- * Vad vet vi?
- * Vad tror vi?
- * Vad undrar vi?

Kapitel 5

UNDER LÄSNING: Svansläsning.

EFTER LÄSNING: Reporter. Pararbete. Eleverna skriver fem frågor på tre nivåer och byter med ett annat par. Diskutera några frågor, svar och hur svaren hittades. QtA. Diskutera:

- * Vad vet vi?
- * Vad tror vi?
- * Vad undrar vi?
- * Varför har författaren skrivit berättelsen?
- * Hur är berättelsen skriven?
- * Vad måste läsaren förstå för att kunna läsa texten?
- * Vad är textens budskap?

Cowboyen. Arbetsblad 4:24. Pararbete. *Först, sedan, slutligen*. Muntliga redovisningar. Diskutera vilka strategier som användes och hur.

PLANERING 25 – COWBOYEN

SYFTE: att repetera Cowboyen, att sammanfatta med ett VENN-diagram och att visa på likheter och skillnader.

Text 1

Att vara barn på vikingatiden ur *Boken om Historia 1* s. 74–75

INNAN LÄSNING: Diskutera hur det är att vara barn idag.

- * Hur är det att vara barn i Sverige idag?
- * Vad är bra med att vara barn idag?
- * Vad är mindre bra med att vara barn idag?
- * Hur var det att vara barn i Sverige på vikingatiden och för 100 år sedan?

Eleverna skriver ner vad de tror. Spågumman. Diskutera i helklass vad det är för sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Sök svar genom gemensam högläsning. Detektiven.

EFTER LÄSNING: Cowboyen. Närläsning. Sammanfatta tillsammans efter varje stycke och fyll i Arbetsblad 4:25a.

Text 2

Att vara barn för hundra år sedan ur *Boken om Historia 1* s. 8–11

INNAN LÄSNING: Spågumman. Diskutera i helklass vad det är för sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Sök svar genom gemensam högläsning. Detektiven.

EFTER LÄSNING: Cowboyen. Närläsning. Sammanfatta tillsammans efter varje stycke och fyll i Arbetsblad 4:25a. Diskutera:

- * Vilka likheter för barnen finns mellan dessa tre tidsperioder?
- * Vilka skillnader för barnen finns mellan dessa tre tidsperioder?

Utifrån anteckningar och diskussioner fylls VENN-diagram i, Arbetsblad 4:25b. Sammanfattande diskussion om hur Cowboyen har använts i de olika texterna.

PLANERING 26 – COWBOYEN, DETEKTIVEN

SYFTE: att repetera Cowboyen, att sammanfatta, och Detektiven, att reda ut oklarheter.

Text 1

Sinnena ur *PULS Biologi Människan* s. 58–63

INNAN LÄSNING: Gissa ordet, Arbetsblad 4:26a. Spågumman. Diskutera i helklass vad det är för en sorts text och vad den kommer att handla om. Dela in klassen i fem grupper, hemgrupp.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Detektiven. Cowboyen efter varje stycke. Eleverna reviderar sina ordgissningar under läsningens gång.

EFTER LÄSNING: Cowboyen. Grupparbete och högläsning i gruppen. En grupp jobbar med ett av sinnena. Eleverna sammanfattar genom att stryka över det de anser är mindre viktigt och har då kvar det viktigaste. De tränar på att återberätta. De träffas i hemgrupper, redovisar och antecknar i en tankekarta, Arbetsblad 4:26b, den nya informationen de får om de olika sinnena. I helklass: Sammanfattande diskussion om hur Cowboyen har använts i de olika texterna.

SYFTE: att repetera Detektiven, att reda ut oklarheter och att sortera ord i olika kategorier. Visa att lässtrategier bör användas på alla texter i alla ämnen.

Text 2

Textuppgifter, flera räknesätt och Problemlösningstrategier ur *Matte Eldorado 4a* kopieringsunderlag 35 och 36

INNAN LÄSNING: Låt eleverna brainstorma och lista ord som har med matematik att göra. Låt eleverna sedan snabbt titta på texterna. Pararbete. Spågumman. Diskutera i helklass vad det är för en sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Stanna upp efter första textuppgiften och diskutera vilka ord som är matematikord. Pararbete. Närläsning. Detektiven. Låt eleverna lista ord från texten som har med matematik att göra. Be dem även motivera sina val av ord. Eleverna fyller på sin lista med matematikord.

EFTER LÄSNING: Nu får eleverna diskutera orden de har listat och fundera på vilket räknesätt de förknippar med respektive ord. I helklass – sammanfattande diskussion om orden. Gör en gemensam lista på de aktuella orden och sätt upp den väl synlig i klassrummet.

PLANERING 27 – COWBOYEN

SYFTE: att repetera Cowboyen, att sammanfatta, och att förstå textens budskap. Repetera hur faktatexter kan sammanfattas och vilka alternativ som finns för att förstå svåra ord.

Text 1

Sagan om Tor och jätten Hymer ur *PULS Historia* s. 38–39

INNAN LÄSNING: Spågumman. Diskutera i helklass vad det är för en sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Detektiven.

EFTER LÄSNING: Diskutera i helklass:

- * Vad får du veta om karaktärerna i berättelsen?
- * Vem har skrivit berättelsen?
- * Vad har berättelsen för budskap? Motivera!

Cowboyen. Pararbete och parläsning. Eleverna jobbar med att återberätta texten flera gånger och kortar ner den mer och mer för varje gång.

Text 2

Titanics undergång ur *Titanics undergång och andra stora katastrofer* s. 1–3

INNAN LÄSNING: Spågumman. Diskutera i helklass vad det är för en sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning, Detektiven. Sammanfatta varje stycke med två–tre meningar, Cowboyen.

EFTER LÄSNING: Cowboyen. Pararbete och parläsning. Eleverna jobbar med att återberätta texten flera gånger och kortar ner den mer och mer för varje gång. Diskutera vilka strategier som användes och hur de användes.

PLANERING 28 – KONSTNÄREN, COWBOYEN

SYFTE: att repetera Konstnären, att skapa inre bilder och Cowboyen, att ta ut det viktigaste i en text och sammanfatta.

Text 1

Slottet av is s. 86–99

INNAN LÄSNING: Spågumman. Diskutera i helklass vad det är för en sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Detektiven.

EFTER LÄSNING: Diskutera:

- * Vad får du veta om karaktärerna i berättelsen? Bevis från texten?
- * Vad får du veta om miljön? Bevis från texten?
- * Vad får du för känsla under läsningen av texten? Motivera!

Konstnären. Pararbete. Arbetsblad 4:28. Eleverna fyller i tabellen med sinnen. En och en eller tillsammans illustrerar eleverna valfri karaktär eller miljön. Illustrationen ska ha en bildtext i form av 1–3 meningar från texten. Gör en utställning och ha muntlig redovisning av bilder och bildtexter.

SYFTE: att förstå författarens budskap och förklara sina egna åsikter.

Text 2

Kolla in! Chatt och chock s. 2–31

INNAN LÄSNING: Spågumman. Diskutera i helklass vad det är för en sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Detektiven.

EFTER LÄSNING: Diskutera i helklass:

- * Vad är textens syfte?
- * Vem har skrivit texten?
- * Vad har texten för budskap? Motivera!
- * Hur är punktlistan skriven? (verben)

Pararbete. Parläsning. Cowboyen. Sammanfatta med *först*, *sedan* och *slutligen*. Utifrån texten ska eleverna lista fem uppmaningar till en datoranvändare i deras egen ålder. Eleverna rangordnar dem efter hur viktiga de tycker att de är. Diskutera i helklass:

- * Vilka uppmaningar hittade du/ni i texten?
- * Hur har de rangordnats? Motivera!
- * Vad har du för åsikter om data-användning? Ge exempel och motivera!

Diskutera vilka strategier som användes och hur de användes.

PLANERING 29 - KÄLLKRITIK, DIGITALA TEXTER

SYFTE: att förstå hur digitala texter är uppbyggda och hur de kan läsas och får användas.

Börja med att, i mindre grupper, låta eleverna diskutera internet och digitala texter. Följ upp diskussionen:

- * Vad läser du på internet?
- * Hur läser du på internet?
- * När läser du på internet?
- * Hur gör du för att förstå texter på internet?
- * Vad är speciellt för digitala texter?
- * Hur får information på internet användas?
- * Hur vet du vem som har skrivit den digitala texten?
- * Vad vet du om den som har skrivit den digitala texten? Är det viktigt att veta något om honom/henne? Varför/varför inte?
- * Hur vet du om informationen i den digitala texten är relevant och riktig?

Arbetsblad 4:29a. Låt eleverna jobba två och två vid en dator. De svarar på frågorna under tiden som de navigerar fram på www.ungafakta.se. Uppmana dem att använda sig av lässtrategierna under arbetets gång. Diskutera elevernas svar.

Text 1

ungafakta.se/vikingar/vardag/uppvaxt

INNAN LÄSNING: Spågumman. Diskutera i helklass vad det är för en sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Detektiven.

EFTER LÄSNING: Cowboyen. Pararbete. De söker information hur det var att vara barn på vikingatiden. Jämför sedan med den information ni fick fram i planering 25 text 1 *Att vara barn på vikingatiden* eller jobba enligt nedan. Arbetsblad 4:29b.

Diskutera:

- * Vad var lika i texterna?
- * Vad var olika i texterna?
- * Vilken text var lättast? Varför?

Text 2

Att vara barn på vikingatiden ur *Boken om Historia 1* s. 74-75

INNAN LÄSNING: Spågumman. Diskutera i helklass vad det är för en sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Sök svar genom gemensam högläsning. Detektiven.

EFTER LÄSNING: Cowboyen. Sammanfatta tillsammans efter varje stycke och fyll i Arbetsblad 4:29b.

PLANERING 30 - REPETITION AV SAMTLIGA STRATEGIER OCH UTVÄRDERING

SYFTE: att repetera alla läsförståelsestrategier.

Text

Fångad i det genomskinliga ur *Skrivmix 2* s. 32-36

INNAN LÄSNING: Spågumman. Diskutera i helklass vad det är för en sorts text och vad den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Detektiven.

EFTER LÄSNING: Pararbete och parläsning. Arbetsblad 4:30a, blandade uppgifter. Diskutera:

- * Vilka strategier har du använt för att förstå den här texten?
- * Hur använde du strategierna?

Låt eleverna utvärdera arbetet med läsförståelsestrategier Arbetsblad 4:30b. Diskutera och sammanfatta elevernas synpunkter.

Avsluta genom att ge eleverna ett diplom för väl utfört läsförståelsestrategiarbete under läsåret Arbetsblad 4:30c.

PLANERINGAR ÅK 5

Arbetet med läsförståelsestrategier kräver kontinuerlig repetition om *vilken* strategi man använder *när, hur* och *varför*.

Kapitlet för åk 5 inleds med några texter och övningar som du kan använda antingen som introduktion av strategierna om dina elever är nybörjare, eller repetition om dina elever mött strategierna redan i åk 4. Planering 1 består av en modellektion som du som lärare kan använda som stöd för att modellera alla fem strategierna (s. 100–105).

I början av kapitlet ligger fokus fortfarande mycket på att lära sig behärska själva strategierna, det är dock viktigt att även *innehållet* i texten behandlas eftersom det är förståelse av det vi läser som eftersträvas. Ju längre fram i planeringarna du kommer desto mer förskjuts fokus till själva textens innehåll. Vissa planeringar ingår i olika teman som sträcker sig över flera tillfällen, det är dock fritt upp till dig som lärare att välja de bitar, texter och övningar som passar just dig och din elevgrupp.

De arbetsblad (se hemsidan www.enlasandeklass.se) som finns till en del av planeringarna är främst tänkta som minnesstöd för eleverna i deras diskussioner. Det kan vara bra att samla alla dessa arbetsblad och andra övningar som ni gör, i t.ex. en läslogg eller en mapp.

God läsförståelse krävs också vid läsning på internet där våra elever idag möter många olika former av digitala texter, därför behandlas även en del av detta i slutet av åk 5-planeringen.

Sist i planeringen hittar du en utvärdering som är ett bra underlag för eleverna när de själva ska fundera över sin läsförståelse och sin utveckling.

Malin Hugander

På s. 11–19 kan du läsa mer om de metoder vi tillämpar i planeringarna (åk 4–6)

- ✱ Forskningsbaserade modeller
- ✱ Läsförståelsestrategier
- ✱ Arbetsätt (inkl. Olika sätt att läsa på)
- ✱ Grafiska modeller

www.enlasandeklass.se

www.enlasandeklass.se

PLANERING	STRATEGI	ÄMNE	THINK-ALoud	ÖVNING	LÄSNING/TEXT
1	Spågumman	SV HI SH	Om Spågumman – Vad kan man ta reda på om texten innan man börjar läsa?	Diskussionsfrågor • Ställ frågor till texten	Berättande text • Gemensam högläsning • Förvandlad framsida • s. 7 • Faktatext • Text från www.ungafakta.se / ung ekonomi
2	Detektiven	BI	Om Detektiven – Hur gör man för att förstå svåra ord?	Gissa orden • Arbetsblad 5:2a • Sant eller Falskt? • Arbetsblad 5:2b	Faktatext • Gemensam högläsning • Pennläsning • Förfärliga fakta Odsliga öknar s.66–68 • Boken om urmänniskan s. 10–11
3	Reportern	SV	Om Reportern – Ge exempel på frågor på tre olika nivåer	Frågor på, mellan och bortom raderna • Arbetsblad 5:3	Berättande text • Gemensam högläsning • Apstjärnan s. 5–21 • Hemlös s. 7–14
4	Konstnären	SV	Om Konstnären – Läraren beskriver de bilder som texten ger upphov till	Diskussionsfrågor • Rita och måla	Berättande text • Gemensam högläsning • Apstjärnan s. 14 fjärde stycket • Stenhusets hemlighet s. 5–6
5	Cowboyen	HI BI	Om Cowboyen – Repetera först-sedan-slutligen, vad är textens budskap? Vad är detaljer?	Sammanfatta texten • Punktlista	Faktatext • Gemensam högläsning Pennläsning • Koll på Europa s. 58–59 • Naturens mysterier s. 8–11
6	Konstnären	SV	Hur var det när jag började skolan... • Min första fröken... • Jämföra positivt och negativt upplevda skolsituationer	Inferenser • Jämföra texter/känslorna i de olika texterna • Arbetsblad 5:6	Berättande text • Gemensam högläsning • Tsatsiki och morsan s. 13–18 • Gummi-Tarzan s. 16–26 • Gör något Ville! s. 35–38
7	Cowboyen	HI	Jämföra nu och då • Jämföra Sveriges skola med andra länders, internatskola	Diskussionsfrågor • VENN-diagram i par • Arbetsblad 5:7	Faktatext • Parläsning • Boken om Historia 1 s. 12–15
8	Detektiven Konstnären	SV	Om Konstnären – Vad vill texten förmedla? miljöbeskrivningar	Gör en illustration till texten, hitta tre "bevis" i texten som stöder din illustration • Arbetsblad 5:8a • Diskussionsfrågor två och två, vad vill författaren förmedla? • Arbetsblad 5:8a	Berättande text • Gemensam högläsning • Svansläsning • Ronja Rövardotter s. 71–76 • Mio min Mio s. 131–136
9	Konstnären	SH	Konstnären – Vad vill texten förmedla? miljöbeskrivningar	Känslor/miljöbeskrivningar	Berättande text • Högläsning • Parläsning • Muren s. 5–11, 8–11
10	Reportern	SV	Om Reportern – Frågor som kräver mer arbete för att hitta svaren på	Citat-tanke • Arbetsblad 5:10a • Frågor mellan och bortom raderna • Arbetsblad 5:10b	Berättande text • Gemensam högläsning • Svansläsning • Parläsning • Som om jag vore något mycket dyrbart s. 5–10 • Tsatsiki och Retzina s.111–120
11	Reportern	SV		Frågor på, mellan och bortom raderna • Arbetsblad 5:11a • text-kopplingar • Inferenser • Arbetsblad 5:11b	Berättande text • Gemensam högläsning • Svansläsning • Parläsning • Zoom Svenska år 5 s. 8–9 • Tsatsiki och Farsan s. 49–53

PLANERING	STRATEGI	ÄMNE	THINK-ALoud	ÖVNING	LÄSNING/TEXT
12	Konstnären Reportern	SV SH		Frågor mellan och bortom raderna • Arbetsblad 5:12a • Jämföra texter • Arbetsblad 5:12b	Berättande text • Gemensam högläsning • Svansläsning • Blink, blink med stjärnan s. 69-83 • Tidningstext • Så är det att vara adopterad
13	Detektiven Konstnären	SH SV		Inre bilder/känslor • Arbetsblad 5:13 • Skriva egna frågor mellan raderna • Inferenser	Tidningstext • Svansläsning • Paroläsning • Laura seglade ensam jorden runt s. 20-21 • Erik pratar med ögonen s. 14-15
14	Detektiven Konstnären	SV	Om textkopplingar	Tänk högt om texten • Citat-tanke • Textkopplingar • Arbetsblad 5:6	Tidningstext • Paroläsning • Zoom Svenska år 5 s. 22-24 • Novell • Sova borta – party eller pina? /KP
15	Spågumman Detektiven Cowboyen	SV	Om instruktioner – Hur läser man dem?	Gissa ordet • Arbetsblad 5:15a • Sammanfatta • Arbetsblad 5:15b	Instruerande text • Gemensam högläsning • Gruppläsning • Kattens problem • Häxans kärleksbygd
16	Spågumman Detektiven Cowboyen	SV		Hem/expertgrupp • Sammanfatta • Kunna ge en muntlig instruktion • Arbetsblad 5:16a+b	Instruerande text • Paroläsning • Första kortspelsboken s. 7-9 • Leklust s. 143 och 152
17	Detektiven Reportern	SV HI		Gissa ett ord • Arbetsblad 5:17a • Frågor bortom raderna • Arbetsblad 5:17b	Berättande text • Gemensam högläsning • Gruppläsning • Zoom svenska år 5 s. 97-98 • Skattkammarön s. 45-55
18	Spågumman Reportern Cowboyen	HI	Om Cowboyen – Vad är viktigt/oviktigt i en faktatext?	Brainstorming i par/helklass • Ordkunskapskort • Arbetsblad 5:18	Faktatext • Gemensam högläsning • Pennläsning • Zoom Svenska år 5 s. 102 • Fascinerande fakta – Pirater och smugglare s. 24-25
19	Spågumman Detektiven Cowboyen	RE		Brainstorming • Diskussionsfrågor	Faktatext • Gemensam högläsning • Pennläsning • Upptäck Religion s. 4-7 • Puls Religion s. 16-17
20	Spågumman Detektiven Cowboyen	RE	Om Cowboyen – Att sammanfatta efter varje stycke	Gissa ordet • Arbetsblad 5:20a • Sammanfatta • Arbetsblad 5:20b	Faktatext • Gemensam högläsning • Upptäck Religion s. 40-41, 60-63 • Puls Religion s. 50-52
21	Spågumman Detektiven Cowboyen	RE	Om hur två religioner kan jämföras med hjälp av ett VENN-diagram	VÖL-diagram • Arbetsblad 5:21a • VENN-diagram • Sammanfatta • Arbetsblad 5:21b	Faktatext • Gemensam högläsning • Upptäck Religion s. 8-9, 26-29 • Puls Religion s. 102-103

www.enlasandeklass.se

www.enlasandeklass.se

PLANERING	STRATEGI	ÄMNE	THINK-ALoud	ÖVNING	LÄSNING/TEXT
22	Spågumman Detektiven Cowboyen	RE		Likheter/skillnader • Sammanfatta • Arbetsblad 5:22	Faktatext • Gemensam högläsning • Upptäck Religion s. 68-69, 84-85 • Puls Religion s. 120-122
23	Spågumman Detektiven Cowboyen	RE		Diskussionsfrågor • Sammanfatta • Arbetsblad 5:23a, b, c	Faktatext • Gemensam högläsning • Upptäck Religion s. 94-95, 108-109, 116-117, 130-131 • Puls Religion s. 152-153
24	Konstnären	SV	Om Konstnären – Ord och meningar i texten som skapar bilder, person- och miljöbeskrivningar	Person- och miljöbeskrivningar • Arbetsblad 5:24	Berättande text • Gemensam högläsning • Fingerläsning • Pennläsning • Gruppläsning • Tonje och det hemliga brevet s. 7-9 • Dagens skräckis s. 8-15
25	Detektiven Cowboyen	GE	Om närläsning – När behöver man närläsa en text? Hur gör man?	Sammanfatta • Hem-, expertgrupp • Arbetsblad 5:25	Faktatext • Paroläsning • Gruppläsning • Närläsning • Puls Geografi Norden s. 34-37 • Boken om Europa s. 12-17, 18-23, 26-29, 30-33
26	Reportern	SV		Frågor på, mellan och bortom raderna • Arbetsblad 5:26a, b	Berättande text • Gemensam högläsning • Första novellboken s. 48-59 • Tonje och det hemliga brevet s. 97-101, 102-107
27	Cowboyen	GE BI	Om grafiska modeller – Vad är det? När kan man använda dem?	Sammanfatta med grafiska modeller • Arbetsblad 5:27a, b	Faktatext • Gemensam högläsning • Pennläsning • Upptäck Europa Biologi s. 40-43 • Finns det liv i rymden? s. 14-15
28	Reportern	SH	Om hur två texter kan jämföras med varandra.	Diskussionsfrågor • Frågor på, mellan och bortom raderna • Arbetsblad 5:28	Digitala texter • Faktatext • Gemensam högläsning • Paroläsning • http://europa.eu/kids-corner, barnhörnan – Eu – vad är det egentligen? • Kompass Europa Vår världsdal s. 56-57
29	Reportern	HI	Om hur digitala texter ska läsas	Frågor på, mellan och bortom raderna • Arbetsblad 5:29	Digitala texter • Faktatext • Paroläsning • Närläsning • www.ungefakta.se
30	Cowboyen	SV SH	Om hur digitala texter ska läsas	Hem-, expertgrupper • Arbetsblad 5:30	Digitala texter • Tidningstext • Paroläsning • http://kpwebben.se/Lasa/Allt-annat/Lar-dig-google-supermarkt • http://kpwebben.se/Lasa/Allt-annat/Roliga-rastlekar

PLANERING 1 - SPÅGUMMAN

SYFTE: att introducera/repetera Spågumman, att förutspå vad texten kommer att handla om.

Text 1

Sömngångare ur *Förvandlad* framsidan och s. 7 fram till "... Många fler." Sedan resten av texten fram till s. 12

INNAN LÄSNING: Tänk högt, Spågumman. Diskutera vilken textgenre texten tillhör. Vilka bevis finns?

Låt eleverna titta på framsidan två och två och svara på frågorna:

- * Vad för slags text (genre) tror ni att detta är?
- * Vilka saker på framsidan gör att ni tror så?
- * Vem tror ni att boken riktar sig till?
- * Vad tror ni att boken handlar om?
- * Påminner framsidan dig om någon annan bok du läst någon gång? Vilken?.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning, läraren läser högt halva sidan 7 fram till "... Många fler." Stanna upp och modellera Spågumman, se markeringar i texten.

EFTER LÄSNING: Diskutera tillsammans om eleverna fortfarande tror samma saker som innan läsningen. Låt eleverna fundera tillsammans två och två:

- * Vad kan ha hänt personen som berättar i texten?

Låt sedan eleverna presentera sina förslag för klassen, skriv upp tankarna på en tankekarta eller som en lista på ett A3-papper. Fortsätt sedan läsa resten av texten och modellera Detektiven, Konstnären och Reportern under läsningen, se markeringar i texten.

Text 2

Text från www.ungafakta.se/ungekonomi

INNAN LÄSNING: Titta på textens bilder, rubriker och underrubriker och fundera tillsammans på:

- * Vad för slags text (genre) tror ni att detta är?
- * Vilka saker i texten gör att ni tror så?
- * Vem tror ni att texten riktar sig till? Varför tror ni det?
- * Vad tror ni att texten handlar om?

Låt eleverna formulera tre frågor som de tror att de kommer att få svar på i texten. Gör detta enskilt, i par eller i grupper om fyra elever beroende på om eleverna är bekanta med arbetssättet eller gör detta för första gången. Sammanställ elevernas frågor på tavlan.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning genom t.ex. svansläsning. Stanna upp och diskutera oklarheter och svåra ord under läsningens gång.

EFTER LÄSNING: Gå igenom frågorna på tavlan igen:

- * Vilka frågor fick ni svar på?

PLANERING 2 - DETEKTIVEN

SYFTE: att introducera/repetera Detektiven, att kunna reda ut oklarheter i texten.

Text 1

Förfärliga fakta *Ödsliga öknar* s. 66-68

INNAN LÄSNING: Tänk högt. Spågumman. Diskutera vilken sorts text detta är och hur man kan se det.

Diskutera tillsammans hur man kan göra när man stöter på ett ord i en text som man inte vet vad det betyder. Låt eleverna fundera och berätta hur de gör, visa sedan på de olika strategierna som Detektiven använder.

Arbetsblad 5:2a, Gissa orden. Eleverna arbetar i par och försöker skriva en förklaring till vad nyckelorden till texten betyder. Gruppera sedan eleverna fyra och fyra och jämför förklaringarna. Diskutera tillsammans:

- * Hur gjorde ni när ni skulle skriva förklaringarna till orden?

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning genom pennläsning, stanna upp och tänk högt om handlingen, oklarheter och svåra ord, stryk under nyckelorden från arbetsbladet.

EFTER LÄSNING: Gå igenom orden tillsammans, eleverna kompletterar och rättar sina arbetsblad.

Text 2

Primater - de klokaste djuren ur *Boken om urmänniskan* s. 10-11

INNAN LÄSNING: Tänk högt. Spågumman. Diskutera vilken sorts text detta är och hur man kan se det. Repetera vilka strategier Detektiven använder sig av för att reda ut oklarheter i texter.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning, stanna upp i texten och tänk högt. Red ut oklarheter och svåra ord tillsammans genom att använda Detektivens strategier.

EFTER LÄSNING: Arbetsblad 5:2b Sant eller falskt? Eleverna arbetar i par. Gå igenom svaren tillsammans.

PLANERING 3 - REPORTERN

SYFTE: att introducera/repetera Reportern, att ställa frågor till texten på, mellan och bortom raderna.

Text 1

När gorillan kom ur Apstjärnan s. 5-21

INNAN LÄSNING: Tänk högt. Spågumman. Diskutera vilken sorts text detta är och hur man kan se det. Introducera/repetera Reporterns frågor *på, mellan* och *bortom* raderna.

UNDER LÄSNING: Högläsning genom t.ex. svansläsning. Stanna upp i texten och red ut oklarheter tillsammans genom att använda Detektivens strategier.

EFTER LÄSNING: Diskutera kort innehållet i texten. Gör Arbetsblad 5:3 i par. Välj om sidhänvisningarna efter frågorna ska stå med eller inte, detta beroende på om det är första gången dina elever arbetar på detta sätt eller om de är bekanta med arbets sättet sedan tidigare, vissa elever kan behöva stödet i att veta var i texten de hittar svaren medan andra klarar att leta på egen hand.

Gå igenom svaren tillsammans och diskutera:

- * Vilka frågor var lättast att svara på? Varför?
- * Vilka var svårast? Varför?

Text 2

Hemlös s. 7-14

INNAN LÄSNING: Tänk högt. Spågumman. Diskutera vilken sorts text detta är och hur man kan se det, vad får bokens titel er att tänka på? Vad tror ni den handlar om? Om du har tillgång till bokens framsida visar du även den.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning, svansläsning. Påtala vikten av att stanna upp i texten vid oklarheter och svåra/nya ord och försöka reda ut dessa med hjälp av Detektivens strategier.

EFTER LÄSNING: Diskutera kort innehållet i texten. Repetera de tre olika frågenivåerna. Eleverna fortsätter att jobba i par och försöker skriva tre egna frågor till texten, på, mellan och bortom raderna. Elevparen byter frågor med varandra och besvarar frågorna. Gemensam genomgång av utvalda/bra/svåra frågor.

Diskutera:

- * Vilka frågor var lättast/svårast att skriva? Varför?

PLANERING 4 - KONSTNÄREN

SYFTE: att introducera/repetera Konstnären, att skapa inre bilder till texten.

Text 1

När gorillan kom ur Apstjärnan s. 14 fjärde stycket. (Visa inte bilden som finns på s. 15)

INNAN LÄSNING: Spågumman i par. Titta på bokens framsida och försök förutspå vad boken kommer att handla om. Gå gemensamt igenom våra *fem sinnen* och vad vi uppfattar med dessa, gör en sammanställning som sätts upp i klassrummet. Introducera/repetera strategin Konstnären. Diskutera hur det lästa skapar inre bilder hos läsaren med hjälp av de fem sinnen.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Stanna upp i texten och tänk högt om de inre bilder som texten skapar genom att visa vilka ord och meningar som ger dessa bilder. Detektiven. Diskutera oklarheter och svåra ord under läsningens gång.

EFTER LÄSNING: Diskutera tillsammans:

- * Hur förstår läsaren hur en karaktär ser ut i boken?
- * Vilka ord och fraser använder författaren?

Eleverna ritar och målar en bild av hur de tänker att Gorillan ser ut med hjälp av beskrivningen i texten. Sätt upp alla bilderna någonstans i klassrummet och jämför hur de ser ut. Diskutera:

- * Vilka likheter och skillnader finns det mellan bilderna? Varför blir det skillnader?

Text 2

Stenhusets hemlighet s. 5-6

INNAN LÄSNING: Spågumman. Titta på bokens framsida och diskutera vilken genre boken tillhör. Diskutera:

- * Vilka känslor får ni av bilden?
- * Vad tror ni att den handlar om?

UNDER LÄSNING: Läraren högläser med inlevelse. Sedan parläser eleverna texten igen och stryker under ord och meningar som beskriver miljön samt känslorna i texten.

EFTER LÄSNING: Sortera elevernas understrukna meningar tillsammans på tavlan, vilka beskriver känslor? Vilka beskriver miljön?

PLANERING 5 - COWBOYEN

SYFTE: att introducera/repetera Cowboyen, att sammanfatta det viktigaste i texter. Faktatexter.

Text 1

Fler och fler människor ur Koll på Europa s. 58-59

INNAN LÄSNING: Tänk högt. Spågumman. Diskutera vilken sorts text detta är och hur man kan se det. Vad är *syftet* med att läsa en sådan text?

Diskutera:

- * Vad gör en cowboy?
- * Vad är att sammanfatta?
- * Hur gör du när du sammanfattar?
- * När är det bra att sammanfatta?
- * Hur vet man vad som ska finnas med i en sammanfattning av en faktatext?

Skriv ner punkter på en lista och sätt upp i klassrummet.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning genom pennläsning. Läs ett stycke av texten tillsammans med eleverna. Tänk högt och diskutera vilka meningar i texten som är viktiga och stryk under. Läs nästa stycke och gör på samma sätt. Klassen diskuterar de olika förslagen till understrykning med tanke på syftet med läsningen.

EFTER LÄSNING: Arbeta tillsammans i klassen och ta hjälp av de understrukna meningarna och skriv en kort sammanfattning av texten. Om eleverna är vana vid arbetssättet kan man låta dem göra denna övning i grupper eller par.

Text 2

Naturens mysterier s. 8-11

INNAN LÄSNING: Spågumman. Titta på rubriker, underrubriker och bilder på s. 8-11. Vad är detta för sorts text? Hur kan vi veta det? Koppla till den tidigare diskussionen och punktlistan.

UNDER LÄSNING: Gemensam läsning genom svansläsning. Uppmana eleverna att stanna upp och använd Detektiven under läsningen.

EFTER LÄSNING: Parläsning. Eleverna läser texten högt tillsammans. Eleverna diskuterar tillsammans och stryker under de viktigaste meningarna i texten, de sammanfattar genom att skriva en punktlista. Diskutera tillsammans vad som är viktigast i denna text.

PLANERING 6 - KONSTNÄREN

SYFTE: att repetera Konstnären, skapa inre bilder och sätta ord på sina tankar.

Text 1

Apkvinnan ur Tsatsiki och morsan s. 13-18

INNAN LÄSNING: Tänk högt. Spågumman. Diskutera vilken sorts text det är och hur man kan se det.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning genom svansläsning. Stryk under de ord och meningar som visar känslor.

EFTER LÄSNING: Sammanfatta tillsammans på en tankekarta vilka ord och meningar som visar vad Tsatsiki känner inför sin första dag i skolan.

Text 2

Gummi-Tarzan s. 16-26

INNAN LÄSNING: Spågumman. Gå igenom orden och meningarna från text 1.

UNDER LÄSNING: Parläsning. Uppmana eleverna att stanna upp i texten och stryka under de ord och meningar som visar känslor.

EFTER LÄSNING: Sammanfatta tillsammans vilka ord och meningar som visar vad Gummi-Tarzan känner inför sin första dag i skolan. Fyll på tankekartan från text 1.

Text 3

Gör något Ville! s. 35-38

INNAN LÄSNING: Spågumman. Gå igenom orden och meningarna från text 1 och text 2.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning, gör samma övning på denna text som till text 1 och 2, eleverna stryker under ord och meningar som beskriver hur vikarien kände inför skolan.

EFTER LÄSNING: Sammanfatta tillsammans vilka ord och meningar som visar vad vikarien kände inför skolan. Fyll på tankekartan.

Gör Arbetsblad 5:6. Eleverna arbetar två och två och sorterar orden och meningarna från tankekartan i positivt och negativt laddade ord. Gemensam genomgång där eleverna redovisar sina svar. Be dem motivera varför de har valt som de gjort.

Ett alternativ är också att sätta samman två elevpar och låta dem jämföra sin sortering med varandra.

PLANERING 7 - COWBOYEN

SYFTE: att repetera Cowboyen. Att sammanfatta det viktigaste i texten. Faktatext.

Text

Sverige för 100 år sedan ur *Boken om Historia 1* s. 12-15

INNAN LÄSNING: Tänk högt, Spågumman. Diskutera vad en god läsare uppmärksammar i en faktatext innan läsning. Repetera punklistan som skrevs i planering 5.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning, Detektiven, stanna upp och diskutera svåra/nya ord under läsningen. Läraren tänker högt och sammanfattar det viktigaste, förklara hur du tänker när du väljer vad som är viktigt i en faktatext. Exempelvis kan nya ämnesspecifika ord vara viktiga att få med i sin sammanfattning.

EFTER LÄSNING: Diskutera tillsammans vilka likheter/skillnader som finns mellan hur skolan i Sverige ser ut idag och hur den såg ut för 150 år sedan. Sammanfatta detta tillsammans på tavlan.

Gör Arbetsblad 5:7 VENN-diagram. Eleverna arbetar två och två och fyller i vad som är olika/ lika mellan skolan idag och skolan förr.

Gemensam genomgång av elevernas svar.

Alternativ: Om klassen har elever med erfarenhet från skolor i andra länder kan man även göra en jämförelse mellan Sverige och andra länder på samma sätt.

PLANERING 8 - DETEKTIVEN OCH KONSTNÄREN

SYFTE: att repetera Detektiven och Konstnären.

Text 1

Ronja Rövardotter s. 71-76

INNAN LÄSNING: Tänk högt, Spågumman. Vad är detta för sorts text och hur kan man se det? Vad kommer den att handla om? Vad säger titeln oss?

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning genom t.ex. svansläsning. Stanna upp under läsningen och diskutera vilka ord och begrepp författaren använder för att beskriva vad rumpnissarna har för utseende och karaktärsdrag. Sammanfatta dessa ord på tavlan.

EFTER LÄSNING: Arbetsblad 5:8a. Eleverna gör en illustration som passar till texten och motiverar sin illustration med ord och meningar från texten. Låt eleverna jämföra sina illustrationer och visa sedan bilden som finns i boken.

Text 2

En klo av järn ur *Mio min Mio* s. 131-136

INNAN LÄSNING: Tänk högt, Spågumman. Diskutera vilken sorts text detta är och hur man kan se det.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Pennläsning. Stanna upp och diskutera vilka känslor texten vill förmedla, hitta bevis i form av ord och meningar i texten. Stryk under.

EFTER LÄSNING: Arbetsblad 5:8b. Vilka känslor vill författaren förmedla i texten? Diskussionsfrågor som eleverna besvarar i grupper om fyra elever. Betona vikten av att alla elever kommer till tals och att det inte finns några "rätt" eller "fel" svar.

Gemensam genomgång av elevernas svar. Låt dem motivera varför de har svarat som de gjort.

PLANERING 9 – KONSTNÄREN

SYFTE: att repetera Konstnären, att skapa inre bilder och att sätta ord på sina tankar.

Text 1

Muren s. 5–7

INNAN LÄSNING: Spågumman, diskutera titeln – vad skulle boken kunna handla om? Vilka associationer gör ni? Om du har tillgång till bokens framsida visar du även den.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning genom svansläsning. Stanna upp och diskutera vilka ord och meningar som ger läsaren en bild av Peter, eleverna stryker under dessa.

EFTER LÄSNING: Diskutera:

- * Hur gammal är Peter?
- * Vilket land utspelar sig berättelsen i?
- * Hur tror du att Peter och hans familj lever? Vilka textbevis kan du hitta som stöder det du tror?

Skriv ner en kort gemensam beskrivning av Peter och hans livssituation.

Text 2

Muren s. 8–11

INNAN LÄSNING: Repetera vad ni kom fram till vid diskussionen av text 1.

UNDER LÄSNING: Parläsning. Pennläsning. Eleverna läser kapitlet högt och stryker under ord och meningar som hjälper dem att få en bild av Sofia och hennes livssituation. Uppmana eleverna att stanna upp och använda sig av de strategier de kan.

EFTER LÄSNING: Gemensam genomgång av elevernas bild av Sofia. Låt alla elevpar säga någonting de strukit under eller diskuterat under arbetet.

Diskutera:

- * Vad är lika/olika mellan Peter och Sofia?

PLANERING 10 – REPORTERN

SYFTE: att repetera Reportern och att göra inferenser.

Text 1

Mindre värd än oss ur *Som om jag vore något mycket dyrbart* s. 5–10

INNAN LÄSNING: Börja med att repetera vad strategin går ut på samt vad *på*, *mellan* och *bortom* raderna betyder. Tänk högt. Spågumman. Diskutera tillsammans med eleverna vad rubriken väcker för tankar och känslor.

UNDER LÄSNING: gemensam högläsning t.ex. svansläsning. Stanna upp i texten och tänkt högt, uppmana eleverna att göra detsamma.

EFTER LÄSNING: Diskutera innehållet i texten kort. Arbetsblad 5:10a Citat-Tanke. Låt eleverna göra arbetsbladet enskilt. Para ihop eleverna i grupper om fyra och låt dem berätta om vilket/vilka citat de valt och varför. Låt några elever som vill berätta i helklass.

Text 2

Snatta ur *Tsatsiki och Retzina* s. 111–120

INNAN LÄSNING: Tänk högt, Spågumman. Vad är detta för text och hur kan man veta det?

UNDER LÄSNING: Parläsning. Eleverna läser texten högt tillsammans två och två. Påtala vikten av att stanna upp när det kommer ord eller formuleringar som de inte förstår och att använda Detektivens strategier.

EFTER LÄSNING: Diskutera kort innehållet i texten. Arbetsblad 5:10b. Eleverna fortsätter att arbeta i par och besvarar frågorna där svaret finns mellan och bortom raderna.

Gemensam genomgång av elevernas svar. Be eleverna motivera sina svar.

PLANERING 11 – REPORTERN

SYFTE: att repetera Reportern, svara på frågor till texten där svaren finns på, mellan och bortom raderna samt att öva textkopplingar.

Text 1

Alva och Oskar ur *Zoom Svenska Grundbok* år 5 s. 6–9

INNAN LÄSNING: Börja med att repetera vad strategin går ut på samt vad *på*, *mellan* och *bortom* raderna betyder. Spågumman. Kom fram till vad det är för sorts text och vad ni tror att den kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Parläsning. Uppmana eleverna att stanna upp i texten och tänka högt kring frågor som dyker upp under läsningen.

EFTER LÄSNING: Diskutera texten och innehållet. Arbetsblad 5:11a. Låt eleverna göra arbetsbladet i par. Varje par formulerar frågor på alla tre nivåerna om texten. Låt paren byta frågor med varandra och svara på frågorna. Be några elever tänka högt kring någon fråga och hur de hittade svaret. Diskutera:

- * Vilken sorts frågor är lättast att formulera? Motivera!
- * Vilken sorts frågor är lättast att hitta svar på i texten? Motivera!
- * Vilka frågor kräver mest tankearbete? Ge exempel!
- * När är det bra att använda Reportern?
- * Hur gör man när man använder Reportern?

Text 2

Ju farligare desto bättre ur *Tsatsiki och Farsan* s. 49–53

INNAN LÄSNING: Gå igenom textkopplingar med eleverna, titta på Arbetsblad 5:11b. Ge exempel från din egen läsning. Tänk högt, Spågumman. Vad är detta för text och hur kan man veta det?

UNDER LÄSNING: Läraren läser högt. Detektiven. Stanna upp när det kommer ord eller formuleringar som eleverna inte förstår. Tänk högt, gör textkopplingar.

EFTER LÄSNING: Parläsning. Eleverna stannar upp när de läser och kopplar texten till sig själv, världen och andra texter. Arbetsblad 5:11b. Varje elev väljer några text-kopplingar som den skriver ner.

Gemensam genomgång av elevernas text-kopplingar. Om tid finns kan eleverna skriva en text om en av sina kopplingar.

PLANERING 12 – REPORTERN OCH KONSTNÄREN

SYFTE: att repetera Reportern samt att göra inferenser.

Text 1

Blink, blink med stjärnan s. 69–83

INNAN LÄSNING: Tänk högt. Spågumman. Diskutera tillsammans med eleverna vad rubriken väcker för tankar och känslor.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning t.ex. svansläsning. Läs till sidan 72. Stanna upp och låt eleverna diskutera vad de tror har hänt och vad som kommer att hända. Formulera en fråga de önskar svar på.

EFTER LÄSNING: Diskutera om gissningarna var rätt. Fick eleverna svar på sin fråga?

Arbetsblad 5:12a. Reportern. Pararbete. Eleverna formulerar frågor på mellan-raderna-nivån och bortom-raderna-nivån. Paren byter frågor med varandra och svarar på dem. De berättar även hur de gjorde för att kunna svara.

SYFTE: att repetera Konstnären, att göra inferenser och att jämföra texter.

Text 2

Så är det att vara adopterad ur *Kamratposten*

INNAN LÄSNING: Tänk högt. Spågumman. Vad är detta för text och hur kan man veta det? Vad kommer den att handla om?

UNDER LÄSNING: Högläsning genom svansläsning. Detektiven. Påtala vikten av att stanna upp när det kommer ord eller formuleringar som eleverna inte förstår.

EFTER LÄSNING: Parläsning av en av de tre tidningstexterna *Allting viktigt finns här, Jag får frågor om min hudfärg* och *Kul att träffa andra adopterade*. Konstnären, Arbetsblad 5:12b. Eleverna arbetar i par och hittar meningar och ord som beskriver olika känslor i sin tidnings-text. De ska på detta sätt hitta vad just den här texten vill förmedla. Låt sedan eleverna redovisa och diskutera med två andra par som har jobbat med de andra texterna.

Gemensam genomgång av elevernas svar. Be eleverna motivera sina svar. Diskutera:

- * Vilka likheter fanns mellan texterna?
- * Vilka skillnader fanns mellan texterna?
- * Vilka känslor beskrivs?
- * På vilket sätt beskrivs känslorna? Textbevis!
- * Vilken strategi användes? Hur? När? Varför?

PLANERING 13 – TEMA TIDNINGSTEXTER

SYFTE: att repetera Spågumman, Cowboyen, Reportern och Konstnären samt att göra inferenser.

Text 1

Laura seglade ensam jorden runt ur Kamratposten

INNAN LÄSNING: Ge eleverna orden *seglingsfantast, kommunikationsradio, missöde, rodret, seglats*. Låt eleverna fundera på orden och vad de kan ha för gemensam nämnare. Spågumman. Diskutera tillsammans med eleverna vad rubriken väcker för tankar och känslor.

UNDER LÄSNING: Parläsning. Detektiven. Uppmana eleverna att stanna upp i texten och tänka högt kring oklarheter och hur de kan lösas.

EFTER LÄSNING: Arbetsblad 5:13. Konstnären.

- * Vilka känslor står det om i texten?
- * Vilka textbevis finns det?

Låt eleverna göra arbetsbladet i par. Para ihop eleverna i grupper om fyra och låt dem berätta om vilka känslor som beskrivs i texten. Låt några elever som vill berätta i helklass.

Text 2

Erik pratar med ögonen ur Kamratposten

INNAN LÄSNING: Tänk högt. Spågumman. Vad är detta för text och hur kan man veta det? Vad handlar den om?

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Cowboyen. Stanna upp efter varje stycke och sammanfatta tillsammans.

EFTER LÄSNING: Eleverna fortsätter att arbeta i par och skriver frågor där svaret finns mellan raderna. Låt ett annat par svara på frågorna.

Gemensam genomgång av elevernas svar. Be eleverna förklara hur de kom fram till sina svar.

Jämför de båda texterna och hitta likheter i innehåll och form. Kom fram till vilken textgenre texterna tillhör och gör en lista över texternas egenskaper, sätt upp listan i klassrummet.

PLANERING 14 – TEMA TIDNINGSTEXTER

SYFTE: att repetera Spågumman, Cowboyen, Reportern och Konstnären samt att göra inferenser.

Text 1

Sveriges snabbaste systrar ur Zoom Svenska Grundbok år 5 s. 22-24

INNAN LÄSNING: Spågumman. Kom fram till vad det är för text, vilka bevis det finns för det och vad handlar texten om?

UNDER LÄSNING: Parläsning. Detektiven. Uppmana eleverna att stanna upp i texten och tänka högt kring oklarheter och hur de kan lösas.

EFTER LÄSNING: Konstnären.

- * Vilka känslor står det om i texten?
- * Vilka textbevis finns det?

Låt eleverna göra en lista i par. Para ihop eleverna i grupper om fyra och låt dem berätta om vilka känslor som beskrivs i texten samt visa bevis för detta. Låt några elever som vill berätta i helklass.

Text 2

Sova borta – party eller pina? ur Kamratposten

INNAN LÄSNING: Spågumman. Vad är detta för text och hur kan man veta det? Vad handlar den om?

UNDER LÄSNING: Parläsning. Cowboyen. Uppmana eleverna att stanna upp efter varje stycke och sammanfatta tillsammans.

EFTER LÄSNING: Arbetsblad 5:14 Citat-Tanke, text-kopplingar. Låt eleverna göra arbetsbladet enskilt. Para ihop eleverna i grupper om fyra och låt dem berätta om vilket/vilka citat de valt och varför. Låt några elever som vill berätta i helklass.

PLANERING 15 – TEMA INSTRUERANDE TEXTER

SYFTE: att repetera Spågumman, Detektiven och Cowboyen samt förstå hur en instruerande text är uppbyggd.

Text 1

Kattens problem

INNAN LÄSNING: Diskutera tillsammans:

- * Vad är en instruktion?
- * Varför är det viktigt med instruktioner?
- * Vilka olika sorters instruktioner kan du komma på?
- * Vad är viktigt för att en instruktion ska bli tydlig?

Arbetsblad 5:15a, Gissa ordet.

UNDER LÄSNING: Högläsning i grupp. Detektiven, uppmana eleverna att stanna upp i texten och tänka högt kring de nya ord som de möter.

EFTER LÄSNING: Låt eleverna gå tillbaka till arbetsbladet och lägga till/ändra i sina förklaringar av orden samt göra den andra uppgiften. Sammanfatta det viktigaste. Låt några elever som vill, berätta i helklass.

Diskutera tillsammans vad som kännetecknar en instruerande text, gör en punktlista och sätt upp den i klassrummet.

Text 2

Häxans kärleksbrygd

INNAN LÄSNING: Repetera vad en instruerande text innehåller, se punktlistan som gjordes i samband med text 1.

UNDER LÄSNING: Parläsning. Uppmana eleverna att på arbetsblad 5:15b anteckna nya eller svåra ord.

EFTER LÄSNING: Fortsatt pararbete. Eleverna använder texten för att förklara de nya/svåra ord de antecknade under läsningen. Det är viktigt att de inte bara skriver förklaringar till orden utan att de kan visa hur de använde texten för att förstå ordens betydelse.

Låt alla elevpar berätta om hur de kom fram till förklaringen till något av sina nya ord.

PLANERING 16 – TEMA INSTRUERANDE TEXTER

SYFTE: att repetera Spågumman, Cowboyen och att förstå hur en instruerande text är uppbyggd.

Text 1

Hej knekt, Båten går ur Första kortspelsboken s. 7-8

INNAN LÄSNING: Spågumman. Diskutera tillsammans vad det är för text och vad den handlar om. Vilka bevis för det finns i texten?

UNDER LÄSNING: Parläsning av den ena halvan av texten. Uppmana eleverna att stanna upp i texten och tänka högt kring oklarheter och hur de kan lösas med hjälp av Detektiven.

EFTER LÄSNING: Arbetsblad 5:16a. Cowboyen. Varje par sammanfattar det viktigaste från sin del av texten. Låt dem sedan redovisa för ett annat par i gruppen som har läst den andra delen av texten. Låt några elever som vill berätta i helklass.

Text 2

Mördarleken och Volleyballong ur Leklust s. 143 och 152

INNAN LÄSNING: Spågumman.

- * Vad är detta för text och hur kan man veta det?
- * Vad handlar den om?

UNDER LÄSNING: Parläsning av den ena delen av textens två delar. Cowboyen. Uppmana eleverna att stanna upp i texten och sammanfatta.

EFTER LÄSNING: Arbetsblad 5:16b. Cowboyen. Varje par sammanfattar det viktigaste från sin del av texten. Låt de sedan redovisa för ett annat par i gruppen som har läst den andra delen av texten. Låt några elever som vill berätta i helklass.

Diskutera:

- * Vilken sorts text har ni läst?
- * Vad är speciellt för dessa texter?
- * När används de?
- * Vilken/vilka strategier användes för att förstå texterna?
- * Hur användes strategierna?
- * Kan du ge exempel på andra instruerande texter?

Anteckna det ni kommer fram till och sätt upp i klassrummet. Låt eleverna skriva egna instruerande texter om lekar, sporter eller vardagssysslor.

PLANERING 17 – TEMA KLASSIKER

SYFTE: att repetera Detektiven, Reportern.

Text 1

Robinson Kruse ur *Zoom Svenska Grundbok* år 5 s. 97-98

INNAN LÄSNING: Arbetsblad 5:17a gissa ordet. Spågumman. Diskutera tillsammans vad eleverna tror att texten handlar om med hjälp av orden i arbetsbladet.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning genom t.ex. svansläsning. Detektiven. Stanna upp i texten och tänk högt kring oklarheter och hur de kan lösas.

EFTER LÄSNING: Gå tillbaka till Arbetsblad 5:17a och diskutera/rätta/komplettera orden. Repetera de tre frågenivåerna som reportern använder sig av, fokusera på nivån där svaret måste sökas bortom raderna. Arbetsblad 5:17b. Pararbete. Varje par svarar på frågorna på bortom raderna-nivån. Diskutera svaren.

Text 2

Lätta ankar! ur *Skattkamarön* s. 45-55

INNAN LÄSNING: Spågumman.

- * Vad är detta för text och hur kan man veta det?
- * Vad handlar den om?

Repetera vad Detektiven gör för att reda ut oklarheter och förklara svåra/nya ord i texter.

UNDER LÄSNING: Gruppläsning, ca fyra elever i varje grupp. Detektiven. Låt eleverna turas om att ta rollen som Detektiven under läsningen och tänka högt kring de svåra/nya ord de stöter på under läsningen. Gör upp innan läsning vilka stycken varje elev ansvarar för.

EFTER LÄSNING: Detektiven. Eleverna skriver ner de svåra/nya orden de stött på under läsningen och beskriver den metod som användes för att reda ut oklarheten. Ha en genomgång och låt varje grupp redovisa några ord och förklara vilken metod de använde för att förstå ordet. Diskutera:

- * Vilken/vilka strategier användes för att förstå texterna?
- * Hur användes strategierna?
- * När är de bra att använda?
- * Vad är speciellt med texterna ni läste?
- * Vad gör dem till klassiker?

PLANERING 18 – TEMA KLASSIKER

SYFTE: att repetera Spågumman, Reportern och Cowboyen.

Text 1

Lite fakta om havens fasa ur *Zoom Svenska Grundbok* år 5 s. 102

INNAN LÄSNING: Spågumman. Diskutera tillsammans vad det är för text och vad den handlar om. Vilka bevis för det finns i texten? Brainstorming – enskilt, i par och i helklass. *Vad vet vi om pirater?* Tankekarta på A3 papper eller blädderblock som sparas till efter läsningen.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning genom svansläsning. Tänk högt och diskutera oklarheter under läsningens gång.

EFTER LÄSNING: Gemensam diskussion om textens innehåll. Fyll på och revidera tankekartan som gjordes innan läsningen, använd en annan färg på pennan så att det blir tydligt vilka kunskaper som kommit till efter läsningen. Sätt upp tankekartan i klassrummet.

Text 2

Piraternas strategi ur *Fascinerande fakta – Pirater och smugglare* s. 24-25

INNAN LÄSNING: Spågumman. Diskutera tillsammans vad det är för text och vad den handlar om. Vilka bevis för det finns i texten?

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning genom pennläsning, stryk under viktiga/svåra/ämnesspecifika ord under läsningen och diskutera dessa (*relingen, kapitulera, laghydig, nåd, änterbakar, tjärgranater, fotanglar, musköt, dolk, förmögen, Jolly Roger, märsstängen*) använd Detektiven.

EFTER LÄSNING: Parläsning av texten. Eleverna gör en lista med förklaringar till orden ovan. Gör Arbetsblad 5:18, Ordkunskapskort.

PLANERING 19 – TEMA VÄRLDSRELIGIONERNA

SYFTE: att repetera Spågumman, Detektiven och Cowboyen. Att få en grundläggande förståelse för vad religion är och vilka de fem världsreligionerna är.

Text 1

Vad är religion? ur *Upptäck Religion* s. 4-7

INNAN LÄSNING: Diskutera:

- * Vad är religion?
- * Hur är man om man är religiös?

Eleverna funderar enskilt eller i par och försöker komma fram till en definition. Skriv upp elevernas tankar på tavlan och diskutera. Spågumman. Diskutera tillsammans vad det är för text ni ska läsa och vad den handlar om. Vilka bevis för det finns i texten?

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning genom exempelvis svansläsning. Stanna upp i texten, tänk högt och red ut oklarheter under läsningen med hjälp av Detektiven.

EFTER LÄSNING: Diskutera textens innehåll. Gå igenom elevernas definitioner och kom fram till en gemensam definition, skriv upp denna och sätt upp i klassrummet väl synligt.

Text 2

Världsreligionerna ur *PULS Religion* s. 16-17

INNAN LÄSNING: Spågumman. Diskutera tillsammans vad det är för text ni ska läsa och vad den handlar om. Vilka bevis för det finns i texten? Brainstorming.

Diskutera:

- * Vilka religioner känner ni till?
- * Vad vet ni om dessa religioner?

Gör en gemensam tankekarta på tavlan, blädderblock eller A3.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning, pennläsning. Läraren läser ett stycke i taget, stanna upp och diskutera vad som är viktig information i detta stycke, eleverna stryker under i texten.

EFTER LÄSNING: Gå tillbaka till tankekartan som påbörjades innan läsningen. Fyll på med fakta och information som strukits under i texten under läsningen. Sätt upp tankekartan väl synligt i klassrummet.

Diskutera:

- * Vilka likheter och skillnader mellan de olika religionerna har ni upptäckt?

PLANERING 20 – TEMA VÄRLDSRELIGIONERNA: JUDENDOMEN

SYFTE: repetera Spågumman, Detektiven och Cowboyen. Att få en grundläggande förståelse för likheter och skillnader mellan de fem världsreligionerna.

Text

Upptäck Religion s. 40-41, 60-63

PULS Religion s. 50-52

INNAN LÄSNING: Gå tillbaka till tankekartan som skrevs under planering 19. Repetera vilka de fem världsreligionerna är. Spågumman. Titta på rubriker, underrubriker och bilder och diskutera tillsammans vad det är för texter ni ska läsa och vad de handlar om. Gör Arbetsblad 5:20a Gissa ordet. Eleverna arbetar i par eller grupper om tre eller fyra elever.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Texten är lång och faktatät så läsningen kräver mycket tid och diskussion. Läraren läser högt och stannar upp vid ämnesspecifika ord och tänker högt om dessa (*Kaanan, Synagoga, Davidsstjärna, Rabbim, Hebreiska, Sabbat, Kippa, Tora*).

EFTER LÄSNING: Gå tillbaka till arbetsbladet. Eleverna redigerar sina tidigare förklaringar om nödvändigt samt skriver förklaringar på de ord de inte kände till innan läsningen. Titta sedan på arbetsbladet och förklaringarnas olika färger och jämför vilken kunskap som de redan hade och vilken som är ny.

Arbetsblad 5:20b. Sammanfatta judendomen kort. Diskutera.

PLANERING 21 – TEMA VÄRLDSRELIGIONERNA: KRISTENDOMEN

SYFTE: att repetera Spågumman, Detektiven och Cowboyen. Att få en grundläggande förståelse för likheter och skillnader mellan de fem världsreligionerna.

Text

Upptäck Religion s. 8–9, 26–29
PULS Religion s. 102–103

INNAN LÄSNING: Repetera de fem världsreligionerna. Berätta att texterna som ska läsas handlar om kristendomen. Låt eleverna arbeta i par, gör ett VÖL-diagram.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Texten är lång och faktatät så läsningen kräver mycket tid och diskussion. Läraren läser högt och stannar upp vid ämnesspecifika ord och tänker högt om dessa (*Kristus, kristna, korset, Fadern, Jesus, Den heliga ande, lärjungar, synda, uppstå, predikan, bön*).

EFTER LÄSNING: Eleverna går tillbaka till sitt VÖL-diagram och fyller i L-spalten. Diskutera om eleverna fick veta det de önskat i sitt diagram, varför/varför inte?

Arbetsblad 5:21a, kort sammanfattning av kristendomen.

Arbetsblad 5:21b, VENN-Diagram. Vilka likheter och skillnader kan vi se mellan judendomen och kristendomen? Diskutera tillsammans.

PLANERING 22 – TEMA VÄRLDSRELIGIONERNA: ISLAM

SYFTE: att repetera Spågumman, Detektiven, Reportern och Cowboyen. Att få en grundläggande förståelse för likheter och skillnader mellan de fem världsreligionerna.

Text

Upptäck Religion s. 68–69, 84–85
PULS Religion s. 120–122

INNAN LÄSNING: Spågumman. Titta på rubriker, underrubriker och bilder och diskutera tillsammans vad det är för texter ni ska läsa och vad de handlar om.

Eleverna arbetar i par och skriver ner tre frågor som de tror att texterna kommer att besvara. För att frågorna inte ska bli för konkreta, detalj- och faktainriktade uppmuntrar läraren eleverna till att ställa mer fördjupade frågor: *Vad? Hur? När? och Varför?*

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Texten är lång och faktatät så läsningen kräver mycket tid och diskussion. Läraren läser högt och stannar upp vid ämnesspecifika ord och tänker högt om dessa (*Koranen, profet, moské, minaret, Sunna, Trosbekännelse, bön, zakat, fasta, Ramadan, vallfärda, imam*).

EFTER LÄSNING: Diskutera innehållet i texten:

✧ Vilka likheter och skillnader kan man lätt se med de andra världsreligionerna?

Eleverna ser om de fått svar på sina frågor: *Varför/varför inte?* Diskutera tillsammans.

Arbetsblad 5:22, kort sammanfattning av islam.

PLANERING 23 – TEMA VÄRLDSRELIGIONERNA: HINDUISM OCH BUDDHISM

SYFTE: att repetera Spågumman, Detektiven, Reportern och Cowboyen. Att få en grundläggande förståelse för likheter och skillnader mellan de fem världsreligionerna.

Text 1

Upptäck Religion s. 94–95, 108–109

PULS Religion s. 138–139

INNAN LÄSNING: Spågumman. Titta på rubriker, underrubriker och bilder och diskutera tillsammans vad det är för text ni ska läsa och vad den handlar om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Texterna är långa och faktatäta så läsningen kräver mycket tid och diskussion. Läraren läser högt och stannar upp vid ämnesspecifika ord och tänker högt om dessa (*återfödelse, Bhagavadgita, kast, kretslopp, karma*).

EFTER LÄSNING: Diskutera innehållet i texten:

- * Vilka likheter och skillnader kan man lätt se med de andra världsreligionerna?

Arbetsblad 5:23a kort sammanfattning av hinduismen.

Text 2

Upptäck Religion s. 116–117 och 130–131

PULS Religion s. 152–153

INNAN LÄSNING: Spågumman. Titta på rubriker, underrubriker och bilder och diskutera tillsammans vad det är för text ni ska läsa och vad den handlar om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Texten är lång och faktatät så läsningen kräver mycket tid och diskussion. Läraren läser högt och stannar upp vid ämnesspecifika ord och tänker högt om dessa (*Buddha, upplyst, tempel, offra, meditera, nirvana, samsara, karma*).

EFTER LÄSNING: Diskutera innehållet i texten:

- * Vilka likheter och skillnader kan man lätt se med de andra världsreligionerna?

Arbetsblad 5:23b kort sammanfattning av buddhismen.

Arbetsblad 5:23c VENN-diagram hinduismen och buddhismen.

PLANERING 24 – TEMA NORDEN OCH NORDISKA FÖRFATTARE

SYFTE: att repetera Konstnären. Att skapa inre bilder, miljö- och personbeskrivning.

Text 1

Tonje och det hemliga brevet s. 7–9

INNAN LÄSNING: Repetera de fem sinnena och vad vi uppfattar med dessa.

Diskutera/repetera:

- * Vad gör Konstnären?
- * När är det bäst att använda Konstnären?
- * Varför är det bäst att använda Konstnären vid dessa tillfällen?

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning genom fingerläsning. Stanna upp och tänk högt om de inre bilder som texten skapar genom att visa på vilka ord och meningar som ger dessa bilder.

EFTER LÄSNING: Parläsning. Pennläsning. Markera de ord och meningar i texten som beskriver miljön. Arbetsblad 5:24, Konstnären. Fyll i de markerade orden i tabellen.

Text 2

Dagens skräckis s. 8–15

INNAN LÄSNING: Spågumman.

UNDER LÄSNING: Gruppläsning genom pennläsning. Eleverna läser högt, uppmana dem att stanna upp vid de ord och meningar som skapar bilder hos dem, de markerar dessa i texten.

EFTER LÄSNING: Diskutera:

- * Hur förstår läsaren hur en karaktär i texterna ser ut?
- * Vilka ord och fraser använder författaren?

Arbeta i par eller enskilt, gör en liknande tabell som vid läsningen av text 1. Rita och måla en eller flera av karaktärerna.

PLANERING 25 – TEMA NORDEN OCH NORDISKA FÖRFATTARE

SYFTE: att repetera Detektiven samt Cowboyen. Faktatext.

Text 1

Nordens länder ur *PULS Geografi Norden* s. 34-37

INNAN LÄSNING: Repetera vad Cowboyen gör och när det är bra att använda den här strategin. Spågumman. Titta på sidornas rubriker, underrubriker och bilder. Förutspå vad texten kommer att handla om. Kort gemensam diskussion i helklass.

UNDER LÄSNING: Parläsning. Uppmuntra eleverna att stanna upp vid oklarheter och svåra/nya ord och att använda sig av Detektiven.

EFTER LÄSNING: Samtala och sammanfatta likheter och skillnader mellan de nordiska länderna. Gör en gemensam punktlista.

Text 2

Boken om Europa s. 12-17, 18-23, 26-29, 30-33

INNAN LÄSNING: Spågumman. Titta på sidornas rubriker, underrubriker och bilder. Förutspå vad texterna kommer att handla om. Kort gemensam diskussion i helklass.

UNDER LÄSNING: Dela in klassen i fyra hemgrupper. Varje grupp tilldelas en text som de ska närläsa och bli väl förtrogna med. Detta kräver flera läsningar. I gruppen diskuteras svåra/nya ord och andra oklarheter. Uppmuntra eleverna att använda sig av Detektiven. Under läsningen diskuterar eleverna och stryker över oviktig information i texten, endast det viktigaste blir kvar. I gruppen kommer eleverna överrens om tre-fem meningar i varje stycke som är de allra viktigaste.

EFTER LÄSNING: Dela in klassen i fyra expertgrupper, grupperna består nu av en elev från varje hemgrupp, varje elev är expert på en text och delger de andra i gruppen sammanfattningen av denna. Låt detta ta tid. Gör Arbetsblad 5:25.

PLANERING 26 – TEMA NORDEN OCH NORDISKA FÖRFATTARE

SYFTE: att repetera Reportern, att ställa frågor till texten. Berättande text.

Text 1

Grodningen ur *Lilla Barnkammarboken, grodor, prinsar och prinsessor* s. 48-51

INNAN LÄSNING: Repetera strategin Reportern. Repetera begreppen *på, mellan* och *bortom* raderna.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Stanna upp i texten och red ut oklarheter och nya/svåra ord under läsningen med hjälp av Detektiven.

EFTER LÄSNING: Diskutera textens innehåll. Arbetsblad 5:26a i par. Sätt sedan samman två eller tre par och låt dem diskutera sina svar tillsammans. Avsluta med att diskutera svaren i helklass.

Text 2

Tonje och det hemliga brevet s. 97-101, 102-107

INNAN LÄSNING: Spågumman i par samt diskussion i hela gruppen.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning genom t.ex. svansläsning.

EFTER LÄSNING: Arbetsblad 5:26b. Parläs texten högt och formulera frågor på, mellan och bortom raderna. Låt sedan paren byta frågor med varandra och svara på dem samt förklara vilken strategi de använde för att hitta svaren.

PLANERING 27 – GRAFISKA MODELLER

SYFTE: att repetera Cowboyen, att sammanfatta det viktigaste i en text genom att använda en grafisk modell.

Text 1

Jordens klimat förändras ur *Upptäck Europa Biologi* s. 40–43,

INNAN LÄSNING: Gå igenom begreppen *orsak* och *verkan*. Ge några enkla exempel på tavlan, t.ex. *Kalle spelar fotboll på rasten och glömmet bort tiden* (orsak) – *han kommer för sent till lektionen och får skäll av läraren* (verkan) – *Läraren ringer hem* (verkan) – *Kalles pappa blir arg* (verkan) – *Kalle får gå och lägga sig utan att se kvällens match* (verkan).

Rita upp på tavlan och visa att det finns olika sorters grafiska modeller, (se s. 18–19). Spågumman, vad är det för text och vad kommer den att handla om?

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning, pennläsning. Stanna upp och tänk högt kring oklarheter och använd Detektiven.

EFTER LÄSNING: Arbetsblad 5:27a. Sammanfatta textens innehåll i en grafisk modell. Första delen av övningen görs tillsammans. Eleverna gör sedan del 2 av övningen i par.

Text 2

Planeter föds ur *Finns det liv i rymden?* s. 14–15

INNAN LÄSNING: Visa exempel på ett flödesschema. Spågumman, titta på textens bilder, rubriken och underrubriker och diskutera vilken sorts text det är och vad texten kommer att handla om.

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning, Detektiven, stanna upp och tänk högt om nya/svåra ord, anteckna dessa på tavlan.

EFTER LÄSNING: Sammanfatta de olika stegen i en planets utveckling muntligt, anteckna stödord på tavlan. Eleverna gör Arbetsblad 5:27b, i par.

PLANERING 28 – DIGITALA TEXTER

SYFTE: att förstå hur digitala texter är uppbyggda, hur de kan läsas, vem som står bakom dem och hur vi får använda dem. Att hitta till "rätt information" när man surfar på internet.

INNAN LÄSNING: Låt eleverna diskutera i grupper om tre–fyra elever, diskutera sedan tillsammans i gruppen:

- * Använder du internet för att läsa texter?
- * Vilka texter läser du på internet?
- * När läser du dessa texter?
- * Hur gör du för att förstå innehållet i texterna?
- * På vilket sätt skiljer sig en text på internet från en text ur en bok?
- * Hur vet man vem som har skrivit texten på internet?
- * Hur kan man veta att det som står i texten är sant?

Titta tillsammans på sidan <http://kpwebben.se/Lasa/Allt-annat/Den-osankbara-baten-som-sjonk>. Visa med hjälp av en projektor om möjligt. Diskutera tillsammans:

- * Hur ska man veta VAR på webbsidan man kan hitta den information man söker?
- * Vad behöver man tänka på när man letar information på en webbsida?

Text 1

<http://europa.eu/kids-corner>, barnhörnan – *EU-vad är det egentligen?*

Spågumman. Titta på texten på webbsidan tillsammans och kom fram till vilken typ av text det är. Hur kan man se det? Vad kommer texten att handla om?

UNDER LÄSNING: Gemensam högläsning. Stanna upp och använd Detektiven vid svåra ord eller andra oklarheter. Arbetsblad 5:28. Låt eleverna arbeta i par med en dator. De läser texten igen och svarar på frågorna. Uppmana eleverna att använda sig av läsförståelsestrategierna när de arbetar.

EFTER LÄSNING: Gå igenom svaren på de sista två frågorna på arbetsbladet. Diskutera:

- * Var det lätt eller svårt att hitta svaren på frågorna? Varför?
- * Vad är det för skillnad på denna text och en text från en lärobok?
- * Vad är fördelen/nackdelen med en text på internet?

Text 2

FAKTA Europeiska unionen ur *Kompass Europa Vår världsdel* s. 56–57

UNDER LÄSNING: Parläsning. Uppmana eleverna att stanna upp och använda sig av läsförståelsestrategierna vid oklarheter.

EFTER LÄSNING: Diskutera:

- * Vad var lika i texterna?
- * Vad var olika?
- * Vilken text var lättast/svårast? Varför?

PLANERING 29 - DIGITALA TEXTER

SYFTE: att förstå hur digitala texter är uppbyggda, hur de kan läsas, vem som står bakom dem och hur vi får använda dem.

Text 1 och 2

www.ungafakta.se Piratregler och Flaggor

INNAN LÄSNING: Repetera Reporterns tre olika frågenivåer. Återkoppla till diskussionen i planering 29 och repetera vad man behöver tänka på när man läser texter på internet.

Titta tillsammans på sidan www.ungafakta.se. Gör detta antingen men hjälp av en projektor eller med datorer till eleverna. Diskutera:

- * Var ska vi titta för att få veta vilka som ligger bakom webbsidan?
- * Vem har skrivit texterna på sidan?
- * Är informationen pålitlig? Varför/varför inte?

Dela in klassen i två grupper, båda grupperna ska närläsa en text som de ska bli förtrogna med. Låt elever med samma text sitta i par med en dator. Grupp ett läser om piratregler och grupp två om piraternas flaggor. De får själva navigera på sidan och hitta texten.

UNDER LÄSNING: Eleverna läser texten tillsammans, uppmana dem att stanna upp vid svårigheter och använda de läsförståelsestrategier de kan.

EFTER LÄSNING: Arbetsblad 5:29. Eleverna skriver frågor på de tre olika frågenivåerna. Eleverna byter sedan frågor med ett elevpar som läst den andra texten. Paret navigerar på nytt på sidan, hittar texten och svarar på frågorna.

Diskutera:

- * Vad var lätt/svårt med den här webbsidan? Varför?

PLANERING 30 - DIGITALA TEXTER

SYFTE: att förstå hur digitala texter är uppbyggda, hur de kan läsas, vem som står bakom dem och hur vi får använda dem.

Text 1

<http://kpwebben.se/Lasa/Allt-annat/Lar-dig-googla-supersmart>,
<http://kpwebben.se/Lasa/Allt-annat/Roliga-rastlekar>

INNAN LÄSNING: Titta tillsammans på www.kpwebben.se

Diskutera:

- * Var ska vi titta för att få veta vilka som ligger bakom webbsidan?
- * Vem har skrivit texterna på sidan?
- * Är informationen pålitlig? Varför/varför inte?

UNDER LÄSNING: Dela in klassen i två grupper. Dessa grupper ska läsa två olika texter, sammanfatta dessa och återberätta för den andra gruppen. Grupp ett läser om "Lär dig googla supersmart" och grupp två "Roliga rastlekar". Eleverna hittar dessa artiklar med hjälp av sökrutan på webbsidan. Pararbete, eleverna läser texten tillsammans och sammanfattar den skriftligt genom att t.ex. göra en punktlista.

EFTER LÄSNING: Sätt samman två par som har läst olika texter och låt dem återberätta för varandra. Avsluta genom att tillsammans i gruppen göra en punktlista över "Hur man googlar smart" samt "Roliga rastlekar".

Text 2

http://www.swedbank.se/idc/groups/public/@i/@sc/@all/@kp/documents/article/fm_934120.pdf

INNAN LÄSNING: Titta på sidan tillsammans. Diskutera:

- * Vad är detta för text?
- * Vem är det som ligger bakom denna text?
- * Hur kan man veta *var* man ska läsa för att hitta svaret på en fråga?

UNDER LÄSNING: Arbetsblad 5:30. Eleverna arbetar i par vid en dator. De svarar på frågorna samtidigt som de navigerar i texten. Uppmana dem att stanna upp och använda sig av läsförståelsestrategierna under läsningen.

EFTER LÄSNING: Diskutera:

- * Hur gjorde ni för att veta *var* i texten ni skulle leta efter svaren på frågorna?
- * Var denna sida lätt eller svår att överblicka? Varför?

Gör utvärderingen och diskutera elevernas svar.

PLANERINGAR ÅK 6

Att börja sexan innebär oftast ett steg mot att bli större och att känna sig lite mer vuxen. Det är samtidigt en period när eleverna fortfarande är ganska öppna till sinnet och vill dela med sig av sina tankar. En bra period att diskutera viktiga ämnen och frågor. Eleverna uttrycker ofta starka åsikter om rätt och fel och intresserar sig för stora ämnen såsom miljön, hälsan, allas lika värde, kärlek osv.

Planeringen för åk 6 innehåller därför tio olika teman och fokus ligger mer på texterna och mindre på själva strategin. En elev i 6:an har större kapacitet att förstå ifall de är nybörjare och kan använda fler strategier samtidigt. Meningen är att de ska använda strategierna som verktyg för att förstå, på ungefär samma sätt som man använder multiplikationstabellen eller algoritmer för att lösa problem i matematiken.

Använd det som passar dig, din undervisning och dina elever bäst. Anpassa själva strategiundervisningen efter behov hos dina elever och koppla temat till din övriga undervisning.

Grunden eller utgångspunkten för arbetet med läsförståelse är alltid samtalet. Det finns arbetsblad knutna till en del planeringar. Arbetsbladen är främst tänkta för minnesanteckningar och som stöd i diskussioner eller när eleverna återberättar. Samla dem gärna i en loggbok.

Malin Gonzalez

På s. 11-19 kan du läsa mer om de metoder vi tillämpar i planeringarna (åk 4-6)

- ✳ Forskningsbaserade modeller
- ✳ Läsförståelsestrategier
- ✳ Arbetsätt (inkl. Olika sätt att läsa på)
- ✳ Grafiska modeller

www.enlasandeklass.se

www.enlasandeklass.se

PLANERING	STRATEGI	ÄMNE	THINK-ALoud	ÖVNING	LÄSNING/TEXT
1	Spågumman	SV	Gå igenom/Repetera tankarna bakom strategin • Förtydliga med hjälp av skyltarna	Låt klassen välja av fem olika böcker • De får i grupp diskutera vad de handlar om och sedan presentera för klassen	Högläsning - läraren • Berättande text Välj mellan t.ex. Ingen ser dig, Flickan utan minne, Ett hus utan speglar, Som om jag vore något mycket dyrbart, Vinter på Berättargränd
1	Detektiven	SV		Hitta fem ord och förklara hur man med hjälp av texten kan förstå ordet • Arbeta parvis	Högläsning - läraren • Närläsning
2	Cowboyn	SV		Sammanfatta boken så här långt, i par samt gemensamt på tavlan • Arbetsblad 6:2	Högläsning - läraren
2	Reportern	SV		Ställ frågor gemensamt, skriv ner och sätt upp i klassrummet	Högläsning - läraren
3	Konstnären	SV		Välj ett bra stycke som innehåller en beskrivning av miljön eller någon person • Närläsning i par • Skriv ner informationen och rita bilden • Arbetsblad 6:3a	Högläsning - läraren • Närläsning
3	Cowboyn Reportern Inferensen	SV	Inferenser - Berätta om tankar och kopplingar som du gör till boken	Samtal kring bokens tema och författaren bakom • Arbetsblad 6:3b • Beskriva boken utan att berätta något om personerna • Skriv en gemensam recension	Högläsning - läraren
4	Cowboyn Spågumman Reportern	SV	Berätta om hur man kan hantera en text med många personer och namn	Ta reda på fakta om Ulf Stark • Sammanfatta - Skriv ner namnen, sortera huvudperson/bifigur - markera hur de hör ihop • Gemensam diskussion	Gemensam läsning • Berättande text • Ess i Svenska 6 Antologi s. 242-251
4	Spågumman Reportern Detektiven Inferensen	SV	Läsa-mellan-raderna • Vad står det och vad förstår man?	Samtal i par och/eller i helklass	Gemensam läsning • Berättande text • Min vän shejken i Stureby s. 13-17
5	Spågumman Cowboyn	SV		Ta reda på fakta om Annika Thor • Samtal i par om vad de tror boken kommer att handla om • Sammanfatta vad man får reda på om huvudpersonen	Högläsning - läraren, Gemensam läsning • Berättande text • Sanning eller konsekvens framsidan, s. 51 och 6-11
5	Inferenser	SV	Inferenser - Berätta om tankar och kopplingar som du gör till texten	Jobba i mindre grupper om fyra stycken • Diskussion om vad som står och vad som menas • Redovisning inför klass	Högläsning i grupp och ev. högläsning-läraren • Berättande text • Sanning eller konsekvens s. 19, 57, 89 och 106
6	Spågumman Detektiven Reportern	SV	Detektiven - Hur gör jag för att förstå svåra ord?	Ta reda på fakta om Maj Bylock • Samtal om framsidan, bak-sidestexten • Förklara ord • Sammanfatta muntligt: Jobba i par	Gemensam läsning, Närläsning • Berättande text, historisk roman • Häxprovet, kap. 5, s. 28-35
6	Konstnären	SV	Repetera Konstnären	Rita en bild av personen som beskrivs eller skriv en lista över den information som finns om personen • Jobba i par/enskit	Gemensam läsning • Närläsning • Berättande text, historisk roman • Häxprovet kap. 10, s. 46-50

PLANERING	STRATEGI	ÄMNE	THINK-ALoud	ÖVNING	LÄSNING/TEXT
7	Spågumman, Cowboyn	SV	Faktatext - Vad skiljer den från en berättande?	Ordkunskapskort i mindre grupp • Arbetsblad 6:7a • Sammanfatta i en tvåspaltsanteckning • Jobba i par/eventuellt i helklass	Högläsning - läraren, läsning i par/helklass • Faktatext • Boken om Historia 2 s. 146-149
7	Spågumman Reportern	HI	Repetera Reportern	Gissa texten i par/mindre grupp • Arbetsblad 6:7b • Formulera frågor • Gemensam diskussion	Högläsning - läraren • Faktatext • Boken om Historia 2 s. 118-119
8	Spågumman Cowboyn Detektiven QtA	HI	Tänkarna bakom Questioning the Author, QtA	Diskussion i mindre grupp • Sammanfatta i en tvåspaltsanteckning	Högläsning - läraren/Eventuellt gemensam läsning • Faktatext • Boken om Historia 2 s. 128-129
8	Konstnären Detektiven Reportern	HI	Repetera Konstnären och Detektiven	Diskussion i par/mindre grupp/helklass • Muntlig redovisning	Högläsning - läraren, Svansläsning • Faktatext • Boken om Historia 2 s. 144-145
8	Spågumman Cowboyn	HI		Brainstorming och diskussion i helklass • Sammanfatta gemensamt	Svansläsning eller parläsning • Faktatext • Teman i Svenska, Spöckerier s. 32-33
9	Spågumman Reportern Cowboyn Konstnären	SV	Gå igenom textgenren Novell och vad man ska tänka på när man läser högt • Strategin Cowboyn	Diskussion i par/helklass. Tänka högt om texten • Träna högläsning med inlevelse • Sammanfatta innehåll ev. rita en bild • Arbetsblad 6:9/10a	Gemensam läsning, Parläsning, Högläsning - elev • Novell • Stora boken med spökhistorier s. 7-12
9	Spågumman Reportern Cowboyn	SV		Diskussion i helklass • Sammanfatta innehåll • Arbetsblad 6:9/10b	Högläsning - läraren, Svansläsning/parläsning • Novell • Teman i Svenska: Spöckerier s. 54-59
10	Spågumman Reportern Detektiven Cowboyn	SV		Diskussion i par/mindre grupp • Sammanfatta innehåll • Arbetsblad 6:9/10c	Högläsning - läraren, Gemensam läsning • Novell • Rysare om natten s. 34-41
10	Spågumman Reportern Cowboyn	SV		Diskussion i helklass/par/mindre grupp. Sammanfatta innehåll • Jämföra alla texter i temat • Träna högläsning med inlevelse • Arbetsblad 6:9/10d	Gemensam läsning, Högläsning - elev • Novell • Stora boken med spökhistorier s. 158-169
11	Spågumman Cowboyn	SV BI		Diskussion i par kring rubrik och underrubriker • VENN-diagram • Diskussion i helklass • Arbetsblad 6:11	Gemensam läsning, Närläsning • Faktatext • Min fantastiska hjärna s. 38-39
11	Spågumman Cowboyn	SV BI		Diskussion i par kring rubrik och underrubriker • VENN-diagram • Arbetsblad 6:11 • Återberätta parvis • Diskussion i helklass	Gemensam läsning, Närläsning • Faktatext • Kroppens mysterier s. 40-43

www.enlasandeklass.se

www.enlasandeklass.se

PLANERING	STRATEGI	ÄMNE	THINK-ALoud	ÖVNING	LÄSNING/TEXT
11	Spågumman Cowboyn	SV BI	Faktatext - Hur är den uppbyggd? Vad kan man uppfatta innan man börjar läsa?	Återberätta med egna ord • Sammanfatta parvis i en tankekart • Diskussion i helklass	Gemensam läsning, Närläsning • Faktatext • Upptäck människan Kropp och Hälsa s. 50-52
12	Spågumman Inferenser	SV	Inferenser - text-till-mig	Textkopplingar • Diskussion i helklass	Parläsning • Artikel Kamratposten 3/2013
12	Spågumman Detektiven Reportern Cowboyn Inferenser	SV		Förklara ord • Ställa frågor till texten • Prata om text-till-mig-kopplingar • Sammanfatta parvis • Arbetsblad 6:12	Gemensam läsning, Tyst närläsning • Artikel • Kamratposten 13/2011
13	Spågumman Cowboyn	SV HI		Arbetsblad 6:13a • Sammanfatta parvis textens innehåll • Diskussion om innehåll	Parläsning • Digital text • http://www.nobelmuseum.se/sv/node/1467
13	Spågumman Cowboyn Reportern	SV HI		Arbetsblad 6:13b Sammanfatta parvis textens innehåll • Diskussion om innehåll	Parläsning • Digital text • http://www.nobelmuseum.se/sv/node/1477
14	Detektiven Cowboyn QtA	SV HI	Strategin Detektiven	Arbetsblad 6:14a, b, c, d • Hem/expertgrupper, Gissa ordet • Tvåspaltsanteckning • Redovisa om innehåll, texttyp, vem som skrivit och varför, eventuellt även några svåra ord	Högläsning i grupp, Närläsning i grupp • Digitala texter • http://www.nobelmuseum.se/sv/node/1480 • http://www.nobelmuseum.se/sv/node/1523 • http://www.nobelmuseum.se/sv/node/1561 • http://www.nobelmuseum.se/sv/node/1479
14		SV HI		Samtal om de olika texterna i hem/expertgrupper • Val av text för enskild läsning	Egen tyst läsning • Digitala texter - Samma texter som föregående planering
15	Detektiven Cowboyn Reportern	GE		Brainstorming kring olika begrepp • Muntlig sammanfattning parvis • Diskussion kring frågor	Gemensam läsning • Faktatext • Upptäck Världen Geografi s. 22-25
15	Spågumman Cowboyn	BI		Gissa texten parvis • Arbetsblad 6:15 • Sammanfatta muntligt i helklass • Diskussion om vilken strategi man använder	Gemensam läsning, Egen tyst läsning • Faktatext • Upptäck Världen Biologi s. 88-91
16	Spågumman Cowboyn	BI		Diskussion i par och helklass • Sammanfatta i helklass • Återberätta innehållet genom att förklara illustrationen	Högläsning i helklass • Faktatext • PULS Biologi - Naturen s. 142-143
16	Spågumman Cowboyn Reportern	BI	Hur man tar sig igenom en svår text genom att segmentera och stanna upp ofta • Återberätta	Gissa ordet • Arbetsblad 6:16a • Sammanfatta innehållet gemensamt	Gemensam närläsning • Faktatext • Spektrum Biologi s. 166-167
16	Cowboyn Detektiven	BI		Lucktext parvis och i mindre grupp • Arbetsblad 6:16b • Sammanfatta innehållet gemensamt	Parläsning, Gemensam närläsning • Faktatext • Spektrum Biologi s. 168-169

PLANERING	STRATEGI	ÄMNE	THINK-ALoud	ÖVNING	LÄSNING/TEXT
17	Spågumman Reportern Detektiven Cowboyen	BI		Gemensam diskussion • Sammanfatta i ett Orsak-verkan-diagram parvis • Arbetsblad 6:17	Gemensam läsning, Närläsning • Artikel • Kamrat-posten 5/2013
17	Spågumman Cowboyen	BI		Gemensam brainstorming • Sammanfatta parvis i ett VENN-diagram, jämförelse av texters innehåll	Närläsning i par • Faktatext • Upptäck Världen Biologi s. 72-73, Boken om Världen s. 150-151
18	Spågumman Reportern	SV	Novellens kännetecken	Samtal om rubriken • Stanna upp och ventilera frågor/ tankar • Diskussion om titeln och hur författaren tänkt med sin text	Högläsning – läraren, Gemensam läsning • Novell • Skatten 6 Lärobok i Svenska s. 46-47
18	Cowboyen Reportern Inferenser	SV	Inferenser	Sammanfatta parvis • Stanna upp och ventilera frågor/ tankar • Textkopplingar • Träna högläsning med inlevelse	Högläsning – läraren, elev, Gemensam läsning • Novell • Det handlar om kärlek s. 79-96
19	Spågumman Cowboyen Reportern	SV	Repetera Reportern	Stanna upp och ventilera frågor/ tankar • Sammanfatta informationen om huvudpersonerna på tavlan	Högläsning – läraren, Gemensam läsning, Närläsning • Novell • Varning! Kärlek! s. 22-35
19	Cowboyen	SV BI		Sant eller falskt • Arbetsblad 6:19 • Sammanfatta innehållet i en tankekarta återberätta faktatexten • Arbete parvis	Gemensam läsning, Närläsning • Digital text • http://kpwebben.se/skoj/Tavlingar/karlek-blir-till-i-hjarnan
20	Inferenser	SV	Diktens kännetecken	Träna på att läsa med inlevelse • Analysera och redovisa en dikt och leda en diskussion om dess innehåll och struktur samt författaren bakom • Arbetsblad 6:20	Gemensam högläsning, Egen tyst läsning Högläsning – elev • Dikter och en raptext om kärlek ur Kärlek och uppror, Maria, 13, 16 rader Ett varmeljus i din skalle, Man kan bli glad av ord
20	Inferenser	SV		Träna på att läsa med inlevelse • Analysera en dikt och samtala om den • Ev. läsa upp favoriter för klasskamraterna • Arbetsblad 6:20	Högläsning – läraren Egen tyst läsning, Högläsning-elev • Dikter ur Kärlek och uppror, Man kan bli glad av ord, Maria, 13
21	Detektiven Cowboyen Reportern	SV SH	Hur man härleder ord	Härleda ord och återberätta i grupp • Berätta med egna ord, muntlig och skriftligt • Arbetsblad 6:21a,b,c,d,e • Redovisa för klassen	Högläsning i grupp, Närläsning i grupp • Digital text • http://unicet.se/barnkonventionen
22	Samtliga strategier Inferenser	SV	Repetera Konstnären och Reportern	Textkopplingar • Diskussion i grupp och helklass • Citat/tanke • Arbetsblad 6:22	Högläsning – läraren, Gemensam läsning, Närläsning • Berättande text (med verkhöghetsanknytning) • Alex Dogboy s. 3-12, 13-23
23	Samtliga strategier Inferenser	SV	Gå igenom vad som kännetecknar en metafor	Diskutera och sammanfatta i par/helklass. På raden/mellan raderna • Citat/tanke • Arbetsblad 6:23	Högläsning – läraren, Gemensam läsning • Berättande text (med verkhöghetsanknytning) • Eldens hemlighet s. 16-17, 41-44, 45-55

www.enlasandeklass.se

www.enlasandeklass.se

PLANERING	STRATEGI	ÄMNE	THINK-ALoud	ÖVNING	LÄSNING/TEXT
24	Spågumman Detektiven Cowboyen Inferenser	SV SH		Ordkunskapskort • Arbetsblad 6:24a • Återberätta i grupp • Samtal om textkopplingar	Högläsning – läraren, Gemensam läsning • Faktatext • Demokratihandboken s. 36-37
24	Samtliga strategier Inferenser	SV SH		Sammanfatta och återberätta text i hem och expertgrupper • Arbetsblad 6:24b • Gemensam diskussion om textkopplingar	Högläsning/Närläsning i mindre grupp • Artikel • Kamratposten 17/2012 • Digital text • http://www.svt.se/nyheter/varlden/malala-yousafzi-tillbaka-i-skolan-igen
25	QtA Inferenser	SV SH		Sant eller falskt • Arbetsblad 6:25 • Arbete parvis/mindre grupp • Gemensam diskussion om demokrati och textkopplingar	Gemensam läsning • Faktatext • Demokratihandboken s. 38-39
25	QtA	SV	Tankarna bakom QtA	Diskussion parvis och i helklass. • Samtal om textkopplingar	Gemensam läsning • Berättande text • På rymmen med Pippi Långstrump s. 6, 12
26	Spågumman Reportern	SV	Repetera Reportern	Diskussion och arbete i mindre grupp/parvis/helklass • Sammanställa en lista över information om Sara	Högläsning – läraren, Gemensam läsning, Närläsning • Brev • "Dina brev lägger jag under madrassen" s. 9-11
26	Cowboyen	SV		Diskussion i mindre grupp/helklass. På/mellan/bortom raderna • Fylla på listan med information om Sara	Högläsning – läraren, Fingerläsning • Brev • "Dina brev lägger jag under madrassen" s. 12-14
27	QtA Reportern	SV	Repetera tankarna bakom QtA och Reportern	Gemensam diskussion i helklass	Högläsning – läraren, Gemensam läsning • Brev • "Dina brev lägger jag under madrassen" s. 16, 17-19
27	Reportern Detektiven	SV	Repetera Reportern	Gemensam diskussion i helklass. På/mellan/bortom raderna • Fylla på listan med information om Sara • Förklara ord med hjälp av texten	Gemensam läsning • Brev • "Dina brev lägger jag under madrassen" s. 20-21
28	Cowboyen Reportern Inferenser	SV	Inferenser – Vad får det sista brevet dig som lärare att tänka på?	Sammanfatta gemensamt eller i grupp vad Sara säger i sitt brev och en gemensam diskussion om vad brevväxlingen betytt för Sara	Gemensam läsning • Brev • "Dina brev lägger jag under madrassen" s. 195-198 och 199-201
29	QtA Reportern	SV	Repetera tankarna bakom QtA	Sammanfattning och diskussion i helklass kring underliggande budskap	Högläsning – läraren, Fingerläsning • Saga • Skatten 6 Lärobok i Svenska s. 164-165 Den fulla ankungen
29	Samtliga strategier QtA	SV		Arbete i mindre grupper • Repetition av strategierna • Genomgång och diskussion i helklass kring underliggande budskap • Arbetsblad 6:29	Gemensam högläsning i grupp • Saga • Prinsessan på ärten
30	Samtliga strategier	SV	Begreppet Tolkning	Diskussion om budskapet bakom texten och vad texten betyder för eleven • Samtal om tolkningar	Högläsning – läraren • Gemensam högläsning i grupp • Berättande text • Önska bort önska nytt s. 7-12 och 13-18
30	Samtliga strategier QtA	SV	Diktens kännetecken	Egna reflektioner och diskussion med andra om tolkningar och diktens konstruktion • Arbetsblad 6:30a, b, c	Högläsning – läraren Parläsning • Dikt • Samlade dikter 1954-1996 s. 380

PLANERING 1 – BOKFROSSA

SYFTE: att gå igenom alla strategier. Eleverna ska komma i kontakt med bra, roliga och spännande böcker som start på läsårets arbete med läsning.

Innan eleverna kommer är det bra att ta in böcker från biblioteket eller cirkulationsbiblioteket så att det finns många nya titlar i klassrummet när de börjar skolan. Gör även i ordning en läslogg, som de ska fylla i hemma eller i skolan under samma period. Boka in läsårets första biblioteksbesök.

Spågumman

INNAN LÄSNING: Gå igenom Spågumman med eleverna. Låt dem i mindre grupper titta på framsidor av fem olika böcker t.ex. *Flickan utan minne*, *Ingen ser dig*, *Ett hus utan speglar*, *Som om jag vore något mycket dyrbart*, *Vinter på berättargränd* och diskutera vad de tror att böckerna handlar om. Låt dem presentera för klassen vad de kommit fram till. Låt sedan eleverna välja en bok att ha som högläsning bok de närmaste veckorna.

UNDER LÄSNING: Högläs några kapitel i boken och se ifall de hade rätt! Tydliggör att Spågumman även är aktiv under läsningen och diskutera vad de tror ska hända sen i boken. Eventuellt kan man läsa ett kapitel ur alla fem böckerna och sedan välja högläsning bok.

Detektiven

INNAN LÄSNING: Gå igenom Detektiven med eleverna och ge exempel ur högläsning boken.

UNDER LÄSNING: Låt eleverna närläsa ett stycke/kapitel för att hitta ord som de med hjälp av texten kan förklara betydelsen av. Det viktiga är inte att orden är svåra utan att de kan visa hur Detektiven jobbar. Eleverna jobbar två och två.

EFTER LÄSNING: Gå tillsammans igenom på tavlan *vilka* ord de hittat och *hur* man med hjälp av texten kan förstå vad de betyder.

Diskutera sedan följande frågor i helklass:

- * Vad gör Spågumman? Vad gör Detektiven?
- * Varför behöver man dem när man läser?
- * Märker du att du använder dem när du läser? Förklara, ge exempel.

PLANERING 2 – BOKFROSSA

SYFTE: att gå igenom alla strategier. Eleverna ska komma i kontakt med bra, roliga och spännande böcker som start på läsårets arbete med läsning.

Fortsätt med den gemensamma högläsning boken. Läs lite varje dag eller när tillfälle ges (sammanlagt ca en och en halv timme).

Cowboyen

EFTER LÄSNING: Gå igenom Cowboyen högt med eleverna. Ställ frågan: Vad är det viktigaste som hänt så här långt? Låt dem sammanfatta. Eleverna jobbar i par och gör Arbetsblad 6:2. Gå igenom gemensamt på tavlan. Diskutera sedan följande frågor i helklass:

- * Vad gör Cowboyen?
- * Varför är det nödvändigt att sammanfatta det viktigaste i texten?
- * Märker du att du gör det samtidigt som du läser? Förklara. Ge exempel.

Reportern

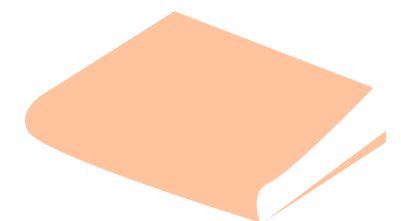
INNAN LÄSNING: Gå igenom Reportern och diskutera gemensamt de frågor som eleverna har. Skriv upp frågorna någonstans där de kan finnas kvar och vara synliga i klassrummet. Då kan man senare knyta an till dem under den fortsatta läsningen.

UNDER LÄSNING: Fortsatt högläsning av läraren. Stanna upp när ni hittar svar på elevernas frågor.

EFTER LÄSNING: Eleverna skriver ner ytterligare frågor och kompletterar den gemensamma listan.

Diskutera följande frågor i helklass:

- * Vad gör Reportern?
- * Varför är det nödvändigt att ställa frågor när man läser?
- * Märker du att du gör det samtidigt som du läser? Förklara, ge exempel.

PLANERING 3 - BOKFROSSA

SYFTE: att gå igenom alla strategier.

Fortsätt med den gemensamma högläsningens boken. Läs lite varje dag eller när tillfälle ges (sammanlagt ca två timmar).

Konstnären

EFTER LÄSNING: Gå igenom Konstnären. Låt eleverna jobba med ett stycke ur den gemensamma boken som innehåller en beskrivning av miljön eller någon av personerna i boken. Låt dem närläsa och skriva ner information och rita bilden de får av miljön eller personen. Arbeta i par. Arbetsblad 6:3a.

Diskutera sedan följande frågor i helklass:

- * Vad gör Konstnären?
- * Varför är Konstnären viktig?
- * Märker du att du får bilder i huvudet av det du läser? Förklara, ge exempel.

Inferenser

När boken är utläst:

EFTER LÄSNING: Gå igenom vad inferenser är (se s. 14, under avsnittet Reportern) genom att tänka högt och berätta vilka kopplingar du gjort, text-till-mig, text-till-text och text-till-världen. Skriv upp på tavlan och anteckna också elevernas kopplingar under diskussionen.

Gå vidare med en diskussion om vad eleverna tycker om boken. Låt dem diskutera i mindre grupper om ca tre–fem elever, se Arbetsblad 6:3b. Avsluta med att låta grupperna diskutera bokens tema och författaren bakom. De ska beskriva boken utan att berätta något om personerna. Detta gör att de måste börja tänka på tema och det underliggande budskapet i boken. Skriv en gemensam recension av boken. Diskutera även följande frågor i helklass:

- * Vad är inferenser?
- * Varför är inferenser viktigt när man läser?
- * Märker du att du börjar tänka på annat som du varit med om eller läst tidigare när du läser? Förklara, ge exempel.

PLANERING 4 - TRE SVENSKA BARNBOKSKLASSIKER

SYFTE: att väcka intresse för olika genrer och författare. Hjälpa eleverna att hitta för dem intressanta böcker.

Här introducerar vi ett par författare och olika genrer genom att läsa utdrag ur dessa. Låna gärna hem några ex. av böckerna så kan eleverna läsa vidare på egen hand eller i mindre läsgrupper.

Text 1

Vad kan man ha hypnos till?

INNAN LÄSNING: Berätta eller låt eleverna ta reda på fakta om författaren Ulf Stark. Texterna de ska läsa är två utdrag ur boken *Min vän shejken i Stureby*.

Tänk högt om hur man kan hantera en berättelse med många olika personer och namn genom att man skriver ner namnen och markerar deras förhållande till varandra.

UNDER LÄSNING: Svansläs till markeringen. Låt eleverna i par skriva ner alla namn som förekommer i stycket som ni läst. De ska också skriva i vilket förhållande de står till varandra. Gör sedan en gemensam anteckning på tavlan för att förtydliga ännu mer. Diskutera vad eleverna tror ska hända härnäst i berättelsen innan ni läser vidare (Spågumman). Svansläs resten av texten och stanna upp vid behov.

EFTER LÄSNING: Gemensam diskussion kring frågor som kommer upp (Reportern).

- * Vad använder man hypnos till på riktigt?
- * Varför vill Ulf hypnotisera Marianne?
- * Blev hon hypnotiserad på riktigt?
- * Hur upplever du Ulf?
- * Vilka egenskaper hade han?

Text 2

Min vän shejken i Stureby

INNAN LÄSNING: Gör Spågumman på titeln i helklass. Jobba i par och/eller helklass under passet.

UNDER LÄSNING: Svansläs till första markeringen. Stanna upp och hör med klassen ifall det är något som de undrar över. Diskutera sedan vidare vad som menas med raden: *Nu stod jag där som ett fån när fröken Larsson frågade om bjudningen var lyckad*. Syftet är att de ska kunna läsa mellan raderna och komma fram till vem fröken Larsson är och förstå den konstigt, pinsamma situation som uppstår för Ulfs mamma.

Påpeka, innan ni jobbar vidare, att det är Reportern som ni jobbat med. Stanna vid ordet *sändaramatör* och diskutera hur man med hjälp av Detektiven kan förklara ordet. Svansläs resten av texten och låt eleverna förklara ordet *dyschan* med hjälp av Detektiven. Stanna upp vid andra markeringen och fråga ifall någon känner igen sig. (Inferenser) Skriv upp titlarna som eleverna berättar om som lästips för klassen! Svansläs klart texten.

PLANERING 5 - TRE SVENSKA BARNBOKSKLASSIKER

SYFTE: att träna på att göra inferenser och att tillsammans förstå det som står mellan raderna. Att skapa sig en uppfattning av vad det handlar om.

Vi fortsätter med en annan svensk författare nämligen Annika Thor och hennes bok *Sanning eller Konsekvens*, om vänskap och mobbning. Finns intresse att läsa mer kan en läsgrupp bildas.

Text 3

Sanning eller Konsekvens s. 51 och 6-11

INNAN LÄSNING: Berätta eller låt eleverna ta reda på fakta om författaren Annika Thor. Repetera Spågumman och börja med att diskutera bokens titel.

UNDER LÄSNING: Högläs sidan 51. Diskutera först två och två och sen i helklass vad eleverna tror att boken handlar om. Det är viktigt att de försöker förklara varför de tycker som de gör genom att koppla tankarna till ledtrådar i texten. Använd följdfrågan: *Varför tror du det?* Högläs första kapitlet. Svansläsning eller högläsning av läraren.

EFTER LÄSNING: Låt eleverna, två och två, sammanfatta (Cowboyen) i en tankekarta vad de får reda på om huvudpersonen i första kapitlet. Gå igenom tillsammans vad de har kommit fram till.

Text 4

Sanning eller Konsekvens s. 19, 57, 89 och 106

INNAN LÄSNING: Slå ihop två par så det bildas grupper med ca fyra personer i varje. Utse en ordförande som ser till att alla får säga sitt. Tänk högt kring begreppet inferenser. Ta gärna exempel ur föregående planering.

Låt varje grupp få var sin sida ur boken att jobba med. Låt eleverna diskutera följande:

- * Vad står det i texten? Återberätta med egna ord.
- * Vad är det som sägs fast det inte står? Vad handlar det om? Tänk fritt!
- * Vad får texten dig att tänka på?

För att hjälpa minnet kan de skriva stödanteckningar. Låt grupperna sedan läsa sitt utdrag högt för klassen, leda en gemensam diskussion om innehållet och sedan redovisa gruppens egna tankar.

PLANERING 6 - TRE SVENSKA BARNBOKSKLASSIKER

SYFTE: att repetera detektiven och konstnären genom samtal om svåra ord och vilka bilder som de får av det lästa.

Maj Bylocks *Häxprovet* är en bra historisk roman för att jobba med läsförståelsestrategier. Korta, innehållsrika kapitel med många bra ord och begrepp. Här följer två exempel på hur man kan jobba med den.

Text 5

Häxprovet, kapitel 5 s. 28-35

INNAN LÄSNING: Berätta eller låt eleverna ta reda på fakta om författaren Maj Bylock. Gör Spågumman på framsidan av *Häxprovet*. Gå igenom tillsammans vad de kommit fram till. Läs baksidan och prata vidare om vad eleverna kan om häxprocessen.

UNDER LÄSNING: Svansläs kapitel 5 till första markeringen. Låt eleverna fundera på begreppen: *brått*, *myr* och *vigd jord*. Genom att använda strategin Detektiven ska de med hjälp av texten förklara vad orden betyder. Fortsätt svansläsningen till andra markeringen.

EFTER LÄSNING: Låt eleverna närläsa två och två. De ska läsa om texten tillsammans och försöka förstå vad som har hänt flickan. Vart har hon kommit? Vad kommer att hända sen? Diskutera i helklass vad de kommit fram till. Det är viktigt att de försöker koppla sina tankar och funderingar till ledtrådar i texten. Använd följdfrågan: *Hur vet du det?*

Läs det sista stycket i kapitlet och prata i helklass om vad som står där. Avsluta sedan med en diskussion i helklass kring vilka strategier de använde när de närläste. Meningen är att de ska komma fram till Spågumman och Reportern.

Text 6

Häxprovet, kapitel 10 s. 46-50

INNAN LÄSNING: Gå igenom/Repetera strategin Konstnären.

UNDER LÄSNING: Högläs genom svansläsning kapitel 10.

EFTER LÄSNING: Låt eleverna närläsa och rita en bild av personen som beskrivs i texten. Att rita bilder är svårt för en del. Välj att låta dem jobba i par eller var för sig beroende på hur villiga de är att rita. Diskutera sedan bilderna och vem den här personen kan tänkas vara. Eventuellt kan de skriva en lista över den information som de hittar i texten.

PLANERING 7 - LIVET PÅ 1600-TALET

SYFTE: att träna på att sammanfatta det viktigaste i en text och att träna på att urskilja det som är överordnat respektive underordnat i en text.

För att spinna vidare på Maj Bylocks historiska roman men träna på en annan typ av text eller textgenre kommer här några faktatexter om Sverige under den här tiden. Gör en gemensam stor tankekarta som kan finnas kvar och vara synlig i klassrummet och fyll på med nya begrepp efter varje genomgången text.

Text 1

Den stora jakten på häxor ur *Boken om Historia 2* s. 146-149

INNAN LÄSNING: Gör Arbetsblad 6:7a, Ordkunskapskort, i mindre grupp – för att förbereda läsningen. Låt även eleverna fundera på vad de tror att texten kommer att handla om innan de får den i sin hand genom att diskutera textens rubrik (Spågumman). Fråga eleverna om vad som är skillnaden mellan en faktatext och en berättande text.

UNDER LÄSNING: Högläs första stycket och sammanfatta (Cowboyen) med hjälp av en Tvåspaltsanteckning på tavlan. Fortsätt sedan att läsa i par eller helklass. Om eleverna jobbar i par kan de skriva en Tvåspaltsanteckning på ett eget papper för att sedan tillsammans i helklass sammanfatta på tavlan. Texten innehåller två delar, dels allmänna fakta och en berättelse om en flicka som blev dömd på riktigt. Låt halva klassen läsa ena delen av texten och den andra läsa om flickan Elin.

EFTER LÄSNING: Sammanfatta på tavlan och lägg till information på den stora gemensamma tankekartan.

Text 2

Karolinska tiden ur *Boken om Historia 2* s. 118-119

INNAN LÄSNING: Gör Arbetsblad 6:7b, Gissa texten, i par eller i mindre grupp. Repetera Reporterern och informera klassen, innan läsningen börjar, att du tänker stanna upp efter varje stycke för att låta dem komma på EN fråga. Om man begränsar till endast en fråga så kan det få eleverna att försöka komma på en riktigt bra och kanske få fler att delta.

UNDER LÄSNING: Högläs och stanna upp efter varje stycke, anteckna frågan på tavlan och diskutera i helklass.

EFTER LÄSNING: Återkoppla till arbetsbladet och låt eleverna redovisa vilka tankar de hade innan läsningen. Fyll sedan på den stora gemensamma tankekartan med nya begrepp och ny information.

PLANERING 8 - LIVET PÅ 1600-TALET

SYFTE: att träna på att sammanfatta det viktigaste i en text och att träna på att urskilja det som är överordnat respektive underordnat i en text.

Fortsatt arbete med faktatexter om Sverige under 1600-talet.

Text 3

Att vara barn på 1600-talet ur *Boken om Historia 2* s. 128-129

INNAN LÄSNING: Dela in klassen i mindre grupper om tre-fem personer. Varje grupp får ett talesätt från texten som de ska diskutera betydelsen av. Talesätten är följande: *Det ska böjas i tid det som krokigt ska bli, Den man älskar agar man, Aga och ris, gör barnet vis.* Låt dem redovisa sina tankar och ställ sedan frågorna: *Vad tror ni att texten handlar om? Hur tror ni att det var att vara barn på 1600-talet?* Låt dem komma med förslag och skriv ner dessa på tavlan för att kunna återkomma till dem och se ifall de hade rätt (Spågumman).

UNDER LÄSNING: Högläs och sammanfatta varje stycke i en gemensam tvåspaltsanteckning på tavlan (Cowboyen). Viktiga ord att stanna upp och förklara är: *protestantisk, Luther, magisk sjukdomsbot.*

EFTER LÄSNING: Fyll på den gemensamma tankekartan med nya begrepp och ny information. Tänk högt kring QtA. Diskutera varför de tror att författaren har valt att låta en påhittad person prata om sig själv genom en pratbubbla som avslutning på texten.

Text 4

Vuxna trodde på älvor och troll ur *Boken om Historia 2* s. 144-145

INNAN LÄSNING: Gå igenom/Repetera Konstnären.

UNDER LÄSNING: Högläs första stycket och låt eleverna diskutera i par vilka bilder som det får av det lästa. Det kan vara svårt så låt dem sen slå sig ihop med ett annat par för att höra vad de har att säga. Redovisa muntligt. Högläs resten av texten genom Svansläsning. Repetera Detektiven och låt klassen fundera på orden och begreppen *bergtagen, krämpor, besvärjelser, ritualer, ont skulle med ont bedrivs.* Redovisa muntligt hur de kom fram till ordens och talesättets betydelse.

EFTER LÄSNING: Fyll på tankekartan med nya begrepp och ny information. Avsluta med frågor som: *Varför trodde man på troll och älvor? Varför trodde man att de älskade smycken och att de kom in på natten och stal?* Ta upp elevernas frågor. (Reporterern)

Text 5

Skrock ur *Teman i svenska, Spökerier* s. 32-33

INNAN LÄSNING: Skriv ordet *skrock* på tavlan och fråga om någon vet vad det betyder. Skriv ner vad de tar upp och återanknyt till förra texten genom att diskutera ifall vi fortfarande tror på övernaturlighet? *Är vi skrockfulla?*

UNDER LÄSNING: Högläs texten genom svansläsning eller parläsning.

EFTER LÄSNING: Fyll på tankekartan med information hämtad från texten.

PLANERING 9 – RYSARE!

SYFTE: att träna på att läsa med inlevelse, att jämföra innehållet i texterna och att repetera Spågumman, Reportern och Cowboyen. Påpeka att man använder Spågumman även under läsningen inte bara innan.

Läskiga texter är något som elever på mellanstadiet ofta letar efter. Här följer ett axplock av bra noveller som förhoppningsvis får dem att rysa lite!

Text 1

Dödens hus ur *Stora boken med spökhistorier* s. 7–12

INNAN LÄSNING: Gör Spågumman på titeln. Repetera vad som är viktigt vid högläsning med inlevelse. Gå igenom textgenren novell.

UNDER LÄSNING: Svansläs till första markeringen. Stanna upp och diskutera frågor som kommer upp (Reportern) och vad de tror kommer att hända sen (Spågumman) och varför de tror det. *Vad i texten säger att just det ska hända?* Fortsätt svansläsningen till andra markeringen. Stanna upp och diskutera igen gärna i par först och sen i helklass. Läs klart texten och diskutera slutet.

EFTER LÄSNING: Låt eleverna träna högläsning med inlevelse på texten, två och två eller i mindre grupp. Om det finns någon frivillig kan den läsa upp något favoritstycke ur texten. Repetera tankarna bakom Cowboyen och diskutera också vad som gör texten till en rysare. Sammanfatta innehållet genom att göra Arbetsblad 6:9/10a. Rita ev. en bild av huset.

Text 2

Armbandet ur *Teman i svenska Spökerier* s. 54–59

INNAN LÄSNING: Presentera nästa text genom att läsa inledningen och låt klassen tänka fritt kring vad de tror kommer att hända (Spågumman).

UNDER LÄSNING: Låt eleverna läsa två och två eller svansläsning i helklass.

EFTER LÄSNING: Gemensam diskussion om vad de tror kommer att hända.

- * Kommer hon prova armbandet igen?
- * Skulle du göra det? Varför? Varför inte?
- * Vad gör denna text till en rysare?

Fortsätt jobba med Arbetsblad 6:9/10b.

PLANERING 10 – RYSARE!

SYFTE: att träna på att läsa med inlevelse, att jämföra innehållet i texterna genom att sammanfatta och att repetera Spågumman, Reportern och Cowboyen.

Text 3

Den oemotståndliga ur *Rysare om natten* s. 34–41

UNDER LÄSNING: Läs första stycket. Låt eleverna prata två och två eller i mindre grupp om vad de tror att berättelsen kommer att handla om. Spågumman.

Högläs genom svansläsning till markeringen.

Stanna upp och låt eleverna diskutera vad de tror ska hända och frågor som de har (Reportern) innan ni läser klart texten.

EFTER LÄSNING: Titta närmare på berättelsens titel ”Den oemotståndliga”. Härled ordet: *oemotståndlig* först (Detektiven). Diskutera sen: Är det en passande titel? Varför? Varför inte? Fortsätt jobba med Arbetsblad 6:9/10c.

Text 4

Kärringen på hörnan ur *Stora boken med spökhistorier* s. 158–168

INNAN LÄSNING: Gör Spågumman och låt eleverna diskutera i par eller i mindre grupp vad texten kommer att handla om genom att läsa titeln och första meningen: – *Idag ringer vi kärringen på hörnan!*

UNDER LÄSNING: Högläs genom svansläsning och stanna upp vid behov. Låt eleverna t.ex. diskutera vad Hassangänget, som omnämns i början av texten, kan vara. Kanske någon vet!

EFTER LÄSNING: Gemensam diskussion (Reportern):

- * Blev det som de trodde?
- * Är det rätt eller fel det barnen gör?
- * Varför, varför inte?

DISKUTERA OCKSÅ vad som gör texten till en rysare. Sammanfatta innehållet genom att göra klart Arbetsblad 6:9/10d.

Utgå ifrån arbetsbladet och jämför sen alla fyra texterna med varandra. Låt eleverna jobba i mindre grupper om tre–fyra i varje.

Vad har texterna gemensamt? Vad är det som skiljer dem åt? Vilken text/stycke tyckte de bäst om? Markera med färg eller stryk under det som är gemensamt i texterna. Det är viktigt att eleverna motiverar sina svar.

Avsluta med att låta grupperna välja sin favorit av alla fyra berättelser. Träna högläsning med inlevelse på denna text för att sedan läsa den för någon hemma eller på skolan.

PLANERING 11 – TEMA HÄLSA

SYFTE: att ge eleverna mer information och ett underlag för diskussion när det gäller kost och motion. "Alla säger att det är viktigt att röra på sig. Nästan ingen säger varför."

Repetition av Spågumman, Reportern, Detektiven och Cowboyen samt att göra inferenser. Olika texttyper och att jämföra texter.

Text 1

Sömnen ur *Din fantastiska hjärna* s. 38–39

INNAN LÄSNING: Låt eleverna få överblick över texten genom att de under ett par minuter studerar textens titel, rubriker och underrubriker (Spågumman). Skriv rubriken och underrubrikerna på tavlan. Gå igenom tillsammans vad de kommit fram till och anteckna på tavlan. Ställ sedan frågan: *Vad tror du att du kan få reda på genom att läsa texten?* Låt dem diskutera parvis. Anteckna det eleverna kommer fram till.

UNDER LÄSNING: Svansläs texten. Gör Arbetsblad 6:11 parvis.

EFTER LÄSNING: Låt eleverna turas om att återberätta textens innehåll parvis genom att utgå ifrån arbetsbladet. Avsluta med att i helklass diskutera följande frågor:

- * På vilket sätt hjälpte Spågumman dig att förstå texten? Förklara med exempel.
- * Hur hade det blivit ifall du inte stannat upp och förberett dig inför läsningen?

Text 2

Sover kroppen när du sover? ur *Kroppens mysterier* s. 40–43

INNAN LÄSNING: Använd samma planering som för text 1 fast med följande fråga: *Tror du att du får reda på något annat om sömn när du läser denna text?* Ge exempel.

UNDER LÄSNING: Använd samma planering som för text 1.

EFTER LÄSNING: Låt eleverna jämföra texternas innehåll genom att fylla i VENN-diagrammet i Arbetsblad 6:11. Avsluta med en diskussion om texternas olika innehåll och kvalitet.

- * Vilken text hade mest information?
- * Vilken text var enklast att ta till sig? Varför tycker du så?
- * Vilken layout tyckte du mest om? Varför tycker du så?

Text 3

I maten finns viktiga näringsämnen ur Upptäck människan Kropp och hälsa s. 50–52

INNAN LÄSNING: Låt eleverna titta på texten och svara på frågorna:

- * Vilken texttyp är det? Varför tror du det? Ge exempel.
- * Vad tror du att du kan få reda på genom att läsa texten?

UNDER LÄSNING: Högläs genom svansläsning eller handuppräknings. Stanna upp efter varje stycke och låt eleverna återberätta med egna ord. Cowboyen.

EFTER LÄSNING: Närläs sedan texten igen parvis och sammanfatta i en tankekarta. Återberätta muntligt i helklass med hjälp av tankekartan. Diskutera i helklass följande frågor:

- * På vilket sätt hjälpte Cowboyen dig att förstå texten? Förklara med exempel.
- * Hur hade det blivit ifall du inte närläst och sammanfattat texten?

www.enlasandeklass.se

PLANERING 12 – TEMA HÄLSA

SYFTE: att ge eleverna mer information och ett underlag för diskussion när det gäller kost och motion.

Repetition av Spågumman, Reportern, Detektiven och Cowboyen samt att göra inferenser. Olika texttyper och att jämföra texter.

Text 4

Datorn tar all min tid ur *Kamratposten*

INNAN LÄSNING: Låt eleverna titta på texten och svara på frågorna:

- * Vilken text typ är det? Varför tror jag det? Ge exempel.
- * Vilka frågor kan texten besvara? Vad vet jag om författaren?
- * Kan jag koppla texten till egna upplevelser och erfarenheter? Vilka?
- * Nu vet jag följande om texten...

Anteckna elevernas slutsatser på tavlan. Gå igenom begreppet inferenser.

UNDER LÄSNING: Låt eleverna läsa texten parvis och markera varje gång de hittar något som de känner igen sig i, text-till-mig-koppling. Gå igenom i helklass.

EFTER LÄSNING: Diskutera i helklass.

- * Vad är inferenser eller textkopplingar?
- * Varför är det viktigt att göra inferenser?
- * På vilket sätt hjälpte textkopplingarna dig att förstå texten? Förklara med exempel.
- * Hur hade det blivit ifall du inte gjort några eller få kopplingar?

Text 5

De vetenskapliga bevisen är flera... så motionera mera! ur *Kamratposten*

INNAN LÄSNING: Skriv rubriken och underrubriken på tavlan. Låt eleverna tänka högt kring följande fråga: *Vad kommer du att få reda på om du läser texten?* (Spågumman) Anteckna på tavlan.

UNDER LÄSNING: Svansläsning i helklass. Stanna vid ord som; *varierat, regelbundet, pulsen, belastar, skörare, puberteten, benmassa, rekommenderar, intensiva*. Låt eleverna förklara orden med egna ord och med hjälp av texten (Detektiven). Alternativt: Skriv ner orden på lappar och låt eleverna dra var sitt ord som de ska förklara med hjälp av texten efter högläsningen. Läs texten igen genom tyst närläsning. Låt eleverna markera där de undrar något (Reportern). Gå igenom tillsammans.

EFTER LÄSNING: Inferenser. Diskutera först följande frågor:

- * Vad får texten dig att tänka på?
- * Känner du igen det här från något annat du upplevt eller läst?

Sammanfatta sedan texten genom att göra Arbetsblad 6:12 (Cowboyen). Eleverna jobbar i par. Återkoppla gemensamt genom att fylla på med information från texten på tavlan. Diskutera i helklass:

- * Vilka strategier har jag använt när jag läste texten? Ge exempel.

www.enlasandeklass.se

PLANERING 13 – ALFRED NOBEL

SYFTE: att läsa lite mer utmanande texter språkligt och innehållsmässigt. Här tränar vi bl.a. Cowboyen genom att sammanfatta två olika texter om Nobel och hans liv samt också Reportern genom att lyfta fram elevernas egna frågor.

Text 1

Alfred Nobel – en mångsidig man <http://www.nobelmuseum.se/sv/node/1467>

INNAN LÄSNING: Låt eleverna jobba två och två och diskutera titeln. Skriv på tavlan vad de tror att texten kommer att handla om (Spågumman).

UNDER LÄSNING: Eleverna högläser texten för varandra och sammanfattar genom en tankekarta (Cowboyen).

EFTER LÄSNING: Gå igenom tillsammans vad de lärt sig genom att utgå ifrån deras anteckningar.

Text 2

Testamentet – Nobels sista vilja <http://www.nobelmuseum.se/sv/node/1477>

INNAN LÄSNING: Låt eleverna jobba två och två och diskutera titeln. Skriv på tavlan vad de tror att texten kommer att handla om (Spågumman). Gör sedan arbetsblad 6:13, Gissa ordet, för att förbereda läsningen.

UNDER LÄSNING: Eleverna högläser texten för varandra och sammanfattar genom en tankekarta (Cowboyen).

EFTER LÄSNING: Eleverna går igenom arbetsbladet igen och fyller på eller korrigerar det de skrivit innan. Gå igenom tillsammans vad de lärt sig genom att utgå ifrån deras anteckningar. Diskutera följande frågor:

- * Hur blev Nobel så rik?
- * Varför fick inte Nobels släktingar ärva hans pengar?
- * Hur kan Nobels pengar fortfarande räcka till efter 100 år?
- * Varför delas fredspriset ut i Norge?

Lyft också fram elevernas egna frågor (Reportern). Det är viktigt att anknyta till texten då svaren diskuteras så att det blir tydligt på vilket sätt man hittar svaren, på raden, mellan raderna eller bortom raderna. Eventuellt kan man jämföra texternas innehåll i ett VENN-diagram. Arbetsblad 6:13.

PLANERING 14 – ALFRED NOBEL

SYFTE: att ta sig igenom en ny text tillsammans med en grupp klasskamrater, få tid att diskutera ord och innehåll samt att redovisa för andra vad man tagit del av. Allt med lärarens stöd.

Nu kan alla lite om Nobel och hans liv. Då passar det att ta sig an lite fakta om priset, personer som fått priset och deras upptäckter samt ceremonin.

Texter

Ceremonierna – prisutdelning och Nobelbanketten <http://www.nobelmuseum.se/sv/node/1480>

Nobelssystemet – att utse nobelpristagare <http://www.nobelmuseum.se/sv/node/1479>

Wilhelm Konrad Röntgen – fysik 1901 <http://www.nobelmuseum.se/sv/node/1561>

Wangari Maathai – fred 2004 <http://www.nobelmuseum.se/sv/node/1523>

INNAN LÄSNING: Dela in klassen i fyra hemgrupper. Varje grupp läser och bearbetar var sin text. De redovisar för klasskamraterna i expertgruppen. För att eleverna ska få förståelse finns arbetsblad 6:14a, b, c, d, kopplat till varje text. Repetera Detektiven utförligt. Dela ut arbetsbladen till respektive grupp. Utse även en ordförande i varje grupp som ska se till att alla får komma till tals.

UNDER LÄSNING: Grupperna högläser sin text för varandra och sammanfattar genom en tvåspaltsanteckning eller så kan de stryka under det viktigaste i texten.

EFTER LÄSNING: Grupperna går igenom arbetsbladet igen och fyller på eller korrigerar det de skrivit innan. Inför redovisningen i expertgruppen kan man låta grupperna göra en tankekarta över innehållet men det går även bra att använda tvåspaltsanteckningen som stöd när de berättar. Genomför sedan redovisningen i expertgrupperna. Utöver innehållet i texterna ska de berätta vilken sorts text det är och vem som kan ha skrivit den och i vilket syfte (QtA). Skriv följande frågor på tavlan:

- * Vilken sorts text är det?
- * Vem kan ha skrivit den?
- * Varför skrev man texten?

Låt också eleverna redovisa några svåra ord från arbetsbladet. Det är viktigt att de kan förklara hur de kom fram till betydelsen med hjälp av texten.

Avsluta med att i hemgruppen diskutera vilka olika texter de fått höra om och låt dem välja en av texterna som de vill läsa tyst på egen hand.

Jobba vidare: Ta reda på lite aktuella fakta om senaste årets Nobelpristagare!

PLANERING 15 – TVÅ MILJÖPROBLEM

SYFTE: att träna på att förstå faktatexter och att sammanfatta innehållet.

En av texterna är svårare och ställer högre krav på läsaren. Idén är att eleverna ska kunna ta sig igenom den med stöd av varandra och strategierna. De får också se hur texter på högstadienivå kan se ut. Gör en gemensam stor tankekarta och fyll på med nya begrepp efter varje genomgången text.

Text 1

Jordens klimatzoner ur *Upptäck Världen Geografi* s. 22–25

INNAN LÄSNING: Brainstorming. Låt eleverna diskutera i par, begreppen *polar-*, *tempererad*, *subtropisk*, *tropisk*. Skriv dem på tavlan. Anteckna sedan på tavlan vad eleverna kommit fram till. Låt dem sedan diskutera begreppen. Tanken är att de kommer fram till begreppet klimat.

UNDER LÄSNING: Högläs texten gemensamt. Stanna upp och diskutera svåra ord med hjälp av Detektiven.

EFTER LÄSNING: Sammanfatta innehållet muntligt i par med hjälp av Cowboyen och sedan gemensamt. Anteckna på tavlan. Diskutera frågor som kommer upp (Reportern). Fyll på den stora gemensamma tankekartan.

Text 2

Hur mår jordklotet? ur *Upptäck Världen Biologi* s. 88–91

INNAN LÄSNING: Gör Gissa texten, Arbetsblad 6:15, parvis. Arbetsbladet är uppdelat i två delar. Låt dem först göra del ett och sen del två med en gemensam diskussion mellan och efter.

UNDER LÄSNING: Högläs texten gemensamt. Låt eleverna läsa texten en gång till tyst för sig själva.

EFTER LÄSNING: Eleverna återkopplar till arbetsbladet igen och diskuterar vad de skrivit. Sammanfatta sedan innehållet gemensamt med hjälp av Cowboyen. Anteckna på tavlan. Fyll på tankekartan.

Diskutera följande fråga:

- ★ Vilken strategi använder man i övningen Gissa texten? Ge exempel.

PLANERING 16 – TVÅ MILJÖPROBLEM

SYFTE: att träna på att förstå faktatexter och att sammanfatta innehållet, även på lite högre nivå.

Text 3

Allting börjar med solen ur *PULS Biologi – Naturen* s. 142–143

INNAN LÄSNING: Låt eleverna gissa texten (Spågumman) utifrån ett citat. Skriv på tavlan ”Sätt en plåtburk upp och ned över en maskros eller någon annan växt på gräsmattan. Vänta några dagar eller en vecka.” Eleverna diskuterar i par. De ska försöka lista ut vad texten kommer att handla om. Gå igenom tillsammans och anteckna på tavlan.

UNDER LÄSNING: Högläs texten gemensamt och stanna upp efter varje stycke. Sammanfatta det viktigaste med hjälp av Cowboyen. Anteckna på tavlan. Låt eleverna återberätta innehållet i texten genom att förklara bilden som finns på sidan.

EFTER LÄSNING: Fyll på tankekartan med ny information.

Text 4

Växthuseffekten värmer jorden ur *Spektrum Biologi* s. 166–167

INNAN LÄSNING: Berätta att eleverna ska få fördjupa sig och läsa en svårare text. Gör Arbetsblad 6:16a, Gissa ordet. Repetera begreppen från texterna ni läst och som finns på tankekartan. Titta på rubriken *Växthuseffekten värmer jorden* och låt eleverna prata om vad de redan vet (Spågumman).

UNDER LÄSNING: Ta ett stycke i taget ur texten och närläs. Stanna upp och sammanfatta gemensamt på tavlan. Diskutera frågor.

EFTER LÄSNING: Fyll på tankekartan med ny information.

Text 5

Växthuseffekten värmer jorden ur *Spektrum Biologi* s. 168–169

UNDER LÄSNING: Gör lucktexten, Arbetsblad 6:16b. Låt eleverna läsa texten två och två och försöka lista ut vad det ska stå i luckorna. Utvidga gruppen så två par går igenom vad de kommit fram till.

Ge dem listan med de utplockade orden. Låt dem diskutera gruppvis vilket ord som ska stå i vilken lucka och vilka ord som de hade rätt respektive fel.

Högläs sedan den korrekta texten gemensamt. Ta ett stycke i taget ur texten och närläs. Stanna upp och sammanfatta på tavlan.

EFTER LÄSNING: Diskutera eventuella frågor. Fyll på tankekartan med ny information.

PLANERING 17 – TVÅ MILJÖPROBLEM

SYFTE: att träna på att förstå faktatexter, att sammanfatta innehållet och att jämföra innehållet i olika texter.

Text 6

Farlig luft i Peking ur Kamratposten

INNAN LÄSNING: Titta på den stora tankekartan och repetera vad fossila bränslen är och vad man använder dem till. Dela ut texten och förutspå gemensamt enligt Spågumman vad texten kommer att handla om genom att titta på texten och textens rubriker.

UNDER LÄSNING: Svansläs texten och stanna upp vid behov så att eleverna kan ventilera sina frågor (Reportern) eller förklara svåra ord (Detektiven).

EFTER LÄSNING: Sammanfatta enligt Cowboyen i ett diagram som visar orsak-verkan genom att göra Arbetsblad 6:17 parvis.

Text 7

Hotet mot regnskogarna ur Boken om Världen s. 150–151

Världens regnskogar krymper ur Upptäck Världen Biologi s. 72–73

INNAN LÄSNING: Gemensam brainstorming på tavlan kring nyckelorden *naturtyp, avverkning, hållbart virke, arter* och texternas rubriker. Diskutera med hjälp av Spågumman följande fråga: *Vad kommer texterna att berätta?* Dela klassen i två grupper.

UNDER LÄSNING: Ena gruppen närläser den ena texten två och två och stryker under det viktigaste (Cowboyen). Den andra gruppen läser den andra och gör likadant. Sen sätter sig eleverna med någon som inte läst samma text och fyller i ett VENN-diagram. Börja fylla i ett VENN-diagram gemensamt på tavlan först så att eleverna sen kan fortsätta på egen hand i paren.

EFTER LÄSNING: Avsluta med en gemensam diskussion och sammanfattning på tavlan kring vad texterna tog upp och hur informationen presenterades.

- * Vilken text var lättast att förstå? Varför?
- * Vilken text gav mest information?
- * Var det samma text som var lättast att förstå och gav mest information?

En variant på den här övningen är att alla först läser den ena texten och sen den andra.

PLANERING 18 – KÄRLEK

SYFTE: att träna på att läsa mellan raderna och att öva på att läsa med inlevelse i ett ämne som ligger eleverna varmt om hjärtat! Eleverna får jobba med skönlitterära texter, dikter, en raptext och en faktatext.

Text 1

Den första kärleken ur Skatten 6 Lärobok i Svenska

INNAN LÄSNING: Gå igenom vad som kännetecknar en novell. Repetera strategierna Spågumman och Reportern.

Diskutera rubriken, två och två. Gemensam diskussion om vad de kommit fram till.

UNDER LÄSNING: Högläs texten till första markeringen. Stanna upp och låt eleverna berätta vad de tänker. Finns det frågor som de vill ha svar på? *Vad kommer hända sen i berättelsen?* Högläs resten av texten genom svansläsning.

EFTER LÄSNING: Gemensam diskussion.

- * Fick de svar på sina frågor? Blev det som de hade tänkt?
- * Har texten en passande titel? Varför tycker du så?
- * Vad kan författaren ha tänkt när han valde den titeln? (QtA)

Text 2

Ska vi kyssas? ur Det handlar om kärlek s. 79–96

INNAN LÄSNING: Berätta att de ska läsa ännu en text på temat Kärlek och jobba med Reportern och att göra inferenser.

UNDER LÄSNING: Högläs till första markeringen. Låt dem diskutera två och två vad de får veta (Cowboyen). Gå igenom gemensamt innan ni läser vidare.

Svansläs resten av texten och uppmana eleverna att räcka upp handen när de undrar något kring texten. Stanna upp för att diskutera deras frågor. (Reportern)

EFTER LÄSNING: Jobba med inferenser genom att i mindre grupper diskutera vad texten får dem att tänka på. Skriv följande rubriker på tavlan: *text-till-mig, text-till-världen* och *text-till-text*. Sammanfatta vad eleverna kommit fram till i helklass.

Repetera vad man ska tänka på när man läser högt. Låt eleverna välja en av texterna och träna högläsning med inlevelse på denna text för att sedan läsa den för någon hemma eller på skolan.

KÄLLFÖRTECKNING

ÅK 1-3

Här anges texter som ingår i boken En läsande klass och finns på hemsidan www.enlasandeklass.se

A

Abborre, A Nasiell, 2013

Abborre, ur *Känn igen 25 fiskar*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2011

Akta magen, ur *Tjosanhejsan*, M Haellquist, K Bartley, Barnkonventionen 1999

Alla våra sinnen, ur *Boken om NO*, H Persson Liber, 2013

Alfabetsleken, ur *Skrivmix*, P Sahlin, Natur & Kultur 2008

Allt fler gifter i maten, ur *8 sidor* 2013

Amina ber i moskén, ur *Puls, SO-boken*, M Willebrand, Natur & Kultur 2011

Arkeologer lägger pussel, ur *Boken om SO*, A Hedin, E Ivarsson, Liber 2013

Aron går till synagogan, ur *Puls, SO-boken*, M Willebrand, Natur & Kultur 2011

Asp, ur *Känn igen 25 träd och buskar*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2011

Asp, ur *Första trädboken*, L Klinting, Rabén & Sjögren 1993

Astas dagbok, ur *Diamantjakten*, M Wänblad, Natur & Kultur 2013

B

Badhuskrisen, A C Håkans, Bonnier Carlsen 2010

Bankrånet, A Jansson, Rabén & Sjögren, 2010

Barnkonventionen ur *Aha Läsförståelse*, Liber 2011

Barnen i Bullerbyn, A Lindgren, Rabén & Sjögren 2012

Beatrice lever för farten, KP-webben, <http://kpwebben.se/Lasa/Allt-annat/Beatrice-lever-for-farten> 2011

Berättelserna om Jesus, *Boken om SO*, A Hedin, E Ivarsson, Liber 2013

Bin, ur *Puls, NO-boken*, L Enwald, B Johansson, G Skiöld, Natur & Kultur 2011

Björk, ur *Känn igen 25 träd och buskar*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2011

Björk, ur *Första trädboken*, L Klinting, Rabén & Sjögren 1999

Björso skola protesterar, KP-webben, <http://kpwebben.se/Skoj/Vinnare/Bjorsjo-skola-protesterar>, 2011

Bli sams, H Bross, Bonnier Carlsen 2011

Blinka lilla stjärna, ur *Nu ska vi sjunga*, A Tegnér, Liber 2008

Blodet och andningen, ur *Boken om NO*, H Persson, Liber 2013

Blommor till Buddha, ur *Puls, SO-boken*, M Willebrand, Natur & Kultur 2012

Blåsippan ute i backarna står, ur *Nu ska vi sjunga*, A Tegnér, Liber 2008

Bofink, ur *Första fågelboken*, L Klinting, Rabén & Sjögren 1994

www.enlasandeklass.se

www.enlasandeklass.se

PLANERING 20 - KÄRLEK

SYFTE: Temat om kärlek avslutas med dikter och en raptext. Här jobbar eleverna med inferenser och tränar på att läsa med inlevelse samt på att leda en diskussion om text.

Text 5

Några dikter och en raptext om kärlek ur Kärlek och uppror, Man kan bli glad av ord, Ett värmeljus i din skalle, Maria, 13, 16 rader

INNAN LÄSNING: Prata om dikter och vad som definierar dessa texter. Läs en av dina favoritdikter högt (helst på samma tema). Berätta att de ska få läsa dikter och träna på att läsa dem högt för varandra.

UNDER LÄSNING: Läs dikterna högt tillsammans. Stanna upp mellan varje och diskutera vad som sägs, två och två eller i helklass direkt.

Låt eleverna läsa dikterna igen tyst för sig själva för att sedan välja ut en favorit. De tränar sedan två och två på att läsa dikten på olika sätt och kommer tillsammans fram till vad som låter bäst.

EFTER LÄSNING: Gör Arbetsblad 6:20, Hitta diktknep, dikt 1, i par. Om det sedan finns några elever som vill, låt dem framföra sin version för klassen och leda en diskussion om dikten. Alternativt kan läraren läsa upp dikterna och eleverna redovisar sina slutsatser. Låt dem använda följande frågor när de pratar med klassen och sen berättar vad de kom fram till:

- * Vad tyckte du om dikten?
- * Vad tänkte du på när du läste den?
- * Fick du några bilder när du läste den?
- * Vad kan dikten handla om?
- * Varför har författaren skrivit den?
- * Hur är den skriven? Vilka ”diktknep” har författaren använt?

Text 6

Blandade dikter för unga ur Kärlek och uppror, Man kan bli glad av ord, Maria, 13

Fortsätt läsa några dikter på andra teman och med annat innehåll. Fokus ligger på att hitta något man gillar, att förstå vad som kan menas och att träna på att läsa med inlevelse.

INNAN LÄSNING: Repetera vad som menas med att läsa med inlevelse och högläs ännu en favoritdikt.

UNDER LÄSNING: Låt eleverna läsa dikterna först tyst för sig själva och välja ut en favorit. De tränar sedan två och två på att läsa dikterna på olika sätt och komma fram till vad som låter bäst.

EFTER LÄSNING: Återgå till Arbetsblad 6:20, dikt 2 och gör klart det. Låt modiga elever framföra sin version framför klassen och leda en diskussion om dikten. De kan använda samma frågor som ovan när de pratar med klassen, alternativt kan läraren läsa upp dikterna och eleverna redovisar sina slutsatser.

PLANERING 21 – ALLAS LIKA VÄRDE

SYFTE: att träna på strategierna, härleda ord och att återberätta text.

Elever i åk 6 har ofta en stark känsla för vad som är rätt och fel. De utvecklas också fysiskt och mentalt. Därför är Barnkonventionen och temat ”Allas lika värde” ett perfekt och angeläget ämne.

Text 1

Barnkonventionen – Kort version från <http://unicef.se/barnkonventionen>

INNAN LÄSNING: Berätta om FN och Barnkonventionen. Dela in klassen i fem grupper och utse en ordförande och en sekreterare. Varje grupp ska jobba med ett antal artiklar ur Barnkonventionen. De ska jobba med ord och begrepp och försöka berätta med egna ord vad artiklarna står för. Det finns ett arbetsblad per grupp 6:21a, b, c, d, e. Tänk högt kring ett av Detektivens verktyg att härleda ord, t.ex. orden återförena, statsgräns, tankefrihet.

UNDER LÄSNING: Grupperna jobbar med respektive arbetsblad. Sen förbereder de en redovisning av sina artiklar genom att först återberätta muntligt för varandra vad varje artikel betyder och efter det återberätta skriftligt tillsammans i gruppen.

EFTER LÄSNING: Grupperna redovisar innehållet i Barnkonventionen för varandra. Diskutera frågor som kommer upp (Reportern).

Avsluta med följande frågor:

- * Vilka strategier använde du under arbetets gång? Förklara med exempel.
- * Vilken strategi var mest användbar och varför?

PLANERING 22 – ALLAS LIKA VÄRDE

SYFTE: Eleverna tränar på att läsa mellan raderna och tränar samtliga strategier.

Eleverna i åk 6 vill gärna läsa om sådant som hänt på riktigt eller berättelser som är baserade på verkliga händelser. För att knyta an till Barnkonventionen och dess innehåll passar *Alex Dogboy* av Monika Zak och *Eldens hemlighet* av Henning Mankell utmärkt.

Text 2

Alex Dogboy s. 3-12

INNAN LÄSNING: Repetera Konstnären högt.

UNDER LÄSNING: Högläs till första markeringen och låt sedan eleverna i par samtala om den bild som de får i huvudet. Gå igenom i helklass och prata om pojkens smeknamn, Dogboy. Vad kan det betyda? Svansläs till andra markeringen och låt eleverna diskutera vad de tänker på. Repetera textkopplingarna, text-till-mig, text-till-text, text-till-världen. Gå igenom i helklass. Svansläs till tredje markeringen och svara på frågorna som ställs i texten i helklass. Svansläs resten av kapitlet.

EFTER LÄSNING: Repetera Reportern. Det kommer säkert upp en massa frågor kring varför pojken bränner upp fotografierna. Diskutera i helklass och anteckna frågor och svar på tavlan eller någonstans synligt för senare återkoppling. Avsluta med Spågumman. Vad tror eleverna ska hända sen i berättelsen och varför de tror så? Högläs eller svansläs resten av texten och ta upp frågor.

Text 3

Alex Dogboy s. 13-23

INNAN LÄSNING: Sätt upp skyltarna på samtliga strategier på tavlan så att eleverna kan relatera till dem när de diskuterar texten. Repetera Cowboyen högt och sammanfatta muntligt i helklass det viktigaste som hittills hänt i berättelsen. Gör Spågumman i helklass på titeln till kapitlet *Är det någon som har ringt?*

- * Vad kan det betyda?
- * Vad kommer hända nu?

UNDER LÄSNING: Svansläs till första markeringen. Diskutera i par eller helklass direkt vad eleverna tror är anledningen till att han har blivit lämnad. Svansläs resten av kapitlet. Återkoppla till deras tankar i början av texten. Vad var anledningen till att han brände upp fotografierna? Högläs eller svansläs kapitel 5 och svara på frågorna:

- * Vad menas med ”Nu börjar det riktiga livet?”
- * Vilka förväntningar har han på livet när han ger sig ut på gatan?
- * Blev det som han trodde?

EFTER LÄSNING: Återkoppla till strategierna och fråga: *Vilka strategier har vi använt under passet? Ge exempel.* Gör Arbetsblad 6:22, Citat-tanke.

PLANERING 23 – ALLAS LIKA VÄRDE

SYFTE: att träna på att läsa mellan raderna, att sammanfatta det viktigaste och att resonera kring och lära sig vad en metafor är.

Text 4

Eldens hemlighet s. 16–17

INNAN LÄSNING: Sätt upp skyltarna på samtliga strategier på tavlan så att eleverna kan relatera till dem när de diskuterar texten. Tänk högt kring begreppet *metafor* eller ett *bildligt uttrycksätt* och ge några exempel. Uppmana eleverna att de ska försöka hitta något i texten som skulle kunna vara en metafor.

UNDER/EFTER LÄSNING: Dela ut texten och högläs till första markeringen. Låt eleverna diskutera i par vad som skulle kunna vara en metafor. Diskutera i helklass vad som kan menas med att ”varje dag är som en planta som ni ska vårda...” osv. Låt dem sedan svara på följande frågor (Reportern):

- * Vilka är Muazena, Maria och Sofia?
- * Hur står de i förhållande till varandra?
- * Var utspelar sig berättelsen?
- * Vad handlar berättelsen om?

Det är viktigt att de kan motivera sina svar. De skriver stödanteckningar i form av en tankekarta. Svansläs till andra markeringen. Diskutera frågorna igen i par. Gå igenom gemensamt i helklass och anteckna på tavlan. Svansläs klart texten och diskutera frågorna igen och anteckna på tavlan. Avsluta med att låta eleverna markera på sina tankekarter vilken information som står i texten ”på raderna” och vad som står ”mellan raderna”. Gör likadant gemensamt på tavlan. Återkoppla till strategierna och fråga: *Vilka strategier har du använt under passet? När använde du dem? Ge exempel.*

Text 5

Eldens hemlighet s. 41–44, 45–55

INNAN LÄSNING: Låt eleverna sammanfatta (Cowboyn) vad de vet så här långt genom att återskapa tankekartan på tavlan. De läser sina anteckningar från s. 16–17.

UNDER LÄSNING: Svansläs till första markeringen. Sammanfatta tillsammans och anteckna på tavlan nya personer och ny information. Svansläs till andra markeringen och anteckna på tavlan. Svansläs till tredje markeringen och anteckna återigen på tavlan. Fråga eleverna vad de tror kommer hända sedan i berättelsen (Spågumman) och läs sedan s. 45–55 högt för eleverna. Stanna upp vid behov och diskutera. Avsluta med att diskutera följande frågor:

- * Hur passar texten in i temat ”Allas lika värde”?
- * Vad kan du om det här (landminor) sedan tidigare?
- * Vilka textkopplingar, inferenser, gör du?

EFTER LÄSNING: Återkoppla till strategierna och fråga: *Vilka strategier har du använt under passet? När använde du dem? Ge exempel.* Gör Arbetsblad 6:23, Citat-tanke.

PLANERING 24 – ALLAS LIKA VÄRDE

SYFTE: att träna på att förklara ord, återberätta text, att repetera Spågumman, Detektiven och Cowboyen och att göra inferenser.

Text 6

Elin Wägner ur Demokratihandboken s. 36–37

INNAN LÄSNING: Gör Spågumman på rubriken och ingressen i helklass. Dela in klassen i grupper om ca 4–5 elever i varje och gör Arbetsblad 6:24a, Ordkunskapskort. Utse en ordförande. Gör på förhand i ordning korten genom att klippa isär dem och plasta in. Grupperna tar sedan upp ord som de inte kunde förklara. Om de inte har några svåra ord, välj ut ord och låt grupperna förklara dem. Repetera sedan Detektiven och Cowboyen. Sätt upp dessa skyltar på tavlan.

UNDER LÄSNING: Svansläs och stanna upp efter varje stycke, gå igenom svåra ord, förklara med hjälp av texten och sammanfatta innehållet i en tankekarta eller en lista på tavlan.

EFTER LÄSNING: Grupperna tränar på att återberätta texten muntligt med hjälp av tankekartan. Alla säger något i tur och ordning. Avsluta med att prata om textkopplingar, inferenser.

- * Får texten eleverna att tänka på något annat som de läst eller varit med om?

Text 7 och 8

Malala blev skjuten ur Kamratposten

Malala Yousafzai tillbaka i skolan igen <http://www.svt.se/nyheter/varlden/malala-yousafzai-tillbaka-i-skolan-igen>

INNAN LÄSNING: Sätt upp skyltarna på tavlan och repetera samtliga strategier. Uppmana eleverna att relatera till dem när de diskuterar texten.

Dela in klassen i fyra hemgrupper. Två grupper läser och sammanfattar den ena texten om Malala och två grupper läser den andra. Sedan redovisar de för klasskamraterna i expertgruppen som i detta fall bara kan bestå av två, tre personer eftersom arbetet endast gäller två texter. Utse en ordförande i hemgruppen.

UNDER LÄSNING: Gör Arbetsblad 6:24b i hemgruppen och redovisa sedan i expertgruppen. Alla i hemgruppen skriver på var sitt papper.

EFTER LÄSNING: Gemensam diskussion: Ta upp textkopplingar, inferenser.

- * Får texten dig att tänka på något annat som de läst eller varit med om?

Avsluta med att återkoppla till strategierna och fråga: *Vilka strategier har du använt under passet? När använde du dem? Ge exempel.*

PLANERING 25 – ALLAS LIKA VÄRDE

SYFTE: att lyfta fram Astrid Lindgren, en författare som alltid stått på barnens sida och som stridit mot orättvisor.

Repetera QtA och att göra inferenser. Genom dessa texter får eleverna troligtvis lära känna en annan sida av författaren.

Text 9

Astrid Lindgren ur *Demokratihandboken* s. 38–39

INNAN LÄSNING: Ställ frågan – *Vad ville Astrid med sina böcker?* Diskutera i helklass, eventuellt först i par. Gör Arbetsblad 6:25, Sant eller falskt om Astrid Lindgren, parvis.

UNDER LÄSNING: Svansläs ett stycke i taget och stanna upp. Anteckna på tavlan det man får reda på om hennes författarskap. Läs rutan om demokrati sist.

EFTER LÄSNING: Gör klart arbetsbladet genom att korrigera fel. Gå igenom i helklass vad som var rätt och fel. Viktigt att de kopplar samman sina tankar med texten. Var i texten hittar de svaret. Högläs rutan om demokrati. Diskutera i par eller i mindre grupper:

- * Vad är odemokratiska samhällen? Vad är en diktatur?
- * Vad kan menas med fri kultur?
- * Hur kan sånger, böcker, bilder förändra världen?

Gå igenom tillsammans i helklass. Avsluta med att prata om textkopplingar, inferenser. *Får texten eleverna att tänka på något annat som de läst eller varit med om?*

Text 10

På rymmen med Pippi Långstrump s. 6, 12

INNAN LÄSNING: Repetera tankarna bakom QtA. Förklara att det ofta finns en anledning till att en författare skriver som den gör. Att författaren vill något med sin text. Diskutera följande frågor:

- * Hur är Pippi Långstrump? Vilka egenskaper har hon?

Uppmana eleverna att vara uppmärksamma på beskrivningar av Pippi och hennes egenskaper när de läser texten.

UNDER LÄSNING: Högläs genom svansläsning eller med handuppräknings.

EFTER LÄSNING: Anteckna på tavlan allt som står i texten och mellan raderna om Pippi. Diskutera sedan bilden av Pippi först parvis och sedan i helklass. Avsluta med följande frågor:

- * Varför har Astrid beskrivit henne så? Vad vill hon säga till barn genom henne?
- * Pippi och Annika är väldigt olika. Varför tror du det? Vad kan de lära av varandra?
- * Vad kan barn lära sig av Pippi?
- * Avsluta med att prata om textkopplingar, inferenser.
- * Får texten dig att tänka på något annat som du läst eller varit med om? Påminner Pippi om någon annan figur?

PLANERING 26 – ALLAS LIKA VÄRDE

SYFTE: att eleverna ska upptäcka att Astrid Lindgren svarade på brev som hon fick, särskilt från barn. Detta ska ge dem en nyanserad bild av författaren.

För att visa på författaren bakom texten avslutas temat med ett utdrag ur en lång brevväxling mellan Astrid och en ung flicka i tolvårsåldern. Träna framförallt Reportertern och QtA.

Text 11

"Dina brev lägger jag under madrassen" s. 9–11

INNAN LÄSNING: Gör Spågumman genom att titta på texten och diskutera i mindre grupp/helklass hur den är upplagd. Diskutera sedan vad man kan förvänta sig av ett brev. Repetera Reportertern och frågor på tre plan, *på, mellan* och *bortom raderna* och uppmana eleverna att vara uppmärksamma på frågor som de får under läsningen. Alla frågor är bra frågor! Kanske finns det någon fråga redan innan läsningen börjar? T.ex. *Varför inleds brevet med frågan "Vill du göra mig lycklig?"*

UNDER LÄSNING: Dela texten i fyra delar och svansläs den första delen och skriv upp elevernas frågor på tavlan och diskutera i helklass eller i mindre grupp. Fortsätt till den andra delen och gör samma sak osv. tills texten tar slut.

EFTER LÄSNINGEN: Låt eleverna närläsa och göra en lista på vad de nu vet om flickan Sara (Cowboyn). Eleverna jobbar parvis eller i mindre grupp. Gå igenom tillsammans i helklass och anteckna. Fråga sedan: *Finns denna information på raden, mellan raderna eller bortom raderna? Varför skriver Sara med versaler en stor del av brevet? Vad tycker du om hennes stil när hon skriver brev? Vad säger stilen om hennes personlighet?*

Låt listan med elevernas reflektioner finnas kvar i klassrummet så att du kan anknyta till den senare.

Text 12

"Dina brev lägger jag under madrassen" s. 12–14

INNAN LÄSNING: Informera eleverna att Sara kastade bort Astrids svar och att du nu ska högläsa Saras andra brev till Astrid. Frågan är: *Varför kastade Sara bort hennes svar?* Diskutera i mindre grupp/helklass. (För läraren: I ilska kastade hon det men skrev snart ett nytt och ångerfullt brev.)

UNDER LÄSNINGEN: Återkoppla till listan om Sara och högläs hela brevet. Eleverna har en kopia och följer med i texten med fingret, fingerläsning. Uppmana dem att fortsätta leta efter ny information om Sara.

EFTER LÄSNING: Fyll på listan med mer information. Diskussion i helklass. Fråga sedan: *Finns denna information på raden, mellan raderna eller bortom raderna?*

PLANERING 27 – ALLAS LIKA VÄRDE

SYFTE: att eleverna ska upptäcka att Astrid Lindgren svarade på brev som hon fick, särskilt från barn. Detta ska ge dem en nyanserad bild av författaren.

För att visa på författaren bakom texten avslutas temat med ett utdrag ur en lång brevväxling mellan Astrid och en ung flicka i tolvårsåldern. Träna framförallt Reportern och QtA.

Text 13

”Dina brev lägger jag under madrassen” s. 16

INNAN LÄSNING: Uppmana eleverna att lyssna efter vad Astrid vill säga med sitt brev.

UNDER LÄSNING: Högläs Astrids svar. Eleverna har en kopia av texten och följer med.

EFTER LÄSNING: Repetera tankarna bakom QtA. Diskussion i helklass. *Vad vill Astrid säga i sitt brev?* Målet är att de ska förstå att hon är ledsen för att hon inte svarat, att hon själv kanske ångrar lite vad hon skrivit tidigare osv. Diskutera sedan frågan: *Vad säger brevet innehåll Astrid som person?*

Text 14

”Dina brev lägger jag under madrassen” s. 17–19

INNAN LÄSNING: Repetera Reportern och frågor på tre plan, *på, mellan* och *bortom* raderna och uppmana eleverna att vara uppmärksamma på frågor som de får under läsningen. Alla frågor är bra frågor! T.ex. *Varför finns det en kursiverad del innan brevet börjar?* (Detta är en kommentar skriven i marginalen på originalbrevet eller på kuvertet.)

UNDER LÄSNING: Dela texten i fyra delar och svansläs den första delen och skriv upp elevernas frågor på tavlan och diskutera i helklass. Fortsätt till andra delen och gör samma sak osv. tills texten tar slut.

EFTER LÄSNINGEN: Återkoppla till listan om Sara och fyll på med mer information. Diskussion i helklass. Fråga sedan: *Finns denna information på raderna, mellan raderna eller bortom raderna?*

Text 15

”Dina brev lägger jag under madrassen” s. 20–21

Läs Astrids svar och gör samma planering som för text 14 med undantaget att du stannar upp och låter eleverna förklara (om de kan) begreppen *genomstabila, 1800-tals-inställningen, psykvård, tantvarningar, skoluppbyggnad* osv. genom att använda Detektiven. Avsluta med en diskussion i helklass kring frågorna:

- * Vad vill Astrid säga med sitt brev?
- * Vad kan man lära sig om Astrid som person genom att läsa breven?
- * Hur har din uppfattning av henne förändrats efter att du läst hennes brev?
- * På vilket sätt kan man bättre förstå varför hon skrivit om Pippi och de andra lite udda men starka figurerna?
- * Hur passar dessa brev in i temat ”Allas lika värde”?

PLANERING 28 – ALLAS LIKA VÄRDE

SYFTE: att eleverna ska upptäcka att Astrid Lindgren svarade på brev som hon fick, särskilt från barn. Detta ska ge dem en nyanserad bild av författaren.

För att visa på författaren bakom texten avslutas temat med ett utdrag ur en lång brevväxling mellan Astrid och en ung flicka i tolvårsåldern. Träna framförallt Reportern och QtA.

Text 16

”Dina brev lägger jag i madrassen” s. 195–198

INNAN LÄSNING: Samtala om vad eleverna tror kommer att stå i Saras ”Allra sista brev till Astrid”, skrivet 10 år efter hennes död. Varför skriver hon brevet?

UNDER LÄSNING: Cowboyen/Reportern: Högläs gemensamt och stanna upp efter varje stycke för att prata om vad som står där och reda ut eventuella frågor. Anteckna på tavlan.

EFTER LÄSNING: Tänk högt kring några av dina tankar om det som står i brevet och vad det får dig att tänka på, inferenser. Diskutera följande frågor i helklass eller i mindre grupp:

- * Vad får texten dig att tänka på?
- * Varför heter boken ”Dina brev lägger jag i madrassen”?
- * Vad tror du att brevväxlingen har haft för betydelse för Sara?

Text 17

”Dina brev lägger jag i madrassen” s. 199–201

INNAN LÄSNING: Berätta att breven hittades efter Astrids död och först då blev det känt att de skrivit så många brev till varandra. Viktigt att berätta är också att Astrid och Sara aldrig träffades.

UNDER LÄSNING: Cowboyen/Reportern: Högläs gemensamt och stanna upp efter varje stycke för att prata om vad som står där och reda ut frågor. Anteckna på tavlan.

EFTER LÄSNING: Tänk högt kring några av dina tankar om det som står i brevet och vad det får dig att tänka på. Diskutera följande frågor i helklass eller i mindre grupp:

- * Vad får texten dig att tänka på?
- * Varför tror du att brevväxlingen haft stor betydelse för Sara?
- * Vem var Astrid Lindgren förutom en känd författare?

PLANERING 29 - QUESTIONING THE AUTHOR

SYFTE: att läsa bortom raderna och göra kopplingar mellan text och författare och att hitta underliggande budskap.

Text 1

Det är riktigt sant ur Skatten 6 Lärobok i Svenska

INNAN LÄSNING: Repetera tankarna bakom QtA och gör eleverna uppmärksamma på att de ska leta efter underliggande budskap.

UNDER LÄSNING: Högläs texten för eleverna som har en kopia av texten och följer med fingret, fingerläsning.

EFTER LÄSNING: Diskutera följande frågor (Reportern):

- * Handlar den här texten egentligen om djur?
- * Finns det något mönster som ni känner igen från verkligheten?

Led samtalet genom att tänka högt kring dina egna inferenser och lyfta fram elevernas. Avsluta med att ta upp och berätta om talesättet ”att göra en höna av en fjäder”.

- * Hur och när används det talesättet idag?

Text 2

Den fula ankungen

Använd samma planering som till föregående text.

EFTER LÄSNING: Avsluta med att ta upp fakta eller läsa om HC Andersen och hans liv.

- * Vilka kopplingar kan man hitta mellan hans texter och hans liv?

Text 3

Prinsessan på ärten

INNAN LÄSNING: Dela in klassen i mindre grupper, tre–fyra stycken i varje. Repetera tankarna bakom QtA och gör eleverna uppmärksamma på att de ska leta efter underliggande budskap. Utse en ordförande i varje grupp som ser till att alla får prata.

UNDER LÄSNING: Grupperna läser texten högt för varandra och gör sedan Arbetsblad 6:29.

EFTER LÄSNING: Gå igenom arbetsbladet tillsammans i helklass. Lyft fram uppgifterna kring Reportern och diskutera sedan följande:

- * Vilken fråga var mest intressant?
- * Vad vill HC Andersen säga med sin text? (Vad vill han säga genom att låta ärtan ställas ut på museum? Är denna text en drift med något?)
- * Kan man koppla innehållet till något idag?

Stanna också upp och diskutera vilka bilder som de ritat (Konstnären) och varför.

PLANERING 30 - MELLAN RADERNA

SYFTE: att träna på att läsa texter som kräver mycket läsning "mellan" och "bortom" raderna.

Den ena är en berättande text och den andra en dikt. Genom att tillsammans brodera ut vad som sägs och inte sägs får eleverna tillfälle att lyssna och ta in klasskamraternas tankar, en spännande och lite annorlunda läsoplevelse och en tydlig känsla för skillnaden mellan på, mellan och bortom raderna.

Text 1

Önska bort önska nytt s. 7-12

INNAN LÄSNING: Tänk högt kring begreppet tolkning och ”att läsa mellan raderna”.

Dela ut texterna på en A4-sida för varje text alt. två texter/sida. Detta ger utrymme för elevernas anteckningar.

UNDER LÄSNING: Högläs den första texten och berätta vad du tänker, läser in, tolkar. Anteckna dina tankar kortfattat på tavlan. Fortsätt läsa högt och stanna upp efter varje stycke. Låt eleverna anteckna kortfattat sina tankar och reflektioner. Fortsätt tills ni läst alla sex texterna.

EFTER LÄSNING: Låt eleverna sitta i små grupper och diskutera vad de tänkt, reflekterat över. Anteckningarna finns som stöd för samtalet. De kan lägga till nya saker som kommer fram under samtalet. Det kan vara bra att de läser om varje stycke högt innan de börjar berätta vad de tänkt.

Avsluta med att lyfta fram deras tolkningar i helklass. Viktigt att de förklarar varför de tänker som de gör.

Text 2

Önska bort önska nytt s. 12-18

INNAN LÄSNING: Återkoppla till föregående text genom att påpeka att man också med en kort text kan säga mycket. Uppmana eleverna att komma på så mycket som de bara kan kring resten av texten.

UNDER LÄSNING: Högläs den första texten och berätta vad du tänker, läser in, tolkar. Anteckna dina tankar kortfattat på tavlan. Fortsätt läsa högt och stanna upp efter varje stycke. Låt eleverna anteckna kortfattat sina tankar och reflektioner. Fortsätt tills ni läst alla sex texterna.

EFTER LÄSNING: Låt eleverna sitta i smågrupper och diskutera vad de tänkt, reflekterat över. Anteckningarna finns som stöd för samtalet. De kan lägga till nya saker som kommer fram under samtalet. Det kan vara bra att de läser om varje stycke högt innan de börjar berätta vad de tänkt. Avsluta med att diskutera följande frågor:

- * Vad tror du att författaren vill säga med sin text?
- * Varför har hon skrivit den?
- * Vad betyder den för dig?
- * Vad ger den dig?

Sist kommer en dikt av Tomas Tranströmer. Även här vill vi visa att man kan säga mycket med lite text.

Text 3

Ljuset strömmar in ur *Samlade dikter, 1954-1996* s. 380

INNAN LÄSNING: Prata om dikter och vad som definierar dessa texter. Berätta lite om Tomas Tranströmer och hans nobelpris i litteratur. Förbered dem på att de ska försöka läsa in och tolka så mycket som möjligt. Gör Spågumman på titeln. Anteckna på tavlan.

UNDER LÄSNING: Dela ut en kopia av texten och läs den högt. Låt eleverna anteckna var för sig. Fråga ifall någon vill läsa dikten högt.

EFTER LÄSNING: Eleverna jobbar i par och läser dikten på olika sätt. Ibland kan det vara bra att säga hur många gånger de ska läsa så att det blir av ordentligt. Låt dem sedan samtala om sina tankar kring dikten och anteckna stödord för kommande genomgång. De kan utgå ifrån följande frågor:

- * Vad tyckte du om dikten?
- * Vad tänkte du på, reflekterade du över när du läste den?
- * Fick du några bilder när du läste den?
- * Vad kan dikten handla om?
- * Varför har författaren skrivit den?
- * Hur är den skriven?
- * Vilka "diktknep" har författaren använt? (Arbetsblad 6:30a, Hitta diktknep)

Avsluta med att i helklass diskutera frågorna ovan och följande fråga:

- * Vad tror du att författaren vill säga med sin text? (QtA)

AVSLUTNING: Gör utvärderingen, Arbetsblad 6:30b, enskilt och gå igenom tillsammans i helklass. Dela ut ett diplom till eleverna för deras arbete med läsning och läsförståelsestrategier under åk 6, Arbetsblad 6:30c.

www.enlasandeklass.se

www.enlasandeklass.se

EN LÄROPLANS- LÄSANDE LÄRARE

I PROJEKTET EN LÄSANDE KLASS

En läsande klass är ett kreativt svar på den nedåtgående trenden att läsa böcker men också för det utmanande arbetet att förstå texter och att lära elever att läsa för att kunna njuta av innehållet som böcker ger. Jag kan inte låta bli att tänka att det vi lärare ska omsätta genom detta material också kan vara en väg för oss att förstå vårt grundfundament: Läroplanen. Under många år verkade lärare i princip utan gemensam läroplan. Lpo-94 blev aldrig riktigt lärarkårens och några egentliga lässtrategier behövdes inte för att förstå den. Den lästes alldeles för sällan för att utveckla sådana.

Den nya läroplanen kräver att vi förstår den, hur den är uppbyggd, vem den riktar sig till, hur vi får vad och varför men själva måste bli aktörer genom att beskriva hur och gärna skapa mängder av olika hur till samma vad och varför. Vi behöver läsa vår läroplan, förstå den, analysera den, genomföra den och kritiskt granska den.

Då jag läser om de fem lässtrategierna i projektet "En läsande klass" tänker jag att så skulle vi lärare kunna läsa läroplanen. Vi skulle kunna bli detektiver i den och upptäcka samband mellan ämnen, förstå vår vikt i guld som läsande aktörer och göra texten levande i klassrummet. För läroplanen är ord om såväl läraryrkets innehåll som vad skolan generöst ska ge eleverna av skolämnen och ett lärande som ska sträcka sig längre än till skolavslutningen i årskurs nio. Då har skolan haft ansvar för att varje elev fått möta, pröva och utveckla sitt språk och uppleva sin identitet genom språket, förstå att eleven är en demokratisk röst. Skolan har ett synnerligen stort ansvar för att: "varje elev efter genomgången grundskola kan använda det svenska språket i tal och skrift på ett rikt och nyanserat sätt".

Det är med stolthet vi ska famna detta språkuppdrag. Det är med respekt för demokratin vi ska utveckla vår förmåga att ge eleverna just detta: språket. Det talade, det skrivna, det avsånda och det mottagna språket. Det är med respekt för varje elev vi ska utveckla kritiskt tänkande, förstå vem som sänder texten till oss och hur vi ska förstå den ur sin kontext. I språk blir vi också till. Språket och identiteten är så nära förknippade, så intimt sammanvävda. Utbildningen i språk är avgörande för förståelsen för alla skolämnen. Att utbildas i läsande är också att utbildas i variationen av texter. Skolan har en mängd ämnen, alla med sitt unika språk, det ämnesspråk vi kan kalla skolspråk. Det som gör det möjligt för eleverna att läsa vidare vid gymnasium och högskola. Grunden finns i språket och att uttrycka sig inom ämnet. Lärares uppdrag är att förverkliga läroplanens intentioner genom att tolka, analysera och framhäva läroplanen innehåll och omsätta den i klassrummet tillsammans med eleverna. Det är i klassrummet det blir liv i orden, uppdraget och gemenskapen att lära.

Överallt i Lgr 11 lyfts språkets betydelse för lärandet både på ett övergripande plan och mer specifikt inom varje kursplan. Kunskapskraven synliggör vad eleven måste kunna rent språkligt för de olika kriterierna vid betygsättning.

I den inledande delen, kapitel 1 och 2, går att läsa:

- * Eleverna ska få tilltro till sin språkliga förmåga.

Metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska fakta och förhållanden ...

- * Utbildningen ska främja elevernas fortsatta lärande.
- * Läraren ska ge stöd i språk och kommunikationsutveckling.

Sammanfattningsvis kan därmed sägas att språket är så bärande att det för varje individ innebär att vara och kunna verka i ett demokratiskt samhälle. Det handlar alltså om demokrati.

I kursplanen för svenska kan vi läsa:

- * Att eleverna genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla språket för att tänka, kommunicera och lära.
- * Undervisningen ska också ge eleverna möjlighet att utveckla kunskaper om hur man kritiskt värderar information från olika källor.
- * I undervisningen ska eleverna möta och få kunskaper om skönlitteratur från olika tider och från olika delar av världen.
- * Undervisningen ska stärka elevernas medvetenhet om och få tilltro till den egna språkliga och kommunikativa förmågan.

I stort sett har varje kursplan språket i fokus:

- * Centralt innehåll i ämnet bild: Ord och begrepp för att kunna läsa, skriva och samtala om bilders utformning och budskap.
- * Centralt innehåll i ämnet engelska: Språkliga strategier för att förstå och göra sig förstådd.
- * Centralt innehåll för ämnet hem- och konsumentkunskap: Recept och instruktioner och hur de kan läsas och följas samt vanliga ord och begrepp för bakning och matlagning.
- * Centralt innehåll för ämnet idrott och hälsa: Ord och begrepp för och samtal om upplevelser av lek, hälsa, natur- och utvistelser.
- * Centralt innehåll för ämnet matematik: Använda matematikens uttrycksformer för att samtala om, argumentera och redogöra för frågeställningar, beräkningar och slutsatser.
- * Centralt innehåll i ämnet moderna språk: Strategier för att lösa språkliga problem i samtal, till exempel frågor, omformuleringar och gester.
- * Centralt innehåll i ämnet modersmål: Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.
- * Centralt innehåll för ämnet musik: Ord och begrepp som behövs för att läsa, skriva och samtala om musicerande och om intryck samt upplevelser av musik.

- * Centralt innehåll i ämnet biologi: Tolkning och granskning av information med koppling till biologi, till exempel i faktatexter och tidningsartiklar.
- * Centralt innehåll i ämnet fysik: Olika kulturers beskrivningar och förklaringar av naturen i skönlitteratur, myter och konst och äldre tiders naturvetenskap.
- * Centralt innehåll i ämnet kemi: Dokumentation av enkla undersökningar...
- * Centralt innehåll i ämnet geografi: Hur bearbeta källor och information...
- * Centralt innehåll i ämnet historia: Vad historiska källor, exempelvis dagböcker och arkivmaterial, kan berätta om Sveriges historia och om likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män.
- * Centralt innehåll i ämnet samhällskunskap: Hur man urskiljer budskap, avsändare och syfte i olika medier med ett källkritiskt förhållningssätt.
- * Centralt innehåll i ämnet slöjd: Dokumentation av arbetsprocessen i ord och bild.
- * Centralt innehåll i ämnet teckenspråk för hörande: Strategier för att lösa språkliga problem i samtal, till exempel frågor, omformuleringar och visualiseringar.
- * Centralt innehåll i ämnet teknik: Dokumentation i form av skisser och förklarande ord och begrepp, symboler och måttangivelser samt fysiska och digitala modeller.

Språket är centralt. Skolan är en plats för språk. Eleven möter språk och utvecklas språk i skolan. Kunskapskraven i varje ämne synliggör språkets betydelse där eleven ska kunna förklara, föra resonemang, formulera sig, förstå samband, välja och avgränsa sig för att beskriva, dra slutsatser och använda ämnesspecifika ord och begrepp.

Skolan är generös står det i Lgr 11. Så mycket språk ska vi ge eleverna, så många ord och meningar ska de få möta, förstå och undersöka. Så rika ska de bli på det skolan har att ge. Och för att kreativt och nyfiskt närma oss läroplanens text igen. Varför inte pröva de metoder som *En läsande klass* ger oss att utveckla i samspel med eleverna?

Låt oss anta att vi läser läroplanen som om vi vore detektiver ...

Det är ett paron och inte ett kunskapsäpple på omslaget?!

Anne-Marie Körling, Lärare

LITTERATURREFERENSER

SVENSKSPRÅKIGA

- Arnback, E. (). Läsning av faktatexter-från läsprocess till lärprocess. Stockholm: Natur & Kultur
- Arfwedson, G. (1992). Hur och när lär sig elever? En kritisk kommenterad sammanfattning om kognitiva teorier om elevers inläring. Stockholm: HLS förlag.
- Westlund, B. (2013). Att bedöma elevers läsförståelse - en jämförelse mellan svenska och kanadensiska bedömningsdiskurser i grundskolans mellanår. Stockholm: Natur & Kultur.
- Bråten, I. (2008). Läsförståelse i teori och praktik. Lund: Studentlitteratur
- Chambers, A. (1998). Böcker inom oss. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Frank, E. (2009). Läsförmågan bland 9-10-åringar. Betydelsen av skolklimat, hem- och skolsamverkan, lärarkompetens och elevers hembakgrund. Doktorsavhandling. Göteborg, Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Franzén, L. (1997). Läsförståelse. Två träningsprogram om att göra inferenser eller "att läsa mellan raderna". Stockholm: Ekelunds förlag.
- Franzén, L. (2003). Aktiva läsare. Öva läsförståelse från starten. Att läsa "mellan raderna" - Lätt som en plätt för sms barn! Stockholm: Natur & Kultur.
- Gibbons, P. (2002). Stärk språket, stärk lärandet. Hallgren & Fallgren.
- Gustafsson, J.-E., Nilsson, E. & Rosén, M. (2009). Läsförståelse under luppen. Observera - bedöma - utvecklas. Lärarbok och separat manual. Stockholm: Natur & Kultur
- Keene, O. & Zimmermann, S. (2006). Tankens mosaik. Om mötet mellan text och läsare. Göteborg: Daidalos AB.
- Langer, J. (2005). Litterära föreställningsvärldar. Litteraturundervisning och litterär förståelse. Göteborg: Daidalos förlag.
- Lundberg & Herrlin (2005). God läsutveckling. Stockholm: Natur och Kultur.
- Reichenberg, M. (2008). Vägar till läsförståelse. Stockholm: Natur och Kultur.
- Reichenberg, M. & I. Lundberg (2011). Läsförståelse genom strukturerade textsamtal. Stockholm: Natur och Kultur.
- Skolinspektioner (2010). Läsprocessen i svenska och naturorienterade ämnen. Rapport 2010:5.
- Skolverket (2007). Att läsa och skriva - forskning och beprövad erfarenhet. Laddas ner från: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1887>; 131022.
- Skolverket (2006). Med fokus på läsförståelse. En analys av skillnader och likheter mellan internationella jämförande studier och nationella kursplaner. Stockholm: Fritzes. Laddas ner från: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1628>; 131022.
- Skolverket (2007). PIRLS 2006. Läsförmågan hos elever i årskurs 4 -i Sverige och världen. Rapport 305.

Skolverket (2012). Nya Språket lyfter. Laddas ner från: <http://www.skolverket.se/bedomning/nationella-prov-bedomningsstod/grundskoleutbildning/bedomning-i-arskurs-4-6/bedomningsstod/sv-sva/nya-spraket-lyfter>; 131022.

Skolverket (2013). Forskning för klassrummet. Laddas ner från: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3095>; 131022.

Stensson, B. (2006). Mellan raderna. Strategier för en tolkande läsundervisning. Göteborg: Daidalos.

Taube, K. (2007). Läsinläring och självförtroende. Psykologiska teorier, empiriska undersökningar och pedagogiska konsekvenser. Stockholm: Norstedts Akademiska förlag.

Westlund, Barbro (2012). Att undervisa i läsförståelse. Stockholm: Natur och Kultur.

INTERNATIONELLA KÄLLOR

Allington, R. L. (1984). Content coverage and contextual reading in reading groups. *Journal of Reading Behavior*, 16, 85-96.

Beck, I. & McKeown, M. (2006). Improving comprehension with questioning the author: A fresh and expanded view of a powerful approach. New York: Scholastic.

Black, P. & William, D. (1998). Inside the Black Box. *Raising Standards Through Classroom Assessment*. Phi Delta Kaplan, v80 n2, p139-144, Oct 1998.

Block, C.C., Gambrell, L., & Pressley, M. (2002). Improving Comprehension Instruction. *Rethinking Research, Theory and Classroom Practice*. San Francisco: Jossey Bass.

Campbell, J.R., Kelly, D. L., Mullis, I. V. S., Martin, M. O. & Sainsbury, M. (2001). Framework and specifications for PIRLS assessment 2001 (2nd ed.). Chestnut Hill, MA: Boston College.

Catts, H.W., Hogan, T.P. & Adlof, S. M. (2005). Developmental Changes in Reading and Reading Disabilities. I: *The Connexion Between Language and Reading disabilities* (Eds. H.W. Catts & A.G. Kamhi). London: LEA.

Chall, J., Jacobs, V. & Baldwin, L. (1990). The reading crisis: Why poor children fall behind. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Frost, J. (2002). Läsundervisning. Praktik och teorier. Stockholm: Natur och Kultur.

Frost, J. (2009). Läsundervisning och läsutveckling. Lund: Studentlitteratur.

Gear, A. (2006). Reading Power. Ontario: Pembroke Publishers.

Guthrie, J.T., Wigfield, A. & Perencevich, K. (2004). Motivating Reading Comprehension Concept-Oriented Reading Instruction. London: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Hattie, J. (2009). Visible learning. Routledge. UK.

Mitchell, D. (2008). What Really Works in Special and Inclusive Education. Using evidence-based strategies. Abingdon, Oxon: Routledge

National Institute of Child Health and Human Development. (2000). Report of the National Reading Panel. Teaching children to read: An evidence-based assessment of the scientific research literature on reading and its implications for reading instruction (NIH Publication No. 00-4769). Washington, DC: U.S. Government Printing Office. Hämtat från: <http://www.nationalreadingpanel.org/Publications/publications.htm>, hämtat 131022.

Nordenbo, S.E. m.fl. (2008). Teacher competences and pupil achievement in pre-school and school. A systematic review carried out for The Ministry of Education and Research, Oslo. Hämtat från: <http://www.dpu.dk/Everest/Publications/Udgivelser/Clearinghouse/20080908120312/CurrentVersion/SRII-English-SENfinal.pdf>, hämtat 131022.

OECD, Assessing Scientific, Reading and Mathematical Literacy: A Framework for PISA 2006. <http://www.oecd.org/dataoecd/63/35/37464175.pdf>, 131022.

Palincsar, A. S. & Brown, A.L. (1989). Classroom dialogues to promote self-regulated comprehension. In J. Brophy (Ed.). Teaching for understanding and self-regulated learning. Greenwich: CT. JAI Press.

Palincsar, A. S. & Brown, A. L. (1984). Reciprocal Teaching of comprehension –fostering and comprehension – monitoring activities. Cognition and Instruction. 1, 117-175.

Pressley, M. (1998). *Reading Instruction that works. The case for Balanced Teaching*. New York London: the Guilford Press.

Stanovich, K. (2001). Progress in Understanding Reading. London: The Guilford Press.

Torgesen, J. (2001). Dyslexi – Theory and Good Practice. (Ed. A. Fawcett) London: Whurr publishers.

UNESCO (2004). Plurality of Literacy and its Implications for Policies and Programs. Hämtas från: <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001362/136246e.pdf>, hämtat 131022.

Ofsted, the Office for Standards in Education, Children's Services and Skills: <http://www.ofsted.gov.uk>; 131022.

Reading Rockets: <http://www.readingrockets.org>; 140107

Reading to learn, D. Rose & C. Acevedo: <http://readingtolearn.com.au/#/home>; 131022.

Skolverket: www.skolverket.se; 131022.

Skolverkets sammanställning för de internationella studierna Pirls, TIMSS, PISA och ICCS finns på: <http://www.skolverket.se/sb/d/251>; 131022.

Stavanger Lesesenter: <http://lesesenteret.uis.no/forside/>; 131022.

Stockholm stad informerar om stadens språk-, läs- och skrivsatsning på: <http://www.pedagogstockholm.se/sprakutveckling/las-och-spraksatsningen>; 131022.

The Reading & Writing Project: <http://readingandwritingproject.com>; 140107

The Teachers College Reading and Writing Project (TCRWP), Teachers College, Columbia University: <http://rwproject.tc.columbia.edu/>, 131022.

Vetenskapsrådet: www.vr.se; 131022.

YouTube klippet: http://www.youtube.com/watch?v=_A-ZVCjfWf8 ; 131022.

INTERNETRESURSER

ABRACADABRA, A Balanced Reading Approach for Canadians to Achieve Best Results for All (ett gratis webbaserat, interaktivt "literacy" program som också är del i en pågående forskningsstudie): <http://grover.concordia.ca/abra/current/index.php>; 131022.

CORI, Concept-Oriented Reading Instruction, Maryland University, John T. Guthrie: <http://www.cori.umd.edu>; 131022.

DPU, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole ved Aarhus Universitet: <http://www.dpu.dk/site.aspx?p=9441>, 131022.

Forskning.se: www.forskning.se - en nationell webbplats för forskningsinformation.

Kod-knäckarna: www.kodknackarna.se, en ideell förening som vänder sig till föräldrar som med oro undrar varför deras barn har svårt att få ordning på bokstäverna, 131022.

Reading Rockets: <http://www.readingrockets.org>; 140107

Reading Cornerstone, Cornerstone Framework, an Interactive Model of Reading: <http://www.cornerstoneliteracy.org/videos>; 131022.

NCS, Nationellt centrum för språk-, läs- och skrivutveckling, Skolverket: <http://www.skolverket.se/sb/d/2169>, 131022.

NRP, National Reading Panel: <http://www.nationalreadingpanel.org/Publications/publications.htm>; 131022.

www.enlasandeklass.se

www.enlasandeklass.se

KÄLLFÖRTECKNING

ÅK 1-3

Här anges texter som ingår i boken En läsande klass och finns på hemsidan www.enlasandeklass.se

A

- Abborre, A Nasiell, 2013
- Abborre, ur *Känn igen 25 fiskar*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2011
- Akta magen, ur *Tjosanhejsan*, M Haellquist, K Bartley, Barnkonventionen 1999
- Alla våra sinnen, ur *Boken om NO*, H Persson Liber, 2013
- Alfabetsleken, ur *Skrivmix*, P Sahlin, Natur & Kultur 2008
- Allt fler gifter i maten, ur *8 sidor* 2013
- Amina ber i moskén, ur *Puls, SO-boken*, M Willebrand, Natur & Kultur 2011
- Arkeologer lägger pussel, ur *Boken om SO*, A Hedin, E Ivansson, Liber 2013
- Aron går till synagogan, ur *Puls, SO-boken*, M Willebrand, Natur & Kultur 2011
- Asp, ur *Känn igen 25 träd och buskar*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2011
- Asp, ur *Första trädboken*, L Klinting, Rabén & Sjögren 1993
- Astas dagbok, ur *Diamantjakten*, M Wänblad, Natur & Kultur 2013

B

- Badhuskrisen, A C Håkans, Bonnier Carlsen 2010
- Bankrånet, A Jansson, Rabén & Sjögren, 2010
- Barnkonventionen ur *Aha Läsförståelse*, Liber 2011
- Barnen i Bullerbyn, A Lindgren, Rabén & Sjögren 2012
- Beatrice lever för farten, KP-webben, <http://kpwebben.se/Lasa/Allt-annat/Beatrice-lever-for-farten> 2011
- Berättelserna om Jesus, *Boken om SO*, A Hedin, E Ivarsson, Liber 2013
- Bin, ur *Puls, NO-boken*, L Enwald, B Johansson, G Skiöld, Natur & Kultur 2011
- Björk, ur *Känn igen 25 träd och buskar*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2011
- Björk, ur *Första trädboken*, L Klinting, Rabén & Sjögren 1999
- Björso skola protesterar, KP-webben, <http://kpwebben.se/Skoj/Vinnare/Bjorsjo-skola-protesterar>, 2011
- Bli sams, H Bross, Bonnier Carlsen 2011
- Blinka lilla stjärna, ur *Nu ska vi sjunga*, A Tegnér, Liber 2008
- Blodet och andningen, ur *Boken om NO*, H Persson, Liber 2013
- Blommor till Buddha, ur *Puls, SO-boken*, M Willebrand, Natur & Kultur 2012
- Blåsippan ute i backarna står, ur *Nu ska vi sjunga*, A Tegnér, Liber 2008
- Bofink, ur *Första fågelboken*, L Klinting, Rabén & Sjögren 1994

- Bohuslän, ur *Kompass, Landskapen i Sverige*, M Danielsson, Natur & Kultur 2009
- Bortdribblad, M Ljunggren, Bonnier Carlsen 2013
- Brunbjörn, ur *Lyssna på Djuren*, M Widmark, Max Ström 2013
- Bullerbyn bygger koja, A Lindgren, Rabén & Sjögren 2007
- Bästa vänner, M Nilsson, Lilla Piratförlaget 2012

C

- Chokladkakan, ur *Stora boken om Sandvargen*, Å Lind, Rabén & Sjögren 2012
- Cirkusloppor på luffen, L Sjöberg, Rabén & Sjögren 2013
- Citronfjäril, A Nasiell 2013
- Citronfjäril, ur *Känn igen 25 fjärilar*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2011
- Citronfjäril, ur *Djur och växter hos oss A-K*, H Wanntorp, H-E Wanntorp, Liber 1992
- Cykelsemesterbilden, ur *Stora boken om Sandvargen*, Å Lind, Rabén & Sjögren 2012
- Cykeltjuvar, ur *Stora boken om Sandvargen*, Å Lind, Rabén & Sjögren 2012
- Cykeltävlingen, E Pettersson 2014

D

- Daggmask, ur *Djur och växter hos oss*, H Wanntorp, H-E Wanntorp, Liber 2000
- Dalarna, ur *Kompass, Landskapen i Sverige*, M Danielsson, Natur & Kultur 2009
- De osynliga djuren, KP-webben, <http://kpwebben.se/Lasa/Fakta/De-osynliga-djuren> 2010
- De spökande prästerna, M Widmark, Bonnier Carlsen 2012
- De tre bockarna Bruse, ur *Lilla barnkammarboken*, folksaga, övers. M Harris, Bonnier Carlsen 2011
- De tre önskingarna, Unga fakta, <http://www.ungafakta.se/sagor/folksagor/de-tre-onskingarna>, 2008
- De vill att alla ska få bra tändar, ur *8 sidor* 2013
- Den blomstertid nu kommer, trad. ur *Den svenska psalmboken*
- Den fula ankungen, ur *Klassiska sagor: Den fula ankungen*, återberättad av M Harris, Bonnier Carlsen 2004
- Den försvunna staden, J Salmson, Bonnier Carlsen, 2010
- Den gamla forden, ur *Musikskatten*, trad, Förlaget Lutfisken 1997
- Den magiska kappan, K Genar, Bonnier Carlsen 2012
- Den magiska kulan, M Wänblad, Natur & Kultur 2011
- Den oändliga korven, ur *Stora boken om Sandvargen*, Å Lind, Rabén & Sjögren 2012
- Den sjungande kråkan, ur *Kloka djur och tokiga*, J-Ö Swahn, K Lindell, L Lindell, Liber 2001
- Det glömda guldet, K Lundberg Hahn, Rabén & Sjögren, 2004
- Det var så roligt, ur *Herr Gurka, Krakel Spektakel och alla de andra*, L Hellsing, Rabén & Sjögren 2013

Det är serverat, ur *På vers*, K Carlsson, L G Hellström, E Imber- Liljeberg, Barnboksforlaget 1985

Dilsa och den falska kärleken, P Dahlin, Rabén & Sjögren 2013

Din kropp, ur *Puls NO-boken*, L Enwald, B Johansson, G Skiöld, Natur & Kultur 2012

Djuren flyttar in, L Hallberg, Bonnier Carlsen 2012

Domherre, ur *Känn igen 25 fåglar*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2011

Dracula, A Lundin, L in de Betou

Drakens håla, E C Johansson, B Wahlström 2012

Drömmen om en hund, E Lindell, Berghs 2011

E

E ur *Alfabetets Vem är Vem*, C Rosvall, Warne förlag 1998

Ekorra och prinsan, ur *Åkerbo*, A Huett, Rabén & Sjögren 2013

Ekorre, ur *Vilda husdjur*, J Berglund, Natur & Kultur 2008

Ekorren satt i granen, ur *Nu ska vi sjunga*, A Tegnér, Liber 2008

Eldorado 3 A, I Olsson, M Forsbäck, Natur & Kultur 2009

Eldorado, I Olsson, M Forsbäck, Natur & Kultur 2011

Elin, 8, ställer politikerna mot väggen, KP-webben, <http://kpwebben.se/Lasa/Allt-annat/Elin-8-staller-politikerna-mot-vaggen>, 2010

Ellas sköna sorgligheter, J Rundberg, Natur & Kultur 2009

Ellen, Sorken och hemligheten, M Frensborg, Bonnier Carlsen 2012

Elsas dagbok, E Pettersson 2013

Elton älskar speedway, ur *Stjärnsvenska*, H Eriksson, Liber 2011

En helig plats hemma, G Körner, M Willebrand, Natur & Kultur 2011

En hund och hans pojke, E Ibbotson, övers. C Wiberg, Berghs 2012

En otrolig natt, F Hohler 2013

En vårvintervisa, ur *Barnens visbok*, G Fröding, En bok för alla 1984

Erik, 12, har suttit vid datorn nästan hela sitt liv, KP-webben, <http://kpwebben.se/Lasa/Kropp-och-Knopp/Erik-12-har-suttit-vid-datorn-nastan-hela-sitt-liv> 2010

Ester berättar, ur *Boken om SO*, A Hedin, E Ivansson, Liber 2013

Ett sällsynt ovanligt djur, ur *Stora boken om Sandvargen*, Å Lind, Rabén & Sjögren 2012

F

Fakta om Islam, ur *Boken om SO*, A Hedin, E Ivansson, Liber 2013

Fakta om Judendomen, ur *Boken om SO*, A Hedin, E Ivansson, Liber 2013

Fakta om Kristendomen, ur *Boken om SO*, A Hedin, E Ivansson, Liber 2013

Fantastiska fantasidjur, KP-webben, <http://kpwebben.se/Lasa/Fakta/Fantastiska-fantasidjur> 2010

Fel mat är farligare än gifter, ur 8 sidor, 2013

Fel tid att börja tänka på julen, ur 8 sidor, 2013

Fem små skära klumpar, ur *Teddy börjar skolan*, L Hallberg, Rabén & Sjögren 2010

Filip i fara, ur *Stjärnsvenska*, Å Storck, Liber 2011

Fira en högtid, ur *Boken om SO*, A Hedin, E Ivansson, Liber 2013

Fiskar, ur *Fantastiska fiskar*, E Magntorn, Lindskog förlag 2012

Fjärilar, ur *Djur och växter hos oss*, H Wanntorp, H-E Wanntorp, Liber 2000

Fler blir 100 år gamla, ur 8 sidor 2010

Flickan jag älskar heter Milena, P Nilsson, En bok för alla 2012

Flickan som ville bli Farao, H Grubbström Ahrens, H Barthholdsson, E Bjurhäll, Natur & Kultur 2009

Flyktningbarn skall gå längre i skolan, ur 8 sidor 2013

Fortiden, ur *Boken om SO*, A Hedin, E Ivansson, Liber 2013

Fråga chans, M Oskarsson, Bonnier Carlsen 2011

Fåglar, ur *Puls NO-boken*, L Enwald, B Johansson, G Skiöld, Natur & Kultur 2012

Färre potatisar på tallriken, ur 8 sidor 2013

Första djurboken, L Klinting, Rabén & Sjögren 1993

Förr i tiden, ur *Boken om SO*, A Hedin, E Ivansson, Liber 2013

G

Gamen Polly rymmer, M Wänblad, Rabén & Sjögren 2012

Glassen, E Pettersson 2013

Grodor i mjölk, ur *AHA Läsförståelse*, Liber 2011

Gropens hemlighet, H Bross, Sanoma 2012

Gruppuppgifter i matematik A, S Åkerblom, Liber 2003

Gråsugga, ur *Vilda husdjur*, J Berglund, Natur & Kultur 2008

Gråtruten, ur *Boken om Sverige*, S Andersson, K Åström, Liber 1999

Gräsand, A Nasiell 2013

Gräsand, ur *Djur och växter hos oss*, A-K, H Wanntorp, H-E Wanntorp, Liber 1992

Grävling, ur *Första djurboken*, L Klinting, Rabén & Sjögren 1993

Grävling, ur *Känn igen 25 däggdjur*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2011

Gröt och Grört, ur *Lätt & Blandat*, J Westman, Bonnier Carlsen 2006

Guldlock, ur *Lilla barnkammarboken*, folksaga, övers. M Harris, Bonnier Carlsen 2011

Gullviva, A Nasiell 2013

Gullviva, ur *Känn igen 25 blommor*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2011

Gädda, ur *Känn igen 25 fiskar*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2011

Gädda, A Nasiell 2013

Gök, ur *Djur och växter hos oss*, H Wanntorp, H-E Wanntorp, Almqvist & Wiksell 1992

H

- H*, ur *Kroppens ABC*, C Rosvall, Warne Förlag 2000
- Hans och Greta*, ur *Lilla barnkammarboken: Sju små sagor*, övers. M Harris, Bonnier Carlsen 2011
- Hare*, ur *Djur och växter hos oss*, H Wanntorp, H-E Wanntorp, Liber 2000
- Havsörn*, ur *Känn igen 25 fåglar*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2011
- Hedda och jätten*, ur *Folksagor: En antologi*, J Loughlin, övers. J Karlsson, Adastra 1994
- Hedvig och Max-Olov*, F Nilsson, Natur & Kultur 2009
- Hej sa Petronella*, ur *Barnens versbok*, L Hellsing, En bok för alla 1986
- Heja Millie!* P Gissy, Berghs Förlag 2010
- Hilda älskar Flamenco*, KP-webben, <http://kpwebben.se/Lasa/Allt-annat/Hilda-alskar-flamenco> 2012
- Historiska källor*, ur *Boken om SO*, A Hedin, E Ivansson, Liber 2013
- Hjälp, jag gjorde illa Linn!* J Salmson, Bonnier Carlsen 2012
- Hjärnan*, ur *Puls NO-boken*, L Enwald, B Johansson, G Skiöld, Natur & Kultur 2012
- Hugo spelar Gothia cup*, KP-webben, <http://kpwebben.se/Lasa/Allt-annat/Hugo-spelar-Gothia-cup> 2012
- Humla*, ur *Vilda husdjur*, J Berglund, Natur & Kultur 2008
- Hur björnen fick sin korta svans* ur *Kloka djur och tokiga*, J-Ö Swahn, K Lindell, Liber 2001
- Hur bodde man förr?* ur *Boken om SO*, A Hedin, E Ivansson, Liber 2013
- Hur kunde du?* ur *Magiska kulan*, M Wänblad, Natur & Kultur 2011
- Hur flirtar djur?* KP-webben, <http://kpwebben.se/Lasa/Fakta/Hur-flirtar-djur> 2012
- Hur jag kom till Lilla Hon*, E Wikander, ur *Härliga berättelser om Mitt älsklingsdjur*, Rabén & Sjögren 1997
- Hur ser Sverige ut?* ur *Boken om Sverige*, S Andersson, K Åström, Liber 1999

I

- I*, ur *Kroppens ABC*, C Rosvall, Warne Förlag 2000
- I skymningslandet*, A Lindgren, Rabén & Sjögren 1944
- Imse Vimse Spindel*, trad. okänt ursprung
- Iris Karlssons värsta sommar*, E Lindell, Alfabeta 2011
- Isabella spelar quidditch*, KP-webben, <http://kpwebben.se/Lasa/Allt-annat/Isabella-spelar-quidditch> 2012
- Islam*, ur *Boken om SO*, A Hedin, E Ivansson, Liber 2013
- Istiden*, ur *Boken om SO*, A Hedin, E Ivansson, Liber 2013

J

- Jag heter Rosalie*, I Carlberg, Rabén & Sjögren 2005
- Jag är din nya lärare*, ur *8 sidor* 2013
- Jonte basketliraren*, L Stenbrink, B Wahlström 2009
- Judendomen*, ur *Boken om SO*, A Hedin, E Ivansson, Liber 2013
- Juldagsmorgon och fem små skära klumpar*, ur *När Teddy börjar skolan*, L Hallberg, Rabén & Sjögren 2010
- Jämtland*, ur *Boken om Sverige*, S Andersson, K Åström, Liber 1999
- Jättarna anfaller*, M Ljunggren, Bonnier Carlsen 2012

K

- Kajsa Kavat*, A Lindgren, Rabén och Sjögren 1950
- Kantarell*, ur *Känn igen 25 svampar*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2011
- Kantarell*, ur *Sofis Svampbok*, S Casta, B Mossberg, Opal 1998
- Karl Johan*, ur *Känn igen 25 svampar*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2011
- Karl Johan*, ur *Sofis Svampbok*, S Casta, B Mossberg, Opal 1998
- Karlsson på taket*, A Lindgren, Rabén & Sjögren 2007
- Kartkatastrofen*, I Angeborn, Tiden 2010
- Kim och Lina räddar Sture*, T Bengtsson, Hegas 2010
- Kladdigt Kadir*, ur *Stjärnsvenska*, H Eriksson, Liber 2011
- Knölsvan*, ur *Känn igen 25 fåglar*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2011
- Koka soppa på en spik*, Unga fakta, <http://www.ungafakta.se/sagor/folksagor/koka-soppa-pa-en-spik> 2013
- Koltrast*, ur *Första fågelboken*, L Klinting, Rabén & Sjögren 1994
- Korven (De tre önskingarna)*, ur *Första sagoboken*, G Borén, Rabén & Sjögren 1992
- Kristendomen*, ur *Boken om Sverige*, S Andersson, K Åström, Liber 1999
- Kroppen behöver mat*, ur *Boken om NO*, L Enwall, B Johansson, G Skiöld, Natur & Kultur 2012
- Kråkan*, ur *Fågelbok för barn*, B Ahlberg, Bullfinch publishing 2010
- Kungens lilla piga*, ur *Nu ska vi sjunga*, A Tegnér, Liber 2008
- Kungsfågel*, ur *Känn igen 25 fåglar*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2011
- Känn igen 25 svampar och bär*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2011
- Känn igen 25 träd och buskar*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2012
- Kärlekskrisen*, AC Håkans, Bonnier Carlsen 2011
- Körsbärsdalen*, ur *Bröderna Lejonhjärta*, A Lindgren, Rabén & Sjögren 1973

L

- Ladusvala*, ur *Elva av alla fåglar*, J Olsson, Studentlitteratur 2010
- Lappland*, ur *Sveriges landskap*, M Wedsberg, SIT 2001
- Lax*, ur *Känn igen 25 fiskar*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2011
- Lax*, A Nasiell 2013
- Lejonet och musen*, ur *Kloka djur och tokiga*, J-Ö Swahn, K Lindell, L Lindell, Liber 2001
- Lekparken*, E Pettersson 2014
- Li rider i skogen*, ur *Stjärnsvenska*, C Davidsson, Liber 2011
- Liljekonvalj*, *Känn igen 25 blommor*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2011
- Liljekonvalj*, *Djur och växter hos oss*, L-Ö, H Wanntorp, H-E Wanntorp, Liber 1992
- Linda*, ur *Hedvig och Hardemos prinsessa*, F Nilsson, Natur & Kultur 2009
- Liten mus söker hus*, ur *På vers*, K Carlsson, L G Hellström, E Imber- Liljeberg, Barnboks förlaget 1985
- Livet i staden*, ur *Boken om Sverige*, S Andersson, K Åström, Liber 1999
- Lotta fiskar*, ur *Lotta på Bråkmakargatan*, A Lindgren, Rabén & Sjögren 1978
- Lotta på Bråkmakargatan*, A Lindgren, Rabén & Sjögren 1978
- Lottas födelsedag*, ur *Visst kan Lotta cykla*, A Lindgren, Rabén & Sjögren 1971
- Lyckokakan*, K Lundberg Hahn, Rabén & Sjögren 2013
- Långt ifrån cool*, I Olsson, Rabén & Sjögren 2009
- Lägerkrisen*, AC Håkans, Bonnier Carlsen 2012
- Lär dig mer om klimatförändringar*, KP-webben, <http://kpwebben.se/Lasa/KP/KP-webbarnas-miljotips> 2012
- Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet* 2011, Skolverket
- Läsuppgifter Matematik*, F Dahlqvist, Beta-pedagog 2000

M

- M*, ur föreställningen *Bokstavsbageriet*, Junibacken, Stockholm (D Andersson) 2013
- Madicken*, A Lindgren, Rabén & Sjögren 1976
- Magen och tarmarna*, ur *Puls NO-boken*, L Enwald, B Johansson, G Skiöld, Natur & Kultur 2012
- Magisterns barn*, ur *Hedvig och Hardemos prinsessa*, F Nilsson, Natur & Kultur 2009
- Mail*, ur *Läsförståelse b, Aha*, Liber 2011
- Majas visa*, ur *Nu ska vi sjunga*, A Tegnér, Liber 2008
- Maj-Björns första resebrev*, ur *Diamantjakten*, M Wänblad, Natur & Kultur 2012
- Malala sköts för att hon ville leva i frihet*, ur 8 sidor 2013
- Maria-Elena kämpar för jordens barn*, KP-webben, <http://kpwebben.se/Lasa/Allt-annat/Maria-Elena-kampar-for-jordens-barn> 2011

- Matchboll*, Sean Callery, övers. M Jonols, Berghs 2013
- Maten* ur *Puls NO-boken*, L Enwald, B Johansson, G Skiöld, Natur & Kultur 2012
- Mattedetektiverna 2A*, *Uppdrag matte*, A Kavén, H Persson, Liber 2011
- Mattedetektiverna 2B*, *Uppdrag matte*, A Kavén, H Persson, Liber 2011
- Mattekluringar att lösa i grupp*, U Hägglund, Sanoma 1999
- Medelpad*, ur *Puls Landskapsboken*, A L Stålnacke, Natur & Kultur 1994
- Megakillen i dubbeltrubbel*, M Olczak, Rabén & Sjögren 2009
- Mellan raderna*, M Karlsson, L Ståhl, Serholt 2012
- Min lilla kanin*, ur *Ellas Café*, M Widmark, Tiden 2008
- Mio, min Mio*, A Lindgren, Rabén & Sjögren 2007
- Miljötips*, Kpwebben.se/Lasa/Alltannat/Miljotips
- Mirabell*, ur *Nils Karlsson Pyssling*, A Lindgren, Rabén & Sjögren 2002
- Mors lilla Olle*, ur *Nu ska vi sjunga*, A Tegnér, Liber 2008
- Muskelnas kraft*, ur *Boken om NO*, H Persson, Liber 2012
- Musse och de vandrande pinnarna*, ur *Åkerbo*, A Huett, Rabén & Sjögren 2013
- Mycket mer mellan raderna*, M Karlsson, L Ståhl, Serholt 2012
- Mycket tjat om mat*, ur 8 sidor 2013
- Myra*, ur *Vilda husdjur*, J Berglund, Natur & Kultur 2008
- Mystisk man* ur *Mamma Mu: mina fina fötter*, J och T Wieslander, Gammafon 2005
- Mål*, ur *Lgr 11*, ur *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*, Skolverket 2011
- Människokroppen*, ur *Boken om NO*, H Persson, Liber 2012
- Märtas hästbok*, E Eklund Wilson, Bonnier Carlsen 2008
- Mässlingen har kommit till Sverige igen*, ur 8 sidor 2013

N

- N*, ur *Alfabetets Vem är Vem*, C Rosvall, Warne förlag 1998
- Nerver i kroppen*, ur *Boken om NO*, H Persson, Liber 2012
- Nils Karlsson Pyssling*, A Lindgren, Rabén & Sjögren 2007
- Nordiska gudar*, Andreas Palmaer, Alfabeta 2012
- Ny FN-dag ska hjälpa världens flickor*, ur 8 sidor 2013
- Nya matematikboken*, K Andersson, E Johansson, Liber 2012
- Nyckelpiga*, ur *Vilda husdjur*, J Berglund, Natur & Kultur 2008
- När det börjar bli mörkt*, ur *Barnens versbok*, I Sjöstrand, En bok för alla 1986
- När Emil hissade upp lilla Ida*, ur *Hyss med Emil och Ida*, A Lindgren, Rabén & Sjögren 2013
- När hon går förbi*, ur *Schlagersabotören*, M Widmark, Rabén & Sjögren 2012
- När isen låg över Sverige*, ur *Boken om Sverige*, S Andersson, K Åström, Liber 1999

När naturkrafterna slår till, *Det brinner!* KP-webben, <http://kpwebben.se/Lasa/Allt-annat/Det-brinner> 2009

När naturkrafterna slår till, *En vägg av vatten*, KP-webben, <http://kpwebben.se/Lasa/Fakta/En-vagg-av-vatten> 2009

När naturkrafterna slår till, *När marken får liv*, <http://kpwebben.se/Lasa/Fakta/En-vagg-av-vatten> 2009

När naturkrafterna slår till, *Det finns inget dåligt väder*, <http://kpwebben.se/Lasa/Fakta/Det-finns-inget-daligt-vader> 2009

När var forntiden? ur *Puls SO-boken*, G Körner, M Willebrand, Natur & Kultur 2011

Nässlor är ett nyttigt ogräs, ur 8 sidor 2013

O

Olika blues, ur *Smått & Gott*, O Widstrand, Sv Skolmusik 1981

Olika religioner, ur *Puls, SO-boken*, M Willebrand, Natur & Kultur 2011

Olivia söker brevvän, ur *Skrivmix*, P Sahlin, Natur & Kultur 2011

Om jag bara inte råkat byta ut tant Doris hund, I Angeborn, Tiden 2003

P

Paula gillar fotboll, U Scheffler, övers. M Engvén, Berghs 2008

Petter i full fart, E Brenckert, B Wahlström 2009

Pilgiftsgrodan, ur *Lyssna på Djuren*, M Widmark, Max Ström 2013

Pippi börjar skolan, ur *Pippi Långstrump*, A Lindgren, Rabén & Sjögren 2007

Pippi håller avskedskalas, ur *Pippi Långstrump*, A Lindgren, Rabén & Sjögren 2007

Plats, ur *Du är ett moln*, M Melin, Nypon förlag 2010

Pojken och vargen (fabel), ur *Örnen*, Natur & Kultur 2003

Prins Lini, Unga fakta, <http://www.ungafakta.se/sagor/folksagor/prins-lini>, 2013

Prinsessan och skosnörena, ur *Hedvig och Hardemos Prinsessa*, F Nilsson, Natur & Kultur 2009

Prinsessan på ärten, ur *Aha, Läsförståelse B*, Liber 2011

Problemkul 1, A S Johnsson, Studentlitteratur 2004

Problemkul 2, A S Johnsson, Studentlitteratur 2005

Problemkul 3, A S Johnsson, Studentlitteratur 2006

Prästkrage, ur *Djur och växter hos oss*, L-Ö, H Wanntorp, H-E Wanntorp, Liber 1992

Prästkrage, ur *Känn igen 25 blommor*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2011

Pussar och P.S., I Angeborn, Tiden 2006

Puzzel på valpkurs, I Halvarsson, Bonnier Carlsen 2011

Påfågelläga, ur *Känn igen 25 fjärilar*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2012

Påfågelläga, A Nasiell 2013

R

Rasmus på luffen, A Lindgren, Rabén & Sjögren 1979

Rekord i djurens värld, *KP-Webben*, <http://kpwebben.se/Lasa/Fakta/Rekord-i-djurens-varld> 2011

Ren mat har räddat öarna, ur 8 sidor 2013

Resande nallar, ur *Diamantjakten*, M Wänblad, Natur & Kultur 2011

Riskera inte livet för min skull, ur 8 sidor 2013

Roberta Karlsson och kungen, V Lärn, Rabén & Sjögren 1995

Roliga saker på fritiden, KP-webben, <http://kpwebben.se/Lasa/Allt-annat/10-saker-for-2> 2011

Rådjur, ur *Känn igen 25 däggdjur*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2012

Rådjur, ur *Första djurboken*, L Klinting, Rabén & Sjögren 1993

Rätt och Rättvist, ur *Stora boken om Sandvargen*, Å Lind, Rabén & Sjögren 2006

Räven och det sjuka lejonet, ur *Fabler från hela världen*, J Brian, J Karlsson, L Herriman, L Scholes, Adastral 1999

Räven och vindruvorna, ur *Fabler från hela världen*, J Brian, J Karlsson, L Herriman, L Scholes, Adastral 1999

Rödluvan och vargen, ur *Lilla Barnkammarboken: Sju små sagor*, Bonnier Carlsen 2011

S

S, ur *Alfabetets Vem är Vem*, C Rosvall, Warne förlag 1998

Sagan om den lilla farbrorn, B Lindgren, Karneval förlag 2010

Samma mjölk i olika paket, ur 8 sidor 2013

Sixten, U Stark, Bonniers Carlsen 2000

Sköldpadda, A Nasiell 2013

Sjalen, K Bluitgen, Nypon förlag 2011

Sjön Gullringen, ur *Tro det om du vill*, J-Ö Swahn, K Lindell, L Lindell, Liber 2002

Skelett, muskler och hud, ur *Boken om NO 1-3*, H Persson, Liber 2013

Skelettet, ur *Lätta fakta om kroppen*, S Turnbull, övers. K Wittbom, Berghs 2011

Skogens systrar, P Dahlin, Rabén & Sjögren 2009

Skoj på hoj, KP-webben, <http://kpwebben.se/Pages/Soksida/?q=skoj%2Bp%C3%A5%2Bhoj> 2013

Skola i skräck, T Halling, Alfabet 2011

Skolbesök, ur *Lyckostjärnan*, M Wänblad, Natur & Kultur 2011

Skolramsa, ur *Lätt & blandat*, J Westlund, Bonnier Carlsen 2006

Skuggan i väggen, K L Hahn, Rabén & Sjögren 2012

Skåne, ur *Sveriges landskap*, M Wedsberg, Liber 2006

Skärp dig! ur *Stora boken om Sandvargen*, Å Lind, Rabén & Sjögren 2012

Sköldpaddan och haren, ur *Kloka Djur och tokiga*, J-Ö Swahn, K Lindell, Liber 2001

Slagsmål, H Bross, Bonnier Carlsen 2012

Småland, ur *Puls Landskapsboken*, A L Stålnacke, Natur & Kultur 2004

Snigelns visa, ur *På vers*, K Carlsson, L G Hellström, E Imber- Liljeberg, Barnboksforlaget 1985

Sniglar och snäckor, ur *Vilda husdjur*, J Berglund, Natur & Kultur 2008

Snigelögon, ur *Vitas hemlighet*, K L Hahn, Rabén & Sjögren 2010

Snäcka, ur *Vilda husdjur*, J Berglund, Natur och Kultur 2008

Snälle Pelle i Svarta grottan, J Wieslander, T Wieslander, Natur & Kultur 1998

Snövit, ur *Prinsessagor*, återber. M Harris, Bonnier Carlsen 2006

Sofis svampbok, S Casta, Opal 1998

Solsken och Raggsockor, ur *Sixten*, U Stark, Bonnier Carlsen 2000

Spinkis och Katta, L Anrell, Bonnier Carlsen 2009

Spökdemonstrationen, ur *Tjosanhejsan*, M Haellquist, K Bartley, Barnkonventionen 1999

Stadsmusikanterna i Bremen, ur *Den röda Barnkammarboken*, folksaga, övers okänd, Bonnier Carlsen 1999

Stannfåglar, ur *Puls NO-boken*, L Enwald, B Johansson, G Skiöld, Natur & Kultur 2011

Stare, ur *Elva av alla fåglar*, J Olsson, Studentlitteratur 2010

Stenåldern, ur *Puls SO-boken*, G Körner, M Willebrand, Natur & Kultur 2011

Stockholm, ur *Boken om Sverige*, S Andersson, K Åström, Liber 1999

Stora boken om Sandvargen, Å Lind, Rabén & Sjögren 2012

Sudda, sudda, ur *Barnens musik*, G Bornemark, Berghs 1993

Sune slutat 1:a klass, ur *Plugghästen Sune*, S Ohlsson, A Jacobsen, Rabén & Sjögren 2004

Svartskogen, H Bross, Sanoma 2011

Sverige bryter mot FN-regler, ur 8 sidor 2013

Sverige i världen, ur *Upptäck Sverige*, T Bengtsson, A Hedin, Liber 2012

Sveriges delar, ur *Boken om Sverige*, S Andersson, K Åström, Liber 1999

Sveriges nya stjärnor på nätet, ur 8 sidor 2013

Sveriges största filmfamilj, ur 8 sidor 2013

Svårare liv för den som inte kan läsa, ur 8 sidor 2013

Södermanland, ur *Boken om Sverige*, S Andersson, K Åström, Liber 1999

Sömnen, ur *Puls NO-boken*, L Enwald, B Johansson, G Skiöld, Natur & Kultur 2011

T

Talgoxe, ur *Vilda husdjur*, J Berglund, Natur & Kultur 2008

Taekwondo är tuffast! L Blomquist, Opal 2006

Text om Ann Caroline Håkans, Barnens bibliotek, www.barnensbibliotek.se/forfattare/ForfattareAO/AnnCarolineHakans/tabid/1014/Default.asp

Text om Anna Jansson, ur *Läs om författare 2*, K Nordström, Studentlitteratur 2012

Text om Astrid Lindgren, ur *Läs om författare 1*, K Nordström, Studentlitteratur 2012

Text om Helena Bross, ur *Läs om författare 2*, K Nordström, Studentlitteratur 2012

Text om J K Rowling, ur *Läs om författare 2*, K Nordström, Studentlitteratur 2012

Text om Jo Salmson, <http://www.barnensbibliotek.se/tabid/845/Default.aspx> 2009

Text om Martin Widmark, ur *Läs om författare 1*, K Nordström, Studentlitteratur 2012

Text om Martin Widmark, ur *Aha Läsförståelse C*, Liber 2011

Text om Mats Wänblad, ur *Bums Svenska år 5*, Liber 2013

Text om Moni Nilsson, ur *Läs om författare 1*, K Nordström, Studentlitteratur 2012

Text om Måns Gahrton - Läs om författare 2, K Nordström, Studentlitteratur 2012

Text om Olsson/Jacobsson, Barnens bibliotek 2014

Text om Roald Dahl, ur *Läs om författare 1*, K Nordström, Studentlitteratur 2012

Tidningsmysteriet, M Widmark, Bonnier Carlsen 2005

Takige Belog, ur *Kloka barn och en toker*, J-Ö Swahn, K Lindell, L Lindell, Liber 2001

Tordyvel, ur *Vilda husdjur*, J Berglund, Natur & Kultur 2008

Tonje och det hemliga brevet, M Parr, övers. K Nyman, Rabén & Sjögren 2010

Trana, ur *Djur och växter hos oss*, L-Ö, H Wanntorp, H-E Wanntorp, Liber 1992

Trollets hjärta, ur *Sagor från skogen*, A-C Tidholm, Alfabet 2002

Trädgårdslandet, ur *Barnens versbok*, trad. En bok för alla 1986

Tufft spel, M Ljunggren, Bonnier Carlsen 2013

Tzatziki och morsan, M Nilsson, Natur & Kultur 2004

Tänk om jag var hare, ur *Tänk om*, L Sjöberg, Rabén & Sjögren, 2010

Tänk om jag var mygga, ur *Tänk om*, L Sjöberg, Rabén & Sjögren 2010

Tänk om vi var fladdermöss, ur *Tänk om*, L Sjöberg, Rabén & Sjögren 2010

Träna tänkeriet, ur *Stora boken om Sandvargen*, Å Lind, Rabén & Sjögren 2012

Törnrosa, bearb. M Harris, Bonnier Carlsen 2005

U

Uppland, ur *Sveriges landskap*, M Wedsberg, Liber 2008

Utländska läkare väljer Sverige, ur *8 sidor* 2013

V

Vad ska vi göra? ur *Barnens versbok*, L Hellsing, En bok för alla 1986

Walter älskar downhill, KP-webben, <http://kpwebben.se/Lasa/Allt-annat/Walter-alskar-downhill> 2012

Vanten, ur *Lilla barnkammarboken*, folksaga, Bonnier Carlsen 2011

Vargspindel, ur *Vilda husdjur*, J Berglund, Natur & Kultur 2008

Var ligger Sverige? ur *Boken om Sverige*, S Andersson, K Åström, Liber 1999

Vara vänner, M Oskarsson, Bonnier Carlsen 2012

Varegens hjärta, M Widmark, Bonnier 2011

Varm korv boogie, ur *Musikskatten*, O Törnkvist, Förlaget Lutfisken 1997

Varm tass i mörkret, ur *Varm tass i mörkret*, M Melin, Hegas 2007

Vem lurar vem? C Wirsén, Rabén & Sjögren 2011

Vem smyger där runt hörnet, ur *Musikskatten*, B Nilsson, Förlaget Lutfisken 1997

Vems ungar är vackrast? ur *Läseboken 1*, S Frennberg, M Sondén, övers. S Feldbaum, Natur & Kultur 2004

Vi på Saltkråkan, A Lindgren, Rabén & Sjögren 2007

Vilma och guldkulan, M Mangold, Rabén & Sjögren 2012

Vilmer i hårdträning, S Bengtsson, Rabén & Sjögren 2012

Vilmers första tävling, S Bengtsson, Rabén & Sjögren 2011

Vinden och solen, ur *Fabler från hela världen*, J Brian, J Karlsson, L Herriman, L Scholes, Adastra 1999

Vingmuttern, V Lärn, Rabén & Sjögren 2007

Vinterkampen, A Pops, Pintxo förlag 2012

Vinteräventyret, H Bross, Sanoma 2000

Visst kan du odla i stan, ur *8 sidor* 2013

Visst kan Lotta cykla! A Lindgren, Rabén & Sjögren 1980

Väffelhjärtat, M Parr, övers. K Nyman, Rabén & Sjögren 2007

Välkommen åter snälla sol, ur *Barnens versbok*, En bok för alla 1986

Världens grisigaste tjuv, M Garthon, J Unenge, Bonnier Carlsen 2012

Världens smartaste djur, KP-webben, <http://kpwebben.se/Lasa/Fakta/Fa-klam-pa-finnarna> 2011

Värsta nappet, ur *Stjärnsvenska*, H Eriksson, Liber 2011

Z

Z, ur *Alfabetets Vem är Vem*, C Rosvall, Warne förlag 1998

Zoomysteriet, M Widmark, Bonnier Carlsen 2007

Ä

Älg, ur *Känn igen 25 däggdjur*, B Bergenholtz, Rabén & Sjögren 2012

Älg, ur *Första djurboken*, L Klinting, Rabén & Sjögren 1993

Änglamark, ur *Barnens versbok*, E Taube, En bok för alla 1986

Ö

Öknamnet, ur *Tjosanhejsan*, M Haellquist, H Bartley, Barnkonventionen 1999

ÅK 4

A

Ajöss till sjöss, ur *Vatten är viktigt, Stjärnsvenska*, L Levensmark, C Nero, Liber 2003

Akimbos önskan, ur *Akimbo och elefanterna*, A McCall Smith, övers. P Carlsson, B Wahlström 2006

Anne Frank, ur *Demokratihandboken*, S Buregren, Rabén & Sjögren 2003

Att vara barn för hundra år sedan ur *Boken om historia 1*, S Andersson, E Ivansson, Liber 2007

Att vara barn på vikingatiden, ur *Boken om historia 1*, S Andersson, E Ivansson, Liber 2007

B

Barnhemmet, C Lidbeck, Lilla Piratförlaget 2013

Berggrunden täcker hela jorden, ur *Upptäck Sverige - Geografi*, T Bengtsson, A Hedin, Liber 2012

Blink, blink med stjärnan, I Olsson, Gilla böcker 2012

Bofink, ur *Djur och växter hos oss A-K*, H Wanntorp, H Wanntorp, Liber 1992

D

Den djupaste hålan i det svartaste berget, ur *Mio min Mio*, A Lindgren, Rabén & Sjögren 2009

Den oärlige snickaren, ur *Läsebok 2*, övers. S Feldbaum, Natur & Kultur 2007

Domherre, ur *Djur och växter hos oss A-K*, H Wanntorp, H Wanntorp, Liber 1992

Där Gunnvald och Tonje talar om förr i tiden, ur *Tonje och det hemliga brevet*, M Parr, övers. K Nyman, Rabén & Sjögren 2010

Där jag bor finns det något väldigt fint, ur *Som om jag vore något mycket dyrbart*, T Waldvik, Alvina förlag och produktion 2012

E

Edda, ur *Flickornas historia - från Igelkottsflickan på stenåldern till Julia i vår tid*, K Lindström, Rabén & Sjögren 2002

Eglantyne Jebb, ur *Demokratihandboken*, S Buregren, Rabén & Sjögren 2003

En kristen i byn, ur *Hövdingens bägare*, M Widmark, Bonnier Carlsen 2012

En oväntad inbjudan, ur *Hövdingens bägare*, M Widmark, Bonnier Carlsen 2012

En vandring till fjällets topp, ur *Upptäck biologi - Sverige*, M Ottosson, Å Ottosson, Liber 2006

Energi och miljö, ur *Upptäck Sverige - Geografi*, T Bengtsson, A Hedin, Liber 2012

Ett av världens ovanligaste hav, ur *Upptäck biologi - Europa*, M Ottosson, Å Ottosson, Liber 2007

Extra - En morgon stod hon bara där, P Nilsson, Alfabeta 2011

F

Fångad i det genomskinliga, ur *Skrivmix 2*, P Sahlin, Natur & Kultur 2008

Födelsedagspresenten, ur *Kompisboken*, L Hallberg, Rabén & Sjögren 2002

Förstår du inte, ur *Maria, 13*, M Rydhagen, Textab förlag 1983

Förvandlingen, ur *Oförklarligt 3 läskiga historier, Stjärnsvenska*, I Strömsten, Liber 2005

H

Haven runt Sverige, ur *Upptäck biologi - Sverige*, M Ottosson, Å Ottosson, Liber 2006

Hoten mot Östersjön, ur *Upptäck biologi - Europa*, M Ottosson, Å Ottosson, Liber 2007

Hövdingens bägare, M Widmark, Bonnier Carlsen 2012

I

I rosengården, ur *Mio min Mio*, A Lindgren, Rabén & Sjögren 2009

J

Jordens klimat förändras, ur *Upptäck Väder och klimat*, P Holmgren, Liber 2007

K

Kan du vissla Johanna?, U Stark, Bonnier & Carlsén 2003

Katrina, ur *Flickornas historia - från Igelkottsflickan på stenåldern till Julia i vår tid*, K Lindström, Rabén & Sjögren 2002

Kolla in! Chatt och chock, J Ahlmark, Sanoma 2012

L

Logg 42-47, ur *Lennart Lordis loggbok utsikt från livets planet*, T Berggren, Bonnier Carlsen 2012

Lyxig lax, ur *Vatten är viktigt, Stjärnsvenska*, L Levemark, C Nero, Liber 2003

M

Med händerna för baken, ur *Hövdingens bägare*, M Widmark, Bonnier Carlsen 2012

Mindre värd än oss, ur *Som om jag vore något mycket dyrbart*, T Waldvik, Alvina förlag och produktion 2012

Miramis, ur *Mio min Mio*, A Lindgren, Rabén & Sjögren 2009

N

Nattligt möte, ur *Jag, Dante och miljonerna*, F Nilsson, Natur & Kultur 2008

November är en dyster man, ur *Som om jag vore något mycket dyrbart*, T Waldvik, Alvina förlag och produktion 2012

När isen låg över Sverige, ur *Boken om Sverige*, S Andersson, K Åström, Liber 2012

O

Om jämställdhet mellan man och kvinna, ur *Istället för hip hop*, D Boyacioglu, Tiden 2003

P

Pappa elefant, ur *Akimbo och elefanterna*, A McCall Smith, övers. P Carlsson, B Wahlström 2006

Pizza i Venedig och fisk på stenåldern, ur *Vatten är viktigt, Stjärnsvenska*, L Levemark, C Nero, Liber 2003

Presenten, ur *Jag, Dante och miljonerna*, F Nilsson, Natur & Kultur 2008

Problemlösningsstrategier, ur *Matte Eldorado, Lärarbok 4a*, I Olsson, M Forsbäck, Natur & Kultur 2011

R

Ronja Rövardotter, A Lindgren, Rabén & Sjögren 2007

Rädda barnen, ur *Kompisboken*, L Hallberg, Rabén & Sjögren 2002

S

Sagan om Tor och jätten Hymer, ur *Puls historia 4-6*, G Körner, P Lindberg, Natur & Kultur 2012

Sinnena, ur *Puls biologi 4-6 människan*, L Enwall, G Skiöld, K Wallander, B Belfrage, Natur & Kultur 2012

Slottet av is, J Kastevik, Bonnier Carlsen 2013
Snitt-Jönsson, Stjärnsvenska, C Nero, Almqvist & Wiksell 2005
Snögrottan, ur *Zoom antologi, reflekterande läsning*, L Trenter, Sanoma 2011
Stockholm - Sveriges huvudstad, ur *Upptäck Sverige - Geografi*, T Bengtsson, A Hedin, Liber 2012
Stockholm, ur *Koll på Sverige*, K Haraldsson, H Karlsson, L Molin, Bonnier utbildning 2007
Syster Karin, ur *Kaspar, Atom-Ragnar och Snömannen*, M Engström, Rabén & Sjögren 2001

T

Textuppgifter, flera räknesätt, ur *Matte Eldorado, Lärbok 4a*, I Olsson, M Forsbäck, Natur & Kultur 2011
Titanics undergång, ur *Titanics undergång och andra stora katastrofer, Läs och förstå om Europa*, M Widmark, Liber 1999
Trollkarlen, ur *Herr Gurka, Krakel Spektakel och alla de andra*, L Hellsing, Rabén & Sjögren 2013

U

Unga fakta, <http://www.ungafakta.se/vikingar/historia/2013>

V

Var ligger Sverige? ur *Boken om Sverige*, S Andersson, K Åström, Liber 2012
Vatten bär både fartyg och småkryp, ur *Boken om kemi och fysik*, H Persson, Liber 2004
Vattnet i naturen, ur *Kompass Sverige vår natur*, R Olsson, Natur & Kultur 2010
Vid Odens bägge korpar, ur *Hövdingens bägare*, M Widmark, Bonnier Carlsen 2012
Vikingatiden, ur *Boken om historia 1*, S Andersson, E Ivansson, Liber 2007
Världen bredvid vår, *Stjärnsvenska*, Å Linder, Liber 2005

Y

Yxan i huvudet, ur *Hövdingens bägare*, M Widmark, Bonnier Carlsen 2012

Ö

Önskestjärnan, I Angerborn, Tiden 2008

ÅK 5

A

Alva och Oskar, ur *ZOOM svenska åk 5*, J Andersson, B Falk, B Af Petersens, Sanoma 2005
Apkvinnan, ur *Tsatsiki och morsan*, M Nilsson, Natur & Kultur 1995

B

Blink Blink med stjärnan, I Olsson, Gilla böcker 2012
Boken om Europa, S Andersson, K Åström, Liber 2000

D

Den osänkbara båten som sjönk, <http://kpwebben.se/Lasa/Allt-annat/Den-osankbara-baten-som-sjonk>

E

En klo av järn, ur *Mio min Mio*, A Lindgren, Rabén & Sjögren 2003
Erik pratar med ögonen, *Kamratposten* 7/2011 Bonnier Tidskrifter
EU - vad är det egentligen? [http://europa.eu/kids-corner/barnhornan - Eu - vad är det egentligen?](http://europa.eu/kids-corner/barnhornan-Eu-vad-är-det-egentligen?)

F

FAKTA Europeiska unionen, ur *Kompass Europa vår världsdel*, M Willebrand, A-L Stålnacke Natur & Kultur 2011
Fler och fler människor, ur *Koll på Europa*, L Molin, K Haraldsson, H Karlsson, Sanoma 2008
Förfärliga fakta ödsliga öknar, A Ganeri, Argasso 2006

G

Grodkungen, ur *Lilla Barnkammarboken: Grodor, prinsar och prinsessor*, H C Andersen, övers. M Harris, Bonnier 2012
Gummitarzan, O Lund Kirkegaard, övers. K Naumann, B Wahlström 2013
Gör något Ville! M Jonols, Bergs 2013

H

Hej knekt, Båten går, ur *Första kortspelsboken*, B Sundsten, J Jäger, B Wahlström 2008
Hemlös, S Lean, övers. C Wiberg, B Wahlström 2013
Häxans kärleksbrygd, A Nasiell 2013

J

Jordens klimat förändras, ur *Upptäck Europa Biologi* Å Ottosson, M Ottosson, Liber 2007

Ju farligare desto bättre, ur *Tsatsiki och farsan*, M Nilsson, Natur & Kultur 1996

K

Kattens problem, A Nasiell 2013

L

Laura seglade ensam jorden runt, Kamratposten 12/2012 Bonnier Tidskrifter

Lite fakta om havens fasa, ZOOM svenska åk 5, B Falk, B Af Petersens, Bonnier utbildning 2006

Lär dig googla supersmart, <http://kpwebben.se/Lasa/Allt-annat/Lar-dig-googla-supersmart>

Lätta ankar, ur *Skattkammaren*, R Stevenson, återberättad M Bylock, Rabén & Sjögren 1995

M

Mindre värd än oss, ur *Som om jag vore något mycket dyrbart*, T-L Waldvik, Alvina förlag och produktion AB 2012

Muren, T Knutsson, Kabusa böcker 2011

Mördarleken, *Volleyballong*, ur *Leklust*, N Dahlström, Almqvist & Wiksell 1992

N

Naturens mysterier, H Borgström, Rabén & Sjögren 2010

Nordens länder, ur *Puls Geografi Norden*, K Olsson, I Åsgård, Natur & Kultur 2012

När gorillan kom, ur *Apstjärnan*, F Nilsson, Natur & Kultur 2005

P

Pirater, <http://ungafakta.se/pirater/>

Piraternas strategi, ur *Fascinerande fakta Pirater och smugglare*, M Butterfield, övers. B Svensson, Berghs 2006

Planeter föds, ur *Finns det liv i rymden?* M Rådbo, Opal 2012

Primater - de klokaste djuren, ur *Boken om urmänniskan*, L Kallenberg, B Falk, Tiden 1998

Puls Religion, M Abrahamsson, Natur & Kultur 2011

R

Roliga rastlekar, <http://kpwebben.se/Lasa/Allt-annat/Roliga-rastlekar>

Ronja Rövardotter, A Lindgren, Rabén & Sjögren 2004

S

Snatta, ur *Tsatsiki och Retzina*, M Nilsson, Natur & Kultur 2001

Sova borta - party eller pina? Kamratposten 2/2011 Bonnier Tidskrifter

Stenhusets hemlighet, A Widholm, Berghs 2010

Sverige för 100 år sedan, ur *Boken om Historia 1*, S. Andersson, E Ivansson, Liber 2007

Sveriges snabbaste systrar, ur ZOOM svenska åk 5, B Falk, B Af Petersens, Sanoma 2006

Så är det att vara adopterad, Kamratposten 5/2011, Bonnier Tidskrifter

Sömngångare, ur *Förvandlad*, M Melin, Rabén & Sjögren 2011

T

Tonje och det hemliga brevet, M Parr, Rabén & Sjögren 2010

U

Upptäck Religion, B Ring, D Sandin, Liber 2008

ÅK 6

A

Alex Dogboy, M Zak, Opal 2003

Alfred Nobel - en mångsidig man <http://www.nobelmuseum.se/sv/node/1467>

Allting börjar med solen, ur *PULS Biologi - Naturen*, B Belfrage, R Olsson, Natur & Kultur, 2012

Allting känns så svårt ..., ur *Maria, 13*, M Rydhagen, Textab 1983

Armbandet, I Kullenberg, ur *Teman i svenska Spökerier: antologi, texter i urval* B M Holtz, M Ögland, Natur & Kultur 2001

Astrid Lindgren, ur *Demokratihandboken*, S Buregren, Rabén och Sjögren 2001

Att kyssa Tanja, ur *Varning! Kärlek*, G Åkerblom (urval E Lundeberg, D Villa), Bonnier Carlsen 2005

Att vara barn på 1600-talet, *Boken om Historia del 2*, S Andersson, E Ivansson, Liber 2008

B

Barnkonventionen - Kort version, <http://unicef.se/barnkonventionen>

C

Ceremonierna - prisutdelning och Nobelbanketten <http://www.nobelmuseum.se/sv/node/1480>

D

- Datorn tar all min tid*, ur *Kamratposten*, A Anderlid, Bonnier Tidskrifter 3/2013
- Den fula ankungen*, HC Andersen, övers. M Harris, Bonnier Carlsen 2004
- Den oemotståndliga*, ur *Rysare om natten*, D Höjer, Bonnier Carlsen 2002
- Den stora jakten på häxor*, ur *Boken om Historia del 2*, S Andersson, E Ivansson, Liber 2008
- Den första kärleken*, T Danielsson, ur *Skatten 6 Lärobok i Svenska*, Natur & Kultur 1997
- Det är riktigt sant*, HC Andersen, övers. E Asklund, ur *Skatten 6 Lärobok i Svenska*, Natur & Kultur 1997 (Redaktionen har inte kunnat nå dödsboet för att få tillstånd att publicera texten).
- De vetenskapliga bevisen är flera ... så motionera mera!* ur *Kamratposten*, J Auer, Bonnier Tidskrifter 13/2011
- "Dina brev lägger jag under madrassen": en brevväxling 1971-2002, A Lindgren, S Schwardt (red. L Törnqvist)
- Du får ta mig ...*, ur *Maria*, 13, M Rydhagen, Textab 1983
- Du lilla människa ...*, ur *Maria*, 13, M Rydhagen, Textab 1983
- Du tog steget ...*, ur *Maria*, 13, M Rydhagen, Textab 1983
- Du vet att jag gråter*, ur *16 rader*, P Askergrén, Bromberg 2013
- Dödens hus*, ur *Stora boken med spökhistorier*, D Höjer, Semic 2011

E

- Eldens hemlighet*, H Mankell, Rabén & Sjögren 1999
- Elin Wägner*, ur *Demokratihandboken*, S Buregrén, Rabén & Sjögren 2001
- En del dagar ...*, ur *Maria*, 13, M Rydhagen, Textab 1983
- Ett kök är vackrast*, T Danielsson, ur *Man kan bli glad av ord*, ett urval av äldre och nyare danska och svenska dikter för barn och ungdomar, (red J Berthelius, I Kofoed) Kolibri 2001

F

- Farlig luft i Peking*, ur *Kamratposten*, M Zamore, Bonnier Tidskrifter 5/2013
- Från en stygg flicka*, K Boye, ur *Kärlek och uppror 210 dikter för unga människor*, En bok för alla 2009

H

- Hon skrattade ...*, ur *Maria*, 13, M Rydhagen, Textab 1983
- Hotet mot regnskogarna*, ur *Boken om Världen*, S Andersson, K Åström, Almqvist & Wiksell 2011
- Hur mår jordklotet?* ur *Upptäck Världen Biologi*, M Ottosson, Å Ottosson, Liber 2008
- Hål*, ur *Ett värmeljus i din skalle*, M Melin, Hegas 2008
- Häxprovet*, M Bylock, Rabén & Sjögren 1989

I

- Ibland undrar jag...*, ur *Maria*, 13, M Rydhagen, Textab 1983
- I maten finns viktiga näringsämnen*, ur *Upptäck människan - Kropp och hälsa*, I Hansen Puke, K Naenfeldt, Liber 2011

J

- Jag, du*, ur *Ett värmeljus i din skalle*, M Melin, Hegas 2008
- Jag ser dig*, ur *Ett värmeljus i din skalle*, M Melin, Hegas 2008
- Jag vill gärna*, K Boye, ur *Du och jag om kärlek*, 2003
- Jordens klimatzoner*, ur *Upptäck Världen Geografi*, T Bengtsson, A Hedin, Liber 2008

K

- Kan du trösta?* A L Bager, ur *Man kan bli glad av ord*, ett urval av äldre och nyare danska och svenska dikter för barn och ungdomar, (red J Berthelius, I Kofoed) Kolibri 2001
- Karolinska tiden*, *Boken om Historia del 2*, S Andersson, E Ivansson, Liber 2008
- Kärlek blir till i hjärnan*, KP-webben, <http://kpwebben.se/Skoj/Tavlingar/Karlek-blir-till-i-hjarnan>, 2012
- Kärringen på hörnan*, ur *Stora boken med spökhistorier*, D Höjer, Semic 2011

L

- Livets väg ...*, ur *Maria*, 13, M Rydhagen, Textab 1983
- Ljuset strömmar in*, ur *Samlade dikter 1954-1996*, T Tranströmer, Bonnier pocket 2011

M

- Malala blev skjuten*, ur *Kamratposten*, M Danielsson, Bonnier Tidskrifter 17/2012
- Malala Yousafzai tillbaka i skolan igen*, <http://www.svt.se/nyheter/varlden/malala-yousafzai-tillbaka-i-skolan-igen> 2013
- Mitt i natten*, I Sjöstrand, ur *Kärlek och uppror 210 dikter för unga människor*, En bok för alla 2009

N

- Nobelssystemet - att utse Nobelpristagare*, <http://www.nobelmuseum.se/sv/node/1479>
- Nu föds ett barn*, B Lindgren, ur *Kärlek och uppror 210 dikter för unga*, En bok för alla 2009

O

- Och så ler han...*, M Rydhagen, ur *Maria*, 13, Textab 1983

P

Pappa, S Widerberg, ur *Man kan bli glad av ord*, ett urval av äldre och nyare danska och svenska dikter för barn och ungdomar, (red J Berthelius, I Kofoed), Kolibri 2001

Prinsessan på ärten, HC Andersen, övers. M Harris, Bonnier Carlsen 2004

På rymmen med Pippi Långstrump, A Lindgren, Rabén & Sjögren 1971

R

Regn, M Melin, ur *Ett värmeljus i din skalle*, Hegas 2008

S

Sanning eller konsekvens, A Thor, Bonnier Carlsen 2013

Ska vi kyssas? ur *Det handlar om kärlek*, B R Holmberg, Tiden 2002

Skor längtar ut, W Aspenström, ur *Kärlek och uppror 210 dikter för unga människor*, En bok för alla 2009

Skrock, ur *Teman i svenska Spökerier: antologi, texter* (urval B M Holtz, M Ögland), Natur & Kultur 2001

Slut, M Melin, ur *Ett värmeljus i din skalle*, Hegas 2008

Sover kroppen när du sover? ur *Kroppens mysterier*, H Borgström, Rabén & Sjögren 2010

Sömnen, ur *Din fantastiska hjärna*, L Widén, Rabén & Sjögren 1999

T

Testamentet - Nobels sista vilja <http://www.nobelmuseum.se/sv/node/1477>

Tillstånd 12, C Andersson, ur *Kärlek och uppror: 210 dikter för unga människor*, En bok för alla 2009

U

Ulf läser en bra bok, ur *Min vän shejken i Stureby*, U Stark, Bonnier Carlsen 1995

V

Wangari Maathai - fred 2004 <http://www.nobelmuseum.se/sv/node/1523>

Vad kan man ha hypnos till, ur *ESS i svenska 6*, antologi, U Stark (red R Lindskog, J Ollars), Natur & Kultur 1998

Wilhelm Konrad Röntgen - fysik 1901 <http://www.nobelmuseum.se/sv/node/1561>

Vuxna trodde på älvor och troll, ur *Boken om Historia del 2*, S Andersson, E Ivansson, Liber 2008

Världens regnskogar krymper, ur *Upptäck Världen Biologi*, M Ottosson, Å Ottosson, Liber 2008

Växthuseffekten värmer jorden, ur *Spektrum Biologi*, S Fabricius, F Holm, R Mårtensson, A Nilsson, A Nystrand, Almqvist & Wiksell 2001

Ö

Önska bort önska nytt, I Olsson, *Gilla böcker* 2012

BILDFÖRTECKNING

ILLUSTRATIONER

Här anges illustrationer och foton som ingår i boken En läsande klass och finns på hemsidan www.enlasandeklass.se

ÅK 1-3

Adbåge E, ur *Gruppuppgifter i matematik A*, Almqvist & Wiksell 2003

Ahlbom J, ur *Riddarboken*, Alfabeta 2010, *Nya matematikboken 3A*, Liber 2012, *Det glömda guldet*, Rabén & Sjögren 2004

Ahlbom J och Morisse T, ur *Puls SO-boken*, Natur & Kultur 2011

Ahlbom Sundqvist A, ur *Stjärnsvenska*, Liber 2011

Alvner C, ur *Lilla barnkammarboken: De spökande prästerna*, Bonnier Carlsen 2011, 2012

Ankarvall E, ur *Lätt & blandat*, Bonnier Carlsen 2006

Bergendahl H, ur *Fråga chans*, Bonnier Carlsen 2011

Bergenholtz B, ur *Känn igen 25 fåglar, Känn igen 25 fiskar, Känn igen 25 blommor, Känn igen 25 svampar och bär, Känn igen 25 fjärilar och flygfän, Känn igen 25 däggdjur*, Rabén & Sjögren 2011, 2012

Berglund J, ur *Vilda husdjur*, Natur & Kultur 2008

Bergting P, ur *Den försvunna staden*, Bonnier Carlsen 2010, *Nordiska gudar*, Alfabeta 2012, *Skogens systrar*, Rabén & Sjögren 2009

Blåberg A, ur *Stjärnsvenska*, Liber 2011

Digman K, ur *Stora boken om Sandvargen*, Rabén & Sjögren 2012

Dure P, *Gräsand* 2013

Egerkrans J, ur *Drakens håla*, B Wahlström 2012, *Svartskogen*, Sanoma 2011

Eklund Wilson E, ur *Märtas hästbok*, Bonnier Carlsen 2011

Eklund Y, ur *Barnens musik*, Berghs 1993

Ekstam E, ur *Skuggan i väggen*, Rabén & Sjögren 2012

Eriksson E, ur *Väffelhjärtat*, Rabén & Sjögren 2007, *Sagan om den lilla farbrorn, Karneval förlag 2010, Tonje och det hemliga brevet*, Rabén & Sjögren 2010, *Vingmuttern: min allra bästa vän*, Rabén & Sjögren 2007, *Roberta Karlsson och kungen*, Rabén & Sjögren 1995

Falkenheim S, ur *Dilsa och den falska kärleken*, Rabén & Sjögren 2013

Forshed P, ur *Gamen Polly rymmer*, Rabén & Sjögren 2012

Grundström K, ur *Kim och Lina räddar Sture*, Hegas 2010

Gustafsson Å, ur *Eldorado 3 A, Eldorado Lärarbok*, Natur & Kultur 2010

Henze D, ur *Paula gillar fotboll*, Berghs 2008

Huguet B, ur *Drömmen om en hund*, Berghs 2011

Huett A, ur *Åkerbo*, Rabén & Sjögren 2013
Idling S, ur *Långt ifrån cool*, Rabén & Sjögren 2009
Isaksson V, ur *Hjälp, jag gjorde illa Linn!*, Bonnier Carlsen 2012
Jannerland S, ur *Vinterkampen*, Pintxo förlag 2012
Jäger T, ur *Jonte basketliraren*, B Wahlström 2009
Klinting L, ur *Första trädboken, Första fågelboken*, Rabén & Sjögren 1993, 1994
Larkum A, ur *Lätta fakta om kroppen*, Berghs 2011
Lindell E, ur *Bästa vänner*, Lilla Piratförlaget 2012, *Iris Karlssons värsta sommar*, Alfabeta 2011
Lindenbaum P, ur *Flickan jag älskar heter Milena*, En bok för alla 2012, *Tzatziki och morsan, Jag, Dante och miljonerna*, Natur & Kultur 2004, 2008
Lökvist S, ur *Taekwondo är tuffast*, Opal 2006
Meded M, *Abborre, Citronfjäril, Sköldpadda, Lax, En otrolig natt* (inkl. studiehandledningen), *Hare, Påfågelsöga, Gullviva, Gök, 1600-talspojke*, 2014
Melhuish Bigland E, ur *Puls NO-boken*, Natur & Kultur 2012
Nilsson M, ur *Badhuskrisen, Kärlekskrisen, Lägerkrisen*, Bonnier Carlsen 2010, 2011, 2012
Nilsson Thore M, ur *Vitas hemlighet*, Rabén & Sjögren 2010
Nilsson T, ur *Ellen, Sorken och hemligheten*, Bonnier Carlsen 2012
Nordqvist M, ur *Teddy börjar skolan*, Rabén & Sjögren 2010, *Puzzel på valpkurs*, Bonnier Carlsen 2011
Nyberg R, ur *Pussar och P.S.*, Tiden 2006
Nygård C, ur *Magiska kulan, Diamantjakten*, Natur & Kultur 2011, 2012
Nygren T, ur *Lilla barnkammARBOKEN*, Bonnier Carlsen 2011
Pedersen J, ur *Lyssna på Djuren*, Max Ström 2013
Peterson L, ur *Musikskatten*, Förlaget Lutfisken 1997
Raagaard K, ur *Sjalen*, Nypon förlag 2011
Rentta S, ur *En hund och hans pojke*, Berghs 2012
Reutersköld S, ur *Kloka djur och tokiga, Stjärnsvenska*, Liber 2001, 2011
Rönns C, ur *Bli sams, Slagsmål*, Bonnier Carlsen 2011, 2012
Salmén M, ur *Ellas sköna sorgligheter*, Natur & Kultur 2009, *Petter i full fart*, B Wahlström 2009
Sandler A, ur *Megakillen i dubbeltrubbel*, Rabén & Sjögren 2009
Sandberg M, ur *Vilma och guldkulan*, Rabén & Sjögren 2012
Simak F, ur *Hur jag kom till Lilla Hon*, Rabén & Sjögren 1997
Sjöberg L, ur *Tänk om ...*, Rabén & Sjögren 2010
Sotirovski A, ur *Matchboll*, Berghs 2013
Tidholm A-C, ur *Sagor från skogen*, Alfabeta 2002
Tollerup M, ur *Bankränet*, Rabén & Sjögren 2010
Unenge J, ur *Världens grisigaste tjuv*, Bonnier Carlsen 2012, *Vilmers första tävling, Vilmer i hårdträning*, Rabén & Sjögren 2011, 2012
Willis H, ur *Tidningsmysteriet, Zoomysteriet*, Bonnier Carlsen 2005, 2007

Wirsén S, ur *Hedvig, Hedvig och Max-Olov, Hedvig och Hardemos prinsessa*, Natur & Kultur 2005, 2006, 2010
Vänehem M, ur *Bortdribblad, Jättarna anfaller, Tufft spel, Vargens hjärta*, Bonnier Carlsen 2011, 2012, 2013
Åström Bengtsson K, ur *Djuren flyttar in*, Bonnier Carlsen 2012

ÅK 4

Adbåge E, ur *Förvandlad* (inkl. studiehandledningen), Rabén & Sjögren 2011
Almgren I, ur *Boken om urmänniskan*, Tiden 1998
Jäger J, ur *Första kortspelsboken*, B Wahlström 2008
Lindenbaum P, ur *Tsatsiki och Morsan, Tsatsiki och Farsan, Tsatsiki och Retzina*, Natur & Kultur 1995, 1996, 2001
Lund Kirkegaard O, ur *Gummitarzan*, B Wahlström 2013
Phillips M, ur *Förfärliga fakta ödsliga öknar*, Argasso 2006
Planering 18, Shutterstock
Rennéus M, *frågetecken*, (studiehandledningen) 2014

ÅK 5

Bergenholtz B, ur *Upptäck biologi - Sverige* (s. 32-33, 76-77), Liber 2006
Björnstjerna J, ur *Slottet av is*, Bonnier Carlsen 2013
Buregren S, ur *Demokratihandboken* (s. 30-31, 34-35), Rabén & Sjögren 2003
Burman J, ur *Boken om Sverige* (s. 11, omslaget) och *Boken om kemi och fysik* (s. 22-23, omslaget), Almqvist & Wiksell 1999, 2004
Carlsson L, ur *Puls biologi 4-6 människan*, Natur & Kultur 2012
Hammarlund E, ur *Kolla in! Chatt och chock*, Sanoma 2012
Höglund A, ur *Kan du vissla Johanna?*, Bonnier & Carlsén 2003
Lundmark L, ur *Boken om Sverige* (s. 6:1), Almqvist & Wiksell 1999
Lundwall B, ur *Upptäck biologi - Sverige* (s. 32-33, 76-77), Liber 2006
Nilsson P-A, ur *Puls historia 4-6* (s. 38-39), Natur & Kultur 2012
Olsson M, ur *Lennart Lordis loggbok: utsikt från livets planet*, Bonnier Carlsen 2012
Planering 19, 20, 21, 22, 23, Shutterstock
Rennéus L, ur *Boken om Sverige* (omslag), Almqvist & Wiksell 1999
Rennéus M, *tidningar, böcker*, (studiehandledningen) 2014
Tidholm A-C, ur *Flickornas historia - från Igelkottsflickan på stenåldern till Julia*, Rabén & Sjögren 2002
Reuterskiöld S, ur *Kompass Sverige vår natur* (s. 28-29), Natur & Kultur 2010
Widlund F, ur *Kompass Sverige vår natur* (s. 28-29), Natur & Kultur 2010

ÅK 6

Arnold H, ur *Stora boken med Spökhistorier*, Semic 2011
Eriksson I K, ur *Häxprovet*, Rabén & Sjögren 1989
Fröhling T, ur *Teman i Svenska, Spökerier*, Natur & Kultur 2001
Gustavsson P, ur *ESS i Svenska*, Natur & Kultur 1989
Jansson H, ur *Upptäck Världen Biologi*, Natur och Kultur
Melhuish E, ur *PULS Biologi - Naturen*, Natur & Kultur 2012
Buregren S, ur *Demokratihandboken*, Rabén & Sjögren 2001
Meded M, ur *Att vara barn på 1600-talet*, Liber 2008
Meded M, ur *Växthuseffekten värmer jorden*, Almqvist & Wiksell 2001
Planering 4, 5, 6, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 20 Shutterstock
Rennéus M, *böcker, Nobelmedaljer*, (studiehandledningen) 2014

FOTON

ÅK 1-3

_DJ_ /flickr.com (hjärna, lektion 113, åk 2)
Arvind, TT/flickr.com (hinduism, lektion 50, åk 3)
ataylor28/sxc.hu (koltrast, lektion 125, åk 1)
Boujot, Jean-Jacques /flickr.com (domherre, lektion 123, åk 1)
Chaffinch/flickr.com (bofink, lektion 122, åk 2)
Chzaib/pixabay.com (islam, lektion 49, åk 2)
Geralt/pixabay.com (blodceller, lektion 114, åk 2)
gmfarooq/sxc.hu (islam, lektion 49, åk 2)
Godber, Tom/flickr.com (istiden, lektion 73, åk 2)
Harald Hoyer/flickr.com (trana, lektion 124, åk 2)
Jarvis, Dennis/flickr.com (buddhism, lektion 49, åk 2)
Kee, Lip/flickr.com (knölsvan, lektion 121, åk 1)
Kee, Lip/flickr.com (gök, lektion 123, åk 2)
Kee, Lip/flickr.com (knölsvan, lektion 121, åk 1)
Kee, Lip/flickr.com (ladusvala, lektion 124, åk 3)
Lawley, Lis/flickr.com (fortiden, lektion 72, åk 3, lektion 74, åk 2)
Matias, J Nathan/flickr.com (judendom, lektion 48, åk 2)
mjlo/sxc.hu (kungsfågel, lektion 125, åk 1)

Nemo/pixabay.com (nerv, lektion 111 åk 3)
Nemo/pixabay.com (islam, lektion 50, åk 2)
Nemo/pixabay.com (skelett, lektion 112 åk 3)
Nottexminer/flickr.com (bofink, lektion 122, åk 2)
OpenClips/pixabay.com (kristendom, lektion 47, åk 1)
OpenClips/pixabay.com (kristendom, lektion 48, åk 1)
Privata bilder, Elsa berättar (lektion 74, åk 1)
Robert tdc/flickr.com (havsörn, lektion 124, åk 1)
soikha/sxc.hu (stare, lektion 125, åk 3)
Ton Haex/flickr.com (öga, lektion 114, åk 3)
van Brussel, Ties (mage, lektion 115, åk 3)
Waters, Sue/flickr.com (hinduism, lektion 50, åk 3)

ÅK 4

Planering 3, 9, 11, 13, 17 Shutterstock

ÅK 5

Planering 5, 7, 20, 21, 22, 25 Shutterstock där inget annat anges

Planering 25 (bild på Legoland) mikfoto.shutterstock.com

ÅK 6

Olsson M, *Sanning eller konsekvens*, Rabén & Sjögren 2013
Planering 11, 15, 17 Shutterstock där inget annat anges
Planering 15 (bild på översvämning) wutthitchai.shutterstock.com
Sjöbergbild, *Kroppens mysterier* s. 40, Rabén & Sjögren 2010